

LAPORAN TAHUNAN 2018

Isi Kandungan

01

Visi, Misi dan Nilai-Nilai

02

Pandangan Pengurusan

Pernyataan Pengerusi
Prakata Pengarah Urusan

10

Perihal Kami

Profil Korporat
Lembaga Pengarah
Badan Penasihat Syariah
Pengurusan
Sorotan Kewangan
Ringkasan Aktiviti BIBD 2018

28

Pentadbiran Korporat

Lembaga Pengarah BIBD
Jawatankuasa Ganjaran
dan Pencalonan Sumber Manusia
Jawatankuasa Audit, Kewangan, Risiko
Risiko, Pematuhan dan Tugas Audit Dalam
Badan Penasihat Syariah

38

Ulasan Perniagaan

Kumpulan Perbankan Retail
Kumpulan Perbankan Korporat
Perbendaharaan dan Pasaran Global
Subsidiari BIBD

49

Sokongan Perniagaan

Divisyen Kewangan
Sumber Manusia dan
Teknologi Maklumat
Perhubungan Kerajaan dan Projek Khas

56

Pencapaian Korporat

71

**Bank Islam Brunei Darussalam
dan Anak-Anak Syarikat**

Penyata Kewangan
Tahun Berakhir 31 Disember 2018

Visi

Berkhidmat kepada Negara Brunei Darussalam sebagai institusi kewangan utamanya melalui solusi Islam (Institusi Tanda Aras dan Titik Rujukan - Bertanggungjawab bagi penyatuan nilai-nilai Islam, Ekonomi Sebenar dan Kewangan)

Misi

Menjadi PILIHAN PERTAMA bagi Kakitangan, Pelanggan dan Stakeholder

Nilai-Nilai

Integriti

Tumpuan Kepada Pelanggan

Perpaduan Tujuan

Kecemerlangan

Pernyataan Pengerusi

Pemegang Saham Yang Dihormati,

Bismillahir Rahmanir Rahim,

Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

Alhamdulillah, saya berasa gembira untuk melaporkan tahun 2018 yang amat berjaya dalam ulasan mengenai pencapaian Bank Pilihan Pertama Brunei Darussalam. Saya tidak sabar-sabar untuk berkongsi perkembangan bank terkemuka ini, sementara bekerjasama dengan seluruh ahli Lembaga, Badan Penasihat Syariah, Pihak Pengurusan dan kakitangan ke arah pencapaian aspirasi BIBD dan Brunei Darussalam.

Memperingati 25 Tahun Perbankan Islam di Brunei Darussalam

Pada 13 Januari 2018, BIBD memperingati Jubli Perak Perbankan Islam di Brunei Darussalam, menandakan sumbangan 25 tahun oleh BIBD (dan pelopor Bank Islam Brunei Darussalam, dan Bank Pembangunan Islam Brunei) dalam ekonomi Brunei sebagai institusi perbankan Islam yang ulung dalam negara dan juga kepada landskap kewangan Islam.

Dalam tempoh 25 tahun sejak Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah ibni Al-Marhum Sultan Haji Omar 'Ali Saifuddin Sa'adul Khairi Waddien, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam melancarkan Bank Islam Brunei Darussalam, kami telah menyaksikan perkembangan, pembangunan dan pertumbuhan sektor Kewangan Islam Brunei selaras dengan wawasan Baginda Sultan. Sebagai sebuah institusi kewangan terkemuka, BIBD telah memperkasa warga Brunei untuk memenuhi impian mereka, menyokong perusahaan kecil dan sederhana (PKS) dan memberi balik kepada masyarakat menerusi inisiatif Tanggungjawab Sosial Korporat kami.

Prestasi Kewangan Kukuh

Tahun 2018 menghadapi cabaran ekonominya sendiri yang memberikan kesan ke atas prestasi keseluruhan industri kewangan, bukan sahaja di Brunei tetapi juga di seluruh dunia. Sementara Brunei mempunyai penampan kewangan untuk mengurangkan kesan harga minyak lemah, negara meneruskan usaha untuk mempelbagaikan dan mewujudkan aliran ekonomi baharu. Sektor perbankan di Brunei masih menunjukkan permodalan dan kecairan yang kukuh meskipun tekanan ke atas kualiti aset.

BIBD telah mencatat pertumbuhan kukuh dalam hasil dan pendapatan. Alhamdulillah, Kumpulan menyaksikan pertambahan sebanyak 27.3 peratus dalam keuntungan bersih pada tahun 2018, daripada \$116.2 juta pada 2017 kepada \$147.9 juta.

Kumpulan juga mencapai angka penting untuk jumlah aset pada tahun 2018, dengan \$10.1 bilion – pertambahan sebanyak 4.9 peratus daripada \$9.6 bilion yang dicatat pada 2017. Ini memantapkan kedudukan BIBD sebagai pemimpin pasaran di Brunei, dengan bahagian saham yang agak besar dalam segmen pasaran retail dan korporat.

Pada tahun 2018, BIBD telah mencatat Pulangan ke atas Aset (ROA) dan Pulangan ke atas Ekuiti (ROE) yang kukuh untuk pemegang saham kami pada 1.8 peratus dan 12.5 peratus masing-masing, sekali gus menambah hasil pulangan dan nilai kepada pemegang saham kami.

Kumpulan juga berupaya mengekal jumlah nisbah kecukupan modal (CAR) pada 17.2 peratus pada 2018, jauh melebihi 10 peratus yang diwajibkan dalam Perintah Perbankan Islam, 2008. Ini membenarkan kami mengekal kedudukan modal yang memberangsangkan dalam pelaksanaan strategi kami.

Alhamdulillah, saya juga berasa gembira untuk melaporkan bahawa, pada tahun 2019, BIBD berjaya mencapai matlamat tiga tahunnya untuk menjadi Bank Pilihan Pertama dalam negara – ini diukur berdasarkan pencapaian utama kami dengan Pelanggan, Kakitangan dan Stakeholder kami.

BIBD telah menjadi bank retail terbaik di Brunei dalam tempoh tujuh tahun lalu, dan satu tinjauan pelanggan terbaharu mendedahkan kira-kira 85% daripada responden menganggap BIBD sebagai bank utama mereka di antara 2014 dan 2018.

Tinjauan pekerjaan dalam bank mendedahkan lebih 83% daripada kakitangannya berasa gembira dan bangga menjadi pekerja bank dengan lebih 74% berkata BIBD merupakan tempat kerja yang amat baik.

BIBD juga mengagihkan dividen bernilai lebih B\$286.8 juta kepada pemegang saham kami dalam tempoh tiga tahun kewangan lalu.

BIBD juga berjaya mengekal pemeringkatan S&P A- sejak 2015 dan ini membenarkan kami mempunyai kehadiran dan pengiktirafan yang besar di rantau dan luar sempadan, yang telah menjadi peluang perniagaan yang membantu menambah kunci kira-kira bank. Pemeringkatan A- juga merupakan satu bukti keprihatinan kami terhadap perbankan yang bertanggungjawab dan pengurusan risiko yang bijak.

Sementara kami sedar tentang pelbagai kelebihan teknologi kewangan dan ekosistemnya, kami juga tetap hati-hati dengan pelaburan kami yang disalurkan kepada teknologi berkenaan dan memastikan mereka membawa kemudahan besar dan tawaran yang bertanggungjawab kepada pengguna sementara pada waktu yang sama memastikan terdapatnya rangka kerja dan pematuhan yang mencukupi untuk melindungi pelanggan kami.

Dalam beberapa tahun ini, BIBD telah banyak melabur untuk mempertingkatkan infrastruktur pematuhan secara holistik. Pada 2018, fungsi Pematuhan BIBD menjalani peningkatan komprehensif yang merangkumi latihan kakitangan dan sumber tambahan, keupayaan sistem yang termasuk peningkatan dalam keupayaan pengawasan transaksi serta kesedaran keseluruhan dalam tenaga kerjanya selaras dengan kepentingan pematuhan dalam sebuah institusi kewangan. Peningkatan dalam fungsi Pematuhan dijangka diadakan secara berterusan dan diawasi dengan ketat oleh Lembaga.

Menggalakkan prospek pertumbuhan akan datang

Pada akhir tahun 2018, Brunei kembali mencatat pertumbuhan KDNK mampan di mana ekonomi domestik bertumbuh 0.1 peratus sepanjang tahun 2018.

Dalam tempoh ini, sektor kewangan Brunei masih kukuh dan BIBD menyumbang kepada keutuhan kewangan dengan prestasinya yang memberangsangkan.

Sektor kewangan memberikan kami banyak peluang untuk merangsang pertumbuhan negara dan BIBD berasa bangga menjadi bank terkemuka di Brunei di kalangan rakan-rakan terkenal dalam landskap perbankan yang amat kompetitif.

Kami terus melihat peluang timbul daripada usaha Kerajaan Brunei untuk mempelbagaikan sektor ekonominya serta menambah produktiviti dan mempertingkatkan lagi kecekapan.

Seperti kebanyakan negara, institusi perbankan memainkan peranan besar dalam mempelbagaikan ekonomi kami, yang merupakan aspirasi Wawasan 2035 dan sudah tentunya, di bawah kepimpinan Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam, kami menerima bimbingan yang betul ke arah pencapaian matlamat berkenaan.

BIBD berhasrat menjadi penyumbang utama untuk membantu mencapai Wawasan Brunei 2035 dengan memastikan kami memberikan sokongan kepada pelanggan kami dalam perjalanan kewangan mereka, sama ada dalam perniagaan atau keperluan kewangan peribadi, agar mereka dilengkapi untuk menyumbang semula kepada negara.

Pada masa yang sama, kami juga akan terus menggunakan peluang pertumbuhan, terutamanya dalam PKS mikro (PKMS) dan PKS tatkala kami menyumbang usaha untuk memperkukuh persekitaran perniagaan di Brunei.

Pada 2018, Brunei naik satu tangga dalam ranking Bank Dunia untuk kemudahan menjalankan perniagaan ke tangga 55 daripada tangga ke-56 pada 2017, menunjukkan keupayaan Brunei untuk menyesuaikan diri dengan perubahan dalam ekonomi global dan komitmen untuk mempertingkatkan keadaan perniagaan di Brunei.

Pengenalan dan pelaksanaan sistem skor kredit oleh pengawal selia kewangan kami, Autoriti Monetari Brunei Darussalam (AMBD), telah membenarkan bank menilai pinjaman dengan lebih efisien – ia sekali gus mempertingkatkan prestasi Brunei dalam mendapatkan pinjaman dan meletakkan negara setaraf dengan New Zealand sebagai yang terbaik di dunia.

Brunei dijangka memainkan peranan penting dalam industri AS\$3.8 trilion menjelang tahun 2023

Menurut Laporan Thomson Reuters Islamic Finance Development Report 2018, industri kewangan Islam global tumbuh sebanyak 11 peratus bersamaan dengan AS\$2.4 trilion dalam aset pada 2017 dengan potensi untuk bertumbuh kepada AS\$3.8 trilion pada tahun 2023.

Brunei Darussalam adalah salah satu daripada 10 pasaran kewangan Islam terbaik daripada 131 negara. Laporan itu, yang mengambil kira data yang dikumpulkan pada 2017, mendedahkan bahawa skor Brunei dalam Petunjuk Pembangunan Kewangan Islam (IFDI) meningkat daripada 47 kepada 50 – sekali gus menempatkan Brunei di tempat kesembilan pada tahun ini dan di antara yang terbaik di ASEAN.

Pendigitalan telah muncul sebagai trend utama di seluruh sektor industri kewangan Islam berlainan tatkala pada masa yang sama ia merombak sistem kewangan global. Mengambil faktor prestasi setiap sektor industri kewangan Islam dan perkembangan ekosistem persekitaran, laporan melihat industri berpotensi tumbuh kepada AS\$3.8 trilion dalam aset pada tahun 2023.

Menjadi perintis dalam perbankan digital dan peranti dalam negara dan institusi kewangan Islam terbesar di Brunei, BIBD telah pun menerima faedah hasil daripada perkhidmatan sektor ini.

BIBD berupaya menggunakan kepakaran teknologi Brunei Darussalam dan penduduk dinamik dengan pelancaran BIBD NEXGEN. Membuktikan kepercayaan BIBD dalam platform NEXGEN adalah pertumbuhan yang dialaminya dalam arena perbankan digital. BIBD telah mencatat pertumbuhan hampir 400 peratus dalam transaksi yang dilakukan ke atas platform perbankan digital sejak 2014. Pada tahun 2018, terdapat lebih 143,000 pengguna aplikasi peranti BIBD NEXGEN, dengan purata 23 log masuk setiap pelanggan.

BIBD juga berhasrat mengembangkan perkhidmatannya di rantau ini agar memenuhi permintaan antarabangsa produk Syariah yang semakin meningkat oleh mereka yang bukan sahaja inginkan pengurusan kewangan beretika tetapi juga pelbagai opsyen untuk melindungi kelas aset lain yang tidak terjamin.

Wawasan untuk menjadi bank Islam serantau yang dipilih akan membenarkan kami mempertingkatkan dan mempelbagaikan aliran pendapatan kami dan menyediakan hasil pulangan yang lebih baik ke atas pelaburan kepada pemegang saham kami – selaras dengan matlamat kami untuk menyokong objektif AMBD untuk menubuhkan Brunei sebagai hab kewangan global.

Evolusi Perbankan

Perbankan berkembang dengan pesat dan beralih daripada urusan niaga di kaunter kepada transaksi segera yang boleh dijalankan 'tanpa batasan'.

Melengkapi perkhidmatan kami yang sedia ada menerusi platform perbankan online dan peranti adalah penting hari ini untuk memastikan pelanggan korporat dan retail kami mempunyai pengalaman perbankan segera, tidak terbatas dan mudah.

Di sebalik latar ini, BIBD NEXGEN telah dicipta untuk memastikan kami mewujudkan satu platform yang menghubungkan semua orang dengan matlamat memastikan perbankan boleh diperolehi oleh semua orang, dibantu oleh kepakaran dan keupayaan digital kami.

BIBD akan terus menyumbang ke arah pembinaan ekosistem keseluruhan di Brunei yang tidak menggunakan wang tunai dan bersedia untuk perbankan masa depan.

Kami sedar tentang kelebihan Teknologi Kewangan dan ekosistemnya, namun kami masih berhati-hati dengan pelaburan yang disalurkan dalam teknologi berkenaan dan memastikan ia akan membawa kesenangan kepada pengguna, sementara pada masa yang sama memastikan terdapatnya rangka kerja dan pematuhan yang cukup untuk melindungi pelanggan kami.

Sebuah bank yang memahami dan menjaga keperluan rakyat Brunei

Saya juga berasa gembira untuk menyatakan bahawa dalam bidang Tanggungjawab Sosial Korporat (CSR), pelbagai inisiatif telah pun dilancarkan dan ia akan terus menjadi program utama kami tatkala kami menunjukkan komitmen kami untuk mengembalikan kepada komuniti dan menjana lebih banyak penglibatan bersama rakyat Brunei Darussalam.

Salah satu inisiatif terbesar BIBD pada 2018 adalah pelancaran BIBD Connects, projek perkongsian awam-swasta yang dihasilkan untuk merangsang peluang perniagaan untuk PMKS tempatan sementara memastikan perkembangan berterusan ke arah infrastruktur yang lebih berinovatif. Hab komuniti menyediakan lokasi sehati yang mudah dan unik dilengkapi dengan kemudahan seperti perbankan, kedai makanan dan minuman serta kawasan riadah.

BIBD Connects pertama ditubuhkan di pusat Skim Perumahan Negara Kampung Lambak dan BIBD berharap dapat menubuhkan lebih banyak lokasi Connects pada masa akan datang.

Satu lagi program CSR terkenal BIBD adalah BIBD ALAF (Menyokong Pembelajaran Seumur Hidup untuk Masa Depan Cerah) yang kini memasuki tahun kelimanya dan pada akhir 2018 menyokong 168 pelajar. Inisiatif pendidikan-komuniti ini bertujuan menyediakan bantuan yang diperlukan untuk memenuhi wawasan 2035 Baginda Sultan untuk mengubah Brunei Darussalam kepada sebuah negara yang diiktiraf atas kualiti kehidupan penduduknya dan pencapaian rakyatnya yang berpendidikan tinggi.

Dalam usaha kami untuk memperkasa lebih banyak segmen komuniti, BIBD juga melancarkan Program Pembangunan Keusahawanan Memperkasa Ibu-ibu Kurang Bernasib Baik BIBD (BIBD SEED), dengan kerjasama Kementerian Hal Ehwal Ugama dan Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan. Program itu berhasrat mengubah ibu-ibu kurang bernasib baik kepada usahawan berjaya yang boleh bersaing dalam pasaran tempatan dan antarabangsa.

Matlamat jangka panjang program juga bertujuan melihat peserta menjadi bebas daripada segi kewangan dan menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi negara.

Menggalak budaya menabung di kalangan penduduk Brunei dalam mewujudkan negara celik kewangan

BIBD sentiasa menyokong agenda negara untuk mempertingkatkan celik kewangan dalam kalangan warga Brunei. Sehubungan itu, kami melancarkan BIBD Aspirasi, program pelaburan dan menabung yang unik yang membenarkan pelanggan kami memperoleh dividen menarik untuk simpanan mereka dan berpeluang menjadi pemenang dalam cabutan hadiah bulanan, suku dan utama.

BIBD Aspirasi bertujuan mempromosi tabiat pengurusan kewangan yang lebih baik dan kemahiran membuat keputusan sejajar dengan titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam

yang menyeru supaya mengamalkan sikap berhemah dan bijak dalam membelanjakan wang kerana mereka menyumbang kepada kestabilan dan kemakmuran negara serta kemapanan ekonomi dan menabung menerusi perancangan kewangan untuk keperluan masa depan.

Penghargaan

Saya berbesar hati untuk menjadi Pengerusi institusi Brunei yang progresif ini yang membawa bendera negara bukan sahaja dalam negara tetapi juga di luar rantau.

Saya juga ingin mengucapkan terima kasih kepada ahli Lembaga BIBD dan Badan Penasihat Syariah sebelum dan sekarang atas bimbingan, sokongan dan sumbangan mereka dalam mencapai kejayaan jangka panjang untuk institusi kewangan ulung di Brunei Darussalam.

Bagi pihak Lembaga, setinggi-tinggi penghargaan kami ucapkan kepada semua kakitangan atas dedikasi mereka dan komitmen konsisten serta hasrat mereka untuk mencapai kecemerlangan, yang memperkukuh lagi kedudukan BIBD sebagai Pilihan Pertama untuk penduduk Brunei, menjadikan kami kumpulan perkhidmatan kewangan unggul dalam negara.

Terima kasih dan penghargaan ikhlas ingin saya rakamkan kepada kerajaan Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan dan Yang Di-Pertuan Agung Brunei Darussalam, dan pemegang saham kami yang dihormati atas sokongan dan bimbingan berterusan mereka. Saya juga ingin menekankan sokongan pengawal selia kami, AMBD, dan kemajuan besar yang telah dicatat oleh mereka dalam melancarkan pembangunan sektor kewangan, terutamanya dalam bidang Kewangan Islam. Menerusi inisiatif mereka, AMBD telah mempelopori evolusi landskap kewangan Brunei Darussalam, mengembangkan lagi amalan antarabangsa terbaik Brunei.

Kami tetap komited untuk mencapai wawasan untuk menjana BIBD sebagai bank pilihan utama pelanggan kami, dan dengan limpah kurnia Allah SWT, kami akan terus menyumbang kepada pelanggan kami, pemegang saham kami, komuniti kami dan negara kami.

Wabillahi Taufik Walhidayah Wassalamu 'Alaikum Warahmatullah Hi Wabarakatuh

Yang Berhormat

Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah
Menteri di Jabatan Perdana Menteri dan
Menteri Kewangan dan Ekonomi II
Pengerusi Lembaga Pengarah
Bank Islam Brunei Darussalam

Prakata Pengarah Urusan

Pemegang saham yang dihormati,

Bismillah HirRahman Nir Rahim Assalamualaikum Warahmatullahi Wabarakatuh.

Alhamdulillah, saya berasa gembira untuk melaporkan satu lagi tahun yang berjaya untuk BIBD dan Kumpulan Syarikatnya, satu perjalanan yang dipenuhi dengan peristiwa penting dan pencapaian yang telah meneruskan momentum kejayaan kami dalam pasaran tempatan dan antarabangsa.

Sebuah institusi kewangan yang menggambarkan ekonomi dinamik dan mampan

Untuk tahun kewangan 2018, saya berasa gembira untuk melaporkan bahawa kesemua segmen perniagaan utama kami mencatat pertumbuhan pendapatan yang sihat dan positif meskipun menghadapi cabaran pasaran.

Pada keseluruhannya, Kumpulan mencatat jumlah pendapatan yang positif sebanyak \$325.8 juta, walaupun merosot 1.9 peratus berbanding \$331.5 juta yang dicatat pada tahun sebelumnya.

Pertumbuhan pendapatan juga disokong oleh keputusan yang kukuh dalam aktiviti pembiayaan, penyewaan dan pelaburan kami yang membantu mencatat pertambahan 14 peratus dalam margin keuntungan bersih untuk Kumpulan pada \$294.2 juta berbanding dengan \$257.8 juta pada 2017.

Dalam tahun fiskal yang sama, pembiayaan dan pendahuluan bersih untuk Kumpulan meningkat sebanyak hampir 14 peratus kepada \$3.68 bilion.

Pembiayaan pertumbuhan masih membentuk strategi penting kami dan Kumpulan melihat pertambahan 1.5 peratus dalam deposit kepada \$8.2 bilion daripada \$8.0 bilion yang dicatat pada 2017.

Keuntungan untuk Kumpulan meningkat sebanyak 27.3 peratus daripada \$116.2 juta pada 2017 kepada \$147.9 juta pada 2018.

Jumlah aset Kumpulan mencecah angka penting sebanyak \$10.1 bilion pada 2018, satu pertambahan sebanyak 4.9 peratus daripada \$9.6 bilion yang dicatat pada 2017 – memperkukuh kedudukan kewangan kami serta memantapkan status BIBD sebagai bank terbesar di Brunei, dengan bahagian pasaran yang agak besar.

Sebagai sebahagian daripada usaha rasionalisasi kos bank, kami berjaya menurunkan perbelanjaan operasi sebanyak 10.2 peratus, yang menekankan komitmen bank untuk menjadi lebih kos-efisien, menerusi strategi pelaburan yang lebih berkesan terutamanya hutang domestik dan alat pertumbuhan digital.

Pendekatan BIBD yang bijak juga membantu mencatat perendahan besar ke atas nisbah kos-berbanding-pendapatan. Meskipun cabaran kos meningkat dalam menjalankan perniagaan, kami berjaya mengekalkan nisbah kos-berbanding-pendapatan (CIR) pada 40 peratus – satu penyusutan sebanyak 8.7 peratus berbanding tahun sebelumnya.

Kami berusaha untuk mengekalkan disiplin dan kecekapan dalam usaha pengurusan kos kami dan melabur secara bijak untuk memastikan pertumbuhan yang lebih mampan. Justeru itu, Kumpulan mencatat keuntungan operasi berjumlah \$180.9 juta pada 2018, pertumbuhan sebanyak 25.3 peratus berbanding setahun sebelumnya.

Hasil pulangan yang sihat telah membenarkan kami mencatat pulangan ke atas aset (ROA) sebanyak 1.8 peratus untuk Kumpulan, mencerminkan pertumbuhan dan prestasi yang kukuh.

Jumlah nisbah kecukupan modal untuk Kumpulan adalah pada 17.2 peratus pada 2018, yang membenarkan kami mengekalkan kedudukan modal yang mantap untuk menyokong pelaksanaan strategi kami. BIBD sentiasa berupaya mengekalkannya melebihi syarat-syarat peraturan minimum yang ditetapkan oleh bank pusat negara, Autoriti Monetari Brunei Darussalam (AMBD).

Kami juga berjaya mengekalkan rutin pengurusan risiko kami secara bijak untuk memastikan pertumbuhan perniagaan yang seimbang meskipun persekitaran operasi dan keadaan pasaran yang mencabar. Pentadbiran yang kukuh dan dasar pengurusan risiko dan proses yang berkesan juga membolehkan kami mengoptimumkan hasil pulangan kami untuk pelanggan dan stakeholder kami sementara memastikan kualiti aset kami tetap kukuh.

Oleh yang demikian, prestasi kukuh memainkan faktor penyumbang untuk BIBD memperoleh beberapa anugerah serantau dan antarabangsa pada tahun 2018, yang termasuk 'Bank Retail Terbaik di Brunei' oleh The Asian Banker untuk enam tahun berturut-turut, Bank Paling Kukuh 10 Teratas di Asia Pasifik oleh The Asian Banker dan salah satu Bank Terbaik di Asia Pasifik oleh Global Finance.

Alhamdulillah, kami juga berjaya mengekalkan pemeringkatan A- oleh S&P, yang tertinggi untuk bank Brunei, sekali gus membuktikan keutuhan dan kestabilan BIBD.

Pengiktirafan oleh rakan-rakan kami, pelabur industri kewangan terkenal dalam perkhidmatan dan keupayaan kami mendorong kami untuk bekerja lebih keras, untuk mencapai standard global sementara pada masa yang sama menyumbang demi kebaikan ekonomi Brunei dan kesejahteraan rakyatnya.

Mempelopori Revolusi Digital Brunei

Pada tahun 2018, sebagai sebahagian daripada nilai kami untuk memberikan kecemerlangan berterusan menerusi teknologi, kami melancarkan platform perbankan digital baharu yang berusaha mengubah masa depan perbankan: BIBD NEXGEN.

Menggunakan inovasi terbaharu dalam kecerdasan buatan, realiti maya, pembelajaran mesin, analitis data dan wawasan pelanggan, BIBD NEXGEN merupakan contoh terbaik kedudukan BIBD sebagai pelopor dalam ruang digital untuk membawa lebih banyak kemudahan dan kesalinghubungan kepada pelanggannya.

Platform digital di bawah BIBD NEXGEN sentiasa dicipta untuk memberikan faedah kepada semua orang. Sementara faedah kepada pelanggan adalah jelas, pemilik perniagaan juga menghargai keberkesanan kos tanpa wang tunai.

Dengan memperkenalkan konsep perbankan tanpa cawangan, BIBD berharap pembentukan strategi tanpa menggunakan wang tunai ini, mendokumenkan ekonomi dan menyediakan lebih banyak kewangan kepada penduduk Brunei, akan merangsang dinamik ekonomi untuk melahirkan lebih banyak inovasi produk dan perkhidmatan menerusi gabungan antara industri terutamanya industri telekomunikasi. Kemungkinan yang tidak terhitung daripada gabungan ini dijangka menjadi salah satu penjana utama kepada pertumbuhan perniagaan kami dan selaras dengan rangka tindakan kewangan AMBD untuk mempercepat lagi momentum.

BIBD NEXGEN memaparkan hasrat bank untuk menukar perbankan tradisional kepada era perisian komputer. Pada masa yang sama, mempromosi gabungan utama di kalangan industri berlainan, berkembang ke luar negara dengan perkongsian tempatan, serantau dan antarabangsa untuk mewujudkan sinergi menerusi infrastruktur rangkaian operasi terbuka.

Sebagai sebahagian daripada perjalanan ini untuk menyokong ekonomi tanpa wang tunai, BIBD telah pun memperkenalkan kemudahan digital seperti BIBD QuickPay untuk bayaran kod QR, BIBD vCard atau Kad Prabayar Maya, Mastercard Contactless dan Visa payWave, dan eVouchers – tempat pasaran untuk kredit online, di bawah platform BIBD NEXGEN.

Ia bukan sahaja akan menyokong agenda negara untuk menjadikan warga Brunei amat mahir dalam ruang digital, ia juga akan mendatangkan faedah kepada seluruh ekosistem dengan

penerimaan digital yang lebih tinggi di kalangan masyarakat untuk kesalinghubungan yang lebih baik demi memajukan ekonomi ke arah negara yang berdokumen, terjamin dan berdigital.

Tatkala permintaan untuk bayaran yang senang daripada pelanggan dan peniaga meningkat, yang mencerminkan masyarakat pintar Brunei Darussalam sebagai salah satu penembusan media sosial dan telefon bimbit tertinggi, kami akan sentiasa mencari inovasi digital untuk melengkapi penyelesaian bayaran digital kami dan menyediakan pengalaman pelanggan yang terbaik dalam semua saranan kami.

Dalam memimpin inisiatif digital ini, BIBD akan bersikap terbuka kepada lebih banyak peluang dengan platform API yang akan memudahkan lagi inovasi perkhidmatan dan produk baharu, justeru membolehkan penyelesaian kami lebih bersesuaian dengan keperluan trend pengguna dan perniagaan, dan akan mendorong lebih banyak pelaburan berdasarkan penerimaan orang awam dalam ekonomi tanpa wang tunai dan inisiatif negara pintar.

BIBD NEXGEN Wallet, di samping semua perkhidmatan digital berdasarkan peranti yang disediakan oleh BIBD NEXGEN menyokong inisiatif negara untuk mewujudkan persekitaran tanpa wang tunai yang lebih canggih dari segi teknologi dan mesra kos, seterusnya mempromosi kesenangan menjalankan perniagaan sementara mewujudkan ekonomi yang lebih moden dan pro-perniagaan.

Maju ke depan dengan tenaga kerja yang amat mahir dan sesuai

Sementara kami mengamalkan automasi dan pembaharuan digital, kami amat menitikberatkan peranan penting BIBD, iaitu kakitangannya sendiri. Mengiktiraf kakitangan adalah aset paling berharga kami, kami komited untuk melabur dalam program pembangunan modal insan yang membina dan memperkukuh keupayaan sejajar dengan usaha jangka sederhana dan panjang.

Oleh yang demikian, kami tetap menumpu pada usaha merekrut, memperoleh dan mengembang bakat yang bukan sahaja mempunyai kemahiran yang sesuai untuk menyokong inisiatif berterusan kami tetapi juga keupayaan untuk mengembang kemahiran baharu untuk menyediakan kami untuk menghadapi perbankan masa depan.

Kami juga berhasrat memajukan lebih bakat dan kepakaran tempatan untuk menyediakan transaksi kewangan Islam yang lebih kompleks dalam perbankan retail dan pengurusan kekayaan. Walaupun terdapat kerumitan struktur dan cabaran pasaran, kami akan terus memupuk disiplin tinggi untuk mempertingkatkan kawalan dalam peningkatan kapasiti dan keupayaan bank, dan memperkukuh lagi pentadbiran, risiko dan rangka kerja pematuhan kami.

Kami akan memberikan lebih banyak tumpuan pada pentadbiran dan pematuhan kepada dasar dan dengan itu, kami akan terus membina asas pengetahuan dalaman yang kukuh untuk makluman sepenuhnya dan berupaya melaksanakan syarat-syarat peraturan yang diperlukan.

Kami juga akan memastikan kami mempunyai tenaga kerja yang mampu menjalankan penilaian risiko analitis yang penting dalam keadaan ekonomi global yang tidak menentu hari ini dan membantu kami menyediakan penyelesaian yang terjamin dan boleh dipercayai untuk pelanggan kami.

Kami dan Awda – Kejayaan Kami

Kami percaya dalam memberi balik dan mewujudkan peluang penglibatan yang lebih dengan masyarakat kami. Salah satu inisiatif terbesar kami pada tahun 2018 adalah BIBD Concepts – Connecting the Community, satu konsep yang dikemukakan oleh BIBD untuk memberikan kesenangan dan kedai sehentian yang unik untuk dinikmati oleh orang awam dengan kemudahan seperti perbankan, kedai makanan dan minuman dan kawasan rekreasi.

Lokasi pertama didirikan di Skim Perumahan Kg Lambak dan memaparkan pandu lalu ATM pertama BIBD, sekali gus menjadikan urusan perbankan harian lebih cepat dan senang.

Ia mewujudkan keakraban Perkongsian Kerajaan Swasta (PPP) di mana seluruh pendekatan dan matlamat negara digabungkan dalam satu platform dan komuniti boleh menikmati faedah daripadanya secara langsung dan tidak langsung; tatkala ia menjadi satu saluran untuk memupuk usahawan muda kami, masa depan ekonomi Brunei.

Menekankan kepercayaan kami bahawa semua orang dari pelbagai lapisan hidup layak mendapatkan pendidikan, kami mencatat kemajuan besar dengan program kami, BIBD ALAF (Menyokong Pembelajaran Seumur Hidup untuk Masa Depan Cerah), inisiatif yang kini membantu kira-kira 215 pelajar yang kurang bernasib baik. Tahun demi tahun ia berjaya melaksanakan pelaburan dan setakat ini dengan semua kemahiran sedang dipupuk menerusi pelbagai aktiviti, kami menyediakan pelajar berkenaan untuk menghadapi masa depan mereka.

Pada Oktober 2018, kami juga melancarkan program BIBDSEEDS, yang bertujuan mengubah dan melengkapi ibu-ibu yang kurang bernasib baik menjadi usahawan yang berjaya yang boleh bersaing dalam pasaran tempatan dan antarabangsa. Matlamat jangka panjang program juga melihat peserta berdikari dari segi kewangan dan menyumbang kepada pertumbuhan ekonomi negara Brunei.

Kesemua inisiatif berkenaan melambangkan komitmen kami ke arah peningkatan komuniti demi mencapai Wawasan Brunei 2035 berdasarkan pendekatan tiga-tunggak CSR; Pendidikan, Keusahawanan dan Komuniti.

Memandang ke depan

Kami akan terus melabur sumber-sumber ke dalam kepakaran perbankan digital dan pembangunan modal insan untuk memberikan perkhidmatan yang lebih baik kepada pelanggan kami dan memastikan BIBD terus memainkan peranan penting dalam pembangunan ekonomi negara Brunei.

Keselamatan ekosistem digital BIBD NEXGEN, terutamanya untuk pelanggannya, adalah amat penting. Kami akan terus melabur dalam bidang ini dan menjadi rakan kongsi bersama pembekal keselamatan global terkenal untuk memberi jaminan selanjutnya dalam transaksi digital pelanggan kami. Ia akan mempertingkatkan profil keselamatan infrastruktur BIBD NEXGEN demi faedah perniagaan serta pengguna.

Berhubung inisiatif PPP, kami akan menggunakan kejayaan BIBD Connects dan mengenal pasti lebih banyak projek untuk mengumpul bersama komuniti, mewujudkan lebih banyak peluang dan menyediakan aliran pendapatan alternatif untuk ekonomi Brunei.

'Asian Desk' kami juga memainkan peranan penting dalam menarik pelaburan asing dalam negara dan menyenangkan orang menjalankan perniagaan. Kami akan menggunakan keutuhan modal dan kecairan kami untuk mewujudkan lebih banyak peluang hutang domestik, yang akan melego lebih banyak aktiviti ekonomi sementara pada masa yang sama mengunjurkan peluang negara kepada pelaburan langsung asing dalam negara, dan menyediakan pelanjutan kepada pertumbuhan segmen MSME. Kami akan meneruskan sokongan terhadap pertumbuhan industri sekarang dan baharu di Brunei – di dalam dan luar sektor minyak dan gas, dan menyokong pembangunan MSME ke arah pertumbuhan yang lebih progresif.

Perkhidmatan dan produk yang kami tawarkan akan meletakkan kami dalam kedudukan yang mantap untuk mengesahkan semula sokongan kami dengan aspirasi negara dan pembangunan negara, sementara memperkukuh nilai francais dan rangka tindakan kami di rantau. Perjalanan akan menjadi sempurna, dan ia akan Insya Allah, mendatangkan faedah kepada negara dan rakyat Brunei pada tahun-tahun akan datang.

Penghargaan

Pencapaian dan kejayaan kami pada tahun 2018 tidak mungkin dicapai tanpa kumpulan kakitangan yang kukuh dan dedikasi di BIBD, yang tidak pernah gagal untuk memberikan usaha terbaik mereka. Ia merupakan satu penghormatan untuk bekerja dengan kumpulan ini di bawah bimbingan Pengerusi Lembaga BIBD, Pengerusi Badan Penasihat Syariah dan ahli-ahli Lembaga serta Badan Penasihat Syariah yang sentiasa memberikan pendapat dan dorongan mereka kepada kami. Penghargaan saya yang amat ikhlas untuk mereka.

Terima kasih saya ucapkan kepada kerajaan Baginda Sultan, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam, Kementerian Kewangan dan kepada pengawal selia kami atas kepercayaan dan keyakinan mereka yang berterusan dalam kami.

Sudah pastinya pelanggan kami akan sentiasa menjadi keutamaan kami dalam perniagaan kami, sekarang dan masa akan datang. Setinggi-tinggi penghargaan diberikan kepada mereka atas kesetiaan, sokongan dan kepercayaan mereka. Kami tidak sabar-sabar untuk memberikan khidmat kepada mereka dan bersama kami akan menjadikan BIBD kebanggaan negara Brunei.

**Wabillahi Taufik Walhidayah Wassalamu 'Alaikum Warahmatullah
Hi Wabarakatuh**

Mubashar Khokar

**Pengarah Urusan dan Ketua Pegawai Eksekutif
Bank Islam Brunei Darussalam.**

PROFIL KORPORAT

Institusi Kewangan
Terkemuka Brunei

BIBD, bank terbesar dan institusi kewangan Islam yang terulung di Negara Brunei Darussalam telah ditubuhkan pada tahun 2005 melalui penggabungan Islamic Bank of Brunei dan Islamic Development Bank of Brunei. Sebagai sebuah institusi kewangan yang diiktiraf di peringkat antarabangsa, BIBD ditadbir mengikut amalan terbaik antarabangsa di bawah bimbingan pihak pengurusan yang berpengalaman. BIBD komited untuk memenuhi keperluan pelanggan kami dari setiap lapisan masyarakat melalui inovasi perkhidmatan, produk dan teknologi terbaik.

Sebagai bank Islam yang terulung dan pembekal perkhidmatan kewangan terbesar di Negara Brunei Darussalam, dengan lebih daripada 900 kakitangan dan pengurusan aset bernilai B\$10 bilion, kami berasa bangga dapat menawarkan perkhidmatan kepada lebih 216,000 pelanggan, yang terdiri daripada pelanggan retail, korporat dan antarabangsa.

Beribu pejabat di Bandar Seri Begawan, BIBD mempunyai enam belas cawangan berlokasi strategik di keempat-empat daerah Negara Brunei Darussalam serta rangkaian ATM terbesar di negara ini, sekali gus menyediakan perkhidmatan 24 jam kepada pelanggan kami. Rangkaian perkhidmatan BIBD yang terdapat di seluruh negara membolehkan kami untuk memiliki pusat hubungan terbesar di negara yang juga menyediakan kemudahan perbualan mudah-alih digital

(*digital mobile chat*), dan menawarkan kemudahan seperti perbankan internet dan mudah alih kepada pelanggan kami.

BIBD adalah satu-satunya bank di negara ini yang menawarkan perkhidmatan kepada semua segmen dalam pasaran perbankan retail. Dengan tumpuan utama pada inovasi dan kecemerlangan, BIBD telah diiktiraf di atas keunggulan perkhidmatan pelanggannya dan keupayaannya untuk memberikan nilai-nilai terbaik secara konsisten. Hasil kerja keras, usaha dan komitmen yang berterusan daripada kakitangan BIBD membolehkan kami memberikan perkhidmatan yang berterusan dan berinovatif kepada pelanggan, serta memastikan bahawa pengalaman perbankan mereka bersama kami adalah unik dan terbaik.

Sejak bermulanya perjalanan transformasi kami, BIBD telah mencapai beberapa kemajuan besar dari segi kebolehannya. Ini termasuk peningkatan dalam keseluruhan infrastruktur penawaran perkhidmatan dan reka bentuk cawangan yang mencerminkan identiti dan warisan Islam Negara Brunei Darussalam. Identiti tersendiri ini telah membezakan BIBD daripada institusi kewangan lain di Negara Brunei Darussalam, sambil menetapkan standard perkhidmatan yang benar-benar “Berjiwa keBruneian”. Gabungan kesemua faktor berbeza ini meletakkan BIBD dalam kedudukan yang lebih mantap untuk memenuhi aspirasinya dan terus bertapak maju di arena tempatan dan antarabangsa.

Kakitangan
melebihi

900

Harta
bernilai
melebihi

B\$ 10 Bilion

Pelanggan
melebihi

216,000

Pemegang Saham

- Kementerian Kewangan, Negara Brunei Darussalam (34%)
- Yayasan Sultan Haji Hassanal Bolkiah (25%)
- Fajr Capital Limited (30%)
- Kira-kira 6,000 pelabur warga Brunei (11%)

Berjiwa keBruneian

BIBD ialah sebuah bank untuk rakyat Brunei yang dibina oleh rakyat Brunei. Etos kami mencakupi asas keseluruhan perbankan Islam. Kami menyediakan perkhidmatan dan penyelesaian kewangan yang bijak, selamat dan praktikal kepada pelanggan kami tanpa mengira kaum atau agama, bagi mendukung cita-cita masyarakat Brunei. Pengalaman beroperasi sebagai sebuah bank yang memahami aspirasi dan harapan warga Negara Brunei Darussalam secara semula-jadi dan tulus telah memberikan inspirasi dan membolehkan kami untuk terus berinovasi dalam menawarkan penyelesaian yang paling sesuai dengan keperluan semua pelanggan kami.

Pentadbiran

BIBD komited kepada pengurusan korporat yang ketat dan berpandukan kepada prinsip dan peraturan yang ditetapkan oleh Autoriti Monetari Brunei Darussalam (AMBD), Lembaga Penyeliaan Kewangan Syariah Negara (LPKS) dan Akta Syarikat Penggal 39. Bank ini mempunyai kawalan dalaman dan pengurusan risiko yang kukuh berdasarkan standard antarabangsa, terutama dalam bidang kewangan, syariah dan pengurusan risiko.

Anak-anak Syarikat dan Syarikat Bersekutu yang Aktif

- **BIBD At-Tamwil Bhd**

Sebuah anak syarikat milik penuh, yang mengendalikan peruntukan kemudahan sewa-beli Islam.

- **BIBD Securities Sdn Bhd**

Sebuah anak syarikat milik penuh yang menawarkan produk pengurusan kewangan Islam dan perkhidmatan pembrokeran tempatan bagi saham BIBD dan sekuriti asing yang tersenarai di pasaran saham Kuala Lumpur dan Singapura.

- **Syarikat Takaful Brunei Darussalam (Syarikat Bersekutu)**

Ia menyediakan perkhidmatan Takaful Am dan Keluarga melalui anak-anak syarikatnya: Takaful Brunei Am dan Takaful Brunei Keluarga.

- **Better Sdn Bhd**

Sebuah anak syarikat milik penuh BIBD At-Tamwil yang menyediakan perkhidmatan penyewaan kereta.

- **BIBD (Timur Tengah) Terhad**

Sebuah anak syarikat milik penuh BIBD dan entiti yang dikawal selia oleh *Dubai Financial Services Authority* (DFSA) bagi menyediakan khidmat nasihat dan mengatur perkhidmatan di Timur Tengah. Ia juga mempunyai sokongan untuk beroperasi sebagai sebuah institusi Islam.

LEMBAGA PENGARAH

Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr. Awang Haji Mohd Amin Liew Abdullah

Pengerusi Lembaga/Pengarah Bebas

Tarikh Pelantikan: 30 Januari 2018

Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 1 tahun

Kelayakan

- Ahli Penganalisis Kewangan Bertauliah (CFA), Singapura
- PhD dalam Kewangan Korporat, Kolej Imperial, Universiti London
- Ijazah Sarjana dalam Pengurusan, Kolej Imperial, Universiti London
- Sarjana Muda (Kelas Pertama) dalam Sains Komputer dan Statistik, Kolej Queen Mary, Universiti London

Jawatan Pengarah

- Pengerusi Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD)
- Pengerusi Darussalam Assets Sdn Bhd dan Pengarah syarikat subsidiarinya
- Naib Pengerusi Dana Kemampanan (SF)
- Pengarah syarikat berkaitan SF and Strategic Development Capital (SDC)
- Pengerusi Agensi Pelaburan Brunei (BIA)
- Pengerusi Dynamik Technologies Sdn Bhd
- Pengerusi Takaful Brunei Darussalam Sdn Bhd dan syarikatnya
- Pengerusi Bank Usahawan

Pengalaman Relevan

YB Dato Amin dilantik sebagai Menteri di Pejabat Perdana Menteri dan Menteri Kewangan dan Ekonomi II pada 27 September 2018, dan sebelum itu, beliau memegang jawatan Menteri Kewangan II dari 30 Januari 2018. Sebelum menerima pelantikan tersebut, beliau merupakan Timbalan Menteri Kewangan (Pelaburan) sementara menyandang jawatan Ketua Pegawai Eksekutif Darussalam Assets Sdn Bhd ("DA"), sebuah syarikat pegangan pelaburan yang dimiliki oleh Menteri untuk Koperasi Kewangan, Brunei Darussalam. Sebelum menyertai DA, beliau memegang beberapa jawatan penting dengan kerajaan Brunei, termasuk dilantik sebagai Setiausaha Tetap Kementerian Kewangan, Setiausaha Tetap Kementerian Industri dan Sumber-sumber Utama dan Pengarah Urusan Agensi Pelaburan Brunei. Sebelum memegang jawatan dengan kerajaan Brunei, beliau bekerja sebagai seorang usahawan minyak mentah dengan Brunei Shell Petroleum Co Sdn Bhd dalam pertengahan tahun 90an selepas pulang dari United Kingdom di mana beliau bekerja untuk ICI Finance PLC sebagai penganalisis penyelidikan pada akhir tahun 80an/awal 90an.

Yang Mulia Awang Junaidi bin Haji Masri

Pengarah Bebas

Tarikh Pelantikan: 1 Februari 2010

Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 9 Tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana Sains Komputer dan Pengurusan, Keele University, United Kingdom

Jawatan Pengarah

- Pengarah Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD) dan anak syarikat BIBD At-Tamwil
- Pengarah Makan Ceria Sdn Bhd, anak syarikat Darussalam Assets Sdn Bhd
- Pengarah Strategic Fund (SF) dan Strategic Development Capital (syarikat berkaitan SDC)
- Pengarah Fajr Capital Limited
- Pengarah JPH Sdn Bhd

Pengalaman Relevan

YM Awang Junaidi ialah Pengarah Urusan Strategic Development Capital Fund sekarang. Sebelum ini beliau memegang jawatan Pengarah Urusan Agensi Pelaburan Brunei (BIA) dan Ketua Pengarah Venture Capital and Strategic Investments, mengendalikan pelaburan BIA secara global. Beliau juga berkhidmat dalam Lembaga Pengarah Fajr Capital sebagai seorang wakil Kerajaan Brunei Darussalam.

Yang Mulia Dato Paduka Iqbal Ahmad Khan

Pengarah

Tarikh pelantikan: 1 November 2007
Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 11 tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana dalam Sains Politik dan Perhubungan Antarabangsa, Universiti Islam Aligarh, India
- Ijazah Sarjana Muda dalam Fizik dan Kimia, Universiti Islam Aligarh, India

Jawatan Pengarah

- Pengarah Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD)
- Pengarah Takaful Brunei Darussalam Sdn Bhd dan syarikatnya
- Pengarah portfolio syarikat berkaitan Fajr Capital
- Pengarah Jadwa Investment

Pengalaman Relevan

YM Dato Iqbal ialah Ketua Pegawai Eksekutif Fajr Capital, firma pelaburan Islam terkemuka yang beribu pejabat di Pusat Kewangan Antarabangsa Dubai. Sebelum menyertai Fajr Capital, YM Dato Iqbal ialah pengasas Ketua Pegawai Eksekutif HSBC Amanah, divisyen perkhidmatan kewangan Islam global Kumpulan HSBC. Beliau ialah penyokong lama industri perkhidmatan kewangan Islam, berkhidmat sebagai seorang penasihat kepada inisiatif kerajaan di Brunei Darussalam, Malaysia, Arab Saudi, UAE dan UK.

Beliau ialah penerima beberapa anugerah industri dan global, termasuk Anugerah Diraja Kewangan Islam, anugerah dua kali setahun yang disampaikan oleh Yang DiPertuan Agong Malaysia, Anugerah Negeri "The Most Honourable Order of the Crown of Brunei" dikurniakan Baginda Sultan, Sultan dan Yang DiPertuan Negara Brunei Darussalam; dan Anugerah Pencapaian Sepanjang Hayat yang disampaikan oleh Sheikh Mohammed bin Rashid Al Maktoum, Perdana Menteri UAE dan Pemerintah Dubai.

Yang Mulia Dr. Jan Hendrik (Hennie) van Greuning

Pengarah Bebas

Tarikh Pelantikan: 31 Disember 2010
Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 8 tahun

Kelayakan

- Penganalisis Kewangan Bertauliah (CFA), Kanada
- Akauntan Bertauliah, Afrika Selatan dan Kanada
- Ijazah Kedoktoran dalam Sains Perakaunan dan Ekonomi Monetari

Jawatan Pengarah

- Pengarah Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD)

Pengalaman Relevan

YM Dr Hennie sebelum ini merupakan Penasihat Kanan dalam Perbendaharaan Bank Dunia, menumpu pada Pengurusan Risiko Operasi dalam bidang Perbendaharaan, serta isu berkaitan Perbankan Islam. Beliau adalah ahli Lembaga FirstRand Limited (sebuah syarikat pegangan bank yang tersenarai di Afrika Selatan), selama sembilan tahun, sehingga November 2017. Dr Hennie mengajar kelas Sarjana dalam Kewangan di Universiti George Washington selama beberapa tahun dan telah menulis enam edisi penerbitan Bank Dunia mengenai Standard Laporan Kewangan Antarabangsa: Satu Panduan Praktikal. Beliau juga menulis bersama buku tentang risiko perbankan konvensional dan Islam. Hasil penerbitan beliau telah diterjemahkan ke dalam lebih 15 bahasa.

LEMBAGA PENGARAH

Yang Mulia Mubashar Khokhar

Pengarah Urusan/bersamaan Ketua Pegawai Eksekutif

Tarikh Pelantikan: 30 November 2015

Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 3 tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana dalam Pentadbiran Perniagaan, Universiti Ohio, Amerika Syarikat
- Ijazah Sarjana Muda dalam Pentadbiran Perniagaan, Universiti Ohio, Amerika Syarikat

Jawatan Pengarah

- Pengarah Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD) dan anak syarikatnya
- Pengarah Pusat untuk Kewangan Perbankan Islam, dan Pengurusan (CIBFM)

Pengalaman Relevan

YM Mubashar ialah Ketua Pegawai Eksekutif Bank Ajman, sebuah bank patuh Syariah yang tersenarai di UAE, dan juga memegang jawatan sebagai Ketua Pegawai Eksekutif Badr Al-Islami/Mashreq Al-Islami, subsidiari milik sepenuhnya Bank Mashreq. YM Mubashar sebelum ini berkhidmat dalam Lembaga Pengarah Badr Al-Islami dan SAMBA Pakistan Ltd dan memegang jawatan kanan dalam American Express Bank dan Bank Amerika.

Yang Mulia Majeed Nasser Alsubaei

Pengarah

Tarikh Pelantikan: 6 April 2016

Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 3 tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana Muda dalam Ekonomi, Universiti King Saud, Negara Arab Saudi

Jawatan Pengarah

- Pengarah Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD)
- Pengarah Syarikat Pelaburan Mohammed I. Alsubaei & Sons (MASIC)

Pengalaman Relevan

YM Majeed ialah seorang profesional pelaburan antarabangsa dengan pengalaman dalam pasaran modal global yang berupaya mengendalikan tanggungjawab dalam khidmat nasihat perbankan pelaburan dan ekuiti swasta.

Yang Mulia Awang Mozart bin Haji Brahima

Wakil Pengarah kepada YM Awang Junaidi/Pengarah Bebas

Tarikh Pelantikan: 15 Julai 2013

Tempoh Jawatan sebagai Pengarah: 5 tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana Muda dalam Kejuruteraan Sivil dan Alam Sekitar, Universiti Leeds, United Kingdom

Jawatan Pengarah

- Pengarah Bank Islam Brunei Darussalam (BIBD)

Pengalaman Relevan

YM Awang Mozart buat masa sekarang ialah Timbalan Ketua Pegawai Eksekutif Bursa Brunei Darussalam Sdn Bhd, sebuah syarikat yang baharu ditubuhkan untuk penubuhan bursa saham untuk Brunei Darussalam. Sebelum ini, beliau menyandang jawatan sebagai Ketua Seksyen di Divisyen Pelaburan, Kementerian Kewangan, di mana beliau juga berkhidmat sebagai Pengurus Kanan dalam Agensi Pelaburan Brunei yang mengendalikan pelaburan alternatif dan tradisional.

BADAN PENASIHAT SYARIAH

Yang Mulia Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Aziz bin Orang Kaya Maharaja Lela Haji Yussof

Pengerusi

Tempoh Jawatan sebagai Ahli: 5 tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana Muda dalam Usuluddin, Universiti Al-Azhar, Mesir
- Ijazah Sarjana Muda dalam Undang-undang, Universiti Kebangsaan Malaysia

Pengalaman Relevan

YM Dato Aziz ialah Setiausaha Tetap, Kementerian Hal Ehwal Ugama Brunei Darussalam. Beliau amat berpengalaman dalam bidang kewangan Islam yang merangkumi perbankan dan sektor takaful di mana beliau menjadi Ahli Lembaga dalam Syarikat Takaful Brunei Darussalam Sn nBhd (STBD) dan Wafirah & Ghanim Sdn Bhd. Berhubung Penasihat Syariah, YM Dato adalah Naib Pengerusi Badan Penasihat Syariah BIBD selama dua tahun dari 2014 hingga 2016. Sekarang beliau menjadi Pengerusi Badan Penasihat Syariah BIBD sejak Februari 2016. Beliau juga seorang Ahli Majlis Ugama Brunei, sebuah majlis yang bertanggungjawab menasihati Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan tentang hal-hal agama Islam.

Yang Mulia Dato Seri Setia Dr Haji Japar bin Haji Mat Dain @ Maidin

Naib Pengerusi

Tempoh Jawatan sebagai Ahli: 5 tahun

Kelayakan

- Doktor Falsafah dalam Syariah, Universiti Malaya, Malaysia
- Ijazah Sarjana dalam Syariah, Universiti Malaya, Malaysia
- Ijazah Sarjana Muda dalam Usuluddin (Akidah dan Falsafah), Universiti Al-Azhar, Mesir

Pengalaman Relevan

YM Dato Japar ialah Penolong Mufti Negara Brunei Darussalam. Beliau mempunyai pengalaman lebih daripada 10 tahun dalam bidang kewangan Islam yang termasuk menjadi ahli Badan Penasihat Syariah (SAB) BIBD dan penyeliaan, iaitu Badan Penasihat Syariah BIBD (SAB) dan Lembaga Penyeliaan Kewangan Syariah (SFSB) Kementerian Kewangan Brunei sejak tahun 2006. Beliau juga seorang Ahli Majlis Ugama Brunei, majlis yang bertanggungjawab menasihati Baginda Sultan mengenai hal ehwal agama Islam. Beliau juga membuat pembentangan di pelbagai persidangan dan seorang penceramah aktif dalam forum-forum di dalam dan luar negara mengenai ajaran Islam. Dalam bidang ilmiah Syariah, YM Dato Haji Japar ialah seorang cendekiawan berilmu dan terlatih untuk menyimpulkan fatwa, di mana beliau telah mendapat latihan daripada Lajnah Al-Fatwa Al-Azhar, Mesir pada tahun 1994.

Yang Mulia Dr Abdul Nasir bin Haji Abdul Rani

Ahli

Tempoh Jawatan sebagai Ahli: 5 tahun

Kelayakan

- Doktor Falsafah dalam Ekonomi dan Pentadbiran Muamalat, Universiti Sains Islam Malaysia
- Ijazah Sarjana dalam Ekonomi dan Perbankan Islam, Universiti Yarmouk, Kerajaan Hasyimiah Jordan
- Ijazah Sarjana dalam Kajian Islam (Syariah), Universiti Brunei Darussalam

Pengalaman Relevan

YM Dr Abdul Nasir ialah Dekan Fakulti Ekonomi dan Kewangan Islam, Universiti Islam Sultan Sharif Ali (UNISSA). Beliau telah memainkan beberapa peranan dalam industri kewangan Islam dalam kebanyakan bidang iaitu penasihat Syariah, ahli akademik, pensyarah dan pelatih. Beliau ialah seorang Ahli Badan Penasihat Syariah BIBD sejak 2014. Beliau telah menerbitkan banyak buku, kertas penyelidikan dan artikel dalam pelbagai jurnal akademik dan penerbitan. Beliau juga mengadakan penyampaian dalam pelbagai persidangan di dalam dan luar negara serta menganjurkan beberapa latihan kewangan Islam di dalam negara.

**Yang Mulia Dr. Dayang Hajah Rose
binti Abdullah**

Ahli

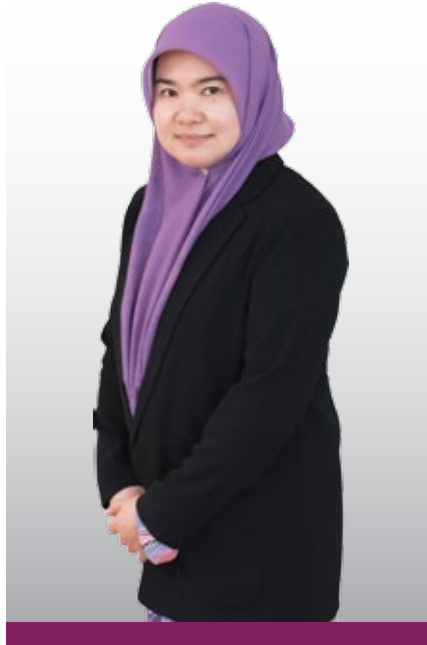
Tempoh Jawatan sebagai Ahli: 3 tahun

Kelayakan

- Doktor Falsafah dalam Peradaban Islam, Universiti Kebangsaan Malaysia
- Ijazah Sarjana dalam Perbankan dan Kewangan Islam, Universiti Brunei Darussalam
- Ijazah Sarjana dalam Pentadbiran Perniagaan, Universiti Heriot-Watt, United Kingdom
- Ijazah Sarjana Muda (Kepujian) dalam Ekonomi, Universiti Kebangsaan Malaysia
- Diploma Lepas Ijazah dalam Perbankan dan Insurans Islam, United Kingdom
- Diploma dalam Pentadbiran Awam, Universiti Teknologi Mara, Malaysia

Pengalaman Relevan

YM Dr Dayang Hajah Rose ialah Pengarah Pusat Penyelidikan dan Penerbitan dan Pensyarah Kanan di Fakulti Ekonomi dan Kewangan Islam, Universiti Islam Sultan Sharif Ali (UNISSA). Beliau telah menulis beberapa penerbitan berhubung ekonomi Islam dan secara aktif membentangkan kertas-kertas pada persidangan tempatan dan antarabangsa dalam bidang Kewangan Islam.

**Yang Mulia Dayang Hajah Noraini
binti Haji Buntar**

Ahli

- Tempoh Jawatan sebagai Ahli: 1 tahun

Kelayakan

- Ijazah Sarjana dalam Pengetahuan Pendedahan Islam dan Warisan (Fiqh dan Usul Al-Fiqh), Universiti Islam Antarabangsa Malaysia
- Ijazah Sarjana Muda dalam Syariah Islamiah, Universiti Al-Azhar, Mesir
- Pemegang sijil Program Profesional Fiqh Muamalat, Pusat untuk Perbankan Islam, Kewangan dan Pengurusan (CIBFM), Brunei

Pengalaman Relevan

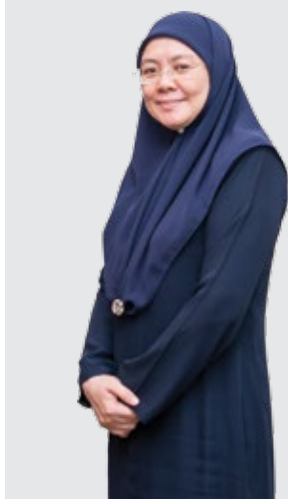
Yang Mulia Dayang Hajah Noraini ialah seorang Pegawai Kanan Istimbath di Jabatan Ifta, Pejabat Mufti Negara dan dilantik sebagai seorang ahli Badan Penasihat Syariah (SAB) BIBD pada 1 Februari 2018.

BARISAN PENGURUSAN

Yang Mulia Mubashar Khokhar
Pengarah Urusan

Yang Mulia Mubashar Khokhar ialah seorang profesional perkhidmatan kewangan yang berpengalaman dengan lebih tiga puluh tahun pengalaman dalam lima belas pasaran maju dan membangun, termasuk AS, Eropah, Asia, Afrika dan negara-negara anggota Majlis Kerjasama Teluk (GCC). Mubashar juga memegang jawatan Ketua Pegawai Eksekutif Bank Ajman, bank patuh Syariah yang disenarai di UAE. Beliau juga berkhidmat sebagai Ketua Pegawai Eksekutif Badr Al-Islami/ Mashreq Al-Islami, subsidiari milik sepenuh Bank Mashreq. Dalam tempoh beliau memegang jawatannya, Mashreq Al-Islami dan Bank Ajman menerima pengiktirafan industri yang meluas, termasuk anugerah “Bank Domestik Terbaik”. Mubashar sebelum ini pernah menjadi ahli Lembaga Pengarah Badr Al-Islami dan Saudi American Bank (SAMBA) Pakistan Ltd, dan memegang jawatan kanan dalam Bank Express American dan Bank of America. Beliau memiliki MBA dan BBA (Kepujian) daripada Universiti Ohio, AS.

Yang Mulia Hajah Noraini binti Haji Sulaiman
Timbalan Pengarah Urusan

Yang Mulia Hajah Noraini Haji Sulaiman memegang jawatan Pemangku Pengarah Urusan Syarikat Takaful Brunei Darussalam sebelum ini, yang dipinjam daripada BIBD. Beliau juga Ketua Kewangan untuk Bank Islam Brunei, dan telah memegang peranan perakaunan dan kewangan lain dalam pelbagai syarikat Brunei seperti Brunei Shell Petroleum Sdn Bhd. Buat masa sekarang, beliau ialah pengarah untuk BIBD At-Tamwil Berhad, BIBD Securities, IDBB Management Services, Tabung Amanah Pekerja (TAP), dan Pengerusi untuk Jawatankuasa Audit TAP. Beliau ialah ahli utama Persatuan Akauntan Bertauliah dan seorang ahli bersekutu Majlis Piawaian Perakaunan Brunei Darussalam.

Yang Mulia Dr. Gyorgy Ladics
Ketua Pegawai Operasi

Yang Mulia Dr. Gyorgy Ladics mempunyai pengalaman perbankan lebih daripada dua puluh tahun. Sebelum ini, beliau adalah Ketua Pegawai Maklumat di Barclays – rantau Pasaran Baharu di mana beliau menyediakan keupayaan perniagaan penting yang membolehkan pengembangan Barclays dari segi geografi dan penembusan dalam pasaran baharu seperti India, Pakistan, Rusia serta melancarkan semula perniagaan di UAE, Mesir dan Uganda. Beliau ialah ahli utama untuk M&A dan aktiviti pengintegrasian untuk Barclays dan melengkapkan pengintegrasian Bank Uganda Nile dan Russia Expobank dalam Barclays. Sebelum menyertai Barclays, beliau ialah Naib Presiden Citigroup – Kawasan Eropah Tengah di mana beliau memegang pelbagai jawatan kanan seperti Ketua Operasi dan Teknologi – Republik Czech, Ketua Teknologi untuk Kawasan Eropah Tengah, dan Pegawai Kanan Operasi – Hungary. Di Eropah Tengah, beliau memimpin usaha penstandardan dan perpindahan ke dalam platform teknologi strategik dan model operasi untuk Citigroup. Ketika di Hungary, beliau juga mengetuai usaha teknologi dalam pengintegrasian bank retail ING dalam Citibank. Dr. Gyogygy memegang Ijazah Sarjana dalam Kejuruteraan Elektrik dan Informatik, dan Ijazah Kedoktoran daripada Universiti Teknologi dan Ekonomi Budapest.

Yang Mulia Tan Pheng Leong
Ketua Pegawai Kewangan

Yang Mulia Pheng Leong mempunyai lebih daripada 18 tahun pengalaman bekerja dalam industri perkhidmatan kewangan sebagai Ketua Pegawai Kewangan (CFO) dan juruaudit untuk pelbagai institusi kewangan. Sebagai CFO, Pheng Leong mengetuai Divisyen Kewangan dan bertanggungjawab terhadap hal-hal berkenaan kewangan kumpulan. Sebelum menyertai BIBD, Pheng Leong bekerja untuk sebuah firma audit antarabangsa di Singapura, United Kingdom, Taiwan dan Brunei dan merupakan seorang rakan kongsi di Brunei dan Singapura menjalankan kerja-kerja audit dalam pelbagai industri daripada perbankan, insurans, pengurusan dana, minyak dan gas dan telekomunikasi. Beliau menasihati pelanggan dalam penukaran Piawaian Laporan Kewangan Antarabangsa (IFRS).

Pheng Leong mempunyai penghayatan yang tinggi dalam amalan kerja global, IFRS dan penukaran IFRS, setelah bekerja di beberapa negara. Pheng Leong memperoleh Ijazah Sarjana Muda dalam Perakaunan (Kepujian Kelas Pertama) daripada Universiti Teknologi Nanyang dan merupakan seorang Akauntan Bertauliah Institut Akauntan Berkanun Singapura, Institut Akauntan Berkanun di England dan Wales serta Akauntan Awam Bertauliah Institut Akauntan Awam Berkanun Brunei Darussalam. Beliau juga seorang Penganalisis Kewangan Bertauliah Institut CFA.

Yang Mulia Edmundo Horacio Uribe Bobadilla
Ketua Pegawai Risiko

Yang Mulia Edmundo Uribe mempunyai pengalaman tiga puluh tahun dalam perbankan antarabangsa, dua puluh empat tahun dalam Pengurusan Risiko dan enam tahun dalam Perbankan Korporat dan Pelaburan. Beliau telah bekerja selama dua puluh dua tahun dalam Bank Amerika, Bank Chase Manhattan dan terbaharu untuk Citibank. Dalam tempoh lapan tahun lalu, beliau telah bekerja di Timur Tengah dalam perbankan Islam untuk Bank Aljazira di Arab Saudi, Al Khaliiji France di Qatar dan Emirates Islamic di Dubai di mana beliau dijemput untuk menaik taraf fungsi risiko dan melaksanakan amalan terbaik antarabangsa, termasuk pelbagai latihan berkaitan risiko dalam bidang-bidang berlainan. Dalam tugas beliau sebelumnya, sebagai Ketua Kredit dan Risiko di Emirates Islamic, beliau memperbaharui sepenuhnya struktur risiko, termasuk proses, sistem berkaitan dan orang. Encik Uribe memiliki ijazah Sarjana Muda dalam Pentadbiran Perniagaan daripada Universidad Iberoamericana dan ijazah Sarjana dalam Kewangan dari Universiti Exeter.

Yang Mulia Habibah Haji Harry
Ketua Pegawai Sumber Manusia

Habibah membawa bersama beliau pengalaman yang banyak daripada pelbagai fungsi sumber manusia korporat yang diperolehnya ketika bertugas dengan Brunei Shell Petroleum (BSP) yang menjangkau lebih tujuh belas tahun, di mana beliau kali terakhir memegang peranan Ketua Jabatan Keberkesanan Organisasi. Pengalaman beliau termasuk tiga tahun bertugas di Malaysia sebagai Penasihat HR Serantau untuk Asia Pasifik dan Timur Tengah untuk Shell IT International Sdn Bhd. Habibah mempunyai pengetahuan dan kemahiran meluas dalam pengurusan isu organisasi, membina kumpulan kakitangan efektif dan produktif, menggabungkan nilai strategik HR dan sumbangan dalam membuat keputusan perniagaan dan panduan dasar, serta memperkenalkan perubahan strategik kepada dasar dan amalan HR. Habibah memegang ijazah BA (Kepujian) dalam Kajian Pengurusan dari Universiti Brunei Darussalam pada 1990.

Yang Mulia Adi Shamsul Haji Sabli
Ketua Pegawai Penerangan

Yang Mulia Adi Shamsul mempunyai dua puluh tiga tahun pengalaman kerja dan mempunyai pengetahuan dan kemahiran teknikal IT yang kukuh. Beliau ialah pemimpin IT yang ulung dengan pengalaman yang luas di dalam dan luar negara. Beliau mempunyai rekod yang kukuh dalam membina perniagaan yang positif dan perkongsian stakeholder, memaju dan melaksana strategi utama IT, memimpin projek-projek besar serta melaksana penyelesaian inovatif serta mempertingkatkan proses perniagaan. Selepas memegang peranan sebagai Ketua Pengurusan Maklumat dalam Brunei LNG pada 2010, beliau dipinjam untuk perkhidmatan kerajaan, menyandang jawatan kanan di pejabat Perdana Menteri selama tujuh tahun. Pada tahun 2017, beliau kembali ke Brunei Shell dan dilantik sebagai Ketua Pengurusan Data Teknikal.

Yang Mulia Hajah Nurul Akmar binti Haji Md Jaafar
Ketua Perbankan Retail

Yang Mulia Hajah Nurul Akmar Haji Md Jaafar telah bersama BIBD selama lebih dua puluh tahun dengan kepakaran dalam bidang kewangan, pelaburan dan perbankan retail. Beliau terbabit dalam perubahan inisiatif strategik BIBD menerusi pelbagai projek seperti menaik taraf sistem IT, peningkatan proses perniagaan, inovasi produk dan pembangunan budaya jualan dan perkhidmatan dalam perniagaan runcit. Beliau juga memainkan peranan penting dalam projek penjenamaan semula Bank yang mempertingkatkan pengalaman perkhidmatan pelanggan, memperkukuh kesetiaan jenama dan pertumbuhan dalam pemerolehan pelanggan. Beliau mempelopori pembangunan program CSR BIBD yang memberi tumpuan pada nilai-nilai “Kebruneian” Bank, dengan inisiatif utama termasuk BIBD Sirah Amal dan BIBD ALAF. Hajah Nurul mengetuai Kumpulan Perbankan Retail, selepas memegang portfolio Jualan & Pengedaran dan menambah asas pelanggan serta kunci kira-kira Retail selama hampir sepuluh tahun. Hajah Nurul mempunyai azam yang berkebar-kobar untuk memberikan pengalaman yang terbaik kepada pelanggan terutamanya dengan inovasi dalam perbankan digital dan membentuk sebahagian daripada kumpulan yang mempelopori inisiatif BIBD NEXGEN, yang benar-benar akan mengubah haluan perniagaan strategik BIBD yang maju ke depan. Hajah Nurul memegang BA dalam Perakaunan & Kewangan daripada United Kingdom dan merupakan seorang Sarjana Bank Islam Brunei sebelum menyertai BIBD pada tahun 1995.

Yang Mulia Koh Swam Sing
Ketua Perbankan Korporat

Koh Swam Sing mempunyai pengetahuan dan pengalaman yang luas bekerja dalam Perbankan Korporat serta dalam Operasi dan Risiko Kredit. Kerjaya beliau bermula dengan Island Development Bank Bhd pada tahun 1983 di mana beliau memegang pelbagai jawatan dalam operasi cawangan, pentadbiran serta pengurusan kredit. Sebagai salah seorang anggota perintis BIBD, beliau memainkan peranan penting dalam perubahan Bank kepada perkhidmatan dan perbankan kewangan Islam, dan orang penting dalam memperkenalkan beberapa produk utama Bank. Sekarang beliau memimpin Divisyen Perbankan Korporat yang bertanggungjawab dalam pembinaan portfolio Perbankan Korporat, serta menyokong perniagaan tempatan yang menyumbang kepada pertumbuhan infrastruktur Brunei.

Yang Mulia Salman Ashraf Khan
Ketua Perbendaharaan dan Pasaran Global

Yang Mulia Salman Ashraf Khan ialah profesional Perbendaharaan dan Perbankan Pelaburan berpengalaman dengan lebih dua puluh empat tahun pengalaman di Timur Tengah, Timur Jauh dan Eropah. Sekarang beliau berkhidmat sebagai Ketua Perbendaharaan dan Pasaran Global, dan merupakan seorang ahli ALCO (Jawatankuasa Aset Liabiliti) dan ERM (Perusahaan Pengurusan Risiko) untuk BIBD. Sebelum menyertai BIBD, beliau pernah bekerja dengan institusi global terkemuka seperti Deutsche Bank (sebagai Ketua Pengedaran Islam Global), HSBC Amanah (sebagai Ketua Jualan Perbendaharaan Global), Standard Chartered Bank dan Arab Banking Corporation (ABC). Beliau juga telah berkhidmat sebagai Bendahari untuk Bank Islam Dubai. Beliau mengekal hubungan yang komprehensif dengan lebih 250 Institusi Kewangan yang meliputi pelbagai kelas aset. Salman telah bekerja dengan Cendekiawan Syariah di seluruh dunia untuk mereka bentuk dan melaksana Penyelesaian Pelaburan Islam, Produk Berstruktur dan Pengoptimuman Hasil (dibiayai/tanpa dibiayai). Beliau ialah penceramah dan pakar mengenai Perbendaharaan Islam. Beliau juga pemegang gelaran CFA dan mempunyai Kelayakan MBA dan PGD.

Yang Mulia Haji Muhd Yazid Dato Paduka Haji Mahadi
Pemangku Pengarah Urusan BIBD Securities Sendirian Berhad (BIBDS)

Yazid Mahadi menyertai BIBD pada tahun 2017, mempelopori strategi pengurusan aset kumpulan. Tanggungjawab utama beliau termasuk memajukan strategi perniagaan berhubung dengan pengurusan aset sebagai sebahagian daripada dasar strategik utama kumpulan dan beliau juga menyelia semua aktiviti BIBD Securities Sendirian Berhad. Sebelum menyertai BIBD, beliau bekerja di Divisyen Pelaburan, Kementerian Kewangan di mana beliau memimpin strategi ekuiti dan hasil pulangan mutlak untuk Dana Pesaraan dan Dana Rizab Penstabilan Fiskal. Yazid lulus dengan cemerlang dalam Sarjana Falsafah (MPhil) dalam Ekonomi dari Universiti Cambridge. Sebelum itu, beliau memperoleh ijazah kelas pertama dengan kepujian dalam ijazah Sarjana Muda Sains (BSc Hons) dalam Ekonomi dari Universiti Manchester, di mana beliau juga dianugerah Anugerah Sekolah Manchester. Beliau menyumbang kertas penyelidikan bertajuk "The Dutch Disease Hypothesis: Evidence from the Gulf Cooperation Council" dalam Jurnal Strategi dan Dasar CSPS, 2011. Yazid juga seorang Penganalisis Kewangan Bertauliah.

Yang Mulia Haji Mohd Said Haji Zania
Pemangku Pengarah Urusan BIBD At-Tamwil Berhad

Yang Mulia Haji Mohd Said Haji Zania mempunyai pengalaman selama 20 tahun dalam industri perbankan dan kewangan Brunei. Beliau menyertai BIBD At-Tamwil Berhad pada tahun 2000 dan tokoh yang sering berperanan penting dalam kejayaan berterusan BIBD At-Tamwil Berhad. Dalam peranan sebelumnya sebagai Ketua Operasi, beliau menunjukkan kualiti kepimpinan mantap dan keupayaan untuk menguruskan hal ehwal strategik dan operasi yang membawa kepada penambahbaikan signifikan dalam operasi BIBD At-Tamwil Berhad.

Yang Mulia Syed Alwi Syed Abdillah Alkaff
Pegawai Eksekutif Kanan BIBD Timur Tengah

Syed Alwi mempunyai lebih sepuluh tahun pengalaman perbankan dalam Kewangan Korporat dan Perbendaharaan. Sebelum ini, beliau menjadi Penolong Bendahari BIBD yang bertanggungjawab untuk portfolio pengurusan aset jangka sederhana yang terdiri daripada sekuriti pendapatan tetap (Sukuk), persindikatan korporat dan FI, penyertaan risiko perniagaan, produk berstruktur dan kumpulan institusi kewangan. Sebelum itu, Syed Alwi menjadi sebahagian daripada ahli badan Kewangan Korporat & Penasihat di mana beliau bertanggungjawab dalam pembangunan pembiayaan projek, pengasalan Sukuk, majlis penasihat korporat dan perniagaan persindikatan. Pengalaman transaksi utama termasuk mengatur dan menyusun urus niaga pembiayaan semula untuk kapal pertama Brunei Gas Carriers Sdn Bhd (ABADI) disamping projek pembiayaan persindikatan untuk kapal keempat (AMANI) dan kelima (AMADI). Syed Alwi memegang ijazah Sarjana Muda Perdagangan (Ekonomi & Kewangan) dari Universiti Melbourne.

Yang Mulia Hajah Hanifah binti Haji Jenan
Ketua Syariah

Yang Mulia Hajah Hanifah Haji Jenan ialah Ketua Syariah BIBD dengan lebih sepuluh tahun pengalaman perbankan yang merangkumi perbankan cawangan, pemulihan dan khidmat nasihat perundangan sebelum mengambil alih peranan utama Jabatan Syariah. Beliau juga berpengalaman dalam hal-hal Takaful yang diperolehi ketika beliau dipinjam kepada Takaful BIBD, di mana beliau menjaga hal-hal yang bersangkutan dengan undang-undang dan tuntutan. Beliau memegang Ijazah Sarjana Muda (Kepujian) dalam Syariah dari Universiti Malaya, Malaysia, dan Diploma dalam Perundangan dan Pentadbiran Badan Kehakiman Islam daripada Universiti Islam Antarabangsa Malaysia (IIUM). Beliau ialah Perancang Kewangan Islam Bertauliah daripada firma Pakar Runding Al-Hijrah dan pemegang sijil Program Profesional Fiqh Muamalat (FMPP) daripada CIBFM Brunei.

Yang Mulia Susanna Maria Goh Ghim Hong
Ketua Pematuhan

Yang Mulia Susanna Goh mempunyai pengalaman lebih tiga belas tahun dalam industri perbankan khususnya lebih tujuh tahun dalam bidang perundangan dan pematuhan, setelah menjadi Ketua Pematuhan untuk HSBC Brunei. Sebelum ini, beliau juga pernah menyandang jawatan Pengarah untuk HSBC Finance (Brunei) Berhad. Beliau menyertai BIBD sebagai Ketua pematuhan pada Julai 2018 dan mengendalikan Divisyen Pematuhan untuk BIBD dan menyelia penglibatan bersama pengawal selia perbankan dan semua aspek pematuhan jenayah kewangan. Beliau memiliki Ijazah Sarjana Undang-Undang LLB dari Universiti Nottingham dan seorang Barrister-at-Law yang berkecualan.

Yang Mulia Chua Peng Sim
Ketua Audit Dalaman

Yang Mulia Chua Peng Sim mempunyai pengalaman meluas dan rekod pencapaian yang kukuh dalam industri minyak dan gas dan telah bekerja di dalam dan luar negara. Pengalaman beliau termasuk sebagai Ketua Audit Dalaman selama enam tahun untuk Brunei Shell Joint Venture Companies. Beliau memiliki ijazah Sarjana Muda (Kepujian) dalam Perakaunan dan merupakan seorang akauntan berkelulusan profesional dari Institut Akauntan Berkanun di England dan Wales.

Yang Mulia Haji Minorhadi bin Haji Mirhassan
Pemangku Ketua Pegawai Operasi

Yang Mulia Minorhadi mempunyai pengalaman perbankan tiga puluh tahun dengan BIBD dan Kumpulan HSBC menerusi peranan kepimpinan dalam perniagaan perbankan Retail, Korporat dan Institusi. Kerjaya beliau juga termasuk memelopori perkembangan pelbagai fungsi yang termasuk Pemasaran, Aset & Pengurusan Dana, disiplin perbankan pelaburan dan modal insan masing-masing. Sekarang beliau ialah Pemangku Ketua Pegawai Operasi BIBD dan baru-baru ini telah memimpin usaha pengiktirafan BIBD ISO 9001:2015. Beliau ialah pengerusi untuk Persatuan Pasaran Modal Brunei Darussalam (BCMA) dan baru-baru ini telah dilantik sebagai anggota Majlis Universiti Brunei Darussalam (UBD). Minorhadi ialah seorang ahli bersekutu Institut Berkanun Sekuriti dan Pelaburan (ACSI) menerusi pemerolehan Kelayakan Kewangan Islam (IFQ), beliau memegang MBA dari Universiti Pengurusan Singapura (SMU), Diploma Nasional Lebih Tinggi BTEC (HND) dalam Perniagaan dan Kewangan daripada Universiti Teknologi Brunei (UTB) dan Sijil dalam Perancang Kewangan Islam.

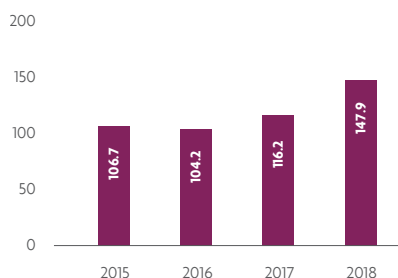

Yang Mulia Haji Mohammad Yusri bin Hj Wahsalfelah
Ketua Hubungan Kerajaan dan Projek Khas

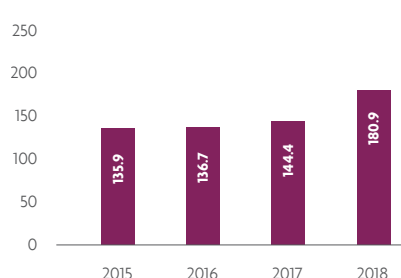
Haji Mohammad Yusri memulakan kerjaya beliau sebagai seorang akauntan di bawah Jabatan Perancangan dan Pembangunan Ekonomi di Pejabat Perdana Menteri dan bertanggungjawab menyelia perumusan dasar dan perancangan ekonomi dalam bidang Penswastaan, Perkongsian Awam Swasta (PPP), Dasar Persaingan, Amalan Perniagaan Adil dan Perlindungan Pengguna. Beliau menyertai BIBD sebagai Pengurus Kanan Hubungan pada tahun 2012, menyelia hubungan keseluruhan Bank dengan Kementerian Kewangan, Syarikat Berkaitan Kerajaan (GLCs), serta stakeholder strategik lain dalam agensi Kerajaan dan Korporat. Buat masa sekarang, Haji Mohammad Yusri mengetuai Divisyen Hubungan Kerajaan dan Projek Khas, tumpuan utama bank untuk kerjasama dengan stakeholder penting dalam sektor kerajaan. Beliau memegang Sarjana Sains dalam Ekonomi daripada Universiti Leicester, United Kingdom, dan Ijazah Double Major dalam Ekonomi dan Perancangan Kewangan, daripada Universiti Teknologi Curtin, Australia Barat.

SOROTAN KEWANGAN KUMPULAN

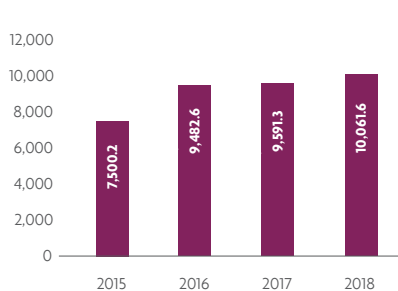
Keuntungan Bersih Selepas Zakat dan Pencukaian (B\$ Juta)

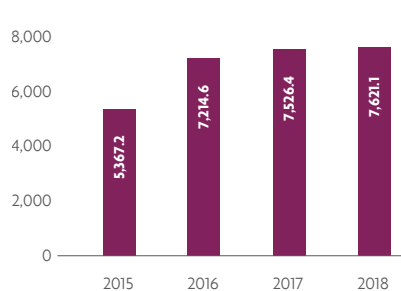
Kuntungan Operasi (B\$ Juta)

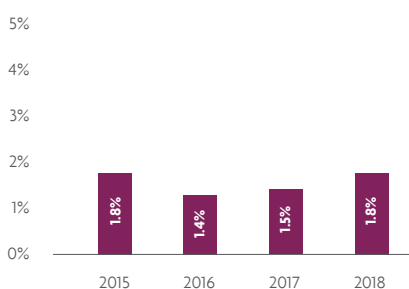
Jumlah Aset (B\$ Juta)

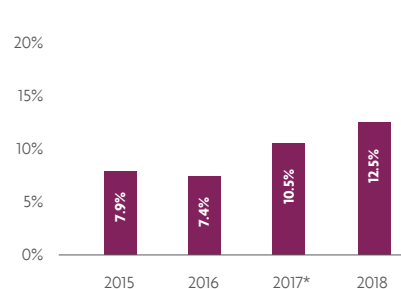
Deposit daripada Pelanggan (B\$ Juta)

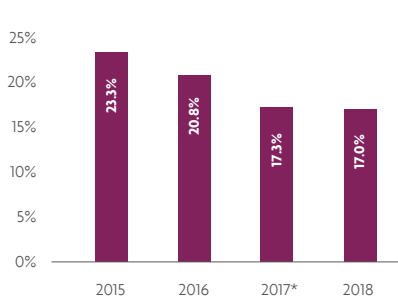
Pulangan ke atas Aset - Sebelum Cukai

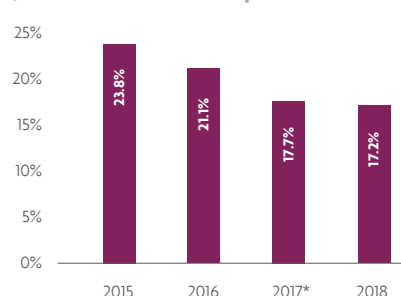
Pulangan ke atas Ekuiti - Selepas Cukai

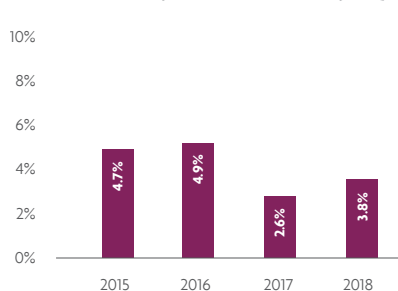
Tingkat 1 Nisbah Kecukupan Modal (Modal Teras)

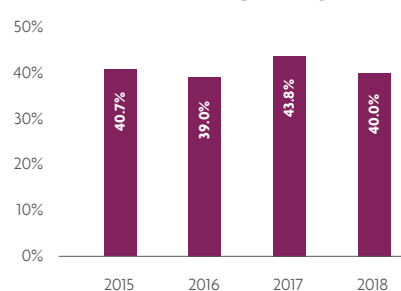
Jumlah Nisbah Kecukupan Modal

Nisbah Pembiayaan Tidak Berbayar (%)

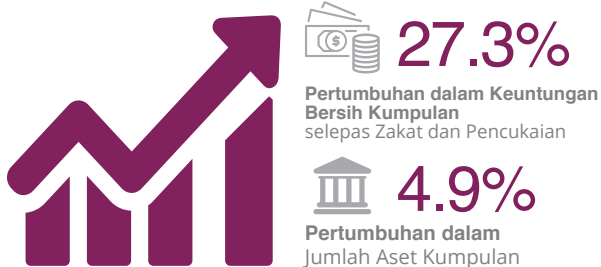
Nisbah Kos berbanding Pendapatan

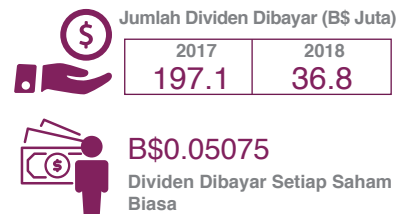
* disebabkan pelaksanaan Strategi Pengoptimuman Model

RINGKASAN AKTIVITI BIBD 2018

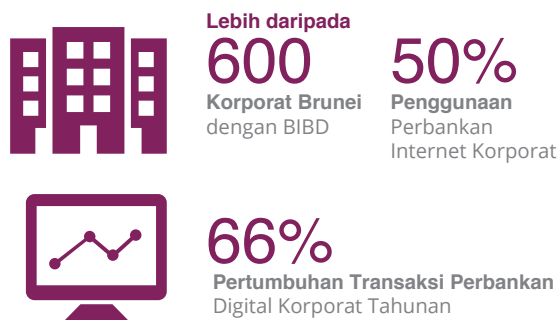
PERTUMBUHAN

NILAI PEMEGANG SAHAM

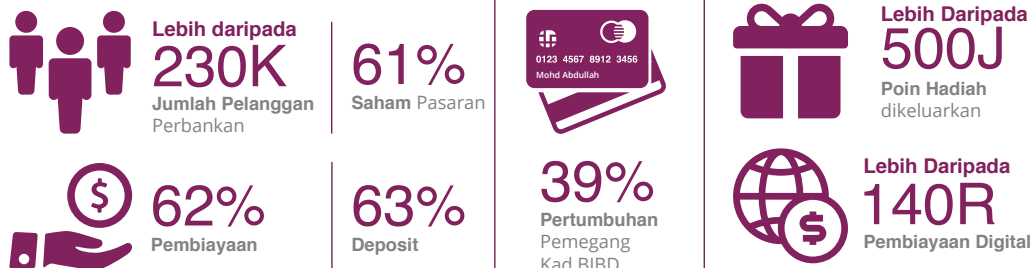
KORPORAT

PKS

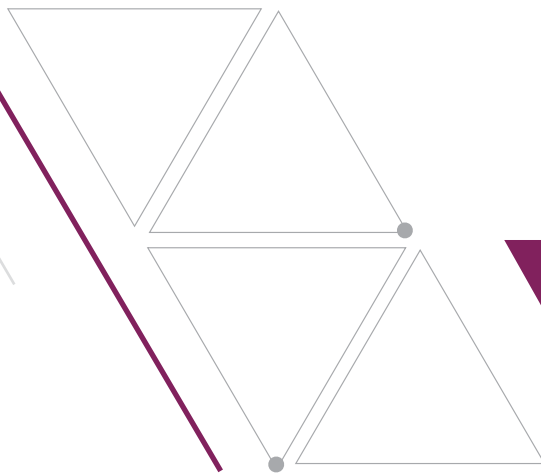
RETAIL

PERBANKAN DIGITAL

PENTADBIRAN KORPORAT

Lembaga Pengarah BIBD

Jawatankuasa Ganjaran
dan Pencalonan Sumber Manusia

Jawatankuasa Audit, Kewangan, Risiko

Risiko, Pematuhan dan Tugas
Audit Dalaman

Badan Penasihat Syariah

Rangka kerja pentadbiran Kumpulan BIBD telah dihasilkan dan dilaksanakan untuk memastikan misi dan objektif Kumpulan dicapai menerusi standard pentadbiran korporat yang terbaik.

Lembaga Pengarah BIBD percaya dalam tanggungjawabnya untuk memastikan standard pentadbiran tertinggi dicapai demi memenuhi jangkaan stakeholder mereka. Di bawah kepimpinan Lembaga BIBD, Kumpulan BIBD juga telah mengamalkan Garis Panduan AMBD untuk Pentadbiran Korporat untuk Bank-Bank ("Garis Panduan") sebagai prinsip panduan pentadbiran korporat BIBD.

Lembaga Pengarah BIBD

a. Komposisi Lembaga

Terdapat 7 orang ahli Lembaga (termasuk seorang wakil pengarah) dengan pelbagai pengalaman dan pengetahuan dalam perbankan dan kewangan.

Lembaga terdiri daripada pengarah bukan eksekutif, dengan Pengarah Urusan/CEO menjadi satu-satunya pengarah eksekutif dalam Lembaga. Lembaga juga terdiri daripada 50 peratus pengarah bebas.

YB Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah, dilantik sebagai seorang ahli Lembaga dan sebagai Pengerusi Lembaga BIBD pada 30 Januari 2018. Pada tarikh yang sama, YM Dato Seri Setia Awang Haji Bahrin bin Abdullah dan YM Dr Awang Haji Abdul Manaf bin Haji Metussin telah meletak jawatan sebagai seorang ahli Lembaga BIBD.

b. Penyepaduan Ahli Lembaga Baharu

Ahli Lembaga baharu diberikan taklimat komprehensif dari semua ketua divisyen dalam usaha memaparkan dasar-dasar dan inisiatif utama demi mempertingkatkan bidang mereka masing-masing. Sesi penyepaduan bertujuan membantu ahli Lembaga baharu dengan pemahaman holistik tentang operasi, risiko dan haluan strategik BIBD.

c. Hal Lembaga

Lembaga Pengarah BIBD menyediakan pengurusan dengan bimbingan dan kepimpinan yang diperlukan untuk Kumpulan mencapai misinya menjadi Bank Pilihan Pertama. Lembaga pada dasarnya bertanggungjawab

terhadap haluan strategik Kumpulan, Pentadbiran Korporat Kumpulan, Pengurusan Risiko, Prestasi Kewangan dan Tanggungjawab Sosial Korporat Kumpulan. Lembaga juga telah mengamalkan Garis Panduan AMBD untuk Pentadbiran Korporat untuk Bank-Bank ("Garis Panduan") sebagai prinsip panduan pengurusan korporat BIBD.

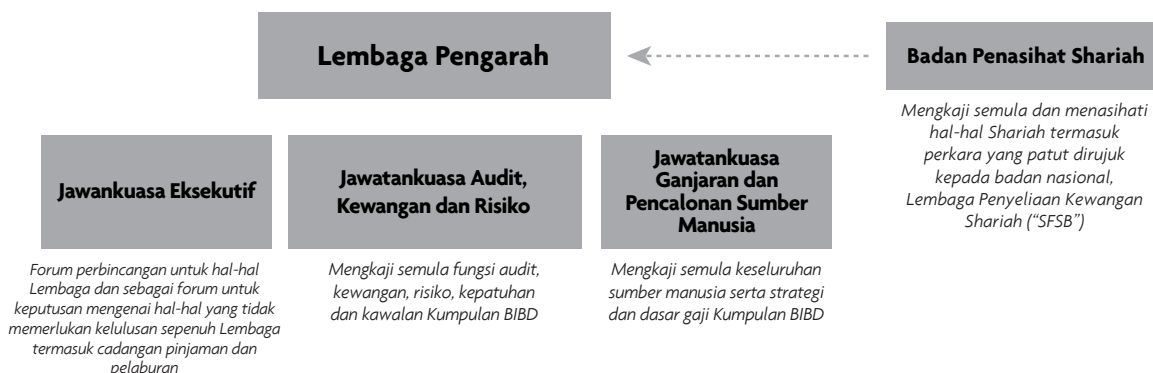
Kewajipan dan tanggungjawab Lembaga ditetapkan dengan jelas oleh Bank. Ahli lembaga pengarah menyedari mengenai tanggungjawab ini dan jangkaan untuk memperuntukkan masa secukupnya bagi pemantauan terhadap perkara-perkara berkaitan dengan Bank. Mereka menghadiri dan menyertai secara aktif mesyuarat Lembaga dan Jawatankuasa Lembaga, dalam sejumlah mesyuarat diadakan manakala kehadiran setiap pengarah pada mesyuarat seumpamanya dicatatkan dalam laporan ini.

Selain itu, Lembaga dan Jawatankuasa Lembaga punyai taksiran bahawa mereka adalah pada saiz dan komposisi berpatutan dan perwakilan pelbagai lembaga pengarah adalah memandai serta tidak menjejaskan pelaksanaan tanggungjawab berkesan kepada BIBD.

Lembaga dan Jawatankuasa Lembaga mengkaji dan meluluskan perkara-perkara berkaitan dengan strategi utama, kewangan dan inisiatif-inisiatif lain Kumpulan. Ini termasuklah keputusan mengenai strategi perniagaan, risiko pengurusan dan rangka kerja pentadbiran, hal ehwal pengawal atur, transaksi utama dan pendedahan, laporan kewangan, antara lainnya.

Tanggungjawab Lembaga termasuk:

- Menyediakan penyeliaan pengurusan bagi pihak pemegang saham;
- Melantik pengarah dan menilai struktur dan amalan Lembaga untuk menyediakan pengurusan korporat yang kukuh;
- Menyelia proses untuk penilaian kemampuan kawalan dalaman, pengurusan risiko, laporan kewangan, dan kepatuhan kepada undang-undang dan Tatalaku Kumpulan;
- Menilai dan menentukan pampasan Pengarah Urusan;
- Mengkaji semula program pampasan dan faedah Kumpulan serta perancangan pewarisan dan program kepelbagaian;
- Mengkaji semula inisiatif strategik, kewangan dan objektif Kumpulan lain;

vii) Mengkaji semula aktiviti Kumpulan yang berorientasikan kemasyarakatan

Lembaga BIBD telah mengagihkan sebahagian daripada tanggungjawab berkenaan kepada Jawatankuasa Lembaga yang relevan.

d. Pengagihan Tugas Lembaga kepada Jawatankuasa

Lembaga telah menagihkan tanggungjawab tertentu kepada 3 Jawatankuasa Lembaga

- Jawatankuasa Eksekutif ("ExCom")
- Jawatankuasa Audit, Kewangan dan Risiko ("AFRC")
- Jawatankuasa Ganjaran dan Pencalonan Sumber Manusia ("HRNC")

3. Jawatankuasa Lembaga BIBD

a. Jawatankuasa Eksekutif ("ExCom")

ExCom terdiri daripada 3 Ahli Lembaga. Mereka adalah:

- Dato Paduka Iqbal Ahmad Khan (Pengerusi)
- Junaidi bin Haji Masri
- Mubashar Khokhar

Peranan dan tanggungjawab ExCom termasuk berikut:

- Menyediakan kepimpinan konsisten kepada Kumpulan BIBD;
- Berfungsi sebagai satu forum perbincangan untuk hal-hal Lembaga dan sebagai forum untuk keputusan mengenai hal-hal yang tidak memerlukan kelulusan sepenuh Lembaga;
- Pengawasan keputusan pengurusan;
- Mengkaji semula hal strategik utama sebelum kelulusan Lembaga dan operasi Kumpulan; Forum perbincangan untuk hal-hal Lembaga dan sebagai satu forum untuk keputusan mengenai perkara yang tidak memerlukan kelulusan sepenuh dari Lembaga termasuk cadangan pinjaman dan pelaburan. Mengkaji semula fungsi audit, kewangan, risiko dan kawalan Kumpulan BIBD
- Mengkaji semula dan meluluskan cadangan pembiayaan dengan pendedahan domestik lebih daripada B\$20,000,000 berdasarkan cadangan daripada Jawatankuasa Risiko Kredit; dan

vi. Mengkaji semula dan meluluskan cadangan dengan pendedahan yang lebih daripada B\$20,000,000 berdasarkan cadangan daripada Jawatankuasa Risiko Kredit.

b. Jawatankuasa Audit, Kewangan dan Risiko ("AFRC")

Anggota AFRC adalah seperti berikut:

- Dr Jan Hendrik van Greuning (Pengerusi)
- Dato Paduka Iqbal Ahmad Khan
- Junaidi bin Haji Masri
- Mubashar Khokhar

Mesyuarat AFRC diadakan dengan kehadiran Pengarah Urusan, Penolong Pengarah Urusan, Ketua Pegawai Risiko, Ketua Pegawai Kewangan, Ketua Pegawai Operasi, Ketua Kepatuhan dan Ketua Audit Dalaman. AFRC bertemu sekurang-kurangnya setiap suku atau pada bila-bila masa diperlukan.

Peranan dan tanggungjawab AFRC adalah:

- Menyelia kualiti dan integriti pengaturan dan perakaunan kewangan dan laporan, termasuk perakaunan dan pendedahan dasar/amalan;
- Menyelia proses kawalan dalaman pengurusan Kumpulan, kemampuan dan skop fungsi audit luar dan dalam, kepatuhan pada peraturan dan syarat-syarat laporan kewangan;
- Mengkaji semula kemampuan dan kemantapan perakaunan, kewangan dan kawalan dalaman lain dan pelaksanaan efektif mereka;
- Menyelia prestasi fungsi kawalan dan pengurusan
- Mengkaji semula dasar pengurusan dan rangka kerja termasuk pelbagai pengurusan risiko dan inisiatif kawalan dalaman;
- Mengamalkan penyeliaan kelayakan, kebebasan dan prestasi juruaudit luar;
- Bertindak sebagai titik pertemuan bebas untuk fungsi audit dalaman dan menyelia siasatan dalaman, jika diperlukan; dan
- Melaksanakan mana-mana tanggungjawab lain yang mungkin diberikan/ditugaskan oleh Lembaga dari semasa ke semasa

	Peranan	Nama	Jawatankuasa Lembaga		
			HNRC	ExCom	AFRC
1	Pengerusi Lembaga/ Pengarah Bebas	YB Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah*			
2	Pengarah Bebas	Awang Junaidi bin Haji Masri*	✓	✓	✓
3	Pengarah	Dato Paduka Awang Iqbal Ahmad Khan*	✓	✓	✓
4	Pengarah	Majed Alsubeaie*	✓		
5	Pengarah Urusan/ bersamaan CEO	Mubashar Khokhar*	✓	✓	
6	Pengarah Bebas	Dr Jan Hendrik van Greuning*			✓
7	Pengarah ganti kepada YM Awang Junaidi/Pengarah bebas	Awang Mozart bin Haji Ibrahim*	✓	✓	✓

 Pengerusi Jawatankuasa Lembaga * Pengarah Eksekutif * Pengarah Bukan-Eksekutif

4. Mesyuarat Lembaga BIBD

a. Persediaan Mesyuarat

- Pengerusi Lembaga dan Pengerusi setiap anggota Lembaga menyelia penetapan agenda mesyuarat, dalam rundingan bersama CEO/MD, untuk memastikan perkara utama dibincangkan dan masa yang cukup diperuntukkan untuk setiap perkara agenda;
- Lembaga diberikan bahan mesyuarat tujuh (7) hari sebelum mesyuarat untuk membenarkan masa yang cukup untuk mengkaji semula dan menganalisis bahan yang diberikan;
- Sekiranya seorang pengarah sendiri tidak dapat menghadiri mesyuarat, pengarah berkenaan boleh mengambil bahagian menerusi telefon atau persidangan-video.

b. Pada setiap mesyuarat

- Pengerusi menggalakkan perbincangan terbuka oleh semua pengarah
- Sekiranya berlaku konflik berkepentingan, pengarah yang berkenaan menahan diri daripada mengambil bahagian dalam mana-mana proses membuat keputusan;
- Pokok perbincangan, perkara tindakan dan keputusan yang dibuat ketika mesyuarat akan dicatat dalam minit dan seterusnya akan dibentangkan pada mesyuarat berikut untuk diluluskan. Minit mesyuarat ditandatangani oleh Pengerusi masing-masing.

c. Kekerapan Mesyuarat

- Lembaga Pengarah BIBD dan jawatankuasanya bertemu setiap suku tahun atau bila-bila masa diperlukan

d. Mesyuarat yang diadakan oleh Lembaga BIBD dan Jawatankuasa Lembaga pada 2018

	Jumlah Mesyuarat pada 2018
Lembaga Pengarah	5
Jawatankuasa Eksekutif	6
Jawatankuasa Audit, Kewangan dan Risiko	4
Jawatankuasa Ganjaran dan Pencalonan Sumber Manusia	4

e. Kehadiran Mesyuarat

	Peranan	Nama	Jawatankuasa Lembaga			
			BOD	HRNC	ExCom	AFRC
1	Pengerusi	YB Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah	5			
2	Pengarah	Awang Junaidi bin Haji Masri	4	3	5	4
3	Pengarah	Dato Paduka Awang Iqbal Ahmad Khan	5	4	6	4
4	Pengarah	Majed Alsubeaei	3	2		
5	Pengarah Urusan/ bersamaan CEO	Mubashar Khokhar	5	4	6	4
6	Pengarah	Dr Jan Hendrik van Greuning	5			4
7	Pengarah ganti kepada YM Awang Junaidi/ Pengarah Bebas	Awang Mozart bin Haji Ibrahim	5	3	5	3

5. Ganjaran Lembaga

Ganjaran pengarah tempatan ditentukan oleh Kerajaan Brunei, dan pengarah yang dilantik oleh Fajr Capital telah dikecualikan daripada menerima bayaran pengarah dari BIBD. Ganjaran pengarah bebas yang tidak digaji oleh Kerajaan Brunei diluluskan oleh Lembaga dan ditetapkan berdasarkan kemahiran dan kepakaran.

6. Pembabitan dengan Stakeholders

Bank mempunyai satu rangka kerja untuk menyediakan pemegang saham dengan akses adil kepada maklumat yang perlu bagi membuat keputusan ke atas nilai dan prospek BIBD dan juga mendapatkan serta memahami pandangan pemegang saham.

Membenarkan semua pemegang saham akses penuh terhadap pengumuman terkini, pernyataan kewangan, laporan tahunan dan acara-acara yang akan datang mengenai Bank, dengan semua maklumat seumpamanya diterbitkan secara berkala di laman sesawang Bank.

Bank juga menggalakkan dan menyokong kehadiran pemegang saham dan penyertaan pada mesyuarat agung. Satu notis mengenai mesyuarat agung, agenda dan bentuk proksi akan dihantar kepada pemegang saham sekurang-kurangnya 14 hari lebih awal. Semua pemegang saham layak hadir dan mengundi pada mesyuarat agung sama melalui dirinya sendiri atau secara proksi. Mesyuarat memberikan pemegang saham satu peluang untuk berkongsi pandangan mereka atau mencadangkan mengenai sebarang perkara relevan dan ulasan mereka akan ditulis dalam minit mesyuarat. Juruaudit luar Bank juga hadir pada mesyuarat-mesyuarat ini untuk menjawab pertanyaan pemegang saham mengenai pengendalian audit lembaga kewangan bagi tahun itu.

Jawatankuasa Ganjaran dan Pencalonan Sumber Manusia (“HRNC”)

1. Perkara Utama Dibincangkan pada 2018

Dasar utama HRNC pada tahun 2018 adalah memastikan proses pelan pewarisan dan rangka kerja untuk kumpulan Pengurusan Kanan dilaksanakan untuk menjamin pertumbuhan BIBD. HRNC telah mengenal pasti kakitangan berpotensi yang telah diketepikan sebagai bakal pemimpin pertubuhan. HRNC juga memberikan penekanan kepada proses menyetempatan peranan kepimpinan dan percaya dalam kelancaran perkembangan peribadi dan profesional semua pekerja BIBD.

Sementara tumpuan diberikan pada pertumbuhan jangka panjang Kumpulan BIBD, HRNC juga telah mengatasi perkara penting berkaitan dengan syarat-syarat dalam jawatan Pengurusan Kanan. Untuk Tahun Kewangan 2018, HRNC telah meluluskan pelantikan Ketua Pegawai Informasi, Ketua Kepatuhan, Ketua Audit Dalaman dan Pemangku Ketua BIBD Securities. Jawatan berkenaan dianggap penting dalam memenuhi aspirasi BIBD.

Pada tahun 2018, HRNC telah mengkaji semula dan meluluskan faedah kakitangan berikut:

- Bonus Prestasi dan Metodologi Kenaikan Gaji untuk tahun kewangan 2017; dan
- Program Bantuan Pembelajaran Pekerja BIBD. Sepanjang tahun, HRNC dimaklumkan oleh Ketua Sumber Manusia dan Modal Manusia mengenai inisiatif pekerja seperti prestasi pekerja, pengurusan bakat, isu perekrutan strategik, penglibatan kakitangan dan pengekal kakitangan.

Jawatankuasa Audit, Kewangan dan Risiko (“AFRC”)

1. Perkara Utama Dibincangkan pada 2018

AFRC dan Lembaga BIBD telah memberikan keutamaan dalam memastikan kualiti pengaturan dan laporan perakaunan kewangan. Berdasarkan perubahan terbaharu dalam standard laporan kewangan, AFRC telah bekerjasama dengan Pengurusan dan juruaudit luar mengenai pelaksanaan IFRS9 sepanjang tahun 2018.

AFRC juga telah mengkaji semula dan menyokong Penyata Permintaan Risiko BIBD, Dasar Pemberian Maklumat, Dasar Konflik Berkepentingan, Dasar Transaksi Pihak Berkaitan dan Rangka Kerja Dasar Pematuhan.

Pematuhan peraturan merupakan topik utama yang dibincangkan oleh AFRC tatkala BIBD berhasrat mengurangkan risiko penggubahan wang dan pembiayaan keganasan. Menerusi AFRC, Lembaga dikemaskinikan mengenai kemajuan yang dicatat dalam peningkatan keupayaan dalam fungsi pematuhan BIBD.

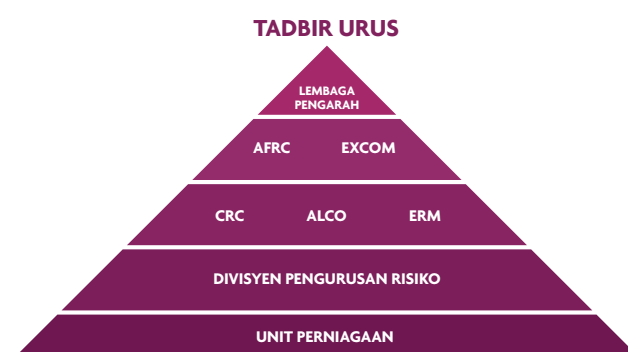
Dengan BIBD mengambil langkah penting dalam bidang perbankan digital, AFRC sering dikemaskinikan mengenai keselamatan siber dan risiko operasi IT.

Risiko, Pematuhan dan Tugas Audit Dalaman

1. Pengurusan Risiko

Fungsi dan proses pengurusan risiko telah pun dilaksanakan untuk membenarkan penilaian bebas dan berkesan, mengawasi dan menyelia risiko kewangan dan bukan kewangan di seluruh BIBD dan melindungi aset kewangannya – semuanya diperlukan untuk menyokong usaha BIBD untuk mencatat pertumbuhan jangka panjang yang mampan. Ia adalah sebahagian daripada usaha kami untuk menyokong standard pematuhan tertinggi, pentadbiran dan kawalan untuk membolehkan proses pengurusan dan pematuhan risiko yang efektif di seluruh Kumpulan. BIBD menjalankan pelbagai perniagaan dan dengan itu perlu mampu mentadbir, mengawasi dan melaporkan kesemua risiko dalam pendekatan yang jelas dan holistik.

Kumpulan telah menetapkan Rangka Kerja Pengurusan Risiko Perusahaan (ERMF) sebagai satu pendekatan standard untuk menguruskan risikonya. Satu struktur pengurusan yang mantap adalah penting untuk memastikan ERMF boleh dilaksanakan secara efektif. Lembaga bertanggungjawab terhadap aktiviti pengurusan risiko BIBD dan disokong oleh Jawatankuasa Audit dan Risiko Kewangan (AFRC). Lembaga menerusi jawatankuasa Eksekutif Kumpulan (ExCom) yang berada dalam peringkat yang sama dengan AFRC juga telah diberikan tanggungjawab untuk menyelia Risiko Kredit Kumpulan di seluruh (1)Jawatankuasa Risiko Kredit (CRC), Risiko Pasaran (termasuk Kecaikan, Pembiayaan, PRRBB, Tumpuan, Negara & Baki), (2)Jawatankuasa Aset & Liabiliti (ALCO) dan Risiko Operasi di seluruh (3) jawatankuasa Pengurusan Risiko Perusahaan (ERM). Sementara risiko dikendalikan pada tahap aktiviti pengambilan risiko, terdapatnya kebertanggungjawaban yang jelas tentang pemilikan risiko di seluruh BIBD seperti yang ditunjukkan dalam carta berikut:

Risiko utama dalam Kumpulan adalah dikawal dan dipantau di bawah Divisyen Pengurusan Risiko, meliputi:

• Risiko Kredit	• Risiko Perundangan
• Risiko Pasaran	• Risiko Negara
• Risiko Operasi	• Risiko Syariah
• Risiko Kecairan	• Risiko Siber/IT
• Risiko Pembiayaan	• Risiko Reputasi
• Risiko Kadar keuntungan dalam Buku Perbankan	• Risiko Tumpuan
• Risiko Peraturan	• Risiko Baki

Kami mengambil pendekatan untuk menganalisis cadangan pembiayaan dan pelaburan serta menilai proses operasi Bank dalam kerjasama dengan unit perniagaan kami masing-masing, untuk memastikan pendedahan Bank kepada risiko difahami, dibincangkan dan dikendalikan dalam cara proaktif dan semua kepentingan stakeholder adalah dilindungi. Kami mengamalkan pendekatan proaktif dalam mengawasi had risiko Bank seperti menjalankan ujian stres dan analisis senario dalam rangka kerja ALCO, berdasarkan risiko yang digariskan dalam mana-mana persekitaran ekonomi.

Terdapat beberapa inisiatif daripada AMDB, yang telah digunakan oleh BIBD agar selaras dengan standard antarabangsa, sejajar dengan Perjanjian Basel dan IFRS9, seperti:

1. Garis pandu pengurusan risiko
2. Garis pandu pengurusan risiko kredit
3. Syarat-syarat modal minimum
4. Pelaksanaan model IFRS9
5. Klasifikasi kemudahan kredit lemah dan aset kewangan untuk tujuan peruntukan
6. Sistem kawalan dalaman (pengurusan risiko)
7. Basel II – dokumen pendedahan awam Tunggak 3
8. Pentadbiran korporat untuk bank Islam
9. Perlakuan hati-hati terhadap aset bermasalah dan elaun untuk kerugian kredit
10. Proses Penilaian Kelayakan Modal Dalaman ("ICAAP")

Usaha kami digambarkan dalam pemeringkatan kredit -A yang diberikan oleh salah satu daripada tiga agensi pemeringkatan kredit antarabangsa, Standard & Poor's (S&P Global).

Penekanan budaya pengurusan risiko yang mantap merupakan asas mekanisme kawalan Bank. Ia membabitkan proses mengenalpastian, penilaian, kawalan, pengawasan dan laporan bahan risiko yang berterusan yang menjejaskan pencapaian matlamat strategik Bank. Risiko berkenaan dapat dikategorikan seperti berikut:

Risiko Kredit

Satu rangka kerja risiko kredit yang kukuh adalah satu yang membiayai garis panduan kewangan yang bijak untuk mengurangkan kegagalan membayar pinjaman dan kerugian sementara mengekalkan portfolio kredit yang berada dalam strategi Pengurusan risiko Kumpulan yang diluluskan setiap tahun oleh Lembaga. Bank telah menetapkan beberapa sistem demi mengawal dan mengawasi semua spektrum pengurusan risiko. Dalam bidang bukan-retail, Bank melaksanakan satu sistem pemeringkatan risiko dalaman oleh S&P Global, untuk membantu lembaga dan pengurusan kanan membezakan pembiayaan dan pelaburan untuk memudahkan semua keputusan yang dibuat. Manakala, dalam bidang retail, Bank menggunakan model skor risiko dalaman, kad skor, untuk permohonan, penilaian dan kelulusan pinjaman.

Risiko Operasi

Isu kesilapan operasi, penipuan, bencana semula jadi dan sistem yang akhirnya mungkin dianggap kerugian untuk Bank kerap dipantau dan dilaporkan. Sebagai satu langkah proaktif berterusan untuk menguasai semua peristiwa berkaitan dengan lebih baik, Bank telah memberikan penekanan yang kukuh untuk menyediakan latihan tetap kepada semua pekerja bank.

Risiko Pasaran, Pembiayaan, Kecairan dan Negara

Sementara mengawasi dan melaporkan pendedahan pasaran global BIBD untuk memastikan pendedahan adalah dalam lingkungan permintaan yang dibenarkan, kumpulan Pengurusan Risiko juga mengikuti perkembangan pasaran yang mungkin menjejaskan garis panduan risiko pasaran. BIBD mengekalkan aset cair berkualiti tinggi dan sumber dana yang pelbagai yang berfungsi sebagai penampungan risiko kecairan. Had negara juga dipertimbangkan sebagai sebahagian daripada risiko relevan dan syarat-syarat perniagaan.

Risiko Perundangan, Peraturan dan Reputasi

BIBD sedar dan sentiasa bersikap proaktif untuk mengurangkan semua risiko berkaitan dengan isu perundangan dan yang lainnya, serta benar-benar mengetahui semua peraturan tempatan untuk mengelak sebarang risiko peraturan atau reputasi.

Risiko Siber

Kajian semula yang tetap, peningkatan dan ujian kesemua sistem IT dilakukan untuk mengelak sebarang gangguan luar yang mungkin menjejaskan keupayaan umum BIBD, untuk beroperasi, memastikan pelanggan kami menerima faedah daripada pelaburan kami dalam teknologi. Bersama, pendekatan berkenaan membenarkan pengukuhan keupayaan pengurusan risiko keseluruhan BIBD melalui amalan terbaik berdasarkan standard antarabangsa. Sebagai sebahagian daripada pendekatan ini, rangka kerja risiko sentiasa dinilai dan dikaji semula untuk memajukan satu budaya di mana pengurusan risiko amalan boleh dilakukan.

2. Pematuhan

Melindungi nilai dan imej BIBD, Jabatan Pematuhan mengawasi transaksi dan memastikan BIBD mematuhi undang-undang dan peraturan. Jabatan bertindak sebagai penasihat yang boleh dipercayai mengenai perkara yang berkaitan dengan peraturan, penggubahan anti-wang, sekatan dan pembiayaan keganasan.

Jabatan terdiri daripada tiga cawangan. Pertama adalah Pematuhan Peraturan (RC), tempat tumpuan untuk kesemua penglibatan peraturan. Kedua adalah Pematuhan Jenayah Kewangan (FCC) yang menyelia kesemua dasar berkaitan dengan FCC, menyediakan bimbingan nasihat berhubung dengan pengurusan hubungan yang berterusan dengan pelanggan. FCC menetapkan agenda latihan pematuhan untuk Bank dan mengendalikan projek berkaitan FCC, serta operasi harian dalam mengawasi transaksi. Cawangan ketiga adalah Jaminan Pematuhan (CA) yang menyelia pematuhan perniagaan dan fungsi mengikut peraturan.

Pada tahun 2018, matlamat jabatan adalah untuk mempertingkatkan Program Pematuhan BIBD. Ini termasuk latihan kakitangan, menambah kesedaran dan pemahaman budaya pematuhan serta mempertingkatkan keupayaan kami untuk mengawasi transaksi menerusi peraturan tambahan dan penubuhan perpustakaan Pematuhan.

Untuk mengenal pasti bidang yang perlu dipertingkatkan, kami berhubung dengan pakar. Dengan menetapkan matlamat dan strategi yang jelas, BIBD memperkenalkan 10 peraturan penyiasatan tambahan, mempertingkatkan keupayaannya untuk mengawasi transaksi. Bank juga melabur dalam latihan kakitangan dan pembinaan kemahiran, di samping melihat pertumbuhan peratusan terbesar dalam jumlah kakitangan. Perpustakaan Pematuhan sedang menunjukkan perkembangan dan dijangka ditubuhkan pada suku kedua 2019. Kami juga telah mencatat kemajuan dalam Program Pematuhan Bank daripada segi dasar dan kawalannya, memastikan rangka kerja yang berkesan.

BIBD telah mengalih fokusnya untuk mencatat kemajuan selanjutnya dalam bidang pematuhan. Sementara pendapatan dan sasaran masih menjadi tumpuan perniagaan, satu pemahaman tentang agenda pematuhan adalah penting sebagai sebahagian daripada latihan kakitangan. Jabatan mengikuti perkembangan teknologi yang berterusan dalam BIBD.

Pada tahun 2019, kami menjangka memberi tumpuan yang lebih pada latihan. Kakitangan barisan depan akan dilengkapi dengan kemahiran dan pemahaman yang lebih baik tentang kewajipan pematuhan serta perubahan yang sedang dilakukan dalam dasar dan prosedur. Dengan penubuhan kumpulan dasar, nasihat dan latihan, kami bersedia untuk menyahut cabaran yang dihadapi. Peningkatan lanjut dan automasi dijangka dilakukan pada tahun 2019, dengan peningkatan dalam keupayaan pengawasan transaksi kami dan sumber tambahan diperuntukkan kepada pengurusan risiko. Jabatan juga berhasrat memperkemas proses penyeliaan pematuhan berdasarkan perniagaan dan fungsi.

3. Audit Dalaman

Divisyen Audit Dalaman BIBD melaporkan terus kepada jawatankuasa kecil Audit, dan menyediakan jawatankuasa kecil Audit dan akhirnya, Lembaga Pengarah dengan objektif dan jaminan bebas mengenai reka bentuk dan operasi sistem kawalan dalaman dalam BIBD dan subsidiarinya.

Sejajar dengan Piagam Audit Dalaman, tumpuan utama Audit Dalaman adalah melaksanakan pendekatan berdasarkan risiko dalam audit dengan menumpu pada bidang berisiko tinggi dalam bank dan subsidiari. Pendekatan audit menggunakan model COSO, yang merangkumi persekitaran kawalan dan menumpu pada proses utama dan risiko mereka. Audit yang dijalankan termasuk pematuhan pada rangka kerja Syariah dan resolusi Badan Penasihat Syariah dalam bidang relevan di mana perlu.

Selain daripada mengemukakan Pelan Audit 2019, dasar utama lain Audit Dalaman seperti yang disokong oleh jawatankuasa kecil Audit termasuk memperkukuh fungsi audit dalaman, membiayai metodologi audit, memenuhi Standard Antarabangsa untuk Amalan Profesional Audit Dalaman Institut Juruaudit Dalaman dan Kod Etika, dan mematuhi syarat-syarat yang ditetapkan oleh Pengawal Selia Fungsi Audit Dalaman dalam Bank.

Badan Penasihat Syariah

Pematuhan pada prinsip-prinsip Syariah adalah penting dalam operasi mana-mana Bank Islam. Jabatan Syariah, diselia oleh Badan Penasihat Syariah (SAB), memastikan semua produk, perkhidmatan, transaksi, operasi dan aktiviti mematuhi prinsip Syariah. Proses ini dikendalikan menerusi penglibatan konsisten dan proaktif dengan semua perniagaan perbankan, fungsi kawalan dan sokongan. Kumpulan kakitangan Syariah juga mengembang, mengkaji semula dan mempertingkatkan produk dan perkhidmatan baharu menerusi penyelidikan teliti tentang Syariah untuk mewujudkan satu rangka kerja pengurusan Syariah yang progresif selaras dengan garis panduan dan amalan terbaik antarabangsa AMBD.

Untuk memperkukuh kepatuhan Syariah di seluruh bank dan menjamin keyakinan pelanggan kami, kami telah mengamalkan beberapa garis panduan baharu. Ini akan membantu unit masing-masing untuk mematuhi prinsip-prinsip Syariah.

Pada tahun 2018, kami mengambil langkah untuk menyelaras dan mempertingkatkan pentadbiran Syariah berdasarkan garis panduan AMBD mengenai Rangka Kerja Pentadbiran Syariah dan Proses Kelulusan Produk Islam. Pada masa yang sama, kami berhasrat untuk memperkenalkan produk dan perkhidmatan baharu dan menyebarkan kesedaran Syariah kepada orang awam.

Demi mencapai matlamat berkenaan, kami memperkukuh rangka kerja pentadbiran Syariah yang mencerminkan garis panduan dan amalan terbaik AMBD. Kami juga menganjur simposium awam “Simposium Perniagaan dan Kewangan Islam: Mencecah Tahap Baharu” bersama sarjana terkenal seperti Imam Muda Asyraf. Untuk mengikuti perkembangan dan isu baharu dalam kewangan Islam, kami menghadiri persidangan tempatan dan antarabangsa.

Pada tahun 2019, kami bercita-cita untuk mengembangkan pengurusan pengawasan pentadbiran Syariah yang efektif, serta pakar Syariah dalam perbankan dan kewangan Islam. Kami juga bercita-cita untuk menyebarkan kesedaran mengenai struktur dan konsep Islam kepada institusi menerusi seminar.

1. Ahli-ahli SAB adalah::

- i. Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Aziz bin Orang Kaya Maharaja Lela Haji Yussof
- ii. Dato Seri Setia Dr Haji Japar bin Haji Mat Dain @ Maidin
- iii. Dr Abdul Nasir bin Haji Abdul Rani
- iv. Professor Madya Dr Dayang Hajah Rose binti Abdullah
- v. Dayang Hajah Noraini binti Haji Buntar

Pelantikan ahli-ahli SAB diluluskan oleh Lembaga Penyelia Kewangan Syariah (SFSB) Kementerian Kewangan dan Ekonomi (MOFE) setiap 2 tahun. Pelantikan ahli sekarang berkuatkuasa dari 1 Februari 2018 sehingga 31 Januari 2020.

2. Peranan dan tanggungjawab SAB adalah:

- i. Untuk menasihati Lembaga mengenai isu berkaitan dengan Syariah
- ii. Untuk menyokong Syariah dan Garis Panduan Pentadbiran
- iii. Untuk menjalankan kajian semula tentang Syariah dari masa ke semasa mengenai kepatuhan Syariah berkaitan dengan pelaksanaan produk dan operasi Bank
- iv. Untuk mengkaji semula dan menyokong dokumen relevan
- v. Untuk membantu pihak luar yang diambil oleh Bank untuk mendapatkan khidmat nasihat mengenai perkara berkaitan Syariah apabila diminta
- vi. Menyelia pengiraan dan pengagihan Zakat dan pendapatan tidak sah untuk disalurkan kepada masalah atau tujuan amal
- vii. Untuk menasihati mengenai perkara yang akan dirujuk kepada SFSB
- viii. Untuk memberikan keputusan perundangan bertulis atau pendapat Syariah
- ix. Untuk membantu SFSB mengenai rujukan untuk nasihat
- x. Untuk memastikan semua resolusi, nasihat dan/atau keputusan oleh SFSB yang diberikan kepada bank, dilaksanakan sewajarnya

3. Kekerapan Mesyuarat

SAB bertemu sekurang-kurangnya sekali setiap dua bulan atau apabila perlu.

4. Kehadiran Mesyuarat

Mesyuarat SAB memerlukan sekurang-kurangnya 3 ahli yang hadir untuk mesyuarat dimulakan.

	Peranan	Nama	Mesyuarat SAB	
			Diadakan	Dihadiri
1	Pengerusi	Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Aziz bin Orang Kaya Maharaja Lela Haji Yussof	9	9
2	Timbalan Pengerusi	Dato Seri Setia Dr Haji Japar bin Haji Mat Dain @ Maidin	9	8
3	Ahli	Dr Abdul Nasir bin Haji Abdul Rani	9	8
4	Ahli	Professor Madya Dr Dayang Hajah Rose binti Abdullah	9	7
5	Ahli	Dayang Hajah Noraini binti Haji Buntar	7	7

5. Ringkasan Mesyuarat pada 2018

- a. SAB mengkaji semula, menasihat dan meluluskan cadangan produk dan perkhidmatan baharu dan dokumen undang-undang yang dihantar oleh perniagaan dan subsidiari BIBD.

	Cadangan berdasarkan Perniagaan	Jumlah Cadangan
1	Kumpulan Perbankan Retail	6
2	Kumpulan Perbankan Korporat	4
3	Divisyen Perbendaharaan & Pasaran Global 8	8
4	BIBD Securities Sdn Bhd	2
5	BIBD At-Tamwil Berhad	1

- b. SAB mengiktiraf, mengkaji semula dan menyokong yang berikut dan berpuas hati setiap satunya telah dijalankan sesuai dengan prinsip-prinsip dan peraturan Syariah.
- Produk dan perkhidmatan, kontrak dan transaksi urus niaga yang dicatat oleh BIBD dan subsidiari pada tahun berakhir 31 Disember 2018
 - Semua pendapatan tidak sah yang telah diperoleh daripada sumber atau cara yang tidak memenuhi syarat-syarat Syariah telahpun diasingkan dan dipertimbang untuk dihapuskan untuk kepentingan awam (masalah 'ammah)
 - Peruntukan Zakat untuk tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018 adalah dikira sejajar dengan kaedah yang diluluskan oleh mereka

- SAB mengkaji semula, menasihat dan menyokong dasar dan prosedur berkaitan dengan Syariah, seperti berikut:
 - Syarat Rujukan untuk Zakat dan Jawatankuasa Tabung Maslahat
 - Garis Panduan Pemeriksaan Saham Menurut Syariah
 - Garis Panduan Pengiraan Zakat untuk Simpanan dan Pelaburan Pelanggan
- Selaras dengan Garis Panduan Penyerahan untuk Produk dan Perkara Syariah Untuk Disahkan dan/atau Diluluskan oleh SAB BIBD ("Garis Panduan"), Divisyen Syariah mengkaji semula dan meluluskan transaksi perniagaan, iklan dan bahan pemasaran di bawah kategori kelulusan segera dalam Garis Panduan. Kertas kerja juga dibentangkan kepada SAB selepas diluluskan untuk pengesahan.

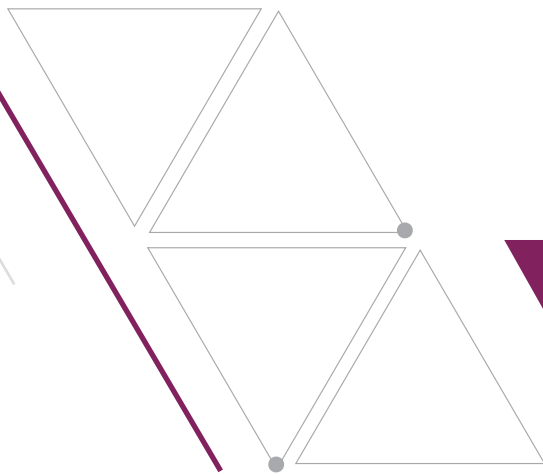
	Cadangan berdasarkan Divisyen	Bilangan Cadangan
1	Kumpulan Perbankan Antarabangsa	8 transaksi
2	Divisyen Perbendaharaan & Pasaran Global	8 transaksi
3	Kumpulan Perbankan Retail	22 bahan pemasaran
4	Kumpulan Perbankan Korporat	6 bahan pemasaran
5	Penjenamaan & pemasaran	6 aikan
6	Kualiti Perkhidmatan, Pejabat COO	1 iklan

6. Latihan

Ahli SAB menghadiri pelbagai seminar dan forum berkaitan dengan perkembangan mengenai Syariah dan kewangan islam

	Bilangan Cadangan	Tempat	Ahli yang Hadir
1	Muzakarah Cendekiawan Syariah Nusantara ke-12	Phuket, Thailand	2
2	Forum Cendekiawan Syariah Antarabangsa (ISSF 2018)	Kuala Lumpur, Malaysia	2
3	Kelas Unggul Pasaran Modal Islam	Brunei Darussalam	2

ULASAN PERNIAGAAN

Kumpulan Perbankan Retail
Kumpulan Perbankan Korporat
Perbendaharaan dan Pasaran Global
Subsidiari BIBD

Kumpulan Perbankan Retail

BIBD memantapkan kedudukannya sebagai pembekal terkemuka perkhidmatan perbankan retail di Brunei Darussalam dengan lebih 50% daripada kesemua deposit dalam negara dan lebih 60% daripada kesemua pembiayaan retail.

Mempunyai rangkaian perbankan terbesar di Brunei dengan tujuh belas cawangan (yang menerima anugerah “Projek Cawangan Pintar Terbaik” untuk rantau pada 2016); lebih 100 terminal layan diri yang terletak secara strategik di seluruh negara Brunei Darussalam, BIBD juga merupakan pengeluar kad bayaran terbesar dengan jumlah kad debit dan kredit aktif terbesar berjumlah lebih daripada 190,000 pemegang kad. Platform Perbankan Digital kami, Pusat Hubungan dan keupayaan BIBD Mobile Chat menawarkan kemudahan tidak terhad, menyediakan penyelesaian peribadi, segera dan kos-efektif, di mana-mana tempat dan pada bila-bila masa.

Menyokong wawasan kami untuk menjadi institusi kewangan terkemuka Brunei dan piawaian untuk kewangan Islam, usaha kami untuk mempertingkatkan sokongan kami kepada pelanggan kami juga membenarkan kami mengekalkan kedudukan kami sebagai Bank Retail Terbaik untuk tahun keenam berturut-turut. Asas konkrit kami juga membenarkan kami melabur dalam keupayaan digital kami untuk melengkapi kehidupan pelanggan kami.

Menyokong Pembangunan Negara Pintar

Experience the new features of **BIBD NEXGEN Mobile App**

BIBD NEXGEN
Infinity of Possibilities

The advertisement features a central diagram with a robot named 'Arif' pointing to the 'New BIBD NEXGEN Mobile App' icon. Surrounding this central icon are several circular callouts representing app features: 'eCredits' (purchase online credits), 'Remittance' (send remittance overseas), 'Instant Mobile Activation*' (Instant Mobile Activation without debit card), and 'Biometrics' (Secure biometrics login). The bottom right corner includes logos for Google Play and the App Store, with a note '*Coming Soon'.

Pelancaran panji-panji perbankan digital kami, BIBD NEXGEN mengeluarkan satu garis panduan yang membimbing masa depan tawaran produk perbankan digital BIBD yang bertujuan membawa lebih banyak kemudahan dan kesalinghubungan kepada pelanggannya. Ia akan membuka laluan kepada transformasi budaya dalam bank, menambah kesalinghubungan, bukan sahaja di antara pelanggan tetapi juga di antara institusi dalam industri berlainan untuk menubuhkan gabungan, dan mempelopori kemasukan kewangan untuk golongan yang tidak mempunyai kemudahan perkhidmatan perbankan.

Usaha ini membenarkan BIBD mencatat statistik luar biasa yang mewajarkan peninjauannya dalam bidang digital. Terdapat lebih 145,000 pelanggan retail Perbankan Mudah Alih BIBD (dianggarkan kira-kira 45% daripada penduduk yang menggunakan bank retail Brunei – daripada pengguna mudah alih BIBD yang didaftarkan/penduduk umur bekerja berjumlah 328,500 di Brunei). Penggunaan perbankan digital juga tinggi dengan 75% pengguna daripada keseluruhan

jumlah perbankan retail (Perbankan Digital Retail / CIF unik retail 145k/188k). Peralihan dalam momentum ke arah penggunaan platform BIBD NEXGEN telah menjadikannya opsyen utama untuk transaksi berbanding mana-mana saluran lain (contohnya, di kaunter, ATM dan sebagainya) dengan 49% daripada kesemua transaksi di seluruh bank.

Menumpu pada peningkatan tawaran produk digital kami dilengkapi oleh pelaburan dalam teknologi berasaskan peranti dan analitis data, BIBD berusaha mendefinisikan semula pengalaman pelanggan digitalnya dengan melaksana beberapa inovasi digital yang membezakan dirinya daripada pesaing mereka. Dalam konteks ini, kami telah melihat beberapa “digital pertama” di Brunei daripada pengiriman peranti, penubuhan tempat pasaran, kepada kerjasama dengan industri di luar sektor perbankan seperti syarikat telekomunikasi. Kesemua ini adalah berdasarkan wawasan untuk memimpin Brunei ke arah era perbankan digital sementara menjadikan ekonomi bebas daripada wang tunai.

Insha Allah, ia juga akan membawa kepada peningkatan dalam pendapatan kami yang berasaskan bayaran. Pemegang kad MasterCard maya kami, yang dilancarkan beberapa tahun lalu, telah pun mengatasi jumlah keseluruhan kad kredit yang dikeluarkan, menggambarkan satu lagi kejayaan digital. Ekosistem digital kami sekarang juga telah melihat pertumbuhan tahunan yang amat sihat dalam transaksi digital dengan hampir lima belas juta transaksi pada tahun 2018. Untuk menghargai kemajuan besar kami dalam bidang ini, kami sekarang sedang menetapkan kerja asas untuk menerima lebih banyak pelaburan dalam analitis digital seperti Kecerdasan Buatan dan Chatbots, infrastruktur berasaskan pengkomputeran awan dan APIs yang lebih terbuka.

Perbankan berdasarkan Kemudahan Retail

Dengan BIBD menyediakan teknologi dan infrastruktur untuk menjaga ekosistem berkenaan, kami berupaya mengembang perkhidmatan perbankan tanpa cawangan kami di luar pelanggan tradisional kami dengan teknologi yang menggunakan BIBD NEXGEN. Dengan tumpuan diberikan pada masa depan, perkongsian digital tempatan kami akan menggunakan bayaran sekarang dan perkhidmatan dompet yang mewujudkan kad maya pertama di Brunei yang menawarkan keupayaan transaksi wang langsung untuk dipindah di antara pengguna dan juga sebagai bayaran kepada peniaga tanpa perlu membuka akaun bank BIBD. Kejayaan perkongsian ini membuktikan bahawa konsep BIBD NEXGEN boleh dieksport untuk memberi manfaat kepada perniagaan lain, melancarkan penubuhan ekosistem digital yang lebih besar dan lebih komprehensif yang mencecah segmen pelanggan yang tidak dapat ditembusi.

Kemudahan pelanggan kami adalah amat penting kepada kami. Menggunakan infrastruktur digital yang telah berkembang meluas, kami akan mempertingkatkan lagi keupayaan digital kami. Ini termasuk peristiwa penting yang dicatat baru-baru ini untuk aplikasi Mobile

BIBD NEXGEN yang termasuk pelaksanaan Biometrik untuk log masuk yang lebih cepat dan lebih selamat dalam aplikasi peranti kami serta pengemaskinian butir-butir peribadi pelanggan segera menerusi Pengemaskinian Butir-butir Peribadi kami (PPU). Kami juga telah memperkenalkan pesanan bersifat peribadi yang membenarkan kami menghantar mesej mengikut pesanan untuk memberikan pelanggan penglibatan yang lebih memuaskan.

Kami juga melancarkan platform bayaran kod QR baharu – QuickPay – yang membenarkan pemerolehan dan pengeluaran PKMS sebagai satu alternatif murah kepada ekosistem terminal kad. Pelanggan juga menikmati faedah daripada pelbagai bayaran termasuk CASA, kad dan penebusan poin kesetiaan segera. Kami juga mencipta nama pertama untuk sebuah bank di Brunei apabila kami memperkenalkan perkhidmatan e-Credit kami yang membolehkan pelanggan membeli kredit atau token daripada tempat pasaran online seperti iTunes, Facebook, Steam dan Skype, dengan perkembangan seterusnya dirancang pada tahun 2019.

Kesedaran Kewangan untuk Kebebasan Kewangan

Membangunkan saham pasaran kami dan sejajar dengan inisiatif negara untuk menggalakkan budaya menabung dan celik kewangan, kami juga menumpu pada usaha mempertingkatkan tahap kesedaran berkaitan pengurusan kewangan di Brunei Darussalam. Ia membawa kepada pelancaran “Aspirasi” – sijil deposit yang menawarkan kadar yang lebih baik berbanding akaun simpanan standard dan boleh dibeli sepenuhnya dan ditukar dengan menggunakan platform peranti kami. Langganan (dan penukaran) boleh diperolehi dengan mudah menerusi aplikasi Mobile BIBD NEXGEN untuk menyediakan akses yang senang untuk menggalakkan menabung. Inisiatif ini, menekankan matlamat Hari Menabung Kebangsaan Brunei, juga disokong oleh sejumlah besar perancang perumahan bertauliah dalaman yang sering berurusan dengan pelajar dan profesional untuk menyokong kepentingan kebebasan kewangan.

Kumpulan Perbankan Korporat

Memudahkan lagi Kemudahan menjalankan perniagaan

Kedadaan ekonomi global tahun 2017 yang mencabar dan berubah-ubah telah menjejaskan persekitaran perniagaan pada tahun 2018. Di tengah cabaran itu, Perbankan Korporat berjaya mengekalkan kewujudan bahagian pasarannya di Brunei Darussalam yang dicapai dengan memperkukuh kualiti aset kami dan menyelaraskan skor kredit S&P dalam proses penilaian menyeluruh kami.

Perbaikan dan peningkatan dalam produk perbankan dan serahan perkhidmatan kami merupakan agenda utama kami untuk tahun 2018 yang membawa kepada kemudahan dan keselamatan selanjutnya untuk pelanggan kami. Demi mencapai aspirasi BIBD untuk menjadi pemimpin pasaran dari segi keupayaan digital, Perbankan Korporat telah memperkenalkan aplikasi dalam talian perbankan korporat baharu, BIBD BizNet bersama dengan aplikasi peranti pertamanya, peranti BIBD BizNet.

BIBD BizNet ialah satu peningkatan daripada sistem Perbankan Internet Korporat (CIB) sebelum ini yang berfungsi sebagai perkhidmatan

sehenti untuk keperluan perbankan korporat digital dengan laporan akaun masa sebenar. Aplikasi peranti ini melengkapi perkhidmatan yang telah pun meluas dengan menyediakan perkhidmatan perbankan korporat berdasarkan platform peranti, menambah lagi kesenangan terutamanya untuk perniagaan yang aktif atau sibuk. Perkhidmatan baharu ini bertujuan menyokong usahawan Brunei dengan menambah lagi kesenangan menjalankan perniagaan dalam negara sementara juga menyokong pelan dan matlamat strategik AMBD untuk mengurangkan penggunaan wang tunai dan cek dalam negara dalam tempoh lima tahun akan datang, justeru itu mengurangkan kos dan menggalak inovasi.

Bank juga sedang bekerja seiring dengan Brunei Shell Marketing untuk melengkapi perniagaan dalam industri retail minyak dan gas dengan pemahaman yang lebih baik tentang platform bayaran kad BIBD dan perbankan online untuk mempertingkatkan pengurusan kewangan syarikat masing-masing.

Ekosistem untuk Memperbaiki Kepintaran dalam Perniagaan

Usaha untuk menggalak persekitaran perniagaan yang lebih baik adalah bersesuaian dengan usaha berterusan bank untuk memberikan pemahaman dan pendedahan yang lebih baik tentang produk dan perkhidmatannya. Ia bertujuan memberikan faedah kepada korporat tempatan dan antarabangsa di bawah portfolio kami, sementara mengambil langkah tambahan untuk memastikan terdapatnya penglibatan yang aktif dan berterusan di antara bank, pelabur pasaran, usahawan perniagaan dan pengawal selia.

Bank juga komited untuk menyokong secara langsung inisiatif Kerajaan untuk memupuk keusahawanan di kalangan belia. Satu contoh adalah i-Usahawan, satu inisiatif Kementerian Tenaga, Tenaga Manusia dan Industri dengan kerjasama syarikat-syarikat besar seperti BJSV dan Petroleum Brunei, yang mewujudkan peluang untuk pemilik perniagaan muda tempatan baharu untuk memperoleh kontrak dengan syarikat masing-masing. Bersama stakeholder, kami juga berhasrat meninjau peluang untuk mempertingkatkan keberkesanan dan kemapanan inisiatif kami terutamanya mengenai akses kepada pembiayaan.

Komitmen ini juga dilanjutkan kepada institusi lain seperti klinik pendidikan celik kewangan perniagaan seperti Akademi Perniagaan Industri DARE yang menyokong badan berkanun untuk memupuk dan membantu perusahaan tempatan menjadi penyumbang ekonomi. Kami juga menjadi rakan sekutu LiveWire Brunei, program pembangunan komuniti Brunei Shell Petroleum, dalam bengkel “Menjadi Pengurus Pemilik Berjaya (BSOM)” di samping peranan kami sebagai pentadbiran mekanisme kewangan untuk skim pembiayaan Anugerah Perniagaan Firma Baharu yang menyokong usaha berterusan negara untuk mempelbagaikan penyertaan perusahaan kecil dan sederhana secara aktif di Brunei Darussalam.

Melengkapi inisiatif berkenaan dengan menyemai semangat keusahawanan dalam belia negara kami, kami juga bekerjasama dengan institusi pembelajaran lebih tinggi seperti Universiti Brunei Darussalam, Universiti Teknologi Brunei, Universiti Islam Sultan Sharif Ali, Politeknik Brunei, Pusat Pembangunan Belia, Pusat Pembangunan Kapasiti dan Sekolah Perniagaan untuk menganjurkan ceramah, latihan dan klinik perniagaan.

Bermula dengan Langkah Baik: Mengurangkan Halangan Kemasukan

Memainkan peranan penting dalam menyokong wawasan negara untuk mencatat kejayaan ekonomi, perbankan korporat kami menawarkan perkhidmatan kewangan kepada perniagaan semua saiz – dalam sektor awam dan swasta – menawarkan pembiayaan, deposit dan penyelesaian perbankan digital kepada mereka.

Untuk menyediakan kemudahan kemasukan selanjutnya untuk mendorong semangat keusahawanan, kami menyediakan perkhidmatan PKS dipanggil BIBD SME 360 khas untuk memenuhi keperluan preposisi unggul ini. Ekoran pelancaran berjaya, kami menubuhkan cawangan untuk menyokong keperluan pelanggan PKMS kami yang semakin meningkat.

Seterusnya, kami juga memperkenalkan akaun bank korporat baharu khususnya untuk perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PKMS) yang membawa baki pembukaan dan minimum berjumlah B\$50 – pembeza terbesar berbanding akaun perbankan korporat tradisional yang mewajibkan baki pembukaan dan minimum sebanyak B\$1,000. Sebelum

ini, ia dilihat sebagai halangan utama dalam membenarkan PKMS menggunakan disiplin kewangan yang lebih baik dengan mengendalikan perniagaan dan kewangan peribadi mereka secara berasingan. Pemegang akaun PKMS juga mempunyai akses kepada pelbagai kemudahan dan perkhidmatan perbankan korporat yang termasuk pembiayaan, perbankan digital, dan secara automatik disenaraikan dalam senarai penerima aplikasi perbankan digital BIBD untuk kesenangan urus niaga.

Juga mempromosi hubungan perniagaan baik sementara melancarkan keperluan kewangan dan perkhidmatan Pelabur Langsung Asing (FDI), kami mengambil peluang untuk memperkenalkan platform Asian Desk kami. Platform sehati ini merupakan komitmen jangka panjang kami untuk mendorong dan menyokong kemasukan FDI ke dalam negara, sementara juga menyediakan satu kaedah kepada PKS tempatan untuk melibatkan institusi FDI berkenaan untuk peluang perniagaan dan usaha sama demi mengembangkan kekuatan daya saing yang lebih mantap.

Mempromosi Pentadbiran Baik di kalangan Badan Korporat Brunei

Menyokong pertumbuhan dan pembangunan industri minyak dan gas, bank juga telah menandatangani perjanjian program Kemudahan Kredit BSP dengan Brunei Shell Petroleum. Program itu membolehkan perniagaan tempatan yang dianugerahkan kontrak Brunei Shell Petroleum atau BSJV akses kepada perkhidmatan segera dalam mengkaji semula dan membuat keputusan mengenai permohonan kredit mereka masing-masing.

Perbendaharaan dan Pasaran Global

Divisyen Perbendaharaan & Pasaran Global BIBD (“TGM”) adalah antara penubuhan perbendaharaan Islam yang paling canggih dan maju di rantau ASEAN. TGM BIBD juga dianggap sebagai salah satu yang terbesar antara perbendaharaan serantau.

TGM bertanggungjawab terhadap pengurusan dana bank, memberikan BIBD akses tersedia kepada kecairan dan memastikan bank memenuhi kesemua kewajipan kewangannya apabila perlu. Sebagai barisan pertahanan pertama dan nadi bank, TGM memainkan peranan penting dalam melindungi bank terhadap tekanan pasaran kewangan menerusi pengendalian modal dan kecairan yang mantap. Di samping itu, TGM memainkan peranannya sebagai duta jenama untuk bank dalam pasaran kewangan global dengan menjalin hubungan lebih rapat dengan rakan perbankan antarabangsa kami, di rantau ini dan global.

Misi kami adalah untuk memastikan pertumbuhan yang mapan dan bertanggungjawab dalam buku aset global kami dengan menggunakan prinsip pengurusan risiko yang terbukti boleh dipercayai. Pada akhir tahun 2018, TGM mengendalikan kira-kira 57% daripada jumlah aset BIBD. Buku aset kami termasuk pelbagai kelas aset yang mematuhi syariah seperti Murabaha, Wakalah, Wadiah, Sukuk dan Produk Berstruktur pasif, yang berbeza daripada segi geografi, terdiri daripada pendedahan yang pada umumnya merupakan gred pelaburan dan ke atas.

TGM juga mengendalikan liabiliti institusi bank dan bertanggungjawab memastikan deposit pelanggan disimpan dengan selamat, menjadikannya penyokong utama dalam membina dan mengekalkan kepercayaan di antara BIBD dan stakeholdersnya.

Inisiatif utama yang dilancarkan oleh TGM pada 2018 termasuk perkembangan Liabiliti Antarabangsa yang beroperasi di luar pejabat Timur Tengah BIBD. Fungsi ini telah membenarkan bank mempelbagaikan sumber liabilitinya dan memberikan liputan yang lebih meluas untuk aktiviti antara bank TGM menerusi akses kepada institusi kewangan di seluruh GCC dan Asia Tengah. Ia juga merupakan sebahagian daripada usaha TGM untuk mempertingkatkan penglibatannya dengan aktiviti di Pasaran Modal Hutang Islam utama dan sekunder.

Peningkatan Kemahiran untuk tenaga kerja berdigital

Menyediakan kumpulan kakitangan berkecekapan dan dilengkapi dengan sistem maklumat pengurusan perbendaharaan terkini, TGM tetap komited dalam memastikan bank dilindungi dengan mengendalikan portfolio Pasaran Wang dan Pendapatan Tetap dengan bijak. Keupayaan untuk beroperasi pada tahap ini juga dijamin dan dipertingkatkan dengan latihan antarabangsa dan pembangunan kakitangan utama TGM menerusi penempatan (program tukaran) selain program dan seminar yang sesuai.

Memberikan yang terbaik untuk pelanggan kami

Maju ke depan, kami akan terus mempelbagaikan sumber liabiliti kami, menambah sumber pembiayaan tambahan dan menumpu pada pengurangan kos pembiayaan untuk bank. Pada masa yang sama, kami juga sedang memajukan mekanisme perlindungan alternatif untuk rakan kami. Kami berusaha untuk menyediakan penyelesaian yang memenuhi keperluan kecairan pelanggan kami sementara menawarkan hasil pulangan optimum berdasarkan kemampuan risiko mereka. Penyimpan kami masih merupakan keutamaan nombor satu kami dan kami akan memperkukuh lagi hubungan yang dijalin sekarang sementara menubuhkan perkongsian baharu yang berkekalan.

Ia adalah sebahagian daripada komitmen kami dalam memenuhi janji kami untuk menjadi bank Pilihan Pertama di Brunei Darussalam, dan akan berusaha memperkukuh tawaran produk kami dan keupayaan penyerahan perkhidmatan demi memenuhi matlamat ini.

Divisyen Pengurusan Risiko menyelia bidang risiko dari segi korporat, retail, pasaran dan portfolio analitis, operasi, pengurusan projek dan siber. Selain daripada itu, divisyen ini bertanggungjawab melaksanakan pentadbiran, pengawasan dan proses kawalan dalam bank dengan skop yang juga menyelia kecairan, pembiayaan, undang-undang dan kawalan selia, syariah dan juga reputasi.

Subsidiari BIBD

BIBD At-Tamwil

BIBD At-Tamwil Berhad ialah sebuah syarikat Kewangan Islam dan sebuah subsidiari dimiliki sepenuhnya oleh BIBD dengan operasi utama dalam pembiayaan kenderaan serta produk pengguna. Selain daripada aktiviti pembiayaan, BIBD At-Tamwil juga menerima tabungan dan deposit pelaburan daripada pelanggan runcit.

Tahun 2018 adalah amat mencabar untuk syarikat terutamanya dalam pembiayaan kereta dan produk pengguna. Namun, BIBD At-Tamwil Berhad berjaya mencatat jumlah jualan syarikat yang meningkat sebanyak 31% pada 2018. BIBD At-Tamwil telah mencatat keuntungan sebelum zakat dan cukai sebanyak \$38.71 juta dengan aset berjumlah \$874.67 juta.

BIBD Securities

BIBD Securities Sdn Bhd merupakan subsidiari BIBD Berhad yang menawarkan perkhidmatan pembrokeran dan sekuriti untuk saham-saham BIBD. Pelanggan yang ingin berdagang dalam sekuriti patuh syariah boleh berbuat demikian melalui kemudahan

yang disediakan oleh BIBD Securities di Bursa Saham Singapura dan Bursa Saham Malaysia melalui rakan-rakan tempatan masing-masing. BIBD Securities juga pengedar dana bersama patuh syariah.

Inisiatif Pengurusan Aset

BIBD baru-baru ini menerokai strategi pengurusan aset berkumpulan dan berhasrat untuk membentuk platform pengurusan aset patuh syariah bertaraf dunia dengan membentuk perkongsian strategik bersama pengurus-pengurus aset yang terkemuka. Aktiviti pengurusan aset akan dikendalikan oleh BIBD Securities Sdn Bhd.

Di tengah-tengah permintaan pesat produk patuh syariah, kami berhasrat menyediakan penyelesaian pelaburan kepada sebahagian besar pelabur termasuk runcit, individu dan institusi yang mempunyai nilai kekayaan tinggi di dalam negeri dan di peringkat antarabangsa. Dalam 2018, kami mencapai satu perkongsian strategik dengan tiga firma pengurusan aset global. Pengurusan aset dikenal pasti sebagai salah satu daripada pemacu pertumbuhan utama kumpulan.

SOKONGAN PERNIAGAAN

Kewangan

Sumber Manusia dan
Modal insan

Teknologi Maklumat

Hubungan Kerajaan dan
Projek-Projek Khas

Kewangan

Divisyen Kewangan melaporkan maklumat kewangan bagi penyataan kewangan, belanjawan, maklumat pengurusan dan laporan kawalan selia. Selain itu, Divisyen Kewangan berperanan penting sebagai urus tadbir dan fungsi kawalan bagi pembayaran perkhidmatan. Proses penutupan kewangan memastikan maklumat tepat kewangan dilaporkan dan disediakan kepada pengurusan, badan pengawalan dan stakeholder.

Selama lebih 25 tahun, BIBD telah menjadi peneraju industri perbankan Islam, Brunei. Dengan saham pasaran bank berkembang, juga menjadi komitmen Bank untuk menjadi contoh kepada peserta-peserta lain dalam industri ini, yang menetapkan kualiti dan budaya pematuhan dalam laporan kewangan.

Divisyen Kewangan bermatlamat menentukan tanda aras bagi sektor perbankan dan juga masyarakat perakaunan yang lebih meluas. Dengan matlamat ini, pendedahan kewangan adalah berdasarkan piawaian antarabangsa untuk mencapai ketelusan dan usaha kakitangan untuk mendapat pengiktirafan badan-badan antarabangsa dan perakaunan menerima sokongan. Kami bukan saja bermatlamat mengumpul pasaran terbesar tetapi juga mengekalkan bakat-bakat terbaik dalam industri perbankan.

Dalam mengakui masa adalah amat penting, kami terus menekankan ketepatan masa tanpa menjejaskan integriti kami. Salah satu peristiwa penting dalam tahun 2018 adalah proses automasi pembayaran. Laluan ini melibatkan stakeholder aliran bersilang dalaman dan pengurusan perancangan sumber secara menyeluruh. Ia membolehkan BIBD menggunakan sistem aplikasi bersepadu untuk mengurus perniagaan

dan mengautomatikkan fungsi-fungsi pengurusan dalam lapangan belanjawan, pemerolehan dan pembayaran. Pada tahun 2018 kami meningkatkan proses laporan pengurusan. Untuk memberikan maklumat yang bermakna dan tepat pada masanya kepada pihak pengurusan kanan. Laporan menggabungkan pertumbuhan aset yang diramalkan, penjanaan modal dalaman, ramalan perniagaan, keadaan pasaran dan perkembangan lain seperti perubahan pengaturan yang mungkin memberi impak pada strategi bank.

Berhubung kawalan selia, kami menyokong matlamat AMBD untuk membentuk rangka kerja yang mapan dan infrastruktur bagi industri institusi kewangan. BIBD berperanan utama dalam menjana perindustrian dan menyumbang kepada pembangunan ekonomi. Ketika perbankan digital semakin berkembang, set kemahiran dan kecekapan perlu dikembangkan. Kami telah memulakan inisiatif untuk menambah pengetahuan kakitangan kami menerusi pensijilan teknikal. Ini akan menjadi usaha berterusan yang kami percaya akan meningkatkan kecekapan dalam perakaunan perbankan Islam dan kewangan.

Teknologi adalah salah satu pemudah utama untuk menggerakkan inisiatif peningkatan ini. Teknologi-teknologi baharu seperti proses automasi robotik, analitis dan risikan perniagaan boleh dikukuhkan untuk mengembangkan peranan-peranan kami dalam Divisyen Kewangan. Kami berhasrat untuk terus menerokai pilihan-pilihan ini untuk seterusnya meningkatkan dan memenuhi keperluan stakeholders kami.

Sumber Manusia dan Modal Insan

Dalam membina kemampuan tenaganya, Divisyen Modal Insan dan Sumber Tenaga (HRHCD) terus mengkaji semula dan meningkatkan kegiatannya dalam perekrutan dan pemilihan, pembelajaran dan perkembangan, perancangan tenaga manusia, pengurusan prestasi, pampasan dan faedah, perancangan penggantian dan penglibatan kakitangan untuk memberi respons pada keperluan perniagaan masa kini dan masa hadapan. Sama pentingnya ialah peranan HRHCD dalam mewujudkan budaya kerja yang dijana oleh prestasi positif, saksama yang mendorong para kakitangan BIBD menjadi tenaga kerja produktif dan amat tberbakat.

Mod el HRHCD

Melahirkan Kelompok Bakat yang Berkemahiran Tinggi untuk Brunei Darussalam

Dalam mendukung Wawasan Brunei 2035 untuk mengembangkan mereka yang berkemahiran tinggi dan berpendidikan mengikut piawaian tertinggi antarabangsa, penekanan kuat diberikan untuk memastikan BIBD menyumbang ke arah pembangunan negara, terutamanya dalam revolusi perindustrian keempat. Menumpu kepada kuantiti dan kualiti,

perekrutan bakat membawa lima anggota baharu dalam pasukan Kepimpinan untuk memacu perniagaan untuk mencapai sasaran dan membawa lebih 90 orang kakitangan baharu untuk lapangan itu dengan impak niaga yang meningkat termasuklah pematuhan, IT dan Jualan, dan juga untuk memenuhi inisiatif digital BIBD menerusi NEXGEN dan lapangan baharu pertumbuhan niaga dalam pengurusan aset dan penubuhan Asian Desk BIBD.

Dalam tahun 2018, 40% dari jumlah hari pembelajaran untuk para kakitangan BIBD menumpu pada kepimpinan dan pensijilan kepada meningkatkan kemahiran sasaran khusus untuk memangkinkan kredibiliti kakitangan dan prestasi kerja. Latihan dan pensijilan bersumber dari institusi antarabangsa dan tempatan untuk memastikan pemerolehan pelbagai kemahiran setara dengan prosedur terbaik. Jabatan Pembelajaran dan Perkembangan juga melancarkan program-program tambahan pembelajaran dan perkembangan untuk kakitangan berpotensi tinggi untuk mempersiapkan mereka mengambil peranan masa hadapan sebagai pemimpin-pemimpin masa hadapan BIBD.

Dalam melangkah ke hadapan, bank ini berusaha meningkatkan kemampuan-kemampuan dalam lapangan yang termasuklah pelaksanaan BASEL III dan BASEL IV, pelaburan Islam – Penapisan Saham Syariah, memahami ISDA/IIFM Tahawwut Master Agreement & Credit Support Deed, Credit Risk Modelling dan ISO9001:2015 Talent Training. Program-program pensijilan juga akan berperanan untuk memastikan piawaian dengan tanda aras antarabangsa dalam lapangan-lapangan yang termasuklah Program Perancangan Kewangan dan Pengamal (FPPP), Anti Pengubahan Wang Haram (AML) dan Persatuan Pakar anti pengubahan wang haram bertauliah (ACAMS) bagi program-program pensijilan IT berkaitan dan kakitangan pematuhan iaitu Objektif Kawalan bagi Maklumat dan Teknologi berkaitan (COBIT) dan Information Technology Infrastructure Library (ITIL). Divisyen HRHC juga aktif terlibat dalam usaha organisasi Kumpulan Transformasi BIBD menerusi projek Akademik Digital untuk menerokai kaedah untuk melengkapi tenaga kerja BIBD untuk cukup bersedia mendepani, menyesuaikan diri dan berusaha dalam landskap digital baharu.

Sebagai salah satu pencapaian modal insan BIBD, kami dianugerahkan dengan anugerah Kecemerlangan Kerjasama Antarabangsa oleh Institusi Kewangan & Perbankan Islam Malaysia (IBFIM) sempena Forum Kewangan Islam Sejagat 2018 (GIFF2018) di Malaysia. Perakuan rasmi ini bagi organisasi dalam perkembangan bakat memperlihatkan usaha cemerlang BIBD dalam mengembangkan kapasiti kewangan Islam.

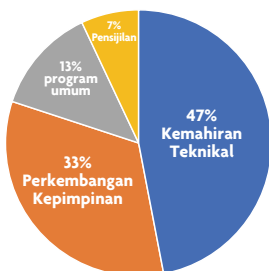
Pembangunan & Pembelajaran Kakitangan

Dalam tahun 2018 sejumlah 2,653 hari pembelajaran telah diadakan yang mana 40% jumlah itu adalah kepimpinan dan pensijilan. Program pembelajaran sebahagian besarnya menumpu pada meningkatkan kemahiran sasaran khusus untuk memangkin kredibiliti kakitangan dan prestasi kerja. Program-program ini diadakan untuk menambah bilangan kakitangan berkelayakan dan meningkatkan kemampuan dan kesediaan kakitangan untuk memenuhi sasaran urusan, terutamanya menumpu pada lapangan pengurusan aset, pendigitan dan dalam fungsi-fungsi kawalan seperti, Audit, Pematuhan dan Divisyen Risiko. Jabatan Perkembangan Pembelajaran juga melancarkan program-program tambahan perkembangan dan pembelajaran bagi kakitangan berpotensi tinggi untuk mempersiapkan mereka mengambil alih peranan-peranan masa hadapan sebagai pemimpin masa hadapan BIBD.

12 orang kakitangan telah menerima Pensijilan Audit Risiko London School of Business & Finance, 20 orang kakitangan menamatkan pelbagai Pensijilan Kepakaran Microsoft Office (MOS) 2016, 6 orang kakitangan memperoleh Program Financial Planning Practitioners, 7 orang kakitangan telah menamatkan pelbagai pensijilan IT (iaitu-Information Technology Infrastructure Library (ITIL) Foundation, Control Objectives for information and related Technology (COBIT) 5, Certified Ethical Hacker and Certified Information Systems Security Professional) dan 2 orang kakitangan memperoleh Sijil dalam Anti Pengubahan Wang Haram. Kami juga terus mempersiapkan pemimpin-pemimpin masa hadapan kami dengan mendaftarkan mereka dalam program antarabangsa berprestij seperti Program Kepimpinan Kewangan Islam Cambridge (IFLP). Pada tahun 2018, 2 orang kakitangan telah menghadiri IFLP di Kolej Clare, Universiti Cambridge di United Kingdom dan salah seorang daripada mereka telah diletakkan dalam kalangan lima peserta paling cemerlang. Program itu diaturnya untuk mempersiapkan generasi baharu pemimpin-pemimpin cemerlang dalam Perbankan dan Kewangan Islam dengan menyediakan mereka dengan peluang mentor unik, latihan ketat kepimpinan dari pemimpin-pemimpin terkenal, dan menyediakan perspektif khusus industri menerusi kajian kes.

Untuk meningkatkan perkembangan kakitangan, Divisyen ini juga telah memulakan usaha untuk melancarkan rangka pembangunan kecekapan baharu, bermatlamat

HARI-HARI PEMBELAJARAN MELALUI PROGRAM

Jumlah Hari Pembelajaran : 2653 hari
Purata 3 Hari Pembelajaran Setiap Kakitangan

mengumpulkan peranan, kemahiran dan kemampuan. Salah satu matlamat rangka ini ialah untuk membolehkan para pekerja menggunakan dan mengembangkan pengetahuan dan kemahiran mereka dalam cara berstruktur dan membantu mereka dengan pilihan karier sejajar dengan keperluan urusan BIBD.

Penglibatan Kakitangan

Penglibatan dan perhubungan kakitangan terus menjadi agenda utama dan Divisyen ini berjaya menjalankan tinjauan kakitangan bank online pada Mei 2018 untuk menilai pengalaman kakitangan bekerja di BIBD, yang telah menerima kadar tinggi respons pada 89%. Tinjauan itu memperlihatkan respons sangat positif dari kakitangan seperti yang boleh dilihat dalam gambar rajah di bawah ini.

Sesi susulan penglibatan, merangkumi 700 orang kakitangan, telah dijalankan untuk seterusnya membincangkan isu-isu kakitangan dan pelan tindakan pada peringkat divisyen dan pertubuhan dikembangkan bagi pelaksanaan dalam tahun 2019

TINJAUAN PENGALAMAN KAKITANGAN BIBD 2018

SOROTAN

KADAR RESPONS 89%

KEPUASAN & MOTIVASI KERJA
KEDINAMIKAN HARMONI PASUKAN DALAMAN & PENYELIAAN KERJA MEMUASKAN
TANDA-TANDA POSITIF 'PILIHAN MAJIKAN

Faedah Baharu Diperkenalkan Dalam Tahun 2018

Dasar Bantuan Kajian Kakitangan BIBD telah dikaji semula dalam tahun 2018 untuk meliputi semua kakitangan sepenuh masa BIBD dan anak-anak syarikatnya pada pelbagai peringkat dalam pertubuhan. Ini adalah untuk menggalakkan para kakitangan bertanggung jawab bagi pertumbuhan profesional dan peribadi mereka sendiri dan perkembangan menerusi kelayakan profesional dan akademik.

Teknologi Maklumat

Keselamatan siber sangat penting dan kami telah melabur hampir 30 peratus daripada belanjawan IT kami untuk mengurangkan ancaman siber. Untuk melindungi pelanggan BIBD terhadap risiko siber, Jabatan Teknologi melaksanakan beberapa projek pada tahun 2018. Ini termasuk pengurusan akses terlindung untuk mendapatkan akaun istimewa dan perlindungan kehilangan data untuk menghalang kebocoran data. Selain itu, kami menjalankan penilaian risiko dan mengenal pasti risiko yang memerlukan tindakan segera. Pusat Operasi Keselamatan (SOC) 24/7 ditubuhkan dengan perkongsian bersama Pembekal Perkhidmatan Keselamatan Dikendalikan (MSSP) serantau untuk mengesan dan mencegah ancaman keselamatan awal.

Kunci kepada kejayaan adalah menyediakan kakitangan IT kami dengan kemahiran teknikal yang betul. Kami telah menggaji enam

kakitangan berkontrak jangka pendek untuk tempoh 12 bulan untuk mendidik kakitangan kami dan melengkapkan mereka dengan amalan industri terbaik. Beberapa siswazah dan kakitangan berpengalaman digaji untuk menyokong operasi IT dan pengurusan data.

Kami juga telah melancarkan beberapa inisiatif perniagaan baharu serta mempertingkatkan perkhidmatan kami. Aplikasi peranti BIBD NEXGEN memperkenalkan pengesahan biometrik dan pengecaman wajah. Ciri-ciri baharu ditambah seperti perkhidmatan E-kredit untuk membeli iTunes. BIBD QuickPay beroperasi hanya dengan mengimbas kod QR.

Perjalanan kami dalam penciptaan alam maya bermula pada tahun 2016 dengan pembelian satu platform kecil. Pada tahun berikutnya, BIBD melancarkan satu platform maya kompleks. Dengan ilmu pengetahuan untuk mengembang proses penciptaan alam maya, kumpulan kakitangan menganjur sistem kritikal. Pada 2018, hampir 80% daripada aplikasi menggunakan platform maya. Memantau infrastruktur merupakan satu usaha berterusan untuk memastikan tempoh berfungsi untuk setiap perkhidmatan.

Pada tahun 2019, Jabatan Teknologi berhasrat untuk mempertingkatkan kebolehpercayaan, kebolehukuran dan keselamatan infrastruktur. BIBD telah mencatat pelaburan besar dalam sistem pencegahan keselamatan maklumat serta alat pengawasan untuk keselamatan siber dan kestabilan infrastruktur. Untuk mengurangkan risiko perisian yang berniat jahat dan virus, semua ATM dan CDM akan dipertingkatkan daripada Windows 7 kepada Windows 10. Bank juga akan menjalankan sesi kesedaran keselamatan maklumat dan kempen respons keselamatan siber untuk semua kakitangan. Membangunkan tenaga kerja yang cekap dan bermotivasi adalah penting, digandingkan dengan keseimbangan kehidupan-kerja yang sihat untuk prestasi yang optimum.

Hubungan Kerajaan dan Projek-Projek Khas

Hubungan Kerajaan dan Projek-Projek Khas

Dalam mengekalkan kedudukan kami sebagai Bank Pilihan, divisyen (Hubungan Kerajaan dan Projek-Projek Khas) HKPK meneruskan komitmennya dalam memaksimumkan portensi bank dan merealisasikan potensi-potensi yang belum diterokai dan juga peluang bank dan semua stakeholdernya menerusi kerjasama rapat dan perkongsian.

Ini mencerminkan kami terus sejajar dengan Wawasan Brunei 2035 Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam, berserta dengan usaha kerajaan Baginda Sultan dalam menyokong pembangunan ekonomi yang dinamik dan mampan, terutamanya membantu kehidupan getir masyarakat yang kurang bernasib baik.

Dalam merangka Pendekatan Seluruh Negara dalam bekerjasama dengan stakeholder-stakeholder utama dan rakan-rakan strategik dari sektor awam dan swasta, sumber-sumber dikumpul dan digunakan dengan efisien yang membawa kepada kerjasama yang mempunyai impak yang bermanfaat bagi semua pelbagai segmen masyarakat.

Memperkasa Masyarakat Berpendidikan Tinggi ke arah Wawasan 2035

Inisiatif-inisiatif dibawah naungan Tanggung jawab Sosial Korporat BIBD (TSK) bermatlamat memperkasa individu-individu supaya bertanggung jawab dari segi sosial dna untuk menyumbang ke arah masyarakat dan negara yang berdaya tahan menerusi tiga terasnya, iaitu Pendidikan, Keusahawanan dan Masyarakat. Inisiatif ini dibawah TSK BIBD juga dikembangkan dengan kerjasama agensi-agensi dan badan-badan kerajaan,berserta dengan institusi swasta lain yang memiliki pandangan sama yang ingin menyumbang ke arah membina negara.

Dilancarkan pada tahun 2008, inisiatif-inisiatif HKPK BIBD telah berkembang dengan begitu baik, yang membentuk impak meluas untuk melahirkan hasil yang mampan untuk menyumbang ke arah pembangunan masyarakat Brunei Darussalam. Inisiatif-inisiatif Bank telah berperanan penting dalam mengubah kehidupan pelbagai segmen masyarakat, terutamanya yang kurang bernasib baik.

Program BIBD ALAF (Menyokong Pembelajaran Sepanjang Hayat bagi Masa Hadapan yang berinspirasi) telah menyaksikan peningkatan seterusnya dalam kemampuannya yang paling utama bagi kejayaannya yang mana kini meletakkan dibawah penjagaannya sejumlah 215 orang pelajar yang kurang bernasib baik. Dilengkapkan oleh inisiatif-insiatif baru-baru ini yang termasuklah perluasan program BIBD ALAF dan dalam komitmen kami ke arah mewujudkan pemimpin-pemimpin masa hadapan, pejabat BIBD ALAF kini dilengkapi dengan pusat digital yang mendedahkan pelajar-pelajar kepada teknologi digital terkini sebagai sebahagian dari pembelajaran dan perkembangan mereka. Pusat ini melengkapkan pengenalan Kelab Perintis Muda ALAF untuk membolehkan para pelajar untuk menggunakan kreativiti mereka dengan penggunaan alat canggih, termasuklah penggunaan Micro:Bit sebagai platform pembelajaran dan perkembangan.

Alat ini membolehkan para pelajar untuk meraih dan menerokai kemampuan mereka untuk terlibat dalam program luar kurikulum yang dibentuk bersama-sama dengan Kementerian Hal Ehwal Agama dan Kementerian Pendidikan yang termasuklah kem pendidikan ketika cuti penggal persekolahn bagi kegiatan perdebatan berhubung topik kebangsaan yang menumpu pada perkembangan peribadi dan pendidikan. Para pelajar juga membentuk satu lagi menerusi projek video ALAF Sayyidul Istighfar dengan kerjasama Kementerian Hal Ehwal Agama menerusi Pusat Dakwah Islamiah, Jabatan Pengajian Islam dalam menyokong usaha untuk mengukuhkan Brunei Darussalam sebagai negara zikir.

Masyarakat semakin erat menerusi usahasama awam-swasta yang disokong perbankan

BIBD terus tidak terbatas pada apa yang boleh dan seharusnya dilakukan oleh bank dan sebagai Pilihan Pertama bagi stakeholder kami, BIBD sepenuhnya terlibat dalam menyokong ekonomi dan dalam semangat untuk memberi balik kepada masyarakat. Projek ini juga diwujudkan dalam respons kepada titah Kebawah Duli Yang Maha Mulia Paduka Seri Baginda Sultan Haji Hassanal Bolkiah Mu'izzaddin Waddaulah, Sultan dan Yang Di-Pertuan Negara Brunei Darussalam dalam mengembangkan kerjasama antara sektor-sektor awam dan swasta, seperti Kementerian Perhubungan, Kementerian Hal Ehwal Dalam Negara dan Kementerian Pembangunan, dalam menyediakan perkhidmatan terbaik kepada para pelanggan dan masyarakat.

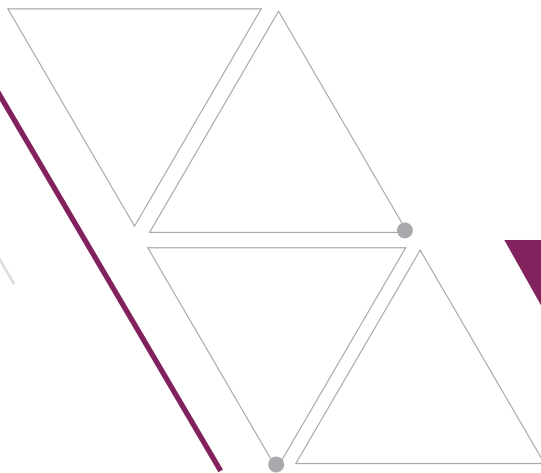
Dalam semangat ini, kami telah melancarkan BIBD Connects, sebuah struktur yang menggunakan pendekatan 'konsep kontena' yang menempatkan kemudahan/perkhidmatan yang termasuklah satu-satunya ATM drive-thru Brunei. Tapak itu, transformasinya dilakukan oleh BIBD, dari kawasan perumahan yang tenang, menyediakan masyarakat dan MSME, platform bagi penglibatan berterusan bagi menggalakan kegiatan masyarakat yang lebih baik berserta dengan pertumbuhan MSME.

Memandangkan kerjasama kukuh kami dengan kerajaan Brunei dan korporat, kami berupaya mengekalkan kedudukan penjimatan kos bagi BIBD Connects pada kurang 52% kos pasaran membina cawangan dibuat dari batu bata dan mortar. Dengan hanya tempoh sebulan lagi penyiapan konsep itu, BIBD Connects adalah produk usaha sama awam-swasta yang diusahakan oleh BIBD dengan kerjasama rapat dengan kerajaan Brunei sebagai sebahagian dari hala tuju untuk meningkatkan kemudahan berurusan dan meningkatkan peluang bagi perusahaan kecil dan sederhana empatan. Ini pula membentuk lebih banyak peluang perniagaan sementara menyediakan hasil alternatif bagi ekonomi Brunei dan penyalur bagi perniagaan lebih kecil untuk berpotensi menjadi pelanggan-pelanggan korporat BIBD.

Membentuk Usahawan Berkemahiran

Dalam usaha kami dalam meluaskan ke arah memperkasa lebih banyak segmen dalam masyarakat, program BIBDSEED ditubuhkan pada Oktober 2018, dengan kerjasama Kementerian Hal Ehwal Agama dan Kementerian Kebudayaan Belia dan Sukan. Program ini bertujuan memperkasa ibu-ibu dan wanita-wanita yang kurang bernasib baik dengan memberikan pengetahuan berkaitan, latihan dan kemahiran dalam keusahawanan, untuk mengajar, membimbing mereka dalam pengurusan perniagaan yang berdaya tahan, menjana pendapatan kukuh dan membantu diri mereka sendiri dan juga keluarga mereka. Program lima belas bulan mengandungi empat fasa yang menyediakan pengawasan dan bimbingan berterusan dibawah pengawasan secara dekat dan bimbingan dari wakil-wakil dalam industri berkaitan dan pemudah cara latihan tempatan.

PENCAPAIAN KORPORAT

Bersatu menerusi Kesalinghubungan
Serantau untuk Kejayaan Bersama

Memulakan Revolusi Digital Seterusnya

Menghubungkan Komuniti Kami

Pengiktirafan Antarabangsa untuk BIBD

Tanggungjawab Sosial Korporat

Memupuk Keusahawanan,
Melabur dalam Pertumbuhan

Berkongsi Keberkatan Kami

Memberi Balik kepada Masyarakat

Memperkukuh Masa Depan Brunei: BIBD ALAF

Bersatu menerusi Kesalinghubungan Serantau untuk Kejayaan Bersama

Menyokong Integrasi Perbankan Nasional dan Serantau Secara Konsisten

Bekerjasama ke arah penganjuran Majlis Perbankan ASEAN ke-48, BIBD bersama semua bank lain di Brunei menerusi Persatuan Bank-Bank Brunei, mengalu-alukan kakitangan kanan dan wakil daripada bank di seluruh rantau Asia Tenggara, bersama dengan Persatuan Pengurus Bank ASEAN (ABA) untuk menghadiri mesyuarat majlis selama 2 hari di Brunei Darussalam.

Mesyuarat tersebut, diadakan untuk kali kedua di Brunei Darussalam, bertujuan memperkukuh perpaduan dan merumus strategi untuk menyokong integrasi ASEAN yang lebih baik dan menyumbang kepada Komuniti Ekonomi ASEAN. Pada masa yang sama, ABA juga berusaha menambah lagi usaha dalam sokongan dasar serantau dan global.

Salah satu topik utama dalam perbincangan adalah memperbaiki FDI ke rantau yang ditekankan oleh tetamu kehormat, Menteri di Pejabat Perdana Menteri dan Menteri Kewangan dan Ekonomi II, dan Pengerusi BIBD, Yang Berhormat Dato Seri Setia Dr Awang Haji

Mohd Amin Liew bin Abdullah. Beliau menitikberatkan usaha-usaha untuk menjana mempelbagaian nasional dalam blok ekonomi baharu yang mengamalkan permuafakatan dan perpaduan untuk tujuan kemakmuran.

Pada masa yang sama, mesyuarat juga menekankan penggunaan inovasi digital dan keperluan infrastruktur untuk menyokong pembandaran pesat serta mempertingkatkan lagi kesalinghubungan serantau demi merangsang aktiviti ekonomi dan perniagaan antara negara.

Memudahkan Pelaburan Terus Asing dengan Asian Desk BIBD

Berfungsi sebagai pusat sehati yang memenuhi syarikat-syarikat Pelaburan Terus Asing (FDI) dengan sokongan dan kemudahan yang dipertingkatkan, Asian Desk BIBD memaparkan komitmen Bank untuk memudahkan pertumbuhan ekonomi Brunei Darussalam. Asian Desk BIBD menawarkan keupayaan mengurus niaga dalam mata wang tambahan dan ia dikendalikan oleh Pengurus Perhubungan yang fasih dalam pelbagai bahasa untuk menggalak lebih banyak FDI ke dalam negara.

Memulakan Revolusi Digital Seterusnya

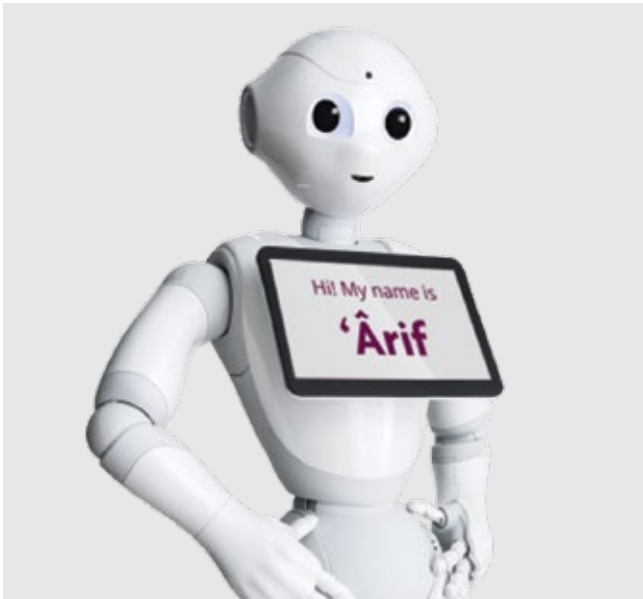
BIBD NEXGEN: Potensi yang tidak terhad untuk Revolusi Perbankan Digital

Menggunakan inovasi terbaharu dalam kecerdasan buatan, alam maya, pembelajaran mesin, analitis data dan wawasan pelanggan, BIBD NEXGEN dilancarkan sebagai konsep perbankan digital baharu dan futuristik yang akan merevolusikan masa depan perbankan, melambangkan kedudukan BIBD sebagai perintis dalam ruang digital untuk menawarkan kesenangan dan kesalinghubungan yang lebih baik untuk pelanggan.

Sebagai pemudah lancar untuk menyokong usaha ekonomi yang lebih besar dan ekosistem kewangan, BIBD NEXGEN bercita-cita mengubah perbankan tradisional dan mewujudkan saranan “perbankan tanpa cawangan” sementara mempromosi penggabungan utama dalam industri berlainan di dalam dan luar negara, menubuhkan perkongsian tempatan, serantau dan antarabangsa demi mewujudkan sinergi menerusi keupayaan beroperasi dan infrastruktur terbuka. BIBD NEXGEN juga menggalakkan kesalinghubungan menerusi penggunaan digital dalam masyarakat untuk memajukan ekonomi ke arah sebuah negara yang lebih utuh, terjamin dan berdigital.

Melalui platform “Dijana oleh BIBD NEXGEN” menerusi teknologi digital berasaskan peranti, perkhidmatan perbankan akan menjadi lebih senang untuk diakses oleh orang awam dan menyediakan penglibatan kewangan untuk segmen yang kurang menggunakan perkhidmatan bank. Konsep itu memperkenalkan pengalaman generasi akan datang yang membenarkan pembukaan akaun segera dan pendaftaran untuk BIBD NEXGEN Mobile, yang juga menerima beberapa kemudahan terkini termasuk log biometrik dalam keupayaan, perkhidmatan pengiriman segera serta eCredit.

Pelancaran BIBD NEXGEN termasuk pelancaran cawangan digital pertama yang terletak di The Mall, Gadong. Yang pertama di Brunei Darussalam, cawangan tersebut memaparkan teknologi terkini seperti alam maya, dan skrin interaktif yang lebih besar. Cawangan BIBD NEXGEN juga memaparkan duta BIBD NEXGEN pertama, diberi nama Arif yang bermaksud pintar dan bijak dalam bahasa Melayu.

BIBD Aplikasi Mobile BizNet dan QuickPay: Menyokong Ekonomi Brunei Tanpa Wang Tunai Menerusi Transaksi Berterusan

Disesuaikan untuk mobiliti dan kesenangan, BIBD Mobile BizNet dan QuickPay dilancarkan serentak untuk menawarkan PKMS dengan perkhidmatan mesra kos yang merapatkan jurang digital yang wujud di antara pelanggan dan pemilik perniagaan, terutamanya usahawan baharu. Perkhidmatan baharu itu bertujuan mengurangkan kebergantungan pada wang tunai dan resit, dan menggalakkan kemudahan menjalankan perniagaan di Brunei Darussalam untuk pembangunan ekonomi yang utuh, terjamin dan berdigital selaras dengan Wawasan Baginda Sultan 2035.

Perkhidmatan QuickPay diperkenalkan untuk menawarkan kemudahan yang mampu bayar untuk perniagaan, terutamanya PKMS, yang mungkin tidak memiliki modal untuk melabur dalam mesin daftar tunai atau mesin tempat jualan. Pada masa yang sama, pelanggan juga boleh menggunakan CASA, kad dan poin kesetiaan sebagai satu mod atau kaedah bayaran. Mendasarkan kepada platform bayaran QR BIBD, QuickPay membenarkan transaksi digital berterusan dan serta merta menerusi kaedah tiga-langkah iaitu mengimbas, membayar dan mengesahkan, justeru menghapus

keperluan untuk menggunakan terminal fizikal dalam menerima wang tunai dan bayaran kad.

Sebaliknya, aplikasi mudah alih untuk BIBD BizNet menawarkan pelanggan korporat dan syarikat yang berkaitan dengan kerajaan di Brunei Darussalam akses mudah alih sebenar untuk akaun harian mereka, sokongan operasi bayaran, serta himpunan ciri-ciri canggih lain termasuk akses token keselamatan tunggal untuk akaun Induk dan Subsidiari, kelulusan bayaran dan pemindahan wang.

Menggalak Budaya Menabung dengan BIBD Aspirasi

BIBD Aspirasi diperkenalkan untuk menyokong objektif negara dan AMBD untuk menggalak budaya menabung dan pengurusan wang yang bijak di Brunei Darussalam. BIBD Aspirasi bertujuan menggalakkan tabiat mengurus kewangan dengan lebih baik dan kemahiran membuat keputusan selaras dengan Titah Baginda Sultan yang mengingatkan supaya bersikap bijak dalam perbelanjaan dan mengamalkan sikap berjimat cermat kerana mereka menyumbang kepada kestabilan dan kemakmuran negara serta kemapanan ekonomi, dan menabung menerusi perancang kewangan untuk keperluan masa depan.

Ia ditekankan seterusnya oleh Duli Yang Teramat Mulia Paduka Seri Pengiran Muda Mahkota Pengiran Muda Haji Al-Muhtadee Billah dalam sabda sempena pelancaran Hari Menabung Kebangsaan yang dianjurkan oleh AMBD untuk menambah pengetahuan dan pemahaman hal-hal kewangan ke arah pewujudan masyarakat yang arif dari segi kewangan.

BIBD Aspirasi juga membentuk sebahagian daripada komitmen BIBD yang bukan sahaja menyokong aspirasi pelanggan, tetapi juga menambah nilai kepada kesejahteraan sosial dan ekonomi negara memandangkan ia menawarkan program ganjaran amat hebat dengan hadiah utama tahunan berjumlah B\$250,000, hadiah suku berjumlah B\$25,000 dan hadiah bulanan sebanyak B\$2,500. Program ganjaran menggalak pelanggan BIBD menabung untuk masa depan kewangan mereka dengan mengurus secara efektif wang simpanan mereka, terutamanya menerusi kemudahan platform mudah alih dan Online BIBD NEXGEN.

Menghubungkan Komuniti Kami

Pendorong untuk komuniti dan PKMS dengan BIBD Connects

Berdasarkan komitmen kami yang kukuh ke arah pembinaan negara bersama kerajaan Brunei dan perniagaan kecil lain, BIBD melancarkan hab komuniti pertamanya, BIBD Connects di kalangan komuniti Skim Tanah Kurnia Rakyat Jati Lambak, menawarkan orang awam satu lokasi sehati yang senang dan unik yang dilengkapi dengan kemudahan seperti perbankan, makanan & minuman serta kawasan santai. Hab itu juga memaparkan ATM pandu lalu pertama BIBD, membenarkan proses urusan perbankan harian dijalankan dengan lebih cepat.

Pada masa yang sama, kami berupaya mengekalkan dasar kos-efektif untuk BIBD Connects dalam membina sebuah bangunan cawangan pada kos pasaran yang kurang daripada separuh. Dengan hanya satu bulan daripada konsep sehingga selesai, BIBD Connects menekankan matlamat negara untuk menggalakkan kemudahan menjalankan perniagaan dan menambah peluang untuk perusahaan tempatan saiz kecil dan sederhana. Ini pula akan mewujudkan lebih banyak peluang perniagaan sementara menyediakan aliran pendapatan alternatif untuk ekonomi Brunei. Ia juga satu saluran untuk perniagaan lebih kecil untuk menjadi pelanggan korporat berpotensi BIBD.

Sebagai projek perkongsian awam-swasta utama, BIBD Connects ditubuhkan untuk merangsang peluang perniagaan untuk PKMS tempatan sementara memastikan perkembangan berterusan terhadap infrastruktur yang lebih moden. BIBD Connects juga memaparkan keupayaan pereka dan kontraktor tempatan dalam reka bentuk – memikirkan konsep baru dan memajukan seni bina moden, sementara juga menekankan usaha kerjasama untuk menjadikan idea satu kenyataan.

Mengembang Rangkaian Perbankan Cawangan dan ATM Terbesar di Brunei

Untuk menyediakan kemudahan kepada pelanggan dalam rangkaian dan saluran yang berkembang pesat, BIBD melancarkan ATM baru di Mabohai dan membuka cawangan ke-17 di One Station, Mentiri untuk kesenangan penduduk yang tinggal berhampiran kawasan itu. Cawangan Mentiri memenuhi semua transaksi perbankan dan melengkapi Pusat Hubungan BIBD serta produk digital lain yang termasuk di bawah platform BIBD NEXGEN. Pada masa sekarang, BIBD mengendalikan rangkaian cawangan dan ATM terbesar di seluruh negara Brunei Darussalam.

Pengiktirafan Antarabangsa untuk BIBD

Salah satu Bank Terbaik di Asia Pasifik dan Bank Terbaik di Brunei

BIBD dianugerahi salah sebuah Bank Terbaik di Asia Pasifik dan pemenang negara untuk Brunei Darussalam oleh penerbitan kewangan terkemuka Global Finance dalam Anugerah Bank Terbaik Dunia tahunan ke-25. Global Finance juga memuji pemenang kerana menjadi pemimpin terbaik di dunia, bertindak dengan bijak terhadap perubahan arus politik, teknologi baharu dan keadaan pasaran yang sentiasa berubah.

Bank Paling Selamat di Negara

BIBD juga diumumkan sebagai bank paling selamat di Brunei Darussalam oleh Global Finance. Bank dipilih berdasarkan satu penilaian pengkadaran mata wang asing jangka panjang – daripada Moody's, Standard & Poor's dan Fitch – dan jumlah aset 1000 bank terbesar di seluruh dunia.

Bank Retail Terbaik di Brunei untuk Tahun ke-6 Berturut-turut

BIBD sekali lagi diiktiraf sebagai Bank Retail Terbaik di Brunei Darussalam oleh The Asian Banker untuk enam tahun berturut-turut, menekankan pelbagai penyelesaian pelanggan yang inovatif oleh Bank dan kemudahan sebagai teras transformasi digital mereka. BIBD juga dipuji kerana proses dan pengoptimuman infrastruktur untuk menambah kecekapan dan produktiviti perbankan serta kehadiran yang kukuh dan jumlah pelanggan terbesar di dalam negara.

Mewakili Brunei dalam Senarai 10 Teratas Bank Paling Kukuh di Asia Pasifik dan Bank Kedua Paling Kukuh di Asia Tenggara

Sebagai institusi perbankan terbesar negara, BIBD ditempatkan sebagai Bank Kedua Paling Kukuh di Asia Tenggara dan salah satu daripada 10 Bank Paling Kukuh di Asia Pasifik oleh The Asian Banker. Menduduki di antara 500 teratas Bank Paling Kukuh di Asia Pasifik berdasarkan Kunci Kira-Kira, BIBD meningkat maju daripada ranking sebelum ini di tempat ke-14, kekal sebagai satu-satunya bank Brunei yang diberi tumpuan dan menandakan tahun ketiga berturut-turut untuk Bank.

BIBD dipuji atas usaha peningkatan dalam skor kekuatan, modal dan kedudukan kecairan yang mantap, serta kualiti aset yang bertambah baik, yang menyumbang kepada kepercayaan Bank untuk mencapai prestasi yang memberangsangkan dalam keputusan kunci kira-kira.

Anugerah Kerjasama Antarabangsa Cemerlang IBFIM:

Mewujudkan Peluang dan Kepercayaan dalam Kewangan Islam

Diiktiraf atas usaha cemerlangnya dalam mengembangkan kepercayaan kewangan Islam, BIBD menerima Anugerah Kerjasama Antarabangsa Cemerlang dari Institut Perbankan dan Kewangan Islam Malaysia (IBFIM) bersempena dengan Forum Kewangan Islam Global 2018.

IBFIM memuji BIBD kerana pelaburannya dalam pembangunan bakat dan penambahan kemahiran profesional, sekali gus memperkukuh daya saing Bank. Sejak tahun 2011, hampir enam puluh Perancang Kewangan Islam mencapai perakuan pensijilan, membolehkan mereka menawarkan perkhidmatan pakar runding yang lebih cekap dan berpengetahuan kepada pelanggan kami.

Tanggungjawab Sosial Korporat

Beroperasi dengan komitmen teguh terhadap tanggungjawab sosial menjadi misi kami di BIBD. Pertumbuhan BIBD, didorong oleh semangat Berjiwa KeBruneian, berpandukan amalan kukuh dan mampan yang dicerminkan dalam strategi CSR (Tanggungjawab Sosial Korporat) kami.

Program CSR kami adalah berasaskan tiga tunggak; pendidikan, keusahawanan sosial dan pertumbuhan kemasyarakatan.

Projek pendidikan memupuk bakal pemimpin dan rakyat yang bertimbang rasa. Sebagai sebuah bank, kami mempunyai kepakaran khusus dalam pengetahuan dan kemahiran kewangan. Sebagai sebahagian daripada inisiatif pendidikan BIBD, kami telah menganjurkan pelbagai program kesedaran kewangan bertujuan melengkapkan warga Brunei dengan kecekapan kewangan yang lebih demi membantu mereka menguruskan kewangan peribadi mereka dengan lebih baik. Sehubungan itu, perancang kewangan peribadi bertauniah Bank mengatur ceramah tetap mengenai kepentingan perancangan kewangan yang bijak dan berterusan di institusi awam, swasta dan pendidikan.

Salah satu program CSR terkenal kami, BIBD ALAF (Menyokong Pembelajaran Seumur Hidup untuk Masa Depan) kini sudah memasuki tahun kelima dan buat masa sekarang membantu 170 orang pelajar. BIBD berhasrat menyokong pendidikan warga Brunei muda yang kurang bernasib baik dengan membekalkan mereka dengan alat pendidikan yang diperlukan untuk perkembangan mereka. Selain itu, BIBD ALAF juga menganjurkan beberapa aktiviti seperti kem pembelajaran, bengkel pidato umum dan lebih banyak lagi, demi memastikan pelajar menerima pendidikan holistik dan sempurna.

Tatkala Brunei menjalankan kepelbagaian ekonomi yang lebih meluas, Bank akan meneruskan usaha memupuk keusahawanan dalam komuniti demi menjana pertumbuhan perniagaan baharu. Menerusi perkongsian kami dengan FashionValet, empat pereka fesyen tempatan berjaya memaparkan dan menjual produk mereka pada acara FashionValet tahunan. Keempat-empat pereka fesyen berkenaan adalah sebahagian daripada program Catalyst BIBD, projek keusahawanan bertujuan menjalin hubungan pembimbing-anak murid untuk pereka fesyen Brunei tempatan untuk membantu mereka naik kepada standard antarabangsa. BIBD juga menganjur BIBD Connects Pop Up Market, dihadiri oleh lebih dua puluh PKS dan membentuk sebahagian daripada usaha kami untuk mempromosi perniagaan PKS tempatan, secara langsung mempertingkatkan keupayaan mereka untuk menjadi lebih mampan.

Projek komuniti memelihara tradisi dan cara hidup, membantu warga Brunei saling tolong-menolong di antara satu sama lain dan juga alam sekitar. Ia adalah projek yang memberikan kesan sosial paling besar dan amat dititikberatkan oleh Bank.

Kami percaya usaha kolektif Bank dalam mempromosi pendidikan, keusahawanan dan masyarakat akan memupuk pembangunan sosioekonomi negara, menjadikan BIBD institusi kewangan Pilihan Pertama Brunei.

Memupuk Keusahawanan, Melabur dalam Pertumbuhan

BIBD berusaha memupuk dan menyokong inovasi, kreativiti dan kepakaran analitis generasi masa depan kami, menggalak mereka berfikir luas sementara mengekalkan prospek positif. Seajar dengan Wawasan Brunei Darussalam 2035 untuk merangsang ekonomi dinamik disokong oleh pencapaian rakyat yang berpendidikan dan berkemahiran tinggi, kami berhasrat memupuk usahawan tempatan berkualiti menerusi kolaborasi dengan institusi yang diiktiraf dunia sementara mengekalkan piawai dan standard antarabangsa.

Menyokong Pertumbuhan Perniagaan Tempatan dengan Akaun MSME BIBD

BIBD melancarkan Akaun MSME BIBD, khusus untuk menyesuaikan dengan keperluan perusahaan mikro, kecil dan sederhana (PMKS) di Brunei Darussalam. Akaun ini memerlukan pembukaan minimum dan baki bulanan purata lebih rendah berbanding syarat yang dikenakan oleh kebanyakan bank untuk akaun korporat dan mempunyai akses kepada pelbagai perkhidmatan perbankan korporat yang termasuk penyenaraian automatik dalam senarai penerima BIBD mengenai

permohonan perbankan digital BIBD, dan BIBD SME 360, inisiatif Bank untuk mempromosi disiplin kewangan yang bijak dalam pengurusan perniagaan dan pengurusan kewangan peribadi.

Memupuk Semangat Keusahawanan Di Kalangan Belia Kami: Pertandingan BigStart

Sebagai sebahagian daripada usaha kolaborasi di antara BIBD, Radio Televisyen Brunei dan Kementerian Pendidikan, Pertandingan BigStart tahunan berhasrat memperkasa usaha awam-swasta dalam memupuk semangat keusahawanan di kalangan belia kami serta mempromosi minat dalam perniagaan pada usia awal.

Dibuka kepada pelajar pada peringkat rendah, pertandingan itu mengembangkan kreativiti awal dalam pelajar terutamanya dalam perancang projek dan menjalankan perniagaan. BIBD terus menyokong inisiatif kerajaan pro-keusahawanan selaras dengan matlamat Bank untuk mewujudkan generasi belia yang berinovatif bersedia untuk bersaing dalam pasaran tempatan dan antarabangsa.

Program Catalyst BIBD: Mempromosi Perniagaan Tempatan Di Luar Pasaran Brunei

Program Catalyst BIBD ialah satu projek keusahawanan bertujuan menjalin hubungan mentor-anak didik untuk perusahaan tempatan Brunei daripada pelbagai industri dan menaikkan mereka kepada standard antarabangsa, mampu mengeksport dan memenuhi pasaran di luar Brunei Darussalam. Dalam pusingan pertama program, 9 perniagaan tempatan ditawarkan jawatan mentor dengan FashionValet (FV) di samping peluang untuk menjual produk mereka menerusi kedai online FV.

Memajukan Perniagaan Wanita 'Muslimpreneur' bersama Program BIBDSEED

Program 'Pembangunan Keusahawanan Memperkasakan Ibu-ibu Kurang Bernasib Baik (BIBDSEED) berhasrat mempertingkatkan mata pencarian ibu-ibu kurang bernasib baik di Brunei Darussalam

dengan memperkasa dan memudahkan perkembangan mereka sebagai usahawan berdaya saing, bersemangat dan berjaya dalam pasaran tempatan dan antarabangsa.

Dengan kerjasama Kementerian Hal Ehwal Ugama dan Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan, program BIBDSEED juga berhasrat mewujudkan lebih banyak peluang di Brunei Darussalam, terutamanya untuk mereka yang kurang bernasib baik, dan menyokong kemajuan mereka untuk menjadi individu berkemahiran tinggi sebagaimana yang diukur berdasarkan standard antarabangsa.

Berkongsi Keberkatan Kami

BIBD menyerah Zakat Perniagaan untuk tahun 2017

Zakat Perniagaan BIBD tahun 2017 berjumlah kira-kira B\$2.1 juta, sementara Zakat untuk deposit pelanggan bagi tempoh 2017-2018 mencecah lebih B\$720,000.

Zakat diserahkan oleh Yang Mulia Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Aziz bin Orang Kaya Maharaja Lela Haji Yussof, Pengerusi Badan Penasihat Syariah BIBD dan Setiausaha Tetap di Kementerian Hal Ehwal Ugama, kepada Yang Berhormat Pehin Udana Khatib Dato Paduka Seri Setia Ustaz Awang Badaruddin bin Pengarah Dato Paduka Haji Awang Othman, Menteri Hal Ehwal Ugama, dalam kapasiti beliau sebagai Presiden MUIB.

Demi membantu pelanggan beragama Islam memenuhi kewajipan ini, BIBD telah menyediakan kemudahan kepada pelanggannya untuk membayar Zakat mereka untuk deposit pelanggan di kaunter cawangan di Brunei Darussalam. Insya Allah, BIBD juga akan menerokai kaedah lain untuk membenarkan pelanggannya menunaikan kewajipan Zakat mereka dengan menggunakan saluran digital BIBD.

Menyambut Aidiladha bersama masyarakat Kilanas

BIBD menyambut Hari Raya Aidiladha di Masjid Duli Raja Isteri Pengiran Anak Damit, di mana lima ekor kerbau dikorbankan dan diagihkan kepada lebih 30 penerima, terdiri daripada anggota masyarakat yang kurang bernasib baik. BIBD juga menyumbang 150 buku Yassin kepada masjid. Hadir selaku tetamu kehormat adalah Yang Mulia Dato Seri Setia Dr Haji Japar bin Haji Mat Dain, Naib Pengerusi Badan Penasihat Syariah dan Timbalan Mufti Negara.

Memberi Balik kepada Masyarakat

Menyediakan Sokongan kepada Mereka Yang Memerlukan

Sebagai warga korporat yang bertanggungjawab, BIBD meneruskan komitmennya untuk menaikkan kebajikan keluarga yang kurang bernasib baik di Brunei Darussalam dan memberi balik kepada komuniti menerusi pelbagai aktiviti yang penuh bermakna.

Projek HOPE BIBD dilancarkan untuk memberikan keluarga yang kurang bernasib baik dengan rumah yang selamat dan selesa menerusi hubungan kerjasama bersama di antara agensi kerajaan, sektor swasta, universiti dan NGO. Melalui tumpuan bersama sokongan komuniti, dua keluarga di Daerah Tutong dipilih sebagai sebahagian daripada projek dan rumah mereka diubahsuai dan dibersihkan.

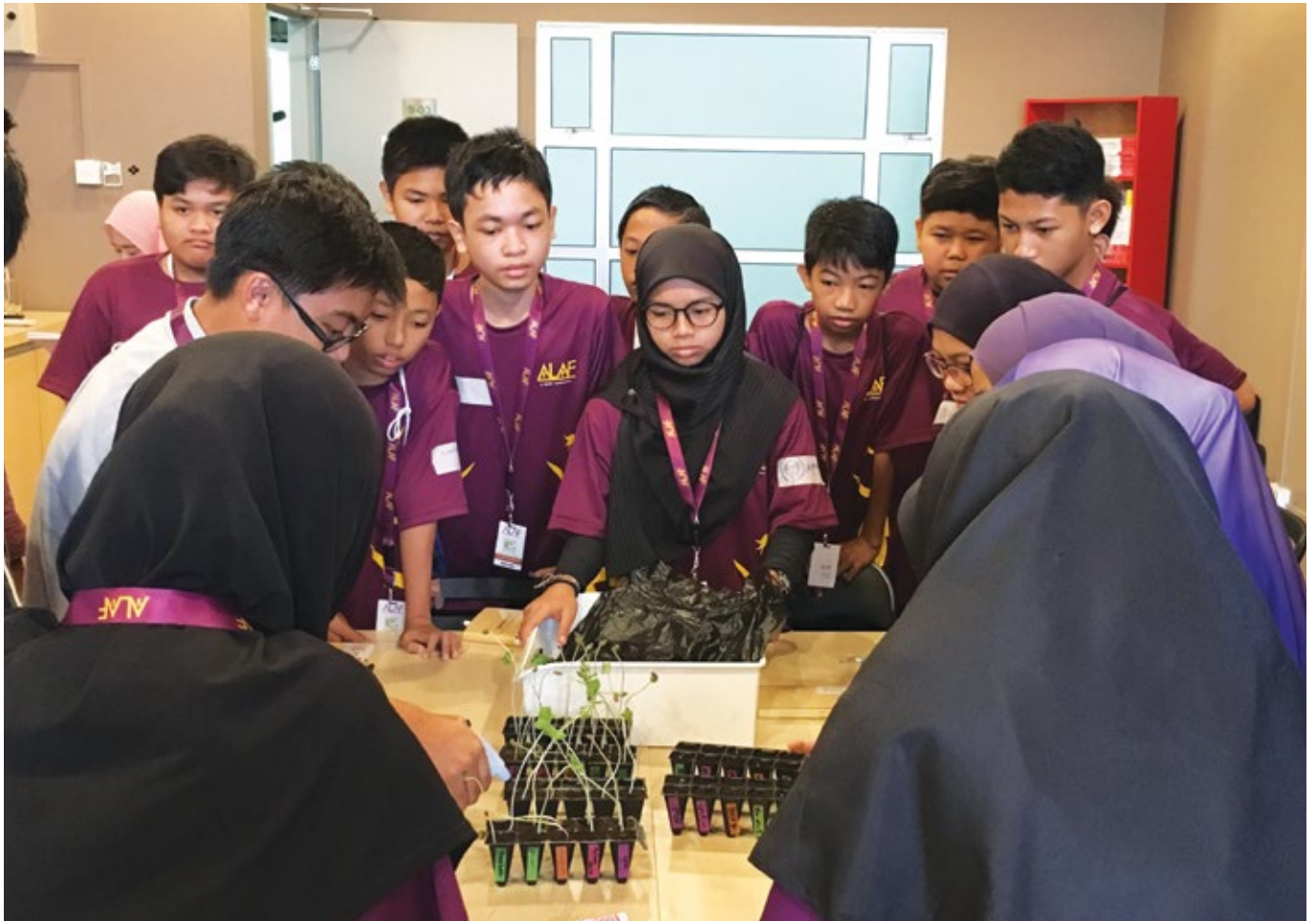
Inisiatif BIBD Sirah Amal telah pun menyediakan sokongan dan bantuan kepada ahli komuniti yang kurang bernasib baik di Brunei Darussalam di semua empat daerahnya. Bank dan kakitangannya datang bersama untuk membawa keceriaan kepada keluarga yang dikunjungi oleh mereka, menyumbang barangan dan derma untuk membantu keluarga dalam persediaan mereka untuk Ramadan dan Syawal.

Sebagai sebahagian daripada usaha kerjasama di antara BIBD dan Jabatan Pembangunan Masyarakat (JAPEM), Kementerian Kebudayaan, Belia dan Sukan, hampir B\$100,000 didermakan kepada lebih tiga ribu anak yatim di kesemua empat daerah. BIBD juga memberikan baucar tunai kepada dua puluh anak yatim atas keputusan peperiksaan cemerlang mereka sebagai sebahagian daripada “Skim Dorongan Pelajar Cemerlang” Bank.

Projek BIBD TIFFIN: Tabiat Pemakanan Sihat untuk Minda Sihat

Menerusi kerjasama erat dengan Kementerian Pendidikan dan rakan strategik terpilih, BIBD memperkenalkan Projek BIBD TIFFIN untuk menambah kesedaran awam tentang kepentingan makanan seimbang dalam perkembangan pelajar. Program itu akan memastikan kanak-kanak yang menghadiri sekolah luar bandar tertentu di kesemua empat daerah diberikan makanan sihat yang mengandungi zat nutrisi seimbang yang penting untuk mereka menjadi lebih aktif dan lebih peka dalam pembelajaran mereka.

Memperkukuh Masa Depan Brunei: BIBD ALAF

Inisiatif pembiayaan komuniti pendidikan BIBD berhasrat menyediakan sokongan yang perlu untuk mencapai Wawasan 2035 Baginda Sultan untuk menukar Brunei Darussalam kepada sebuah negara yang diiktiraf berdasarkan kualiti kehidupan rakyatnya serta pencapaian rakyatnya yang berpendidikan.

Program BIBD ALAF berusaha membekalkan pendidikan dan pembelajaran, asas perkembangan individu dan pengukur utama pembangunan negara, kepada kanak-kanak yang kurang bernasib baik di Brunei Darussalam supaya peluang kejayaan masih banyak untuk mereka yang kurang bernasib baik. Selain memberikan khidmat tutor dan kaunseling, program ALAF kami juga menyediakan keperluan asas seperti yuran sekolah dan tuisyen atau kelas bimbingan, alat tulis, pengangkutan dan makanan.

Sepanjang tahun 2018, BIBD menganugerahi program biasiswa kepada 31 pelajar baharu, membawa jumlah pelajar yang berdaftar kepada 166. Program itu mencatat kejayaan besar pada tahun 2018; pelajar PSR mencapai kelulusan 100% dengan 35% memperoleh 5A. Dua orang pelajar yang menduduki Sijil Peperiksaan Ugama Brunei

(SPUB) memperoleh keputusan cemerlang. Salah seorang pelajar BIBD ALAF juga diiktiraf sebagai 10 Teratas di Dunia dalam Matematik oleh World Mathematics Olympics.

Sebagai sebahagian usaha kami untuk memastikan peserta Program BIBD ALAF menyediakan pengalaman pendidikan yang holistik dan lengkap, 20 pelajar ALAF mengambil bahagian dalam Konvensyen ALAF tahunan kami. Tema konvensyen tahun ini adalah Brunei Wawasan 2035, dan merangkumi topik daripada pendidikan kepada ekonomi, pelancongan dan kesihatan. Ketika konvensyen, pelajar juga berkongsi perspektif mereka tentang situasi semasa di Brunei, mengusulkan idea yang boleh dipertingkatkan menerusi penyelidikan mereka sendiri sementara juga mengenal pasti amalan terbaik yang dilaksanakan di luar negara yang boleh digunakan di Brunei.

Program BIBD ALAF ialah pengesahan sebenar komitmen bank untuk membantu negara mencapai wawasannya untuk mewujudkan satu masyarakat di mana semua orang mempunyai kemudahan yang sama kepada pendidikan berkualiti tinggi.

BANK ISLAM BRUNEI DARUSSALAM DAN ANAK-ANAK SYARIKAT

Penyata Kewangan
Tahun Berakhir 31 Disember 2018

Laporan Lembaga Pengarah.....	1
Penyata Pengarah	4
Laporan Badan Penasihat Syariah.....	5
Laporan Juruaudit Bebas.....	7
Penyata Pendapatan.....	FS1
Penyata Pendapatan Komprehensif.....	FS2
Penyata Kedudukan Kewangan.....	FS3
Penyata Perubahan Ekuiti	FS5
Penyata Perubahan Ekuiti (Sambungan).....	FS6
Penyata Perubahan Ekuiti	FS7
Penyata Perubahan Ekuiti (Sambungan).....	FS8
Penyata Aliran Tunai	FS9
Penyata Aliran Tunai (Sambungan).....	FS10
Nota-nota kepada Penyata Kewangan.....	FS12
1 Aktiviti utama dan maklumat am	FS12
2 Ringkasan dasar-dasar perakaunan penting	FS12
3 Keuntungan daripada pembiayaan, pajakan dan pelaburan	FS45
4 Pendapatan dibayar/akan dibayar kepada penyimpan	FS46
5 Pendapatan bersih yuran dan komisen	FS46
6 (Kerugian)/Keuntungan/daripada derivatif dan pelaburan	FS47
7 Pendapatan operasi lain.....	FS47
8 Perbelanjaan kakitangan.....	FS48
9 Perbelanjaan lain	FS48
10 Peruntukan bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan (bersih).....	FS49
11 Peruntukan kemerosotan keatas pelaburan (bersih)	FS49
12 Zakat.....	FS49
13 Perbelanjaan cukai pendapatan	FS50
14 Dividen bagi setiap saham biasa	FS51
15 Pendapatan sesaham.....	FS51
16 Tunai dan kesetaraan tunai	FS52
17 Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam.....	FS52
18 Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	FS52
19 Sukuk Kerajaan	FS52
20 Pelaburan.....	FS53
21 Aset kewangan derivatif/(liabiliti).....	FS54
22 Pembiayaan dan pendahuluan	FS54
23 Pajakan kewangan yang belum diterima	FS58
24 Pelaburan dalam anak-anak syarikat	FS59
25 Pelaburan dalam syarikat bersekutu dan usaha sama	FS61
26 Aset lain.....	FS65
27 Hartanah dan peralatan.....	FS66
28 Pelaburan hartanah	FS68
29 Aset cukai tertunda/(liabiliti).....	FS69
30 Deposit daripada pelanggan	FS71
31 Deposit daripada Bank dan institusi kewangan lain.....	FS71
32 Penempatan daripada Institusi Kewangan lain.....	FS72
33 Liabiliti lain.....	FS72
34 Peruntukan zakat dan cukai.....	FS72

35	Modal saham	FS73
36	Rizab berkanun dan rizab-rizab lain.....	FS73
37	Transaksi dengan pihak-pihak yang berkenaan.....	FS75
38	Pengurusan risiko kewangan	FS79
39	Nilai saksama bagi aset dan liabiliti kewangan	FS120
40	Komitmen pajakan	FS127
41	Aset dan liabiliti bukan semasa	FS128
42	Komitmen.....	FS128
43	Kecukupan modal.....	FS129
44	Liabiliti kontingen.....	FS130
45	Segmen operasi	FS131
	Laporan Juruaudit Bebas Asal (<i>Auditors' Report</i>).....	Lampiran 1 - 4

Laporan Lembaga Pengarah

Para Ahli-ahli Lembaga Pengarah dengan sukacitanya membentangkan laporan mereka dengan penyata kewangan Bank Islam Brunei Darussalam Berhad (“Bank”) dan anak-anak syarikatnya (“Kumpulan”) yang telah diaudit bagi tahun berakhir 31 Disember 2018.

Aktiviti Utama

Bank terutamanya terlibat di dalam penyediaan perniagaan perbankan secara Islam seperti yang dibenarkan dibawah Perintah Perbankan Islam, 2008 dan prinsip-prinsip Syariah.

Anak-anak syarikat terutamanya terlibat di dalam penyediaan perbankan pelaburan sewa beli secara Islam, broker stok, pengurusan aset dan dana, dan perkhidmatan pajakan dan pengurusan.

Tiada perubahan penting dalam kegiatan-kegiatan utama di sepanjang tahun kewangan ini.

Keputusan

	Kumpulan B\$'000	Bank B\$'000
Keuntungan pada tahun ini	147,903	139,735
Diagihkan kepada:		
Pemegang ekuiti Bank	146,328	139,735
Kepentingan tidak dikawal	1,575	—
	<u>147,903</u>	<u>139,735</u>

Dividen

Dividen bagi tahun kewangan yang berakhir 31 Disember 2017 adalah seperti berikut:

	B\$'000
Bagi tahun kewangan yang berakhir pada 31 Disember 2017:	
Dividen terakhir 5.075 sen sesaham biasa dibayar pada 9 Ogos 2018	36,781

Di Mesyuarat Agung Tahunan yang akan datang, dividen terakhir bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018 sebanyak 12.17 sen pada jumlah saham biasa sebanyak 724,749,512 berjumlah B\$88,202,016 akan dicadangkan.

Lembaga Pengarah

Ahli-ahli Lembaga Pengarah Bank yang memegang jawatan pada tarikh laporan ini adalah:

Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd (Pengerusi, dilantik pada 30 Januari 2018)
Amin Liew bin Abdullah

Dato Seri Setia Awang Haji Bahrin bin (bersara pada 30 Januari 2018)
Abdullah

Dato Paduka Iqbal Ahmad Khan

Junaidi bin Hj Masri

Dr Jan Hendrik van Greuning

Mubashar Khokhar

Majeed Nasser Alsubaei

Dr Abdul Manaf bin Haji Metussin (bersara pada 30 Januari 2018)

Mozart bin Haji Brahim (Pengarah bersilih ganti bagi Junaidi bin Hj Masri)

Manfaat Para Pengarah

Tidak ada pengarah yang memegang jawatan pada akhir tahun kewangan dan tidak juga pada sepanjang tahun itu wujud sebarang perundingan yang mana Bank sebagai pihak dan pengarah mungkin beroleh manfaat dengan cara perolehan saham dari Bank atau badan korporat lain.

Sejak daripada penghujung tahun kewangan sebelumnya, tidak ada para pengarah yang menerima atau layak menerima manfaat (selain daripada manfaat yang termasuk di dalam jumlah pendapatan yang diterima atau yang akan diterima oleh pengarah-pengarah, atau gaji tetap yang diterima sebagai kakitangan tetap Bank seperti yang dinyatakan di Nota 37 Penyata Kewangan) secara kontrak oleh Bank atau syarikat yang berkaitan dengan mana-mana pengarah atau firma dimana pengarah tersebut menjadi ahli, atau syarikat yang mana pengarah tersebut ada kepentingan kewangan yang ketara.

Kepentingan Pengarah

Ahli-ahli Lembaga Pengarah berikut adalah pemegang jawatan Pengarah pada akhir tahun kewangan, menurut daftar yang dikehendaki disimpan di bawah Seksyen 95, Akta Syarikat Syarikat, Bab 39, dan berkepentingan di dalam saham-saham Bank yang dinyatakan di bawah:-

**Nilai saham biasa pada
B\$0.70 sesaham**

Pada permulaan tahun/Tarikh lantikan	Pada Penghujung tahun
---	--------------------------------------

Nama-nama pengarah

Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah	—	2
Dato Paduka Iqbal Ahmad Khan	1	1
Junaidi bin Hj Masri	1	1
Mubashar Khokhar	1	1

Selain daripada yang telah dinyatakan, tidak ada pengarah yang memegang jawatan pada akhir tahun kewangan mempunyai kepentingan di dalam saham Bank atau syarikat-syarikat yang berkaitan sepanjang tahun kewangan.

Ditandatangani bagi pihak Lembaga Pengarah menurut resolusi Pengarah bertarikh 22 Mac 2019.

Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah
Pengerusi

Mubashar Khokhar
Pengarah Urusan

Junaidi bin Hj Masri
Pengarah

Brunei Darussalam

Penyata Pengarah

Pada pendapat pengarah-pengarah, penyata kewangan dari mukasurat FS1 hingga FS135 adalah disediakan menurut Piawaian Pelaporan Kewangan Antarabangsa (*International Financial Reporting Standards – IFRS*), dan peruntukan bagi Perintah Perbankan Islam, 2008 untuk memberi gambaran yang benar dan saksama mengenai kedudukan fungsi Kumpulan dan Bank pada 31 Disember 2018 dan prestasi kewangan dan aliran tunai pada tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018.

Ditandatangani bagi pihak Lembaga Pengarah menurut resolusi Pengarah bertarikh 22 Mac 2019:

Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah
Pengerusi

Mubashar Khokhar
Pengarah Urusan

Junaidi bin Hj Masri
Pengarah

Brunei Darussalam

Laporan Badan Penasihat Syariah

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على سيدنا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين

Kepada Pemegang Saham Bank Islam Brunei Darussalam Berhad

السلام عليكم ورحمة الله وبركاته

Bagi memenuhi keperluan terma-terma perlantikan dan juga di bawah bidangkuasa kami sebagai Ahli Badan Penasihat Syariah Bank Islam Brunei Darussalam Berhad, sukacita kami melaporkan seperti berikut:

- a) Kami telah menyemak prinsip-prinsip kontrak yang digariskan di dalam akad perjanjian yang berkaitan dengan transaksi serta aplikasi prinsip-prinsip tersebut di dalam produk dan perkhidmatan yang telah diperkenalkan oleh Bank Islam Brunei Darussalam Berhad (“Bank”) dan kumpulan syarikat-syarikatnya (“Kumpulan”) sepanjang tahun kewangan berakhir 31hb Disember 2018 untuk memastikan ianya selaras dengan peraturan dan prinsip Syariah.
- b) Bagi memastikan Bank dan Kumpulan telah mematuhi peraturan dan prinsip-prinsip Syariah serta ketetapan yang telah kami berikan, kami juga telah menjalankan fungsi pengawasan kami melalui pelaksanaan fungsi semakan dan audit Syariah yang dijalankan oleh Bahagian Syariah dan Audit Dalamam.
- c) Kami telah menilai kerja-kerja yang dilakukan oleh Bahagian Syariah dan Audit Syariah akan keberkesanannya dalam melaksanakan Rangka Kerja Urus Tadbir Syariah termasuk pelaksanaan semakan Syariah sebelum dan sesudah, terhadap transaksi perniagaan secara ujian, dokumentasi berkaitan dan prosedur yang digunapakai dan/atau dimasuki oleh BIBD.
- d) Pihak Pengurusan Bank dan Kumpulan bertanggungjawab untuk memastikan operasi perniagaan yang dijalankan adalah selaras dengan peraturan dan prinsip Syariah. Adalah menjadi tanggungjawab kami untuk memberikan pandangan secara bebas berdasarkan penilaian kami terhadap operasi perniagaan Bank dan Kumpulan ini dan selanjutnya melaporkan kepada awda.
- e) Kami telah mendapatkan segala maklumat serta penerangan yang sewajarnya daripada pihak Bank dan Kumpulan untuk mengemukakan bukti yang mencukupi bagi membolehkan kami membuat pertimbangan dan memberikan pengesahan yang munasabah bahawa pihak Bank dan Kumpulan tidak melanggar mana-mana peraturan dan prinsip Syariah dalam semua transaksi perniagaannya sebagaimana yang telah dihadapkan kepada kami.

Oleh yang demikian, kami, Badan Penasihat Syariah Bank Islam Brunei Darussalam Berhad dengan ini berpandangan dan mengesahkan bahawa:

- a. Produk dan perkhidmatan, akad perjanjian serta transaksi urusanniaga yang dilakukan oleh Bank dan Kumpulan sepanjang tahun kewangan berakhir 31hb Disember 2018 sebagaimana yang telah kami semak adalah patuh Syarak;
- b. Bagi memenuhi pematuhan Syarak, pendapatan tercemar yang diperolehi daripada sumber atau cara yang tidak memenuhi keperluan Syarak telah diasingkan dan ditetapkan untuk disalurkan kepada Maslahat Umum; dan
- c. Zakat perniagaan Bank dan Kumpulan adalah selaras dengan kaedah pengiraan zakat sebagaimana yang telah diluluskan oleh Badan ini.

Pandangan ini diberikan adalah berdasarkan apa yang telah disampaikan oleh pihak pengurusan Bank kepada kami.

Kami berdoa semoga Allah Subhanahu Wa Ta'ala mengurniakan inayahNya dalam melaksanakan hukum Perbankan Islam dan terhindar daripada melakukan perkara yang ditegah olehNya. Kami juga memohon semoga Allah Subhanahu Wa Ta'ala mengurniakan taufik dan hidayahNya kepada kami dalam melakukan kerja-kerja yang mulia ini serta memperolehi kejayaan dan keampunan di dunia dan di akhirat.

والله ولي التوفيق

Ditandatangani bagi pihak Badan Penasihat Syariah berdasarkan kepada resolusi Ahli Badan,

**Dato Seri Setia Awang Haji Abdul Aziz bin
Orang Kaya Maharaja Lela Haji Yussof**
Pengerusi

Brunei Darussalam
22 Mac 2019

KPMG LLP
16 Raffles Quay #22-00
Hong Leong Building
Singapore 048581

Telephone +65 6213 3388
Fax +65 6225 0984
Internet kpmg.com.sg

Laporan Juruaudit Bebas

Ahli-Ahli Bank Islam Brunei Darussalam Berhad dan Anak-Anak Syarikat

Laporan atas Penyata Kewangan

Pendapat

Kami telah mengaudit penyata kewangan Bank Islam Brunei Darussalam Berhad (“Bank”) dan anak-anak syarikatnya (“Kumpulan”), yang terdiri dari penyata kedudukan kewangan Kumpulan dan Bank pada 31 Disember 2018, penyata pendapatan, penyata pendapatan komprehensif, penyata bagi perubahan ekuiti dan aliran wang tunai Kumpulan dan Bank bagi tahun berakhir, dan nota-nota penyata kewangan, termasuk seperti yang dilampirkan pada mukasurat FS1 hingga FS135.

Pada pendapat kami, penyata kewangan Kumpulan dan Bank yang disertakan adalah dinyatakan menurut peruntukan Akta Syarikat-Syarikat Negara Brunei Darussalam, Bab 39 (“Akta”) dan Piawaian Pelaporan Kewangan Antarabangsa (*International Financial Reporting Standards – “IFRS”*), dalam memberikan pandangan yang benar dan saksama pada kedudukan kewangan Kumpulan dan Bank pada 31 Disember 2018 dan prestasi kewangan, perubahan ekuiti dan wang tunai bagi Kumpulan dan Bank bagi tahun berakhir pada tarikh tersebut.

Asas pendapat

Kami telah melaksanakan audit kami mengikut Piawaian Pengauditan Antarabangsa (*International Standards on Auditing – “ISAs”*). Tanggungjawab kami dibawah piawaian tersebut adalah dihuraikan secara lanjut di dalam laporan kami dibawah seksyen ‘*Tanggungjawab Juruaudit bagi pengauditan penyata kewangan*’. Kami adalah bebas daripada Kumpulan dan Bank, menurut Lembaga Piawaian Etika Antarabangsa bagi Kod Etika Akauntan bagi Akauntan Profesional (*International Ethics Standards Board of Accountants Code of Ethics for Professional Accountants – IESBA Code*) berserta dengan keperluan etika yang berkaitan dengan pengauditan penyata kewangan di Brunei Darussalam, dan kami telah melaksanakan tanggungjawab etika yang lain menurut keperluan tersebut dan *Kod IESBA*. Kami percaya bahawa bukti audit yang kami perolehi adalah mencukupi dan bersesuaian bagi menyediakan asas untuk pendapat kami.

Maklumat lain

Pihak pengurusan dan para pengarah dan adalah bertanggungjawab bagi maklumat lain. Maklumat lain adalah terdiri daripada *Laporan Lembaga Pengarah, Kenyataan Pengarah dan Laporan Badan Penasihat Syariah* akan tetapi tidak termasuk penyata kewangan dan laporan juruaudit berkaitan dengannya, yang kami perolehi sebelum tarikh laporan juruaudit ini, dan *Visi dan Misi, Pandangan Pengurusan, Mengenai Kami, Ulasan Perniagaan, Pencapaian Penting, Aktiviti Korporat, Pencapaian dan Anugerah*, (“*Laporan*”), yang dijangka akan diberikan kepada kami selepas tarikh tersebut.

Pendapat kami mengenai penyata kewangan tidak merangkumi maklumat yang lain dan kami tidak menyatakan sebarang bentuk jaminan mengenai kesimpulan daripada maklumat tersebut.

Sehubungan dengan audit kami terhadap penyata kewangan, tanggungjawab kami adalah untuk membaca maklumat lain yang dikenal pasti di atas dan, dengan berbuat demikian, menimbangkan sama ada maklumat yang lain itu tidak penting dengan penyata kewangan atau pengetahuan yang kami perolehi semasa audit atau sebaliknya memberi kenyataan yang salah nyata penting.

Jika, berdasarkan kerja yang kami telah laksanakan pada maklumat lain yang kami perolehi sebelum tarikh laporan juruaudit ini, kami membuat kesimpulan bahawa terdapat kenyataan salah yang penting bagi maklumat lain ini, kami adalah dikehendaki melaporkan kenyataan tersebut. Kami tidak mempunyai apa-apa untuk dilaporkan dalam hal ini.

Sekiranya kami mendapati kenyataan penting yang salah nyata di dalam laporan ini, kami adalah dikehendaki menyampaikan perkara tersebut kepada mereka yang dipertanggungjawabkan dengan urus tadbir dan mengambil tindakan yang sewajarnya mengikut *ISAs*.

Tanggungjawab pengurusan dan para pengarah terhadap penyata kewangan

Pengurusan dan para pengarah adalah bertanggungjawab terhadap penyediaan penyata kewangan yang memberi gambaran yang benar dan saksama menurut peruntukan-peruntukan Akta dan *IFRS* dan kawalan dalaman seperti yang dianggap perlu oleh pengurusan dan pengarah bagi penyediaan penyata kewangan ini adalah bebas daripada salah nyata penting, samada disebabkan pemalsuan atau kesilapan.

Dalam penyediaan penyata kewangan, pengurusan dan para pengarah adalah bertanggungjawab dalam menilai keupayaan Kumpulan dan Bank untuk menjalankan operasi perniagaan secara berterusan, mendedahkan, yang berkaitan, perkara-perkara mengenai dengan operasi berterusan dan menggunakan kaedah operasi berterusan sebagai asas perakauan melainkan pihak pengurusan dan para pengarah bercadang untuk membubarkan Kumpulan atau memberhentikan operasi, atau tiada mempunyai pilihan lain yang wajar selain berbuat demikian.

Tanggungjawab para pengarah juga termasuk mengawasi proses laporan kewangan bagi Kumpulan dan Bank.

Tanggungjawab Juruaudit bagi pengauditan penyata kewangan

Objektif kami adalah untuk mendapatkan jaminan munasabah sama ada penyata kewangan secara keseluruhan adalah bebas dari kesilapan penting, sama ada disebabkan oleh pemalsuan atau kesilapan, dan untuk menyediakan laporan juruaudit yang mengandungi pendapat kami. Jaminan yang sewajarnya adalah jaminan pada tahap yang tinggi, tetapi bukan satu jaminan bahawa audit yang dijalankan mengikut *ISAs* akan sentiasa mengesan kesilapan penting yang ada. Kesilapan penting boleh berlaku daripada pemalsuan atau kesilapan dan adalah dianggap penting jika, secara individu ataupun agregat, ianya dijangka akan mempengaruhi keputusan pengguna berdasarkan penyata kewangan ini.

Sebagai sebahagian daripada audit sejajar dengan *ISAs*, kami mengamalkan keputusan profesional dan mengekalkan keraguan profesional sepanjang audit. Kami juga:

- Mengetahui pasti dan menilai risiko kesilapan penting pada penyata kewangan, sama ada disebabkan oleh pemalsuan atau kesilapan, mereka dan melaksanakan prosedur audit yang bersesuaian kepada risiko-risiko berkenaan, dan memperolehi bukti audit yang mencukupi dan sesuai untuk memberikan asas yang munasabah bagi pendapat kami. Risiko bagi tidak mengesan kesilapan penting akibat dari penipuan adalah lebih tinggi daripada satu kesilapan, disebabkan penyelewengan yang mungkin melibatkan pakatan sulit, pemalsuan, pengecualian dengan sengaja, gambaran salah, atau pembatalan kawalan dalaman.
- Memperoleh pemahaman mengenai kawalan dalaman yang berkaitan dengan audit bagi tujuan merangka prosedur audit yang bersesuaian tetapi bukan bertujuan untuk menyatakan pendapat mengenai keberkesanan kawalan dalaman Kumpulan.
- Menilai kesesuaian dasar perakaunan yang digunakan dan kemunasabahan anggaran perakaunan dan pendedahan yang berkaitan dibuat oleh pihak pengurusan dan para pengarah.
- Membuat kesimpulan akan kesesuaian penggunaan operasi berterusan asas perakaunan oleh pihak pengurusan dan para pengarah dan, berdasarkan bukti audit yang diperolehi, sama ada timbulnya ketidakpastian yang penting mengenai peristiwa-peristiwa atau syarat-syarat yang boleh menimbulkan keraguan penting ke atas keupayaan Kumpulan dan Bank untuk meneruskan operasi secara berterusan. Jika kami membuat kesimpulan bahawa adanya ketidakpastian yang penting, kami dikehendaki untuk melaporkan dalam laporan juruaudit kami mengenai pendedahan yang berkaitan dalam penyata kewangan atau, jika pendedahan tersebut tidak mencukupi, kami dikehendaki untuk mengubah pendapat kami. Kesimpulan kami adalah berdasarkan kepada bukti audit yang diperolehi sehingga tarikh laporan juruaudit kami. Walau bagaimanapun, peristiwa atau syarat-syarat masa hadapan boleh menyebabkan Kumpulan dan Bank untuk berhenti meneruskan sebagai satu operasi berterusan.
- Menilai keseluruhan pembentangan, struktur dan kandungan penyata kewangan, termasuk pendedahan, dan sama ada penyata kewangan berdasarkan transaksi-transaksi dan peristiwa adalah mencapai penyampaian saksama.
- Mendapatkan bukti audit yang mencukupi mengenai maklumat kewangan bagi entiti atau aktiviti-aktiviti Kumpulan dan Bank untuk menyatakan pendapat mengenai penyatuan penyata kewangan. Kami bertanggungjawab bagi arahan, penyeliaan dan prestasi audit Kumpulan dan Bank. Kami tetap bertanggungjawab sepenuhnya atas pandangan audit kami

Kami menyampaikan kepada para pengarah mengenai, antara lain-lain hal, skop yang telah dirancang dan penetapan masa audit dan penemuan penting semasa audit, termasuk sebarang kekurangan penting dalam kawalan dalaman yang kami kenal pasti sepanjang pengauditan dijalankan.

Kami juga menyediakan para pengarah dengan kenyataan bahawa kami telah mematuhi keperluan etika yang berkaitan mengenai kebebasan, dan untuk menyampaikan kepada mereka tentang semua hubungan dan perkara-perkara lain yang dengan munasabahnyanya boleh dianggap untuk membincangkan mengenai kebebasan kami, dan di mana berkenaan, perlindungan yang berkaitan.

Laporan mengenai keperluan perundangan dan peraturan kawal selia

Kami membentuk pendapat audit kami ke atas penyata kedudukan kewangan Bank berdasarkan maklumat dan penjelasan yang dikemukakan dan seperti yang ditunjukkan oleh buku Bank. Kami telah memperolehi semua maklumat dan penjelasan yang kami perlukan.

KPMG LLP

*Akauntan Awam Singapura dan
Akauntan Bertauliah Singapura*

David Jason Waller

Akauntan Awam Brunei Darussalam

Singapura

22 Mac 2019

Nota: Sila rujuk <i>Auditors' Report</i> asal pada Lampiran 01-04
--

Penyata Pendapatan
Pada tahun berakhir 31 Disember 2018

		Kumpulan		Bank	
	Nota	2018	2017	2018	2017
		BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Pendapatan daripada pembiayaan, pelaburan dan pajakan	3	354,229	300,392	304,841	252,582
Pendapatan dibayar/akan dibayar kepada penyimpan	4	(60,071)	(42,582)	(57,213)	(39,534)
Margin keuntungan bersih		294,158	257,810	247,628	213,048
Pendapatan yuran dan komisen	5	34,728	33,360	34,020	32,112
Perbelanjaan yuran dan komisen	5	(6,221)	(5,457)	(6,221)	(5,457)
Pendapatan bersih yuran dan komisen		28,507	27,903	27,799	26,655
(Kerugian) /Keuntungan daripada derivatif dan pelaburan	6	(108,961)	282,551	(108,961)	282,551
Pertukaran matawang asing bersih (rugi)/untung	6	85,247	(287,894)	85,247	(287,894)
Pendapatan operasi lain	7	26,904	51,151	46,477	113,659
Jumlah pendapatan		325,855	331,521	298,190	348,019
Ditolak:					
Perbelanjaan kakitangan	8	(65,012)	(70,745)	(57,614)	(59,677)
Perbelanjaan lain	9	(65,294)	(74,370)	(59,606)	(56,791)
Jumlah perbelanjaan operasi		(130,306)	(145,115)	(117,220)	(116,468)
Keuntungan operasi sebelum elaun		195,549	186,406	180,970	231,551
Ditolak:					
Elaun bersih bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan	10	(14,029)	(38,222)	(11,162)	(36,374)
Elaun bagi kemerosotan pembayaran yang belum diterima		(413)	(1,864)	(413)	(739)
Elaun bersih bagi kemerosotan pelaburan	11	(167)	(1,964)	(640)	(1,964)
Elaun bersih bagi pelaburan anak syarikat		—	—	—	(1,715)
Keuntungan operasi		180,940	144,356	168,755	190,759
Bahagian keuntungan syarikat bersekutu dan usaha sama	25	4,803	2,073	—	—
Keuntungan sebelum zakat dan cukai		185,743	146,429	168,755	190,759
Ditolak:					
Zakat	12	(2,927)	(2,692)	(2,927)	(2,692)
Cukai	13	(34,913)	(27,555)	(26,093)	(18,249)
Jumlah perbelanjaan zakat dan cukai		(37,840)	(30,247)	(29,020)	(20,941)
Keuntungan bagi tahun kewangan		147,903	116,182	139,735	169,818
Keuntungan bagi tahun kewangan diagihkan kepada:					
Pemegang saham Bank		146,328	110,582	139,735	169,818
Kepentingan tidak dikawal		1,575	5,600	—	—
Keuntungan bagi tahun kewangan		147,903	116,182	139,735	169,818
Pendapatan sesaham					
Pendapatan asas bagi setiap saham (B\$)	15	0.20	0.15		
Pendapatan yang dicairkan bagi setiap saham (B\$)	15	0.20	0.15		

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Penyata Pendapatan Komprehensif
Pada tahun berakhir 31 Disember 2018

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Keuntungan bagi tahun	147,903	116,182	139,735	169,818
Pendapatan komprehensif lain:				
<i>Perkara yang atau mungkin dikelaskan semula kepada keuntungan atau kerugian</i>				
Rizab nilai saksama:				
- Perubahan bersih nilai saksama	(6,774)	—	(6,819)	—
- Jumlah bersih yang dipindahkan pada untung atau rugi	(11)	—	(11)	—
Rizab nilai saksama (aset kewangan sedia untuk jualan):				
- Perubahan bersih nilai saksama	—	804	—	803
- Jumlah bersih yang dipindahkan pada untung atau rugi	—	437	—	594
Bahagian daripada pendapatan komprehensif lain syarikat bersekutu	1,369	893	—	—
Cukai pada pendapatan komprehensif	709	(258)	709	(258)
Pendapatan komprehensif lain bagi tahun, bersih cukai	(4,707)	1,876	(6,121)	1,139
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	143,196	118,058	133,614	170,957
Diagihkan kepada:				
Pemegang saham Bank	141,621	112,458	133,614	170,957
Kepentingan tidak dikawal	1,575	5,600	—	—
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	143,196	118,058	133,614	170,957

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

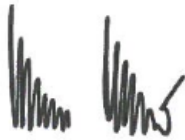
**Penyata Kedudukan Kewangan
Pada 31 Disember 2018**

		Kumpulan		Bank	
	Nota	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Aset					
Tunai dan kesetaraan tunai	16	2,497,449	2,419,360	2,503,325	2,610,380
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	17	445,202	456,933	407,452	419,913
Penempatan, pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	18	2,015,303	1,974,964	2,377,589	2,150,964
Sukuk Kerajaan	19	20,414	16,198	20,414	16,198
Pelaburan	20	1,182,348	1,179,002	1,182,348	1,179,002
Aset kewangan derivatif	21	27,831	40,865	27,831	40,865
Pembiayaan dan pendahuluan	22	3,682,451	3,231,905	2,974,352	2,639,100
Pajakan kewangan yang belum diterima	23	12,620	12,587	12,620	12,587
Pelaburan dalam anak syarikat	24	—	—	27,489	39,804
Pelaburan dalam syarikat bersekutu dan usaha sama	25	38,858	17,388	22,358	7,080
Aset lain	26	41,113	41,786	70,227	31,712
Hartanah dan peralatan	27	65,454	174,470	49,394	50,392
Pelaburan Hartanah	28	24,630	25,887	24,630	25,887
Aset cukai tertunda	29	7,951	—	8,034	6,038
Jumlah aset		10,061,624	9,591,345	9,708,063	9,229,922
Liabiliti dan ekuiti					
Deposit daripada pelanggan	30	7,621,133	7,526,368	7,512,448	7,434,748
Deposit daripada Bank dan Institusi Kewangan lain	31	551,523	521,433	424,413	394,108
Penempatan daripada Institusi Kewangan lain	32	498,875	240,716	498,875	240,716
Liabiliti kewangan derivatif	21	14,411	15,860	14,411	15,860
Liabiliti lain	33	117,753	115,400	109,245	99,808
Zakat	34	3,566	2,831	3,566	2,831
Peruntukan cukai	34	69,939	54,783	56,188	38,150
Liabiliti cukai tertunda	29	—	3,371	—	—
Jumlah liabiliti		8,877,200	8,480,762	8,619,146	8,226,221
Ekuiti					
Modal Saham	35	507,325	507,325	507,325	507,325
Dana rizab berkanun	36	534,433	497,499	493,429	458,495
Rizab-rizab lain	36	142,666	84,583	88,163	37,881
Jumlah ekuiti yang diagihkan kepada pemegang ekuiti Bank		1,184,424	1,089,407	1,088,917	1,003,701
Kepentingan tidak dikawal		—	21,176	—	—
Jumlah ekuiti		1,184,424	1,110,583	1,088,917	1,003,701
Jumlah liabiliti dan ekuiti		10,061,624	9,591,345	9,708,063	9,229,922

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Pengesahan

Saya mengesahkan bahawa penyata kewangan seperti yang dinyatakan di atas memberikan pandangan yang benar dan saksama mengenai kedudukan kewangan pada 31 Disember 2018 dan prestasi kewangan bagi tahun berakhir 31 Disember 2018.

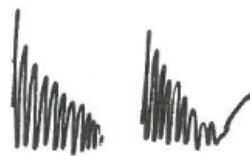

Mubashar Khokhar
Pengarah Urusan

Penyata kewangan telah diluluskan oleh Lembaga Pengarah dan ditandatangani bagi pihak Lembaga Pengarah.

Dato Seri Setia Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah
Pengerusi

Mubashar Khokhar
Pengarah Urusan

Junaidi bin Hj Masri
Pengarah

Brunei Darussalam
22 Mac 2019

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

**Penyata Perubahan Ekuiti
Pada tahun berakhir 31 Disember 2018**

----- Rizab-rizab lain -----									
Nota	Modal saham B\$'000	Dana rizab berkanun B\$'000	Rizab nilai saksama B\$'000	Rizab		Pendapatan yang ditahan B\$'000	Jumlah dana pemegang saham B\$'000	Kepentingan tidak dikawal B\$'000	Jumlah ekuiti B\$'000
				Rizab terjamahan matawang asing B\$'000					
Kumpulan									
Pada 31 Disember 2017									
Pelarasan bagi penggunaan awal IFRS 9	2.1	507,325	497,499	2,406	(18)	82,195	1,089,407	21,176	1,110,583
Penyataan semula baki pada 1 Januari 2018		—	—	2,670	—	(11,183)	(8,513)	—	(8,513)
Keuntungan bagi tahun		507,325	497,499	5,076	(18)	71,012	1,080,894	21,176	1,102,070
Pendapatan komprehensif lain		—	—	—	—	146,328	146,328	1,575	147,903
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun		—	—	(4,707)	—	—	(4,707)	—	(4,707)
				(4,707)	—	146,328	141,621	1,575	143,196
Pemindahan kepada rizab berkanun	36	—	36,934	—	—	(36,934)	—	—	—
Pergerakan Matawang Asing		—	—	—	(12)	—	(12)	—	(12)
Transaksi dengan pemilik-pemilik Bank									
Perubahan dalam kepentingan pemilik syarikat subsidiari									
Pelupusan kepentingan dalam anak syarikat		—	—	—	—	(1,298)	(1,298)	(22,751)	(24,049)
Sumbangan dan pembahagian									
Dividen dibayar kepada saham biasa	14	—	—	—	—	(36,781)	(36,781)	—	(36,781)
Jumlah sumbangan dan pembahagian		—	—	—	—	(36,781)	(36,781)	—	(36,781)
Pada 31 Disember 2018		507,325	534,433	369	(30)	142,327	1,184,424	—	1,184,424

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Penyata Perubahan Ekuiti (Sambungan)

----- Rizab-rizab lain-----									
Nota	Modal saham B\$'000	Dana rizab berkanun B\$'000	Rizab nilai saksama B\$'000	Rizab		Pendapatan yang ditahan B\$'000	Jumlah dana pemegang saham B\$'000	Kepentingan tidak dikawal B\$'000	Jumlah ekuiti B\$'000
				terjamahan matawang asing B\$'000	Rizab				
Kumpulan									
Pada 1 Januari 2017	724,750	453,044	530	—	—	213,181	1,391,505	22,379	1,413,884
Keuntungan bagi tahun	—	—	—	—	—	110,582	110,582	5,600	116,182
Pendapatan komprehensif lain	—	—	1,876	—	—	—	1,876	—	1,876
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	—	—	1,876	—	—	110,582	112,458	5,600	118,058
Pemindahan kepada rizab berkanun	36	44,455	—	—	—	(44,455)	—	—	—
Pergerakan Matawang Asing	—	—	—	(18)	—	—	(18)	—	(18)
Transaksi dengan pemilik-pemilik Bank									
Sumbangan dan pembahagian									
Pengurangan dalam modal saham	(217,425)	—	—	—	—	—	(217,425)	—	(217,425)
Dividen dibayar kepada saham biasa	14	—	—	—	—	(197,113)	(197,113)	(1,000)	(198,113)
Sumbangan daripada kepentingan tidak dikawal	—	—	—	—	—	—	—	(5,803)	(5,803)
Jumlah sumbangan dan pembahagian	(217,425)	—	—	—	—	(197,113)	(414,538)	(6,803)	(421,341)
Pada 31 Disember 2017	507,325	497,499	2,406	(18)	—	82,195	1,089,407	21,176	1,110,583

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

**Penyata Perubahan Ekuiti
Pada tahun berakhir 31 Disember 2018**

----- Rizab-rizab lain -----						
	Nota	Modal saham	Rizab berkanun	Rizab nilai saksama	Pendapatan yang ditahan	Jumlah
Bank		B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Pada 31 Disember 2017		507,325	458,495	377	37,504	1,003,701
Pelarasan bagi penggunaan awal IFRS 9	2.1	—	—	2,625	(14,242)	(11,617)
Penyataan semula baki pada 1 Januari 2018		507,325	458,495	3,002	23,262	992,084
Keuntungan bagi tahun		—	—	—	139,735	139,735
Pendapatan komprehensif lain		—	—	(6,121)	—	(6,121)
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun		—	—	(6,121)	139,735	133,614
Pemindahan kepada dana rizab berkanun	36	—	34,934	—	(34,934)	—
Transaksi dengan pemilik-pemilik Bank						
Sumbangan dan pembahagian						
Dividen dibayar kepada saham biasa	14	—	—	—	(36,781)	(36,781)
Jumlah sumbangan dan pembahagian		—	—	—	(36,781)	(36,781)
Pada 31 Disember 2018		507,325	493,429	(3,119)	91,282	1,088,917

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Penyata Perubahan Ekuiti (Sambungan)

Bank	Nota	Modal saham B\$'000	Rizab berkanun B\$'000	----- Rizab-rizab lain -----		
				Rizab nilai saksama B\$'000	Pendapatan yang ditahan B\$'000	Jumlah B\$'000
Pada 1 Januari 2017		724,750	416,040	(762)	107,254	1,247,282
Keuntungan bagi tahun		—	—	—	169,818	169,818
Pendapatan komprehensif lain		—	—	1,139	—	1,139
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun		—	—	1,139	169,818	170,957
Pemindahan kepada dana rizab berkanun	36	—	42,455	—	(42,455)	—
Transaksi dengan pemilik-pemilik Bank						
Sumbangan dan pembahagian						
Pengurangan dalam modal saham		(217,425)	—	—	—	(217,425)
Dividen dibayar kepada saham biasa	14	—	—	—	(197,113)	(197,113)
Jumlah sumbangan dan pembahagian		(217,425)	—	—	(197,113)	(414,538)
Pada 31 Disember 2017		507,325	458,495	377	37,504	1,003,701

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Penyata Aliran Tunai
Pada tahun berakhir 31 Disember 2018

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Aliran wang tunai daripada aktiviti operasi				
Keuntungan sebelum zakat dan cukai	185,743	146,429	168,755	190,759
Pelarasan bagi:				
Pendapatan dividen dari anak syarikat	—	—	(30,000)	(98,328)
Elaun bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan	14,029	38,222	11,162	36,374
Elaun bagi kemerosotan pembayaran yang belum diterima	413	1,864	413	739
Perubahan nilai saksama bagi derivatif dan pelaburan	23,714	5,785	23,714	5,708
Susut nilai bagi hartanah dan peralatan dan pelaburan hartanah	17,754	20,067	13,650	13,363
Elaun bagi kemerosotan pelaburan, bersih	167	1,964	640	1,964
Elaun bagi kemerosotan pelaburan dalam anak syarikat, bersih	—	—	—	1,715
Keuntungan dari pelupusan hartanah dan peralatan	81	(138)	—	(138)
Kerugian atas hapuskira hartanah pelaburan	—	243	—	243
Bahagian keuntungan bagi syarikat bersekutu dan usaha sama	(4,803)	(2,073)	—	—
	237,098	212,363	188,334	152,399
Perubahan dalam:				
Deposit dari pelanggan	96,799	348,925	79,734	357,334
Deposit dari bank-bank dan institusi kewangan lain	30,090	11,161	30,305	30,169
Liabiliti lain	4,856	12,423	9,024	17,397
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	11,731	6,449	12,461	10,618
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan pada Bank	(44,850)	552,067	(232,850)	449,417
Sukuk Kerajaan	(4,218)	10,517	(4,218)	10,517
Pelaburan	(16,143)	(413,271)	(16,188)	(418,241)
Penempatan daripada institusi kewangan lain	258,159	182,844	258,159	182,844
Pembiayaan dan pendahuluan	(398,485)	(92,188)	(360,060)	(81,327)
Aset lain	(8,620)	(5,331)	(38,549)	13,602
	166,417	825,959	(73,848)	724,729
Zakat yang dibayar	(2,192)	(3,898)	(2,192)	(3,899)
Cukai yang dibayar	(13,235)	(29,416)	(5,612)	(21,811)
Jumlah wang tunai bersih dari/ (digunakan dalam) aktiviti operasi	150,990	792,645	(81,652)	699,019

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Penyata Aliran Tunai (Sambungan)
Pada tahun berakhir 31 Disember 2018

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Aliran wang tunai daripada aktiviti pelaburan				
Pembelian hartanah dan peralatan	(26,116)	(14,909)	(11,348)	(14,509)
Pembelian pelaburan hartanah	(47)	(12)	(47)	(12)
Pelaburan dalam anak syarikat	–	–	(2,963)	(693)
Perolehan daripada perlupusan hartanah dan peralatan	–	163	–	163
Pendapatan dividen daripada anak syarikat	–	–	30,000	98,328
Pendapatan dividen daripada syarikat bersekutu	–	91	–	–
Kehilangan kawalan ke atas anak-anak syarikat	(5,663)	–	–	–
Wang tunai bersih yang (digunakan dalam)/dari aktiviti pelaburan	(31,826)	(14,667)	15,642	83,277
Aliran wang tunai daripada aktiviti pembiayaan				
Dividen yang dibayar	(36,781)	(197,113)	(36,781)	(197,113)
Reduction in capital	–	(217,425)	–	(217,425)
Modal yang ditebus daripada kepentingan tidak dikawal	–	(5,803)	–	–
Wang tunai bersih yang digunakan dalam aktiviti pembiayaan	(36,781)	(420,341)	(36,781)	(414,538)
Perubahan bersih dan kesetaraan tunai	82,383	357,637	(102,791)	367,758
Tunai dan kesetaraan tunai pada 1 Januari	2,419,360	2,113,791	2,610,380	2,294,667
Kesan daripada turun naik pertukaran matawang pada tunai dan kesetaraan tunai	(4,294)	(52,068)	(4,264)	(52,045)
Tunai dan kesetaraan tunai pada 31 Disember	2,497,449	2,419,360	2,503,325	2,610,380

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Penyata mengikut Seksyen 125 Akta Syarikat-Syarikat Negara Brunei Darussalam

Gabungan keuntungan bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018 seperti yang dinyatakan di dalam gabungan penyata kewangan Bank, termasuk perkongsian untung/(rugi) dari anak-anak syarikat berikut, bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018:

- (a) BIBD At-Tamwil Bhd
- (b) BIBD Securities Sdn Bhd
- (c) IDBB Sukuk Inc
- (d) BIBD Management & Services Bhd
- (e) IBB Capital Asset Management Sdn Bhd
- (f) Belait Barakah Sdn Bhd (diasingkan pada 31 Mac 2018)
- (g) IBB Transport Sdn Bhd
- (h) Saujana Sdn Bhd
- (i) Belait CSS Sdn Bhd (diasingkan pada 31 Mac 2018)
- (j) Better Sdn Bhd
- (k) BIBD Middle East Limited

Pada tahun ini, tiada peruntukan bagi sebarang kerugian telah dibuat untuk pelaburan Bank di salah satu anak-anak syarikat. Keuntungan atau (kerugian) bagi anak-anak syarikat telah diambil kira oleh Lembaga Pengarah Bank dalam pengiraan keuntungan Kumpulan seperti yang dinyatakan di dalam penyata kewangan.

Bagi pihak Lembaga Pengarah

Dato Seri Paduka Dr Awang Haji Mohd Amin Liew bin Abdullah
Pengerusi

Mubashar Khokhar
Pengarah Urusan

Junaidi bin Hj Masri
Pengarah

Brunei Darussalam
22 Mac 2019

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

Nota-nota kepada Penyata Kewangan

Nota-nota yang disertakan adalah sebahagian penting daripada penyata kewangan.

1 Aktiviti utama dan maklumat am

Bank Islam Brunei Darussalam Berhad ('Bank') diperbadankan dan bermastautin di Negara Brunei Darussalam. Alamat Bank yang berdaftar ialah Bangunan BIBD, Lot 159, Jalan Pemancha, Bandar Seri Begawan BS8711, Negara Brunei Darussalam.

Aktiviti utama Bank terdiri dari semua urusan perbankan Islam mengikut prinsip-prinsip Syariah sebagaimana dibenarkan dibawah Perintah Perbankan Islam, 2008.

Aktiviti utama bagi anak-anak syarikat adalah terdiri dari sewa-beli secara Islam, broker stok/saham, pengurusan aset dan dana, penyewaan dan perkhidmatan pengurusan. Tiada perubahan penting dalam aktiviti-aktiviti utama di sepanjang tahun kewangan ini.

Gabungan penyata kewangan Kumpulan pada 31 Disember 2018 terdiri daripada Bank dan anak-anak syarikatnya (dirujuk bersama sebagai "Kumpulan" dan secara individu sebagai "Entiti Kumpulan") dan kepentingan Kumpulan di syarikat bersekutu.

2 Ringkasan dasar-dasar perakaunan penting

2.1 Dasar penyediaan

Dasar-dasar perakaunan yang dinyatakan di bawah telah digunakan secara konsisten untuk semua tempoh yang dibentangkan dalam penyata kewangan ini, melainkan dinyatakan sebaliknya. Dasar perakaunan telah digunakan secara konsisten oleh entiti Kumpulan.

(a) Penyata pematuhan

Penyata kewangan Kumpulan dan Bank disediakan mengikut Piawaian Pelaporan Kewangan Antarabangsa (*International Financial Reporting Standards - IFRS*).

Penggunaan piawaian pada tahun 31 Disember 2018

Ini adalah set pertama penyata kewangan Kumpulan dan Bank di mana IFRS 15 Pendapatan daripada Kontrak dengan Pelanggan (*Revenue from Contracts with Customers*) dan IFRS 9 Instrumen Kewangan (*Financial Instruments*) telah digunakan.

Beberapa piawaian baru yang lain juga berkuatkuasa mulai 1 Januari 2018 tetapi ianya tidak mempunyai kesan material ke atas penyata kewangan Kumpulan.

Penjelasan tentang bagaimana penggunaan IFRS 15 dan IFRS 9 telah memberi kesan kepada kedudukan kewangan Kumpulan dan Bank, penyata pendapatan, penyata pendapatan komprehensif, penyata perubahan dalam ekuiti dan penyata aliran tunai dinyatakan di bawah nota yang disertakan.

IFRS 15 Pendapatan daripada kontrak dengan pelanggan

IFRS 15 mewujudkan rangka kerja menyeluruh untuk menentukan sama ada, berapa jumlah dan apabila pendapatan diiktiraf. Ia juga memperkenalkan panduan kos baru yang memerlukan kos tertentu untuk mendapatkan dan memenuhi kontrak untuk diiktiraf sebagai aset berasingan apabila memenuhi kriteria yang ditetapkan. Ia menggantikan IAS 18 *Pendapatan*, IAS 11 *Kontrak Pembinaan* dan tafsiran yang berkaitan.

Kumpulan pada mulanya menggunakan IFRS 15 pada 1 Januari 2018 secara retrospektif mengikut FRS 8 tanpa sebarang bahan praktikal. Pemakaian IFRS 15 tidak memberi kesan material ke atas penyata kewangan Kumpulan dan Bank.

IFRS 9 Instrumen Kewangan

IFRS 9 menetapkan keperluan untuk mengiktiraf dan mengukur aset kewangan, liabiliti kewangan dan beberapa kontrak untuk membeli atau menjual barangan bukan kewangan. Piawaian ini menggantikan IAS 39 *Instrumen Kewangan: Pengiktirafan dan Pengukuran*.

Pada 1 Januari 2018, IFRS 9 menggantikan model IAS 39 kerugian yang ditanggung – “*Incurred Loss*” yang sedia ada dengan modal jangkaan kerugian kredit ke hadapan (*Expected Credit Loss – ECL*). Model kemerosotan baru digunakan untuk aset kewangan yang diukur pada kos yang dilunaskan dan nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain (*Fair Value Through Other Comprehensive Income – FVOCI*), kecuali untuk pelaburan dalam instrumen ekuiti, dan komitmen pembiayaan tertentu dan kontrak jaminan kewangan.

Kumpulan pada mulanya menggambillah IFRS 9 Instrumen Kewangan pada 1 Januari 2018. Kesan penggunaan piawaian ini pada mulanya adalah berikut:

- Perubahan dalam klasifikasi dan pengukuran aset kewangan (rujuk (i) di bawah)
- Peningkatan dalam kerugian kemerosotan yang diiktiraf pada aset kewangan (rujuk (ii) di bawah).

Jadual berikut merumuskan kesan, selepas cukai, peralihan kepada IFRS 9 pada baki pembukaan rizab Kumpulan dan Bank dan pendapatan tertahan.

		Kesan dari menggambillah IFRS 9 kepada baki awal pada 1 Jan 2018	
	Nota	Kumpulan BS'000	Bank BS'000
Rizab nilai saksama			
Pengklasifikasian pelaburan sedia untuk dijual kepada Pelaburan pada FVTPL		2,119	2,119
Pengiktirafan jangkaan kerugian kredit untuk IFRS 9 bagi hutang aset kewangan pada FVOCI	(ii)	320	275
Cukai yang berkaitan		231	231
Kesan pada 1 Januari 2018		2,670	2,625
Pendapatan yang ditahan			
Pengiktirafan jangkaan kerugian kredit untuk IFRS 9	(ii)	(12,562)	(15,621)
Pengklasifikasian pelaburan sedia untuk dijual kepada Pelaburan pada FVTPL		(2,119)	(2,119)
Cukai yang berkaitan		3,498	3,498
Kesan pada 1 Januari 2018		(11,183)	(14,242)

Butiran dasar perakaunan penting baharu dan jenis dan kesan perubahan kepada dasar perakaunan sebelumnya dinyatakan di bawah.

i. Klasifikasi dan pengukuran aset kewangan dan liabiliti kewangan

Sebahagian besar IFRS 9 mengekalkan keperluan yang sedia ada dalam IAS 39 untuk klasifikasi dan pengukuran liabiliti kewangan. Walau bagaimanapun, ia menghapuskan kategori IAS 39 terdahulu untuk aset kewangan yang dipegang hingga matang, pembiayaan dan yang belum diterima dan sedia untuk dijual.

Penggunaan IFRS 9 tidak mempunyai kesan penting ke atas dasar perakaunan Kumpulan dan Bank yang berkaitan dengan liabiliti kewangan dan instrumen kewangan derivatif. Kesan IFRS 9 terhadap klasifikasi dan pengukuran aset kewangan dinyatakan di bawah.

Di bawah IFRS 9, pada pengiktirafan awal, aset kewangan dikelaskan sebagai diukur pada kos terlunas, FVOCI – hutang pelaburan; FVOCI – ekuiti pelaburan; atau nilai saksama melalui untung dan rugi pada nilai saksama melalui untung rugi (*“Fair Value Through Profit Loss-FVTPL”*). Klasifikasi aset kewangan dibawah IFRS 9 secara amnya berdasarkan modal perniagaan dimana aset kewangan diuruskan dan ciri-ciri aliran tunai kontraktual. Derivatif yang tersirat didalam kontrak dengan jumlah besar aset kewangan dalam skop piawaian tidak diasingkan. Sebaliknya, instrumen kewangan hibrid secara keseluruhan adalah dinilai untuk klasifikasi.

Aset kewangan diukur pada kos terlunas jika memenuhi kedua-dua syarat berikut dan tidak ditetapkan pada FVTPL:

- ia diadakan dalam satu model perniagaan yang bertujuan untuk memegang aset untuk mengumpul aliran tunai kontraktual; dan
- terma kontrak meningkatkan aliran tunai pada tarikh tertentu semata-mata untuk pembayaran prinsipal dan keuntungan pada jumlah prinsipal yang belum dibayar.

Hutang pelaburan adalah diukur pada FVOCI jika ia memenuhi kedua-dua syarat berikut dan tidak ditetapkan pada FVTPL:

- ia diadakan dalam satu model perniagaan yang bertujuan untuk memegang aset untuk mengumpul aliran tunai kontraktual dan jualan aset kewangan; dan
- terma kontrak meningkatkan aliran tunai pada tarikh tertentu semata-mata untuk pembayaran prinsipal dan keuntungan pada jumlah prinsipal yang belum dijelaskan.

Pada pengiktirafan awal bagi ekuiti pelaburan yang tidak dipegang untuk dagangan, Kumpulan dan Bank boleh memilih untuk tidak membatalkan perubahan yang sedia ada pada pelaburan nilai saksama dalam OCI. Pemilihan ini dibuat pada asas pelaburan-ke-pelaburan.

Semua aset kewangan yang tidak diklasifikasi sebagai ukuran pada kos terlunas atau FVOCI seperti yang dinyatakan diatas akan diukur pada FVTPL. Ini termasuk semua aset kewangan derivatif. Pada pengiktirafan awal, Kumpulan secara muktamad boleh menentukan suatu aset kewangan yang sebaliknya memenuhi syarat-syarat yang akan diukur pada kos dilunaskan atau pada FVOCI pada FVTPL jika berbuat demikian menghapuskan atau mengurangkan ketidaksepadanan perakaunan yang akan timbul sebaliknya.

Aset kewangan yang pada mulanya diukur pada nilai saksama ditambah, bagi perkara yang bukan pada FVTPL, kos urusan yang berkaitan secara langsung dengan pengambilalihan.

Dasar perakaunan berikut digunakan pada pengukuran aset kewangan.

Aset kewangan pada FVTPL	Aset-aset ini seterusnya diukur pada nilai saksama. Jumlah keuntungan dan kerugian, termasuk sebarang keuntungan atau pendapatan dividen, adalah diiktiraf dalam untung atau rugi.
Aset kewangan pada kos terlunas	Aset-aset ini seterusnya diukur pada kos terlunas menggunakan kaedah hasil efektif. Kos terlunas dikurangkan melalui kerugian kemerosotan (lihat (ii) di bawah). Keuntungan pendapatan, keuntungan dan kerugian dan kemerosotan matawang asing adalah diiktiraf dalam untung atau rugi. Sebarang keuntungan atau kerugian pada dinyahiktiraf adalah diiktiraf dalam untung atau rugi.
Pelaburan hutang pada FVOCI	Aset-aset ini seterusnya diukur pada nilai saksama. Keuntungan pendapatan dikira menggunakan kaedah hasil efektif, keuntungan dan kerugian dan kemerosotan matawang asing adalah diiktiraf dalam untung atau rugi. Jumlah keuntungan dan kerugian lain adalah diiktiraf dalam OCI. Pada dinyahiktiraf, keuntungan dan kerugian terkumpul dalam OCI adalah diklasifikasi semula dalam untung atau rugi.

Kesan daripada penerapan IFRS 9 pada jumlah bawaan aset kewangan pada 1 Januari 2018 dikaitkan semata-mata dengan keperluan kemerosotan baru, seperti yang dinyatakan lebih lanjut dibawah.

Jadual dibawah dan nota yang disertakan menerangkan kategori ukuran asal dibawah IAS 39 dan kategori ukuran baru dibawah IFRS 9 bagi setiap kelas bagi aset kewangan Kumpulan dan Bank pada 1 Januari 2018.

Kumpulan

	Nota	Klasifikasi asal dibawah IAS 39	Klasifikasi baharu dibawah IFRS 9	Jumlah bawaan asal dibawah IAS 39 B\$'000	Jumlah bawaan baharu dibawah IFRS 9 B\$'000
Aset kewangan					
Sekuriti hutang kerajaan		Sedia-untuk-dijual	FVOCI – instrumen hutang	16,198	16,198
Sekuriti hutang	(a)	Sedia-untuk-dijual	FVOCI – instrumen hutang	1,177,186	298,476
Sekuriti hutang	(a)	Sedia-untuk-dijual	Kos terlunas	—	806,363
Sekuriti ekuiti	(b)	Sedia-untuk-dijual	Mandatori pada FVTPL	—	1,470
Pembiayaan dan pendahuluan	(c)	Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima	Kos terlunas	3,231,905	3,220,904
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank Tunai dan kesetaraan tunai		Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima	Kos terlunas	1,974,964	1,974,514
		Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima	Kos terlunas	2,419,360	2,419,360
Jumlah aset kewangan				8,819,613	8,737,285

Bank

	Nota	Klasifikasi asal dibawah IAS 39	Klasifikasi baharu dibawah IFRS 9	Jumlah bawaan asal dibawah IAS 39 B\$'000	Jumlah bawaan baharu dibawah IFRS 9 B\$'000
Financial assets					
Sekuriti hutang kerajaan		Sedia-untuk-dijual	FVOCI – instrumen hutang	16,198	16,198
Sekuriti hutang	(a)	Sedia-untuk-dijual	FVOCI – instrumen hutang	1,177,186	298,476
Sekuriti hutang	(a)	Sedia-untuk-dijual	Kos terlunas	–	806,363
Sekuriti ekuiti	(b)	Sedia-untuk-dijual	FVTPL	–	1,470
Pembiayaan dan pendahuluan	(c)	Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima	Kos terlunas	2,639,100	2,626,238
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank Tunai dan kesetaraan tunai		Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima	Kos terlunas	2,150,964	2,149,271
		Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima	Kos terlunas	2,610,380	2,610,380
Jumlah aset kewangan				8,593,828	8,508,396

- a. Hutang sekuriti dikategorikan sebagai sedia untuk dijual di bawah IAS 39 adalah dipegang oleh unit perbendaraan Kumpulan dan Bank dalam portfolio berasingan bagi menyediakan keuntungan pendapatan, tetapi boleh dijual bagi memenuhi keperluan kecairan yang timbul dalam perniagaan urusniaga biasa. Kumpulan dan Bank menganggap bahawa sekuriti ini dipegang dalam suatu model perniagaan yang matlamatnya dicapai dengan mengumpul aliran tunai kontraktual dan penjualan sekuriti. Oleh itu, aset-aset ini diklasifikasikan sebagai aset kewangan pada FVOCI di bawah IFRS 9. Pada peralihan kepada IFRS 9, peruntukan bagi kemerosotan sebanyak B\$320,000 (Kumpulan) dan B\$275,000 (Bank) diiktiraf sebagai penurunan dalam pembukaan pendapatan yang ditahan dan peningkatan dalam rizab nilai saksama pada 1 Januari 2018.

Portfolio korporat hutang sekuriti yang sebelumnya diklasifikasikan sebagai sedia untuk dijual sekarang diklasifikasikan pada kos terlunas. Aset-aset ini dipegang dalam model perniagaan yang bermatlamat untuk mengumpul aliran tunai kontraktual dan aliran tunai ini hanya mengandungi pembayaran prinsipal and keuntungan dari jumlah prinsipal yang tertunggak. Kenaikan sebanyak B\$792,000 (Kumpulan dan Bank) dalam peruntukan bagi kemerosotan adalah diiktiraf dalam pembukaan pendapatan yang ditahan pada 1 Januari 2018 semasa peralihan ke IFRS 9.

- b. Di bawah IAS 39, sekuriti ekuiti telah ditetapkan pada FVTPL kerana ia diuruskan pada asas nilai saksama dan prestasi mereka dipantau atas dasar ini. Aset-aset ini diklasifikasikan sebagai ukuran mandatori pada FVTPL di bawah IFRS 9.
- c. Pembiayaan dan pendahuluan dibawah IAS 39 telah diklasifikasi pada kos terlunas dibawah IFRS 9. Peningkatan berjumlah B\$11,001,000 (Kumpulan) dan B\$12,862,000 (Bank) dalam peruntukan bagi kemerosotan nilai ke atas pembiayaan dan pendahuluan diiktiraf dalam pendapatan yang ditahan pada 1 Januari 2018 semasa peralihan ke IFRS 9.

Jadual berikut menyelaraskan jumlah bawaan aset kewangan dibawah IAS 39 dengan jumlah bawaan dibawah IFRS 9 selepas peralihan IFRS 9 pada 1 Januari 2018.

Kumpulan	Jumlah bawaan IAS 39 pada 31 Disember 2017 B\$'000	Klasifikasi semula B\$'000	Kiraan semula B\$'000	Jumlah bawaan IFRS 9 pada 1 Januari 2018 B\$'000
Aset Kewangan kos Terlunas				
Pembiayaan dan pendahuluan	3,231,905	–	(11,001)	3,220,904
Sekuriti hutang	–	807,155	(792)	806,363
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	1,974,964	–	(450)	1,974,514
Tunai dan kesetaraan tunai	2,419,360	–	–	2,419,360
Jumlah Kos Terlunas	7,626,229	807,155	(12,243)	8,421,141
Aset Kewangan FVOCI				
Sekuriti hutang kerajaan	16,198	–	–	16,198
Sekuriti hutang	1,177,186	(878,710)	–	298,476
Jumlah FVOCI	1,193,384	(878,710)	–	314,674

Bank	Jumlah bawaan IAS 39 pada 31 Disember 2017 B\$'000	Klasifikasi semula B\$'000	Kiraan semula B\$'000	Jumlah bawaan IFRS 9 pada 1 Januari 2018 B\$'000
Aset Kewangan kos Terlunas				
Pembiayaan dan pendahuluan	2,639,100	–	(12,862)	2,626,238
Sekuriti hutang	–	807,155	(792)	806,363
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	2,150,964	–	(1,693)	2,149,271
Tunai dan kesetaraan tunai	2,610,380	–	–	2,610,380
Jumlah Kos Terlunas	7,400,444	807,155	(15,347)	8,192,252
Aset Kewangan FVOCI				
Sekuriti hutang kerajaan	16,198	–	–	16,198
Sekuriti hutang	1,177,186	(878,710)	–	298,476
Jumlah FVOCI	1,193,384	(878,710)	–	314,674

ii. Kemerosotan aset kewangan

IFRS 9 menggantikan model IAS 39 kerugian yang ditanggung – “*Incurred Loss*” dengan modal jangkaan kerugian kredit ke hadapan (*Expected Credit Loss*). Model kemerosotan baru digunakan untuk aset kewangan diukur pada kos terlunas, aset kontrak dan pelaburan hutang pada FVOCI, tetapi bukan untuk pelaburan dalam instrumen ekuiti. Di bawah IFRS 9, kerugian kredit diiktiraf lebih awal daripada di bawah IAS 39.

Aset kewangan pada kos terlunas terdiri daripada pembiayaan dan pendahuluan, jaminan kewangan dan komitmen yang belum digunakan, tunai dan setara tunai, penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada bank-bank, sekuriti hutang korporat dan aset lain.

Dibawah IFRS 9, peruntukan kerugian diukur berdasarkan dengan salah satu daripada berikut:

- *ECL 12-bulan*: ini adalah ECL yang dihasilkan daripada berlakunya peristiwa kemungkinan dalam tempoh 12 bulan selepas tarikh pelaporan; dan
- *Seumur-hidup ECL*; ini adalah ECLs yang dihasilkan daripada peningkatan ketara dalam risiko kredit melalui jangka hayat bagi instrumen kewangan.

Kumpulan mengukur elaun kerugian pada jumlah yang sama dengan ECL seumur hidup, kecuali yang berikut, diukur pada 12-bulan ECL :

- sekuriti hutang yang ditentukan untuk mempunyai risiko kredit rendah pada tarikh pelaporan; dan
- sekuriti hutang lain dan baki bank yang mana risiko kredit (iaitu risiko kemungkinan yang berlaku angaraan hayat instrumen kewangan) tidak meningkat dengan ketara sejak pengiktirafan awal.

Apabila menentukan sama ada risiko kredit aset kewangan meningkat dengan ketara sejak pengiktirafan awal dan apabila menganggarkan ECL, Kumpulan membuat pertimbangan maklumat yang munasabah dan disokong yang mana sangat berkaitan dan sedia ada tanpa kos atau usaha yang tidak wajar. Ini termasuk maklumat dan analisis kuantitatif dan kualitatif, berdasarkan pengalaman sejarah Kumpulan dan penilaian kredit yang dimaklumkan dan termasuk maklumat pandangan ke hadapan.

Kumpulan menganggap bahawa risiko kredit ke atas aset kewangan meningkat dengan ketara jika ia melebihi tunggakan 30 hari.

Kumpulan menganggap aset kewangan menjadi mungkir apabila :

- Peminjam berkemungkinan tidak membayar hutang kreditnya kepada Kumpulan secara penuh, tanpa mengambil tindakan oleh Kumpulan untuk tindakan seperti mewujudkan sekuriti (jika ada yang dipegang); atau
- Aset kewangan melebihi tunggakan 90 hari .

Kumpulan menganggap sekuriti hutang mempunyai risiko kredit rendah apabila penarafan risiko kreditnya bersamaan dengan definisi ‘gred pelaburan’. Kumpulan menganggap ini BBB- atau lebih tinggi.

Tempoh maksimum yang dipertimbangkan apabila menganggarkan ECL adalah tempoh kontrak maksimum yang mana Kumpulan terdedah kepada risiko kredit .

Pengukuran ECL

ECL adalah anggaran kerugian kredit kemungkinan berwajaran. Kerugian kredit diukur pada nilai semasa bagi semua kekurangan tunai (iaitu perbezaan diantara aliran tunai disebabkan oleh entiti menurut kontrak dan aliran tunai yang mana Kumpulan menjangka untuk diterima.

ECL adalah didiskaun pada kaedah kadar keuntungan efektif bagi aset kewangan.

Kemerosotan kredit aset kewangan

Pada setiap tarikh pelaporan, Kumpulan menaksir sama ada aset kewangan yang dibawa pada kos dan sekuriti hutang yang dilunaskan pada FVOCI adalah kredit yang terjejas. Aset kewangan adalah 'kemerosotan kredit' apabila satu atau lebih peristiwa yang mempunyai kesan buruk terhadap anggaran aliran tunai masa depan aset kewangan telah berlaku.

Penyampaian bagi kemerosotan

Elaun rugi bagi aset kewangan yang diukur pada kos dilunaskan akan ditolak daripada jumlah bawaan kasar aset tersebut.

Untuk sekuriti hutang pada FVOCI, elaun kerugian adalah diiktiraf dalam OCI, dan bukannya mengurangkan jumlah aset yang dibawa.

Kesan model baru kemerosotan nilai

Penggunaan bagi keperluan kemerosotan IFRS 9 pada 1 Januari 2018 menghasilkan elaun kemerosotan nilai tambahan seperti berikut.

	Kumpulan BS'000	Bank BS'000
Elaun kerugian pada 31 Disember 2017 di bawah IAS 39	77,243	67,702
Kemerosotan tambahan diiktiraf pada 1 Januari 2018:		
Pembiayaan dan pendahuluan	11,001	12,862
Sekuriti hutang	1,066	1,066
Penempatan, pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	450	1,693
Elaun kerugian pada 1 Januari 2018 di bawah IFRS 9	89,760	83,323

Pembiayaan dan pendahuluan dan aset kontrak

Analisis berikut memberikan butir-butir lanjut tentang pengiraan ECL berkaitan dengan pembiayaan dan pendahuluan penggunaan IFRS 9. Kumpulan memberi pertimbangan model dan beberapa andaian yang digunakan untuk mengira ECL sebagai sumber utama anggaran yang tidak pasti.

ECL dikira berdasarkan pengalaman kerugian kredit yang sebenar dalam tempoh lima tahun yang lalu.

Pendedahan dalam setiap kumpulan telah dibahagikan berdasarkan ciri-ciri risiko kredit yang sama seperti gred risiko kredit, kawasan geografi dan industri dan status kegagalan bagi pembiayaan dan pendahuluan.

Pengalaman kerugian kredit yang sebenar telah diselaraskan oleh faktor-faktor skalar untuk mencerminkan perbezaan antara keadaan ekonomi tempoh semasa yang mana data sejarah dikumpulkan, keadaan semasa dan pandangan Kumpulan mengenai keadaan ekonomi sepanjang jangka hayat bagi pembiayaan dan pendahuluan.

iii. Peralihan

Perubahan dalam dasar perakaunan yang dihasilkan daripada penggunaan IFRS 9 telah digunakan secara retrospektif, kecuali seperti yang dinyatakan di bawah.

- Kumpulan telah mengambil pengecualian untuk tidak menyatakan semula maklumat perbandingan untuk tempoh terdahulu berkaitan dengan pengkelasan dan pengukuran (termasuk penurunan nilai) keperluan. Perbezaan dalam jumlah bawaan aset kewangan dan liabiliti kewangan yang terhasil daripada penggunaan IFRS 9 diiktiraf dalam pendapatan dan rizab ditahan pada 1 Januari 2018. Oleh itu, maklumat yang dibentangkan untuk tahun 2017 tidak secara umumnya mencerminkan keperluan IFRS 9 akan tetapi sebaliknya IAS 39.
- Penilaian berikut telah dibuat berdasarkan fakta dan keadaan yang sedia ada pada tarikh permohonan awal.
- Penentuan model perniagaan di mana aset kewangan dipegang.
- Penetapan dan pembatalan ketetapan aset kewangan dan liabiliti kewangan tertentu yang terdahulu seperti diukur pada FVTPL.
- Penetapan pelaburan tertentu dalam instrumen ekuiti yang tidak dipegang untuk dagangan seperti pada FVOCI.
- Sekiranya pelaburan dalam sekuriti hutang mempunyai risiko kredit yang rendah pada tarikh permulaan IFRS 9, maka Kumpulan telah mengandaikan bahawa risiko kredit ke atas aset tiada peningkatan ketara sejak pengiktirafan awalnya.

Piawaian dan tafsiran yang dikeluarkan tetapi belum diterima pakai

Beberapa piawaian baru dan interpretasi dan pindaan kepada piawaian yang berkuat kuasa bagi tempoh tahunan bermula selepas 1 Januari 2018 dan permohonan yang terdahulu adalah dibenarkan; Walau bagaimanapun, Kumpulan tidak menerima pakai awal piawaian dan tafsiran baru atau pindaan dalam menyediakan penyata kewangan ini.

Berikutan IFRS baru, tafsiran dan pindaan kepada IFRS yang berikut adalah berkuatkuasa bagi tempoh tahunan bermula selepas 1 Januari 2019:

Berkenaan bagi penyata kewangan 2019

- IFRS 16 *Pajakan*
- IFRIC 23 *Ketidakpastian keatas Kaedah Cukai Pendapatan*
- *Kepentingan jangka panjang dalam syarikat bersekutu dan usahasama* (Pindaan kepada IAS 28)
- *Ciri-ciri Bayaran pendahuluan dengan Pampasan negatif* (Pindaan kepada IFRS 9)
- *Pemegang Dalam Operasi Bersama* (Pindaan kepada IFRS 3 dan 11)
- *Kesan Cukai Pendapatan bagi Instrumen Kewangan Diklasifikasikan sebagai Ekuiti* (Pindaan kepada IAS12)

- *Kos Pinjaman Layak untuk Permodalan* (Pindaan kepada IAS 23)
- *Rancangan Pindaan, Penangguhan atau Penyelesaian* (Pindaan kepada IAS19)

Berkenaan bagi penyata kewangan 2021

- *IFRS 17 Kontrak Insurans*

Tarikh kuat kuasa mandatori tertunda

- *Jualan atau Sumbangan Aset antara Pelabur dan Syarikat Bersekutu atau Usahasama* (Pindaan kepada IFRS 10 dan IAS 28).

IFRS 16

IFRS 16 telah dikeluarkan pada bulan Januari 2016 dan menentukan pengiktirafan, pengukuran, persembahan dan pendedahan pajakan. Piawaian ini menyediakan satu model perakaunan pemajak, yang memerlukan peminjam untuk mengiktiraf aset dan liabiliti untuk semua pajakan, dalam bentuk hak penggunaan aset pajakan yang dibentangkan di bawah aset tetap, bersama dengan pengiktirafan liabiliti kewangan untuk sewa dan bayaran lain yang akan dibuat sepanjang tempoh pajakan. Aset hak penggunaan akan dilunaskan mengikut kaedah garis lurus dan liabiliti kewangan akan dilunaskan pada kaedah kadar hasil berkesan sepanjang tempoh pajakan. Pelancong terus mengklasifikasikan pajakan sebagai operasi atau kewangan, dengan pendekatan IFRS 16 kepada perakaunan pemberi pajak yang tiada perubahan dari pendahulunya, IAS 17.

IFRS 16 digunakan berkuatkuasa mulai 1 Januari 2019.

Kumpulan tidak menjangkakan kesan yang ketara ke atas penggunaan IFRS 16.

(b) Kaedah pengukuran

Penyata kewangan telah disediakan dibawah konvensyen kos sejarah kecuali bagi instrumen kewangan derivatif, aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan aset kewangan yang sedia untuk jualan, yang telah dinilai pada nilai saksama.

(c) Fungsi dan pembentangan matawang

Penyata kewangan dibentangkan dalam Matawang Brunei (B\$), iaitu matawang fungsi Bank dan semua jumlah dikenakan kepada nilai ribu yang terdekat (B\$'000), kecuali dinyatakan sebaliknya.

(d) Penggunaan anggaran dan pertimbangan

Dalam penyediaan penyata kewangan, pihak pengurusan diperlukan untuk membuat pertimbangan, anggaran dan andaian yang menjejaskan kepada penggunaan dasar perakaunan dan jumlah harta, tanggungan, pendapatan dan perbelanjaan yang dilaporkan. Keputusan sebenar mungkin berbeza daripada anggaran ini.

Anggaran dan andaian dikaji dari masa ke semasa. Penyemakan anggaran perakaunan adalah diiktiraf didalam penyata kewangan pada tempoh anggaran disemak semula dan tempoh akan datang yang terjejas.

Bidang penting bagi anggaran, keraguan dan pertimbangan kritikal yang digunakan dalam pengendalian dasar perakaunan yang memberikan kesan yang penting dalam menilai jumlah yang diiktiraf di dalam penyata kewangan seperti yang diterangkan dalam nota:

- Nota 2.9 – Kemerosotan bagi aset bukan kewangan
- Nota 2.5 – Instrumen Kewangan

2.2 Asas penggabungan***Gabungan perniagaan***

Penggabungan perniagaan diambil kira menggunakan kaedah pengambilalihan dari tarikh pengambilalihan, yang mana tarikh kawalan dipindahkan kepada Kumpulan.

Untuk pengambilalihan baru, Kumpulan mengukur muhibah pada tarikh pengambilalihan sebagai:

- nilai saksama pertimbangan yang dipindahkan; ditambah
- jumlah kepentingan tidak dikawal dalam syarikat yang diambilalih yang diiktiraf; ditambah
- jika penggabungan perniagaan dicapai secara berperingkat, nilai saksama bagi kepentingan ekuiti yang sedia ada pada syarikat yang diambilalih; tolak
- jumlah bersih yang diiktiraf (biasanya nilai saksama) bagi aset yang diperolehi dan liabiliti yang dianggap.

Apabila lebih adalah negatif, keuntungan tawaran pembelian diiktiraf dengan serta-merta di dalam untung atau rugi.

Bagi setiap gabungan perniagaan, Kumpulan akan memilih untuk mengukur kepentingan tidak dikawal bagi syarikat yang diambilalih pada nilai saksama atau pada mengikut bahagian aset bersih yang dapat dikenalpasti syarikat yang diambilalih pada tarikh pengambilan.

Kos transaksi, selain daripada yang berkaitan dengan penerbitan sekuriti hutang atau ekuiti, yang berkaitan dengan penggabungan perniagaan akan dikira sebagai perbelanjaan.

Pengambilalihan kepentingan tidak dikawal

Kumpulan menganggap semua perubahan hak milik di dalam anak syarikat yang tidak menyebabkan kehilangan kawalan sebagai transaksi ekuiti diantara Kumpulan dan pemegang kepentingan tidak dikawal. Sebarang perbezaan diantara bahagian aset bersih Kumpulan sebelum dan selepas perubahan, dan sebarang pertimbangan yang diterima atau dibayar, akan diselaraskan pada rizab Kumpulan.

Anak-anak syarikat

Anak-anak syarikat adalah entiti yang dikawal oleh Bank. Penyata kewangan anak-anak syarikat dimasukkan di dalam gabungan penyata kewangan dari tarikh dimana kawalan itu bermula hingga berakhir.

Kawalan wujud apabila Kumpulan terdedah, atau mempunyai hak, kepada pulangan yang berubah-ubah sejak penglibatannya dengan entiti dan berupaya untuk menjejaskan pulangan melalui kuasa ke atas entiti. Potensi hak mengundi akan dipertimbangkan apabila menilai kawalan hanya apabila hak adalah tetap.

Kumpulan dianggap mempunyai '*de facto power*' keatas penerima pelaburan, walaupun tidak mempunyai hak mengundi majoriti apabila ia ada keupayaan untuk mengarah aktiviti-aktiviti penerima pelaburan yang akan menjejaskan pulangan penerima pelaburan.

Pelaburan didalam anak-anak syarikat adalah dinyatakan di penyata kedudukan kewangan Bank pada kos tolak kerugian kemerosotan, jika ada. Apabila terdapat tanda kemerosotan, jumlah pelaburan akan dinilai. Penurunan nilai akan dibuat jika jumlah pelaburan lebih daripada jumlah yang dibaikpulih.

Kehilangan kawalan

Apabila hilang kawalan keatas anak-anak syarikat, Kumpulan akan menyahiktirafan aset dan liabiliti anak-anak syarikat, kepentingan tidak dikawal dan komponen ekuiti yang bersangkutan paut dengan anak syarikat tersebut. Jika terdapat kos berlebihan atau kekurangan dalam kehilangan kawalan akan diiktiraf dalam keuntungan atau kerugian. Jika Kumpulan menahan apa-apa faedah di dalam anak-anak syarikat sebelumnya, kepentingan tersebut akan dikira pada nilai saksama pada tarikh kawalan tersebut hilang. Kemudiannya, kos tersebut dimasukkan dalam sumbangan ekuiti pelabur atau aset kewangan yang sedia untuk jualan bergantung kepada tahap pengaruh yang dikekalkan.

Syarikat bersekutu

Syarikat-syarikat bersekutu adalah entiti-entiti dimana Kumpulan mempunyai pengaruh penting, tetapi bukan kawalan. Pengaruh penting ialah kuasa untuk ikut serta dalam membuat keputusan bagi dasar kewangan dan operasi syarikat bersekutu tetapi bukan kuasa untuk melaksanakan kawalan ke atas dasar-dasar tersebut.

Pelaburan dalam syarikat bersekutu akan diambil kira dalam penyata kewangan yang digabungkan menggunakan kaedah ekuiti ditolak sebarang kerugian kemerosotan. Kos pelaburan termasuk kos transaksi. Gabungan penyata kewangan termasuk bahagian untung atau rugi Kumpulan dan pendapatan komprehensif lain syarikat bersekutu, selepas pelarasan jika ada, sejajar dengan dasar perakaunan Kumpulan, daripada tarikh pengaruh penting bermula hingga tarikh pengaruh berakhir.

Apabila bahagian kerugian Kumpulan lebih daripada kepentingan di dalam syarikat bersekutu, jumlah kepentingan yang dibawa ke hadapan termasuk pelaburan jangka panjang berkurang menjadi kosong, dan pengiktirafan kerugian ditamatkan melainkan Kumpulan mempunyai kewajipan atau telah membuat pembayaran bagi pihak syarikat bersekutu.

Apabila Kumpulan tidak lagi mempunyai pengaruh penting ke atas syarikat bersekutu, kepentingan yang ditahan di syarikat bersekutu yang terdahulu pada tarikh apabila pengaruh penting telah hilang akan diukur pada nilai saksama dan jumlah ini akan dianggap sebagai jumlah permulaan aset kewangan yang dibawa ke hadapan. Perbezaan diantara nilai saksama kepentingan yang ditahan dicampur dengan hasil daripada kepentingan yang dilupuskan dan jumlah pelaburan yang dibawa ke hadapan pada kaedah ekuiti ditamatkan akan diiktirafkan di dalam untung atau rugi.

Apabila kepentingan Kumpulan di dalam syarikat bersekutu menurun akan tetapi tidak mengakibatkan kehilangan pengaruh penting, kepentingan yang ditahan tidak akan diukur semula. Untung atau rugi daripada penurunan kepentingan akan diiktiraf di dalam untung atau rugi. Untung atau rugi yang diiktiraf terdahulu di dalam pendapatan komprehensif lain akan diklasifikasikan semula kepada untung atau rugi itu diperlukan untuk diklasifikasikan semula kepada untung atau rugi pada pelupusan aset dan liabiliti berkenaan.

Di dalam penyata kewangan Bank, pelaburan di syarikat bersekutu adalah dinyatakan pada kos ditolak kerugian kemerosotan nilai, jika ada. Kos pelaburan termasuk kos transaksi.

Kepentingan tidak dikawal

Kepentingan tidak dikawal pada akhir tempoh laporan, sebagai ekuiti di dalam anak syarikat yang tidak berkaitan secara langsung atau tidak langsung dengan pemegang ekuiti Bank, dibentangkan dalam gabungan penyata kedudukan kewangan dan penyata perubahan ekuiti dalam ekuiti, berasingan daripada ekuiti yang berkaitan dengan pemegang ekuiti Bank. Kepentingan tidak dikawal dalam keputusan Kumpulan dibentangkan di dalam gabungan untung atau rugi dan pendapatan komprehensif lain sebagai pembahagian untung atau rugi dan pendapatan komprehensif bagi tahun diantara kepentingan tidak dikawal dan pemegang ekuiti Bank.

Kerugian bagi kepentingan tidak dikawal di dalam anak-anak syarikat adalah dibahagikan kepada kepentingan tidak dikawal walaupun dengan berbuat demikian kepentingan tidak dikawal akan mempunyai baki defisit.

Transaksi-transaksi yang dihapuskan dalam gabungan

Dalam menyediakan gabungan penyata kewangan, baki dan transaksi antara Kumpulan dan pendapatan dan perbelanjaan yang tidak direalisasi berpunca dari transaksi antara Kumpulan akan dikeluarkan.

Keuntungan yang tidak direalisasi daripada transaksi-transaksi dengan bersekutu akan dikeluarkan bertentangan dengan pelaburan dengan had kepentingan Kumpulan di dalam syarikat bersekutu. Kerugian yang tidak direalisasi akan dikeluarkan bersamaan dengan keuntungan yang tidak direalisasi tapi hanya jika tiada bukti kemerosotan.

2.3 Matawang asing

Transaksi dan baki matawang asing

Dalam penyediaan penyata kewangan setiap entiti, transaksi matawang asing diterjemahkan kepada matawang fungsi entiti masing-masing pada kadar pertukaran pada tarikh transaksi.

Aset dan liabiliti yang didenominasi oleh matawang asing adalah diterjemahkan semula kepada matawang fungsi pada kadar pertukaran pada tarikh tersebut. Untung atau rugi matawang asing pada perkara-perkara monetari adalah perbezaan diantara kos terlunas pada matawang fungsi pada permulaan tahun, diselaraskan untuk kadar hasil efektif dan pembayaran pada tahun itu, dan kos terlunas pada matawang asing akan diterjemahkan pada kadar pertukaran spot pada akhir tahun.

Aset dan liabiliti yang bukan monetari yang didenominasikan dalam matawang asing tidak akan diterjemahkan semula pada akhir tarikh laporan, kecuali bagi yang telah diukur pada nilai saksama akan diterjemahkan semula kepada matawang fungsi pada kadar pertukaran pada tarikh nilai saksama telah ditetapkan.

Perbezaan matawang asing disebabkan oleh penterjemahan semula akan diiktiraf di dalam untung atau rugi, kecuali untuk perbezaan disebabkan dari penterjemahan semula instrumen ekuiti sedia untuk jualan yang akan diiktiraf di pendapatan komprehensif lain.

2.4 Tunai dan kesetaraan tunai

Tunai dan kesetaraan tunai termasuk wang tunai dalam tangan, baki-baki dengan Bank dan institusi kewangan yang lain dan dana jangka pendek dan penempatan antara Bank dengan kematangan tidak melebihi dari tiga bulan.

2.5 Instrumen kewangan

Dasar yang diguna pakai dari 1 Januari 2018

Pengiktirafan dan pengukuran awal

Perdagangan yang belum diterima dan hutang sekuriti dikeluarkan adalah pada awalnya diiktiraf bila mana bermula. Semua aset kewangan dan liabiliti kewangan pada mulanya diiktiraf apabila Kumpulan menjadi pihak kepada peruntukan kontrak instrumen tersebut.

Instrumen kewangan (melainkan ia merupakan hutang perdagangan yang belum diterima tanpa komponen pembiayaan yang ketara) atau liabiliti kewangan pada awalnya diukur pada nilai saksama ditambah, untuk sesuatu yang bukan pada FVTPL, kos transaksi yang berkaitan secara langsung dengan pengambilalihan atau terbitannya. Hutang perdagangan yang belum diterima tanpa komponen kewangan penting pada awalnya diukur pada harga transaksi.

Kumpulan dan Bank mengkategorikan instrumen kewangan seperti berikut:

Aset kewangan

(a) Pengkelasan

Pada pengiktirafan awal, aset kewangan diklasifikasikan sebagai diukur pada: kos pelunasan; nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain ("FVOCI") - pelaburan hutang; atau nilai saksama melalui untung atau rugi ("FVTPL").

Aset kewangan tidak dikelaskan semula selepas pengiktirafan awalnya, kecuali jika dan dalam tempoh Kumpulan mengubah model perniagaannya untuk menguruskan aset kewangan.

Aset kewangan diukur pada kos terlunas jika ia memenuhi kedua-dua syarat berikut dan tidak ditetapkan pada FVTPL:

- aset dipegang dalam model perniagaan yang tujuannya adalah untuk menahan aset bagi mengumpul aliran tunai kontrak; dan
- terma kontrak aset kewangan yang menimbulkan tarikh tertentu kepada aliran tunai yang semata-mata pembayaran prinsipal dan keuntungan atas jumlah prinsipal yang belum dijelaskan.

Aset kewangan diukur di FVOCI jika ia memenuhi kedua-dua syarat berikut dan tidak ditetapkan pada FVTPL.

- aset dipegang dalam model perniagaan yang matlamatnya dicapai dengan mengumpul aliran tunai kontraktual dan menjual aset kewangan; dan
- terma kontrak aset kewangan yang menimbulkan tarikh tertentu kepada aliran tunai yang semata-mata pembayaran prinsipal dan keuntungan atas jumlah prinsipal yang belum dijelaskan.

Pada pengiktirafan awal pelaburan ekuiti yang tidak dipegang untuk dagangan, Kumpulan boleh memilih tidak boleh membatalkan untuk membentangkan perubahan berikutnya dalam nilai saksama dalam OCI. Pilihan raya ini dibuat atas dasar pelaburan-oleh-pelaburan.

Semua aset kewangan lain diklasifikasikan sebagai diukur pada FVTPL.

Di samping itu, pada pengiktirafan awal, Kumpulan boleh menamakan semula aset kewangan yang secara tidak boleh ditarik balik yang memenuhi syarat yang perlu diukur pada kos pelunasan atau di FVOCI seperti di FVTPL jika berbuat demikian menghapuskan atau dengan ketara mengurangkan ketidaksesuaian perakaunan yang mungkin timbul.

Penilaian model perniagaan

Kumpulan membuat taksiran objektif model perniagaan di mana aset kewangan dipegang di peringkat portfolio kerana ini mencerminkan cara perniagaan diuruskan dan maklumat disediakan kepada pihak pengurusan. Maklumat yang dipertimbangkan termasuk:

- dasar dan objektif yang dinyatakan bagi portfolio dan operasi dasar tersebut diamalkan. Ini termasuk sama ada strategi pengurusan memberi tumpuan kepada keuntungan kontrak yang diperolehi, mengekalkan profil kadar hasil tertentu, yang sepadan dengan tempoh aset kewangan sepanjang tempoh sebarang liabiliti berkaitan atau aliran keluar tunai yang dijangka atau merealisasikan aliran tunai melalui penjualan aset;
- bagaimana prestasi portfolio dinilai dan dilaporkan kepada pihak pengurusan;
- risiko yang mempengaruhi prestasi model perniagaan (dan aset kewangan yang dipegang dalam model perniagaan) dan bagaimana risiko tersebut diuruskan;
- bagaimana pengurusan diberi pampasan - contoh sama ada pampasan adalah berdasarkan nilai saksama aset yang diuruskan atau aliran tunai kontraktual yang dikumpulkan; dan
- kekerapan, jumlah dan masa jualan aset kewangan dalam tempoh terdahulu, sebab jualan dan jangkaan mengenai aktiviti jualan masa depan. Walau bagaimanapun, maklumat mengenai aktiviti jualan tidak dipertimbangkan secara berasingan, tetapi sebagai sebahagian daripada penilaian keseluruhan bagaimana objektif yang dinyatakan oleh Kumpulan untuk menguruskan aset kewangan dicapai dan bagaimana aliran tunai direalisasikan

Aset kewangan yang dipegang untuk urus niaga atau diuruskan dan prestasinya dinilai pada asas nilai saksama diukur pada FVTPL kerana mereka tidak dipegang untuk mengumpul aliran tunai kontrak atau tidak memegang kedua-dua untuk mengumpul aliran tunai kontraktual dan menjual aset kewangan.

Penilaian sama ada aliran tunai kontrak adalah hanya bagi pembayaran prinsipal dan untung

Untuk tujuan penilaian ini, 'prinsipal' ditakrifkan sebagai nilai saksama aset kewangan pada pengiktirafan awal. 'Untung' ditakrifkan sebagai pertimbangan untuk nilai masa wang dan untuk risiko kredit yang berkaitan dengan jumlah prinsipal yang tertunggak dalam tempoh masa tertentu dan untuk risiko dan kos pinjaman asas lain (sebagai contoh risiko kecairan dan kos pentadbiran), serta margin untung.

Dalam menilai sama ada aliran tunai kontrak adalah hanya bagi pembayaran prinsipal dan keuntungan, Kumpulan menganggap terma kontrak instrumen tersebut. Ini termasuk menilai sama ada aset kewangan mengandungi istilah kontrak yang boleh mengubah masa atau jumlah aliran tunai kontraktual supaya tidak memenuhi syarat ini. Dalam membuat penilaian ini, Kumpulan menganggap:

- peristiwa kontingen yang akan mengubah jumlah atau masa aliran tunai;
- ciri penuasan;
- ciri prabayar dan pelanjutan;
- terma yang menghadkan tuntutan Kumpulan kepada aliran tunai daripada aset tertentu (contohnya, ciri tidak boleh digunakan); dan
- ciri-ciri yang mengubah suai pertimbangan nilai masa wang (contohnya, menetapkan kadar hasil semula secara berkala).

Kumpulan memegang portfolio pembiayaan kadar tetap jangka panjang di mana Kumpulan mempunyai pilihan untuk mencadangkan untuk menyemak semula kadar hasil pada tarikh ditetapkan semula berkala. Hak-hak ini semula adalah terhad kepada kadar pasaran pada masa semakan. Peminjam mempunyai pilihan untuk sama ada menerima kadar yang disemak semula atau menebus pembiayaan setanding tanpa penalti. Kumpulan telah menentukan bahawa aliran tunai kontraktual pembiayaan ini adalah semata-mata pembayaran prinsipal dan keuntungan kerana opsyen berbeza-beza kadar hasil dengan cara yang dipertimbangkan untuk nilai masa wang, risiko kredit, risiko pinjaman asas lain dan kos yang berkaitan dengan jumlah prinsipal yang belum dijelaskan.

Pembiayaan bukan rekursu

Dalam sesetengah kes, pembiayaan yang dibuat oleh Kumpulan yang dijamin dengan cagaran peminjam menghadkan tuntutan Kumpulan kepada aliran tunai cagaran yang mendasar (pembiayaan tanpa wang). Kumpulan ini menggunakan penghakiman dalam menilai sama ada pembiayaan bukan rekursu memenuhi kriteria SPPP. Kumpulan biasanya menimbang maklumat berikut apabila membuat penghakiman ini:

- sama ada pengaturan kontraktual secara khusus menentukan jumlah dan tarikh pembayaran tunai pembiayaan;
- nilai saksama cagaran berbanding jumlah aset kewangan bercagar;
- keupayaan dan kesanggupan peminjam untuk membuat pembayaran kontrak, walaupun terdapat penurunan nilai cagaran;
- sama ada peminjam adalah individu atau entiti operasi substantif atau entiti tujuan khas;
- risiko kerugian Kumpulan terhadap aset berkenaan dengan pembiayaan sepenuhnya;
- sejauh mana cagaran mewakili semua atau sebahagian besar aset peminjam; dan
- sama ada Kumpulan akan mendapat faedah dari mana-mana terbalik daripada aset asas.

Pengklasifikasian

Aset kewangan tidak diklasifikasikan selepas awal pengiktirafan, kecuali dalam tempoh selepas Kumpulan mengubah model perniagaannya untuk menguruskan aset kewangan.

(b) Kemerosotan

Kumpulan mengiktiraf elaun kerugian ECLs atas instrumen kewangan berikut yang tidak diukur di FVTPL:

- Penempatan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada bank
- instrumen kewangan yang merupakan instrumen hutang;
- pajakan belum terima;
- kontrak jaminan kewangan yang dikeluarkan; dan
- komitmen yang dikeluarkan.

Tiada kerugian kemerosotan diiktiraf atas pelaburan ekuiti.

Kumpulan mengukur elaun kerugian pada jumlah yang sama dengan ECL sepanjang hayat, kecuali yang berikut, yang diukur sebagai ECL 12 bulan:

- sekuriti pelaburan hutang yang ditentukan untuk mempunyai risiko kredit yang rendah pada tarikh pelaporan; dan
- instrumen kewangan lain (selain daripada pajakan) yang mana risiko kredit tidak meningkat dengan ketara sejak pengiktirafan awal mereka.

Apabila menentukan sama ada risiko kredit aset kewangan meningkat dengan ketara sejak pengiktirafan awal dan apabila menganggarkan ECL, Kumpulan menganggap maklumat yang munasabah dan boleh dipercayai yang relevan dan tersedia tanpa kos atau usaha tidak wajar. Ini termasuk maklumat dan analisis kuantitatif dan kualitatif, berdasarkan pengalaman sejarah Kumpulan dan penilaian kredit yang dimaklumkan dan termasuk maklumat berpandangan ke hadapan.

Kumpulan menganggap bahawa risiko kredit ke atas aset kewangan meningkat dengan ketara jika ia melebihi 30 hari yang lalu.

Kumpulan menganggap aset kewangan untuk menjadi lalai apabila:

- peminjam tidak mungkin membayar obligasi kreditnya kepada Kumpulan secara penuh, tanpa mengambil tindakan oleh Kumpulan untuk tindakan seperti mewujudkan keselamatan (jika ada yang dipegang); atau
- Aset kewangan melebihi 90 hari yang lalu.

Elaun rugi bagi penghutang pajakan sentiasa diukur pada jumlah yang sama dengan ECL sepanjang hayat.

Kumpulan menganggap sekuriti hutang mempunyai risiko kredit yang rendah apabila penarafan kredit kreditnya bersamaan dengan definisi 'gred pelaburan' yang difahami secara global. Kumpulan menganggap ini menjadi BBB atau lebih tinggi.

ECL 12 bulan adalah bahagian ECL yang disebabkan oleh peristiwa lalai pada instrumen kewangan yang mungkin dalam tempoh 12 bulan selepas tarikh pelaporan.

Pengukuran ECLs

ECL adalah anggaran kebarangkalian berlawanan kerugian kredit. Mereka diukur seperti berikut:

- aset kewangan yang bukan kredit merosot pada tarikh pelaporan: sebagai nilai semasa semua kekurangan tunai (iaitu perbezaan di antara aliran tunai yang disebabkan oleh entiti mengikut kontrak dan aliran tunai yang dijangkakan oleh Kumpulan);
- aset kewangan yang terjejas pada tarikh pelaporan: sebagai perbezaan di antara jumlah bawaan kasar dan nilai semasa anggaran aliran tunai masa depan;
- komitmen undrawn: sebagai nilai semasa perbezaan antara aliran tunai kontraktual yang disebabkan oleh Kumpulan jika komitmen dibuat dan aliran tunai yang dijangkakan oleh Kumpulan akan diterima; dan
- kontrak jaminan kewangan: pembayaran yang dijangkakan untuk membayar balik pemegangnya dengan apa-apa amaun yang dijangka pulih oleh Kumpulan.

Aset kewangan yang distruktur

Jika syarat-syarat aset kewangan dirundingkan semula atau diubah suai atau aset kewangan sedia ada digantikan dengan yang baru kerana masalah kewangan peminjam, maka penilaian dibuat sama ada aset kewangan perlu diiktiraf dan ECL diukur seperti berikut.

- jika penyusunan semula yang dijangkakan tidak akan mengakibatkan penyahiktirafan aset sedia ada, maka aliran tunai yang dijangkakan yang timbul daripada aset kewangan yang diubahsuai dimasukkan dalam pengiraan kekurangan tunai daripada aset sedia ada.
- Sekiranya penstrukturan semula yang dijangka akan mengakibatkan penyahiktirafan aset sedia ada, maka nilai wajar aset baru yang dijangka dianggap sebagai aliran tunai akhir dari aset kewangan sedia ada pada masa pengiktirafannya. Jumlah ini dimasukkan dalam mengira kekurangan tunai dari aset kewangan sedia ada yang didiskaunkan dari tarikh yang dijangkakan penyahiktirafan kepada tarikh pelaporan dengan menggunakan kadar hasil berkesan asal aset kewangan sedia ada.

Aset kewangan kredit merosot

Pada setiap tarikh pelaporan, Kumpulan menaksir sama ada aset kewangan yang dibawa pada kos yang dilunaskan dan aset kewangan hutang yang dibawa di FVOCI adalah kredit yang terjejas. Aset kewangan adalah 'terjejas kredit' apabila satu atau lebih peristiwa yang mempunyai kesan buruk terhadap anggaran aliran tunai masa depan aset kewangan telah berlaku.

Bukti bahawa aset kewangan tergendala kredit termasuk data yang boleh dilihat seperti berikut:

- kesulitan kewangan yang signifikan kepada peminjam atau penerbit;
- pelanggaran kontrak seperti peristiwa mungkir atau masa lampau;
- penstrukturan semula pembiayaan atau pendahuluan oleh Kumpulan atas terma yang tidak dipertimbangkan oleh Kumpulan;
- ia menjadi mungkin bahawa peminjam akan memasuki bangkrut atau penyusunan semula kewangan lain; atau
- kehilangan pasaran aktif untuk keselamatan kerana masalah kewangan.

Pembiayaan yang telah dirundingkan semula kerana kemerosotan dalam keadaan peminjam biasanya dianggap sebagai masalah kredit kecuali terdapat bukti bahawa risiko tidak menerima aliran tunai kontrak telah berkurang dengan ketara dan tidak ada indikasi penurunan nilai lain. Di samping itu, pembiayaan runcit yang tertunggak selama 90 hari atau lebih dianggap merosot.

Dalam membuat penilaian sama ada pelaburan dalam hutang berdaulat adalah kredit terjejas, Kumpulan mempertimbangkan faktor-faktor berikut.

- penarafan kredit kelayakan agensi penarafan.
- keupayaan negara untuk mengakses pasaran modal untuk penerbitan hutang baru.
- kebarangkalian hutang yang disusun semula, mengakibatkan pemegang mengalami kerugian melalui pengampunan hutang secara sukarela atau mandatori.
- mekanisme sokongan antarabangsa yang disediakan untuk menyediakan sokongan yang diperlukan sebagai 'pemberi pinjaman terakhir' kepada negara itu, serta niat yang dicerminkan dalam kenyataan awam, kerajaan dan agensi untuk menggunakan mekanisme tersebut. Ini termasuk penilaian kedalaman mekanisme tersebut dan, tanpa mengira niat politik, sama ada terdapat kapasiti untuk memenuhi kriteria yang diperlukan.

Pembentangan peruntukan ECL dalam penyata kedudukan kewangan yang digabung

Elaun rugi untuk ECL dibentangkan dalam penyata kedudukan kewangan seperti berikut:

- aset kewangan yang diukur pada kos pelunasan: sebagai potongan daripada jumlah bawaan kasar aset;
- komitmen dan kontrak jaminan kewangan: pada amnya, sebagai peruntukan;
- di mana instrumen kewangan termasuk kedua-dua komponen yang dilukis dan tidak digubal, dan Kumpulan tidak dapat mengenal pasti ECL pada komponen komitmen secara berasingan daripada komponen yang disediakan: Kumpulan membentangkan elaun kerugian gabungan untuk kedua-dua komponen. Jumlah gabungan dibentangkan sebagai potongan daripada jumlah bawaan kasar bagi komponen yang dikeluarkan. Apa-apa lebihan elaun kerugian atas jumlah kasar komponen yang dikeluarkan dibentangkan sebagai peruntukan; dan
- instrumen hutang yang diukur di FVOCI: tiada elaun kerugian diiktiraf dalam penyata kedudukan kewangan kerana nilai dibawa aset tersebut adalah nilai saksama mereka. Walau bagaimanapun, elaun kerugian dizahirkan dan diiktiraf dalam rizab nilai saksama.

Dihapuskira

Pembiayaan dan pendahuluan dan sekuriti hutang dihapus kira (sama ada sebahagiannya atau sepenuhnya) apabila tiada prospek pemulihan realistik. Ini biasanya berlaku apabila Kumpulan menentukan bahawa peminjam tidak mempunyai aset atau sumber pendapatan yang boleh menghasilkan aliran tunai yang mencukupi untuk membayar balik jumlah yang tertakluk kepada penolakan itu. Walau bagaimanapun, aset kewangan yang dihapuskira masih boleh tertakluk kepada aktiviti penguatkuasaan untuk mematuhi prosedur Kumpulan untuk mendapatkan semula jumlah yang perlu dibayar.

Liabiliti kewangan

Liabiliti kewangan pada mulanya diiktiraf pada tarikh dagangan, iaitu tarikh Kumpulan menjadi pihak kepada peruntukan kontrak instrumen, pada nilai saksama, selepas kos transaksi yang ditanggung. Berikutan pengiktirafan awal, liabiliti kewangan ini dibawa pada kos pelunasan, menggunakan kaedah kadar hasil efektif, kecuali bagi liabiliti dan liabiliti dagangan yang ditetapkan pada nilai saksama, yang dipegang pada nilai saksama melalui untung atau rugi.

(a) Deposit dan baki bank dan institusi kewangan lain

Deposit dan baki bank dan institusi kewangan lain terdiri daripada deposit pasaran wang dan cagaran tunai yang diterima untuk perniagaan niaga masa hadapan. Deposit dan baki ini dikelaskan sebagai liabiliti kewangan yang dipegang pada kos pelunasan.

(b) Deposit pelanggan bukan bank

Deposit pelanggan bukan bank terdiri daripada deposit pasaran wang yang ditempatkan di dalam Kumpulan. Deposit ini dikelaskan sebagai liabiliti kewangan yang dipegang pada kos pelunasan.

Kumpulan menugaskan liabiliti kewangan tertentu pada FVTPL dalam salah satu daripada keadaan berikut:

- liabiliti diuruskan, dinilai dan dilaporkan secara dalaman berdasarkan nilai wajar, atau
- penetapan menghapuskan atau dengan ketara mengurangkan ketidaksesuaian perakaunan yang mungkin timbul.

Pada tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018, tiada liabiliti kewangan yang telah ditetapkan di FVTPL. Penerangan mengenai asas bagi setiap penetapan dinyatakan dalam nota untuk kelas liabiliti kewangan yang berkaitan.

Instrumen kewangan derivatif

Kumpulan memegang instrumen kewangan derivatif untuk melindungi nilai pendedahan risiko mata wang asing dan kadar hasilnya. Derivatif terbenam dipisahkan dari kontrak tuan rumah dan diambil kira secara berasingan jika kontrak tuan rumah bukan aset kewangan dan kriteria tertentu dipenuhi.

Derivatif pada mulanya diukur pada nilai saksama dan sebarang kos urusan niaga yang dikaitkan secara langsung diiktiraf dalam untung atau rugi apabila ditanggung. Berikutan pengiktirafan awal, derivatif diukur pada nilai saksama, dan perubahan di dalamnya diiktiraf secara amnya dalam untung atau rugi.

Kontrak jaminan kewangan yang tidak penting

Kumpulan menaksir sama ada kontrak jaminan kewangan yang dipegang adalah elemen penting bagi aset kewangan yang diambilkira sebagai komponen instrumen itu atau merupakan kontrak yang diambilkira secara berasingan. Faktor-faktor yang dianggap oleh Kumpulan apabila membuat penilaian ini termasuk sama ada:

- jaminan secara tersirat adalah sebahagian daripada terma kontrak instrumen hutang;
- jaminan dikehendaki oleh undang-undang dan peraturan yang mengawal kontrak instrumen hutang;
- jaminan dimasukkan pada masa yang sama seperti dan dalam konteks instrumen hutang; dan
- jaminan diberikan oleh ibu bapa peminjam atau syarikat lain dalam kumpulan peminjam.

Jika Kumpulan menentukan bahawa jaminan adalah elemen penting dalam aset kewangan, maka sebarang premium yang perlu dibayar berkaitan dengan pengiktirafan awal aset kewangan dianggap sebagai kos transaksi untuk memperolehnya. Kumpulan menganggap kesan perlindungan apabila mengukur nilai saksama instrumen hutang dan apabila mengukur ECL.

Jika Kumpulan menentukan bahawa jaminan itu bukan merupakan elemen penting dalam instrumen hutang, maka ia mengiktiraf aset yang mewakili sebarang prabayaran premium jaminan dan hak untuk pampasan bagi kerugian kredit. Aset premium prabayar diiktiraf hanya jika pendedahan terjamin tidak terjejas oleh kredit atau telah mengalami peningkatan risiko kredit yang ketara apabila jaminan diperolehi. Aset ini diiktiraf dalam 'aset lain'. Kumpulan membentangkan keuntungan atau kerugian atas hak pampasan dalam untung atau rugi dalam 'kerugian penurunan nilai item atas instrumen kewangan'.

Pengukuran nilai saksama

Nilai saksama instrumen kewangan yang didagangkan di pasaran aktif (seperti sekuriti dan derivatif atas kaunter) adalah berdasarkan pada harga pasaran disebut harga pada tarikh penyata kedudukan kewangan yang diperolehi daripada harga pasaran. Bagi instrumen kewangan tidak disebut harga, nilai saksama ditentukan menggunakan teknik penilaian. Ini termasuk penggunaan urusniaga tulus terkini, rujukan kepada instrumen lain yang secara amnya adalah sama analisa aliran tunai berdiskaun dan model penentuan harga opsi.

Penyahiktirafan

Kumpulan menyahiktirafkan aset kewangan apabila hak kontrak terhadap aliran tunai daripada aset kewangan tersebut luput, atau hak aset kewangan tersebut dipindahkan untuk menerima aliran tunai berkontrak dalam sesuatu transaksi di mana sebahagian besar daripada risiko dan ganjaran hakmilik aset kewangan adalah dipindahkan atau di mana Kumpulan tidak memindah bahkan tidak mengekalkan sebahagian besar risiko dan ganjaran pemilikan dan ia tidak mengekalkan kawalan ke atas aset kewangan. Pada penyahiktirafan aset kewangan, perbezaan di antara jumlah dibawa dan jumlah pertimbangan yang diterima (termasuk sebarang aset baru yang diperolehi ditolak sebarang liabiliti baru) dan sebarang keuntungan atau kerugian terkumpul yang telah diiktiraf dalam ekuiti diiktiraf dalam untung atau rugi.

Sesuatu liabiliti kewangan atau sebahagian daripadanya dinyahiktiraf apabila, dan hanya apabila, tanggungan yang dinyatakan dalam kontrak dilepaskan atau dibatalkan atau luput. Apabila liabiliti kewangan dinyahiktiraf, perbezaan di antara jumlah bawaan liabiliti kewangan tersebut dihapuskan atau dipindahkan kepada pihak lain dan pertimbangan dibayar, termasuk sebarang aset bukan tunai yang dipindahkan atau liabiliti yang diperolehi, diiktiraf dalam untung atau rugi.

Pengimbangan

Aset kewangan dan liabiliti kewangan diimbangi dan jumlah bersih dibentangkan di dalam penyata kedudukan kewangan apabila, dan hanya apabila, Kumpulan kini mempunyai hak undang-undang untuk mengimbangkan jumlah dan ia bertujuan untuk menyelesaikan mereka pada asas bersih atau untuk merealisasikan aset dan menyelesaikan liabiliti secara serentak.

Pendapatan dan perbelanjaan adalah dibentangkan pada asas bersih hanya apabila dibenarkan di bawah Piawaian Pelaporan Kewangan Antarabangsa (IFRS), atau bagi keuntungan dan kerugian yang timbul berpunca daripada sekumpulan transaksi yang sama seperti dalam aktiviti perniagaan Kumpulan.

Polisi yang diguna pakai sebelum 1 Januari 2018***Pengiktirafan***

Aset kewangan atau liabiliti kewangan diiktiraf dalam penyata kedudukan kewangan apabila, dan hanya apabila, Kumpulan atau Bank menjadi pihak kepada peruntukan kontrak instrumen tersebut.

Instrumen kewangan diiktiraf pada mulanya, pada nilai saksama ditambah, dalam kes instrumen kewangan tidak pada nilai saksama melalui keuntungan atau kerugian, kos transaksi yang berkaitan secara langsung dengan pengambilalihan atau terbitan instrumen kewangan.

Kumpulan mengkategorikan instrumen kewangannya seperti berikut:

Aset kewangan**(a) Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima**

Pembiayaan dan pembayaran yang belum diterima adalah aset-aset kewangan bukan derivatif dengan bayaran tetap atau boleh ditentukan yang tidak disebut harga dalam pasaran aktif.

Aset-aset kewangan ini seterusnya diukur pada kos terlunas menggunakan kaedah kadar keuntungan efektif, ditolak sebarang kerugian kemerosotan.

(b) Aset-aset kewangan pada nilai saksama menerusi untung atau rugi

Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi adalah samada:

(i) Dipegang untuk dagangan

Aset kewangan yang diperolehi atau didapati terutamanya untuk jualan atau pembelian semula pada tempoh terdekat atau ia adalah sebahagian daripada potfolio yang diuruskan bersama dan yang mana terdapat bukti sebenar terkini mengenai pengambilan keuntungan secara jangka pendek; atau

(ii) Ditetapkan di bawah opsyen nilai kadar saksama

Aset-aset kewangan memenuhi sekurang-kurangnya satu daripada kriteria selepas penetapannya:

- ia menghapuskan atau mengurangkan ukuran atau pengiktirafan yang tidak konsisten yang akan timbul daripada pengukuran aset kewangan, atau pengiktirafan keuntungan atau kerugian ke atasnya, menggunakan asas yang berlainan;
- kumpulan aset kewangan adalah diuruskan dan prestasinya dinilai pada asas nilai saksama menurut pengurusan risiko didokumenkan entiti atau strategi pelaburan dan maklumat yang disediakan kepada kakitangan pengurusan utama atas dasar ini; atau
- aset kewangan yang mengandungi derivatif terbenam yang perlu direkodkan secara berasingan.

Aset-aset kewangan ini seterusnya diukur pada nilai saksama dan sebarang keuntungan atau kerugian yang timbul daripada perubahan dalam nilai saksama akan diiktiraf dalam untung atau rugi.

(c) Aset kewangan yang dipegang hingga matang

Aset-aset kewangan yang dipegang hingga matang adalah aset kewangan yang bukan derivatif dengan bayaran tetap atau ditentukan dan tempoh matang tetap yang mana Kumpulan mempunyai tujuan dan kemampuan positif untuk memegangnya sehingga matang. Aset-aset kewangan ini seterusnya diukur pada kos terlunas menggunakan kaedah kadar keuntungan efektif ditolak sebarang kerugian kemerosotan.

Sebarang jualan atau klasifikasi semula dalam jumlah yang besar bagi aset kewangan yang dipegang hingga matang tetapi belum menghampiri tempoh matang akan menghasilkan klasifikasi semula kesemua aset kewangan yang dipegang sehingga matang menjadi aset kewangan sedia untuk jualan dan Bank akan dihalang daripada mengklasifikasi sebarang aset kewangan yang dipegang hingga matang bagi tahun kewangan semasa dan dua tahun kewangan seterusnya. Walaubagaimanapun, jualan dan klasifikasi semula pada keadaan-keadaan berikut tidak akan menyebabkan klasifikasi semula:

- jualan atau klasifikasi semula bagi dekat dengan tempoh matang yang mana perubahan kadar faedah pasaran tidak akan mempunyai kesan yang signifikan pada nilai saksama aset kewangan tersebut;
- jualan atau klasifikasi semula selepas Kumpulan telah mengumpul sebahagian besar modal asal aset tersebut; dan
- jualan atau klasifikasi semula yang berpunca daripada kejadian yang tidak berulang yang diluar kawalan Kumpulan yang juga luar dari jangkaan.

(d) Aset kewangan sedia untuk jualan

Aset kewangan sedia untuk jualan adalah aset kewangan yang samada ditetapkan dalam kategori ini atau tidak diklasifikasikan dalam mana-mana kategori lain dan diukur pada nilai saksama. Ia termasuk instrumen ekuiti, pelaburan dana dan pasaran wang, dan instrumen hutang.

Nilai saksama bagi pelaburan disebut harga yang diperolehi daripada harga bid pasaran. Pelaburan dalam instrumen ekuiti yang tidak mempunyai harga pasaran yang disebut harga dalam pasaran aktif dan di mana nilai saksamanya tidak boleh diukur dinyatakan pada kos ditolak kerugian kemerosotan nilai.

Sebarang keuntungan atau kerugian yang berpunca daripada perubahan dalam nilai saksama adalah diiktiraf dalam rizab nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain kecuali kerugian kemerosotan dan untung dan rugi pertukaran asing yang berpunca daripada butiran monetari yang diiktiraf di dalam untung atau rugi.

Semasa penyahiktirafan atau pelupusan, keuntungan atau kerugian terkumpul yang sebelum ini diiktiraf dalam pendapatan komprehensif lain diklasifikasikan semula daripada ekuiti ke untung atau rugi yang mana Kumpulan dan Bank memegang lebih daripada satu pelaburan bagi sekuriti yang sama ia akan dilupuskan secara asas pertama-masuk-pertama-keluar (*first-in-first-out basis*). Keuntungan dikira bagi hutang instrumen hutang menggunakan kaedah keuntungan efektif diiktiraf dalam untung atau rugi.

Keuntungan yang diperolehi semasa memegang pelaburan sedia untuk jualan dilaporkan sebagai pendapatan. Dividen yang diperolehi diiktiraf di dalam penyata pendapatan apabila hak pembayaran itu diwujudkan.

Semua aset kewangan, kecuali yang diukur pada nilai saksama melalui untung atau rugi, adalah tertakluk kepada kaji semula kemerosotan.

(e) Kemerosotan – aset kewangan

Kumpulan menaksir pada setiap tarikh pelaporan sama ada terdapat bukti objektif bahawa pembiayaan dan penghutang, aset kewangan dipegang hingga matang atau aset kewangan sedia untuk dijual adalah terjejas. Aset kewangan atau sekumpulan aset kewangan terjejas dan kerugian rosotnilai ditanggung sekiranya, dan hanya jika terdapat bukti objektif kejejasan disebabkan oleh satu atau lebih peristiwa yang berlaku selepas pengiktirafan awal aset dan sebelum pelaporan tarikh ("peristiwa kerugian") dan peristiwa atau kejadian kerugian itu mempunyai kesan ke atas anggaran aliran tunai masa depan aset kewangan atau kumpulan aset kewangan yang dapat dianggarkan dengan pasti.

Kriteria yang digunakan oleh Kumpulan untuk menentukan bahawa terdapat bukti objektif kerugian penurunan nilai termasuk:

- (i) kesulitan kewangan yang penting bagi penerbit atau penanggung;
- (ii) penyusunan semula jumlah yang terhutang kepada Kumpulan atas terma yang tidak akan dipertimbangkan oleh Kumpulan;
- (iii) petunjuk bahawa penghutang atau penerbit akan memasuki muflis;
- (iv) perubahan buruk dalam status pembayaran peminjam atau penerbit dalam Kumpulan;
- (v) keadaan ekonomi yang berkaitan dengan kegagalan mungkin; atau
- (vi) kehilangan pasaran aktif untuk keselamatan.

Pembiayaan dan pendahuluan diklasifikasikan sebagai terjejas apabila terdapat bukti objektif kemerosotan nilai. Bukti objektif seperti kemerosotan boleh termasuk kesulitan kewangan yang signifikan kepada peminjam, pelanggaran kontrak atau kenakalan dalam pembayaran untung atau prinsipal.

Bagi pembiayaan dan pendahuluan, Kumpulan mula menilai sama ada bukti objektif kemerosotan ada secara individu untuk pembiayaan dan penghutang yang penting secara individu, dan secara kolektif untuk pembiayaan dan pendahuluan yang tidak signifikan secara individu. Jika Kumpulan menentukan bahawa tiada bukti objektif kemerosotan wujud bagi pembiayaan dan pendahuluan yang dinilai secara individu, sama ada penting atau tidak, ia termasuk aset dalam sekumpulan pembiayaan dan pendahuluan dengan ciri-ciri risiko kredit yang sama dan secara kolektif menilainya untuk kemerosotan nilai. Pembiayaan dan pendahuluan yang dinilai secara individu untuk kemerosotan nilai dan di mana kerugian kemerosotan nilai atau terus diiktiraf tidak termasuk dalam penilaian kolektif untuk penjejasan nilai.

Jumlah kerugian rosotnilai diukur sebagai perbezaan di antara amaun dibawa aset dan nilai semasa anggaran aliran tunai masa depan yang didiskaunkan pada kadar hasil efektif asal aset. Jumlah kerugian diiktiraf menggunakan akaun peruntukan dan diiktiraf dalam keuntungan atau kerugian. Di mana bersesuaian, pengiraan nilai semasa anggaran aliran tunai masa hadapan bagi pembiayaan bercagar mencerminkan aliran tunai yang mungkin terhasil daripada rampasan ditolak kos mendapatkan dan menjual cagaran, sama ada atau tidak perampasan adalah mungkin.

Bagi tujuan penilaian kolektif mengenai kemerosotan nilai, pembiayaan dan pendahuluan dikumpulkan berasaskan ciri-ciri risiko yang serupa, dengan mengambil kira jenis aset, industri, lokasi geografi, jenis cagar, status masa lalu dan lain-lain faktor yang berkaitan. Ciri-ciri ini berkaitan dengan anggaran aliran tunai masa hadapan bagi kumpulan aset tersebut dengan menunjukkan kemampuan rakan niaga untuk membayar semua amaun yang dibayar mengikut syarat-syarat kontrak aset yang dinilai.

Aliran tunai masa hadapan bagi sekumpulan pembiayaan dan pendahuluan yang dinilai secara kolektif untuk kemerosotan nilai adalah dianggarkan berdasarkan aliran tunai kontraktual aset dalam kumpulan dan pengalaman kerugian sejarah bagi aset dengan ciri risiko kredit yang serupa dengan yang di dalam Kumpulan. Pengalaman kehilangan sejarah diselaraskan berdasarkan data yang dapat dilihat sekarang untuk mencerminkan kesan keadaan semasa yang tidak menjejaskan tempoh di mana pengalaman kehilangan sejarah berdasarkan dan menghapuskan kesan keadaan dalam tempoh sejarah yang tidak wujud sekarang.

Apabila pembiayaan tidak dapat ditarik balik, ia dihapus kira terhadap elaun berkaitan untuk kerosakan. Pembiayaan sedemikian dihapuskan setelah semua prosedur yang diperlukan telah selesai dan jumlah kerugian telah ditentukan. Perolehan selanjutnya dari jumlah yang dihapuskan sebelum ini dikreditkan kepada keuntungan atau kerugian.

Sekiranya, dalam tempoh yang berikutnya, jumlah kerugian rosotnilai berkurang dan pengurangan boleh dikaitkan secara objektif kepada kejadian yang berlaku selepas rosotnilai diiktiraf, kerugian rosotnilai yang diiktiraf sebelum ini diterbalikkan dengan melaraskan elaun untuk akaun rosot nilai. Jumlah pembalikan diiktiraf dalam untung atau rugi.

Dalam kes sekuriti ekuiti sedia untuk dijual, kemerosotan penting atau berpanjangan dalam nilai saksama keselamatan di bawah kosnya juga dipertimbangkan dalam menentukan sama ada rosotnilai berlaku. Sekiranya terdapat bukti sedemikian, kerugian bersih kumulatif yang sebelum ini diiktiraf secara langsung dalam ekuiti dikeluarkan dari ekuiti dan diiktiraf dalam keuntungan atau kerugian. Dalam kes instrumen hutang yang diklasifikasikan sebagai sedia untuk dijual, rosot nilai ditaksir berdasarkan kriteria yang sama dengan semua aset kewangan lain yang sedia untuk dijual. Pembalikan penurunan nilai instrumen hutang diiktiraf dalam untung atau rugi. Pembalikan penurunan nilai saham ekuiti tidak diiktiraf dalam untung atau rugi; peningkatan dalam nilai saksama saham ekuiti selepas kemerosotan diiktiraf secara langsung dalam ekuiti.

Instrumen kewangan derivatif

Kumpulan dan Bank memegang instrumen kewangan derivatif bagi melindungi nilai matawang asing dan pendedahan kadar keuntungannya.

Kedudukan dagangan pertukaran asing, termasuk kontrak spot dan hadapan, dinilai semula pada kadar pasaran lazim pada tarikh penyata kedudukan kewangan dan keuntungan dan kerugian bagi tahun kewangan adalah diiktiraf dalam untung atau rugi.

Derivatif terbenam diiktiraf secara berasingan daripada kontrak hos dan dilaporkan sebagai derivatif jika, dan hanya jika, ia tidak berkait rapat dengan ciri-ciri ekonomi dan risiko kontrak dan hos kontrak hos ekonomi tidak dikategorikan pada nilai saksama menerusi untung atau rugi. Kontrak hos, dalam kes dimana derivatif terbenam diiktiraf secara berasingan, dilaporkan sejajar dengan dasar yang berkenaan dengan sifat-sifat kontrak hos.

Liabiliti kewangan

Semua liabiliti kewangan diukur seterusnya pada kos terlunas selain daripada yang dikategorikan sebagai nilai saksama melalui untung atau rugi.

Nilai saksama melalui kategori untung atau rugi terdiri daripada liabiliti kewangan yang derivatif atau liabiliti kewangan yang ditetapkan secara khusus ke dalam kategori ini apabila pengiktirafan permulaan.

Derivatif yang dikaitkan dengan dan perlu diselesaikan oleh penghantaran instrumen ekuiti yang tidak mempunyai harga yang disebut harga dalam pasaran aktif bagi instrumen serupa yang nilai saksama sebaliknya tidak boleh diukur dengan pasti diukur pada kos.

Liabiliti kewangan lain yang dikategorikan sebagai nilai saksama melalui untung atau rugi adalah diukur seterusnya pada nilai saksama dengan keuntungan atau kerugian diiktiraf dalam untung atau rugi.

Kontrak jaminan kewangan

Kontrak jaminan kewangan adalah kontrak yang memerlukan pengeluar kontrak untuk membuat bayaran khusus bagi membayar balik kepada pemegang kerugian yang dialami ekoran penghutang tertentu gagal membuat bayaran pada masanya menurut terma-terma instrumen hutang yang asli atau telah diubahsuai.

Nilai saksama datangnya daripada kontrak jaminan kewangan adalah diklasifikasi sebagai pendapatan tertunda dan dilunaskan pada untung atau rugi dengan menggunakan kaedah garis lurus ke atas tempoh kontrak atau, apabila tidak ada tempoh kontrak tertentu, diiktiraf di untung atau rugi apabila jaminan dilepaskan. Apabila penyelesaian kontrak jaminan kewangan menjadi berkemungkinan, anggaran kewajipan dibuat. Jika nilai dibawa kontrak jaminan kewangan adalah lebih rendah daripada kewajipan, nilai dibawa diselaraskan kepada jumlah kewajipan dan diambil kira sebagai peruntukan.

Pengukuran nilai saksama

Nilai saksama instrumen kewangan yang didagangkan di pasaran aktif (seperti sekuriti dan derivatif atas kaunter) adalah berdasarkan pada harga pasaran disebut harga pada tarikh penyata kedudukan kewangan yang diperolehi daripada harga pasaran. Bagi instrumen kewangan tidak disebut harga, nilai saksama ditentukan menggunakan teknik penilaian. Ini termasuk penggunaan urusniaga tulus terkini, rujukan kepada instrumen lain yang secara amnya adalah sama analisa aliran tunai berdiskaun dan model penentuan harga opsyen.

Klasifikasi semula aset kewangan

Aset kewangan bukan derivatif yang dipegang untuk dagangan boleh diklasifikasi semula sekiranya aset kewangan tersebut tidak lagi dipegang untuk tujuan dijual dalam jangkamasa terdekat. Sebagai tambahan, aset kewangan yang memenuhi takrif pembiayaan dan belum diterima boleh diklasifikasi semula di luar kategori dipegang untuk dagangan atau sedia untuk dijual sekiranya Kumpulan mempunyai tujuan dan kemampuan untuk memegang aset kewangan tersebut untuk masa hadapan atau sehingga tarikh klasifikasi semula.

Klasifikasi semula dibuat pada nilai saksama pada tarikh klasifikasi semula. Nilai saksama menjadi kos baru atau kos terlunas di mana berkenaan, dan tiada pembalikan keuntungan atau kerugian nilai saksama direkodkan sebelum tarikh klasifikasi semula. Kadar keuntungan efektif bagi aset kewangan yang diklasifikasi semula sebagai pembiayaan dan pembayaran belum diterima serta kategori dipegang hingga matang adalah ditentukan pada tarikh klasifikasi semula. Peningkatan lanjut dalam anggaran aliran tunai melaraskan kadar keuntungan efektif secara prospektif.

Penyahiktirafan

Kumpulan menyahiktirafkan aset kewangan apabila hak kontrak terhadap aliran tunai daripada aset kewangan tersebut luput, atau hak aset kewangan tersebut dipindahkan untuk menerima aliran tunai berkontrak dalam sesuatu transaksi di mana sebahagian besar daripada risiko dan ganjaran hakmilik aset kewangan adalah dipindahkan atau di mana Kumpulan tidak memindah bahkan tidak mengekalkan sebahagian besar risiko dan ganjaran pemilikan dan ia tidak mengekalkan kawalan ke atas aset kewangan. Pada penyahiktirafan aset kewangan, perbezaan di antara jumlah dibawa dan jumlah pertimbangan yang diterima (termasuk sebarang aset baru yang diperoleh ditolak sebarang liabiliti baru) dan sebarang keuntungan atau kerugian terkumpul yang telah diiktiraf dalam ekuiti diiktiraf dalam untung atau rugi.

Sesuatu liabiliti kewangan atau sebahagian daripadanya dinyahiktiraf apabila, dan hanya apabila, tanggungan yang dinyatakan dalam kontrak dilepaskan atau dibatalkan atau luput. Apabila liabiliti kewangan dinyahiktiraf, perbezaan di antara jumlah bawaan liabiliti kewangan tersebut dihapuskan atau dipindahkan kepada pihak lain dan pertimbangan dibayar, termasuk sebarang aset bukan tunai yang dipindahkan atau liabiliti yang diperolehi, diiktiraf dalam untung atau rugi.

Pengimbangan

Aset kewangan dan liabiliti kewangan diimbangi dan jumlah bersih dibentangkan di dalam penyata kedudukan kewangan apabila, dan hanya apabila, Kumpulan kini mempunyai hak undang-undang untuk mengimbangkan jumlah dan ia bertujuan untuk menyelesaikan mereka pada asas bersih atau untuk merealisasikan aset dan menyelesaikan liabiliti secara serentak.

Pendapatan dan perbelanjaan adalah dibentangkan pada asas bersih hanya apabila dibenarkan di bawah Piawaian Pelaporan Kewangan Antarabangsa (IFRS), atau bagi keuntungan dan kerugian yang timbul berpunca daripada sekumpulan transaksi yang sama seperti dalam aktiviti perniagaan Kumpulan.

2.6 Hartanah dan peralatan**(a) Pengiktirafan dan pengukuran**

Item hartanah dan peralatan adalah dinyatakan pada kos setelah ditolak susut nilai yang terkumpul dan sebarang kerugian kemerosotan.

Kos adalah termasuk perbelanjaan yang berlaku secara langsung ekoran pemerolehan aset dan sebarang kos lain yang berlaku secara langsung ekoran pembawaan aset untuk berfungsi bagi tujuan penggunaannya, serta kos membuka dan mengalihkan item tersebut dan memulihkan tapak di mana ia terletak. Kos aset bina sendiri juga adalah termasuk kos bahan-bahan dan tenaga buruh. Bagi aset yang berkelayakan, kos pinjaman dimodalkan sejajar dengan dasar perakaunan berkaitan kos pinjaman. Kos juga merangkumi pemindahan daripada ekuiti keuntungan atau kerugian di atas lindung nilai aliran tunai berkelayakan bagi pembelian matawang asing hartanah dan peralatan.

Apabila bahagian-bahagian penting sesuatu item hartanah dan peralatan mempunyai hayat berguna yang berbeza, ia dijelaskan sebagai item berasingan (komponen penting) hartanah dan peralatan.

Keuntungan atau kerugian keatas pelupusan sesuatu item hartanah dan peralatan ditentukan dengan membandingkan hasil kutipan daripada pelupusan dengan jumlah bawaan hartanah dan peralatan dan masing-masing diiktiraf dalam “pendapatan lain” dan “perbelanjaan lain” dalam untung atau rugi.

(b) Kos berikutan

Kos menggantikan sesuatu komponen item daripada hartanah dan peralatan diiktiraf dalam jumlah bawaan item tersebut hanya apabila ada kemungkinan bahawa manfaat ekonomi masa hadapan yang terangkum dalam komponen tersebut akan mengalir ke dalam Kumpulan atau Syarikat, dan kosnya boleh diukur dengan pasti. Jumlah yang dibawa komponen yang digantikan adalah dinyahiktiraf kepada untung atau rugi. Kos penyelenggaraan harian bagi hartanah dan peralatan diiktiraf dalam untung atau rugi apabila ia berlaku.

(c) Susut nilai

Susut nilai ditentukan berdasarkan kos aset ditolak nilai bakinya. Komponen-komponen penting aset-aset berasingan dinilai, dan jika sesuatu komponen memiliki hayat berguna yang berbeza daripada baki aset tersebut, maka komponen itu disusut nilai secara berasingan.

Susut nilai diiktiraf dalam untung atau rugi atas dasar garis lurus ke atas anggaran hayat berguna setiap komponen item hartanah dan peralatan.

Aset-aset dipajak disusut nilai pada tempoh pajakan dan jangka hayat terpendek kecuali ada kepastian munasabah bahawa Kumpulan dan Bank akan memperoleh pemilikan pada akhir tempoh pajakan. Tanah pegangan bebas tidak disusut nilai. Hartanah dan peralatan dalam proses pembinaan tidak disusut nilai sehingga aset-aset tersebut sedia untuk digunakan.

Anggaran hayat penggunaan bagi tempoh semasa adalah seperti berikut:

• Pajakan penambahbaikan	Sepanjang tempoh pajakan dan tidak lebih daripada 10 tahun
• Peralatan, perabot dan kelengkapan	3-5 tahun
• Kenderaan bermotor	7 tahun
• Aset di bawah pajakan (2017: Kapal)	4 tahun atau tempoh pajakan yang mana lebih pendek (2017: 25 tahun)
• Perisian computer	5 tahun

Kaedah susut nilai, hayat penggunaan dan nilai baki adalah dinilai semula pada akhir tempoh laporan.

2.7 Pelaburan hartanah

Pelaburan hartanah adalah hartanah yang dipegang samada untuk menjanakan pendapatan sewa atau peningkatan modal atau kedua-duanya, tetapi bukan untuk dijual dalam urusan perniagaan biasa, digunakan dalam pembekalan perkhidmatan atau untuk tujuan pentadbiran. Kumpulan memegang pelaburan hartanah yang telah diperolehi melalui penguatkuasaan jaminan atas pembiayaan dan pendahuluan. Pelaburan hartanah pada mulanya dinilai pada kos dan seterusnya pada kos ditolak kemerosotan dan kerugian kemerosotan nilai terkumpul.

Kos penggantian komponen item hartanah pelaburan diiktiraf dalam jumlah bawaan jika kemungkinan bahawa manfaat ekonomi masa depan yang terkandung dalam komponen akan dimasukkan ke dalam Kumpulan atau Bank, dan kosnya dapat diukur dengan pasti.

Sebarang keuntungan atau kerugian daripada penjualan hartanah pelaburan (dikira sebagai perbezaan di antara perolehan bersih daripada pelupusan dan jumlah yang dibawa item) diiktiraf di dalam keuntungan atau kerugian.

Apabila penggunaan hartanah berubah seperti yang ia dikelaskan yang mana diklasifikan semula sebagai hartanah dan peralatan, nilai saksamanya pada tarikh klasifikasi semula menjadi kos untuk perakaunan seterusnya.

Susut nilai keatas hartanah pelaburan diiktiraf dalam untung atau rugi atas dasar garis lurus bagi 50 tahun.

2.8 **Pajakan**

Bayaran pajakan – Penyewa

Pembayaran yang dibuat dalam pajakan operasi adalah diiktiraf dalam penyata pendapatan pada asas garis lurus sepanjang tempoh pajakan. Insentif pajakan yang diterima diiktiraf sebagai sebahagian daripada jumlah perbelanjaan pajakan, sepanjang tempoh pajakan.

Bayaran pajakan minimal yang dibuat di bawah pajakan kewangan adalah diagihkan di antara perbelanjaan kewangan dan pengurangan liabiliti tertunggak. Perbelanjaan kewangan adalah diperuntukkan kepada setiap tempoh sepanjang tempoh pajakan untuk menghasilkan kadar faedah berkala yang tetap bagi keuntungan ke atas baki liabiliti.

Pajakan Aset - Penyewa

Pajakan yang mana Kumpulan atau Bank menanggung sebahagian besar risiko dan ganjaran hakmilik diklasifikasikan sebagai pajakan kewangan. Pada awal pengiktirafan, aset pajakan diukur pada jumlah yang setara dengan nilai terendah di antara nilai saksama dan nilai bayaran minimal pajakan kini. Selepas pengiktirafan awal, aset tersebut diambilkira menurut dasar perakaunan yang berkenaan dengan aset itu.

Aset yang dipegang di bawah pajakan lain adalah diklasifikasi sebagai pajakan operasi dan tidak diiktiraf dalam penyata kedudukan kewangan Kumpulan dan Bank.

Pajakan aset – Pemberi pajakan

Jika Kumpulan atau Bank adalah pemberi pajak dalam perjanjian pajakan yang mana pemindahan sebahagian besar risiko dan ganjaran yang berkaitan dengan hak milik aset kepada penerima pajak, maka susunan itu dikelaskan sebagai pajakan kewangan dan yang belum diterima bersamaan dengan pelaburan bersih dalam pajakan yang diiktiraf.

2.9 **Kemerosotan bagi Aset bukan kewangan**

Jumlah bawaan bagi aset-aset lain disemak pada penghujung setiap tempoh laporan bagi menentukan samada terdapat tanda-tanda kemerosotan. Sekiranya tanda-tanda tersebut wujud, jumlah boleh diperoleh semula bagi aset-aset tersebut dianggarkan.

Untuk ujian kemerosotan, aset dikumpulkan semua menjadi kumpulan kecil yang menjana kemasukan tunai daripada penggunaan berterusan yang sebahagian besarnya tidak bergantung kepada kemasukan tunai aset lain atau unit penghasilan tunai (*Cash Generating Unit – CGUs*). Muhibah yang datangnya dari penggabungan perniagaan diperuntukkan ke CGUs atau Kumpulan CGUs yang dijangkakan untuk memberi manfaat daripada panduan tenaga gabungan tersebut.

Jumlah boleh diperoleh semula sesuatu aset ialah nilai gunanya yang tertinggi dan nilai saksama ditolak kos untuk dijual. Dalam menaksir nilai guna, anggaran aliran tunai masa hadapan didiskaunkan kepada nilai terkininya menggunakan kadar diskaun pra-cukai yang menggambarkan penaksiran pasaran semasa bagi nilai masa wang dan risiko-risiko khusus kepada aset tersebut.

Kerugian kemerosotan diiktiraf sekiranya jumlah bawaan sesuatu aset melebihi jumlah boleh diperolehi semula. Kerugian kemerosotan nilai diiktiraf dalam untung atau rugi.

Kerugian kemerosotan diiktiraf pada tempoh terdahulu adalah ditaksir pada setiap tarikh laporan untuk meninjau tanda-tanda samada kerugian tersebut telah berkurangan atau tidak wujud lagi. Kerugian kemerosotan hanya dipulihkan sekiranya terdapat perubahan dalam anggaran yang digunakan untuk menentukan jumlah boleh diperolehi semula. Kerugian kemerosotan hanya dipulihkan sehingga tahap di mana jumlah bawaan aset tidak melebihi jumlah bawaan yang sepatutnya ditentukan, bersih daripada susut nilai atau pelunasan, sekiranya tiada kemerosotan telah diiktiraf. Pemulihan kerugian kemerosotan dikreditkan ke dalam untung atau rugi pada tahun di mana pemulihan tersebut diiktiraf.

2.10 Deposit, pembiayaan dan liabiliti-liabiliti lain

Deposit dan pembiayaan adalah sumber bagi pembiayaan bagi Kumpulan. Apabila Kumpulan menjual aset kewangan dan pada masa yang sama membuat suatu perjanjian untuk membeli semula aset tersebut (atau aset yang serupa) pada harga tetap pada tarikh hadapan (perjanjian jual beli semula), pengaturan yang diambil kira sebagai deposit, dan asas aset terus diiktiraf dalam penyata kewangan Kumpulan.

Deposit dan pembiayaan pada mulanya diukur pada nilai saksama tolak kos peningkatan transaksi langsung tambahan, dan kemudiannya diukur pada kos terlunas dengan menggunakan kaedah keuntungan efektif.

Liabiliti-liabiliti lain dinyatakan pada kos yang merupakan nilai saksama jumlah yang perlu dibayar pada masa hadapan untuk barangan dan perkhidmatan yang diterima atau untuk memindahkan liabiliti.

2.11 Peruntukan

Peruntukan akan diiktiraf jika, ekoran daripada peristiwa yang lalu, Kumpulan mempunyai kewajipan menurut undang-undang atau tanggungjawab yang dapat dianggarkan dengan pasti akan terdapat kemungkinan yang aliran keluar manfaat ekonomi diperlukan untuk menyelesaikan kewajipan tersebut.

Peruntukan ditentukan dengan memberi diskaun kepada jangkaan aliran tunai masa hadapan pada kadar sebelum cukai yang menggambarkan penilaian pasaran semasa bagi nilai masa wang tunai dan risiko khusus kepada liabiliti. Penguraian diskaun diiktiraf sebagai kos kewangan.

Kontrak yang membebankan

Peruntukan bagi kontrak yang membebankan diiktiraf apabila manfaat jangkaan yang akan diperolehi oleh Kumpulan daripada kontrak adalah lebih rendah daripada kos yang tidak dapat dielakkan untuk memenuhi kewajipan kontrak. Peruntukan diukur pada nilai semasa yang lebih rendah pada kos menamatkan kontrak dan jangkaan kos bersih melanjutkan kontrak. Sebelum peruntukan diwujudkan, Kumpulan mengiktiraf sebarang kerugian kemerosotan pada aset-aset yang berkaitan kontrak.

2.12 Liabiliti kontingen

Apabila tiada kemungkinan bahawa aliran keluar manfaat ekonomi akan diperlukan, atau jumlah tidak boleh dianggarkan dengan pasti, kewajipan ini tidak diiktiraf di dalam penyata kedudukan kewangan dan dinyatakan sebagai liabiliti kontingen kecuali kemungkinan aliran keluar manfaat ekonomi adalah jauh. Kemungkinan kewajipan yang kewujudannya akan hanya disahkan oleh kejadian atau tidak terjadinya satu atau lebih peristiwa masa hadapan, turut dinyatakan sebagai liabiliti kontingen kecuali kemungkinan aliran keluar manfaat ekonomi adalah jauh.

2.13 Aset kontingen

Aset luar jangka adalah aset yang berkemungkinan terhasil dari peristiwa terdahulu yang mana kewujudannya hanya akan disahkan oleh peristiwa atau tidak terjadinya satu atau lebih peristiwa masa depan yang tidak secara keseluruhannya dalam kawalan Kumpulan. Kumpulan tidak mengiktiraf aset luar jangka dalam penyata kewangan tetapi mendedahkan kewujudannya di mana aliran masuk manfaat ekonomi adalah berkemungkinan tetapi tidak pasti.

2.14 Modal saham

Saham biasa adalah diklasifikasikan sebagai ekuiti dalam penyata kedudukan kewangan. Kos yang berkaitan secara langsung dengan penerbitan saham ekuiti baru diambil kira dalam ekuiti sebagai potongan daripada kutipan.

2.15 Pengiktirafan pendapatan dan perbelanjaan

Pendapatan pembiayaan dan pajakan dan pendapatan dibayar/akan dibayar kepada penyimpan

Pendapatan pembiayaan diiktiraf dalam untung atau rugi dengan menggunakan kaedah kadar keuntungan efektif. Kadar keuntungan efektif adalah kadar yang memberi potongan atas anggaran pembayaran tunai masa hadapan atau penerimaan melalui jangka hayat instrumen kewangan atau apabila bersesuaian, tempoh lebih pendek jumlah bersih yang dibawa bagi instrumen kewangan.

Apabila mengira kadar keuntungan efektif, Kumpulan dan Bank telahpun mempertimbangkan semua terma-terma kontrak instrumen kewangan kecuali mempertimbangkan kerugian kredit masa hadapan. Pengiraan termasuk semua yuran dan kos transaksi diperlukan untuk kadar keuntungan efektif, juga premium atau diskaun.

Setelah aset-aset kewangan atau sekumpulan aset kewangan dikurangkan nilainya akibat daripada kerugian kemerosotan, pendapatan akan diiktiraf menggunakan kadar keuntungan yang dipakai untuk memberi diskaun bagi mengukur kerugian kemerosotan.

Yuran dan komisen

Pendapatan yuran dan komisen dan perbelanjaan yang merupakan sebahagian kadar keuntungan efektif ke atas aset kewangan atau liabiliti kewangan adalah dimasukkan dalam pengukuran kadar keuntungan efektif.

Yuran lain dan pendapatan komisen - termasuk pengaturan pembiayaan, yuran penyertaan, komisen menaja jamin dan yuran broker adalah diiktiraf sebagai pendapatan berasaskan pengaturan kontrak. Yuran khidmat nasihat dan aktiviti kewangan korporat adalah diiktiraf bersih daripada cukai perkhidmatan dan potongan bagi penyelesaian setiap peringkat tugas tersebut.

Yuran lain dan perbelanjaan komisen berkaitan terutamanya dengan yuran transaksi dan perkhidmatan, yang mana dianggap sebagai perbelanjaan perkhidmatan yang diterima.

Keuntungan daripada penempatan dan pelaburan

Keuntungan daripada penempatan deposit dan pelaburan adalah diiktiraf pada asas hasil efektif.

Pendapatan dividen

Pendapatan dividen daripada anak-anak syarikat dan pelaburan lain adalah diiktiraf apabila hak Bank untuk menerima pembayaran diwujudkan.

2.16 Cukai pendapatan

Perbelanjaan cukai pendapatan terdiri daripada cukai semasa dan cukai tertunda. Cukai semasa dan cukai tertunda diiktiraf dalam penyata pendapatan kecuali pada tahap dimana ia berkaitan dengan penggabungan perniagaan atau item yang diiktiraf secara langsung dalam ekuiti atau pendapatan komprehensif lain.

Cukai semasa adalah jangkaan cukai patut dibayar atau akaun belum diterima atas pendapatan atau kerugian boleh dicukai tahun semasa, menggunakan kadar cukai yang telah digubal atau digubal sebahagian besarnya pada akhir tempoh laporan ini, dan sebarang pelarasan kepada cukai perlu dibayar berhubung dengan tahun kewangan sebelumnya.

Peruntukan cukai dibuat berasaskan keuntungan bagi tahun diselaraskan untuk tujuan cukai mengikut peruntukan Akta Cukai Pendapatan (Penggali 35) dan pindaan kepadanya.

Cukai tertunda diiktiraf berkenaan dengan perbezaan sementara di antara jumlah bawaan aset dan liabiliti bagi tujuan laporan kewangan dan jumlah yang digunakan untuk tujuan cukai. Cukai tertunda tidak diiktiraf untuk:

- perbezaan sementara pada pengiktirafan awal aset atau liabiliti dalam transaksi yang bukan gabungan perniagaan dan tidak menjejaskan keuntungan atau kerugian perakaunan dan juga yang dicukai;
- perbezaan sementara berkaitan dengan pelaburan dalam anak-anak syarikat setakat mana terdapat kemungkinan bahawa tidak ada pembalikan semula pada masa hadapan; dan
- perbezaan sementara boleh dicukai yang timbul daripada pengiktirafan awal muhibah.

Aset cukai tertunda adalah diiktiraf untuk kerugian cukai yang tidak digunakan, kredit cukai yang tidak digunakan dan perbezaan sementara yang boleh ditolak ke tahap yang ia berkemungkinan bahawa keuntungan yang dicukai masa hadapan akan tersedia di mana boleh digunakan. Aset cukai tertunda disemak pada setiap tarikh laporan dan dikurangkan sehingga tahap dimana ia tidak lagi berkemungkinan bahawa manfaat cukai berkaitan akan direalisasikan.

Cukai tertunda dikira pada kadar cukai yang dijangka akan digunakan untuk perbezaan sementara apabila ia dibalikkan semula, menggunakan kadar cukai yang telah digubal atau digubal sebahagian besarnya pada tarikh laporan.

Aset dan liabiliti cukai tertunda adalah diimbangi jika adanya hak yang boleh dikuatkuasakan menurut undang-undang untuk mengimbangi aset dan liabiliti cukai semasa, dan juga berkaitan kepada cukai pendapatan yang dicukai oleh autoriti cukai yang sama bagi entiti yang dicukai yang sama, atau pada entiti yang dicukai yang lain tetapi bercadang untuk menyelesaikan liabiliti dan aset cukai semasa pada asas bersih atau aset dan liabiliti cukai akan direalisasikan serentak.

2.17 Zakat

Ini merupakan zakat yang akan dibayar oleh Kumpulan untuk mematuhi prinsip-prinsip Syariah dan seperti yang diluluskan oleh Lembaga Penasihat Syariah.

2.18 Manfaat kakitangan

Manfaat jangka pendek kakitangan

Manfaat jangka pendek kakitangan berkenaan dengan gaji, bonus tahunan, cuti tahunan berbayar dan cuti sakit dikira pada asas yang tiada diskaun dan diiktiraf sebagai perbelanjaan apabila perkhidmatan yang berkaitan diberikan. Liabiliti diiktiraf bagi jumlah yang dijangka akan dibayar di bawah bonus tunai jangka pendek atau pelan perkongsian keuntungan jika Kumpulan dan Bank mempunyai kewajiban menurut undang-undang konstruktif untuk membayar jumlah disebabkan oleh perkhidmatan yang telah diberikan oleh kakitangan dan kewajiban yang boleh dianggarkan dengan pasti.

Pelan sumbangan tetap

Kumpulan menyumbang kepada Tabung Amanah Pekerja (TAP) dan Skim Persaraan Caruman Tambahan (*Supplemental Contributory Pension Scheme - SCP*), kedua-duanya pelan caruman yang ditakrifkan yang diatur dan diurus oleh Kerajaan Negara Brunei Darussalam, yang diaplikasikan kepada majoriti daripada kakitangan. Kewajipan untuk mencarum kepada pelan caruman yang ditakrifkan adalah diiktiraf sebagai perbelanjaan manfaat kakitangan di dalam penyata pendapatan dalam tempoh perkhidmatan berkaitan diberikan kepada kakitangan.

Bank menjalankan Dana Persaraan Kakitangan (*Employee Retirement Fund - ERF*) dengan caruman bulanan yang dibuat kepada dana persaraan berdasarkan peratus daripada gaji kasar tidak termasuk elaun-elaun tertentu. Bank akan memadankan sumbangan kakitangan sehingga maksimum sebanyak 12% (termasuk caruman TAP) caruman yang dibuat oleh kakitangan. Caruman-caruman kepada TAP dan ERF dicaj ke dalam penyata pendapatan di dalam tempoh yang mana caruman itu berkaitan.

Manfaat jangka panjang lain kakitangan

Kewajipan bersih Kumpulan berkaitan dengan manfaat jangka panjang kakitangan lain adalah jumlah manfaat masa hadapan yang diperolehi kakitangan sebagai pulangan daripada perkhidmatan pada tempoh semasa dan sebelumnya. Manfaat itu diberikan diskaun untuk menentukan nilai terkini. Pengukuran semula adalah diiktiraf dalam untung atau rugi dalam tempoh ia terjadi.

2.19 Pendapatan sesaham biasa

Kumpulan membentangkan pendapatan asas bagi data saham bagi saham biasa (*Earnings Per Share – EPS*).

Asas pendapatan sesaham biasa dikira dengan membahagikan keuntungan atau kerugian yang diagihkan kepada pemegang saham biasa Kumpulan dengan bilangan purata saham biasa pada tahun tersebut. EPS yang dicairkan ditentukan dengan melaraskan keuntungan atau kerugian yang boleh diagihkan kepada pemegang saham biasa dan jumlah purata saham biasa bagi semua saham biasa berpotensi cair.

2.20 Segmen Laporan

Segmen operasi adalah komponen Kumpulan yang terlibat dalam aktiviti-aktiviti perniagaan yang mana ia boleh mendapat pendapatan dan menanggung perbelanjaan, termasuk pendapatan dan perbelanjaan yang berkaitan dengan transaksi dengan mana-mana komponen lain Kumpulan. Kesemua keputusan segmen operasi akan dikaji secara teratur oleh Pengarah Urusan Kumpulan (ketua pembuat keputusan operasi) untuk membuat keputusan mengenai sumber yang akan diperuntukkan kepada segmen ini dan untuk menilai prestasinya, dan untuk maklumat kewangan yang berasingan tersedia.

Hasil segmen yang dilaporkan kepada Pengarah Urusan Kumpulan termasuk item yang secara langsung dikaitkan dengan segmen serta yang dapat diperuntukkan secara wajar. Item yang tidak diperuntukkan terdiri daripada kos utama, bahagian keuntungan syarikat bersekutu, zakat dan perbelanjaan cukai pendapatan.

Segmen perbelanjaan modal adalah jumlah kos yang ditanggung sepanjang tahun untuk memperolehi harta, loji dan peralatan, dan aset tidak ketara selain daripada muhibah.

Semua urusan niaga antara segmen perniagaan (hasil dan kos antara segmen) adalah dihapuskan di ibu pejabat. Pendapatan dan perbelanjaan berkaitan secara langsung dengan setiap segmen perniagaan adalah dimasukkan dalam menentukan prestasi segmen perniagaan.

3 Keuntungan daripada pembiayaan, pajakan dan pelaburan

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Pembiayaan dan pajakan Sekuriti	230,715	207,408	175,748	157,755
- Keuntungan daripada sukuk	41,507	33,581	41,507	33,581
- Pendapatan dividen	4,378	2,570	2,896	2,570
Baki dan penempatan dengan bank dan institusi kewangan lain	77,629	56,833	84,690	58,676
Jumlah	354,229	300,392	304,841	252,582

Pembiayaan dan keuntungan pajakan mengandungi keuntungan dan perbelanjaan dikira dengan menggunakan kaedah hasil efektif yang berkaitan dengan aset kewangan yang tidak dibawa pada nilai saksama melalui untung atau rugi.

Pada tahun ini, keuntungan Kumpulan dan Bank daripada pembiayaan, pajakan dan pelaburan adalah daripada aset kewangan pada kos yang dilunaskan kecuali pendapatan dividen daripada pelaburan pada FVTPL B\$2,896,000 (2017: B\$nil) dan keuntungan daripada pelaburan pada FVOCI B\$20,721,000 (2017: sedia untuk jualan B\$36,151,000).

4 Pendapatan dibayar/akan dibayar kepada penyimpan

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Deposit daripada pelanggan:				
- Dana Mudharabah	160	164	160	164
- Dana Bukan-Mudharabah	54,336	38,839	53,615	38,198
	54,496	39,003	53,775	38,362
Deposit dan penempatan Bank dan institusi kewangan lain:				
- Dana Bukan-Mudharabah	5,575	3,579	3,438	1,172
Jumlah	60,071	42,582	57,213	39,534

Pada tahun ini, keuntungan Kumpulan dan Bank Pendapatan dibayar/akan dibayar kepada penyimpan adalah sepenuhnya dari liabiliti kewangan yang diukur pada kos pelunasan.

5 Pendapatan bersih yuran dan komisen

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Yuran dan komisen:				
- Pembiayaan perdagangan dan Al-Kafalah (jaminan)	2,848	2,740	2,848	2,740
- Ar-Rahnu (pajak gadai/ikrar)	1,893	1,763	1,893	1,763
- Kad kredit dan debit	19,659	18,850	19,659	18,850
- Komisen	4,198	3,872	3,928	3,660
- Lain-lain	6,130	6,135	5,692	5,099
Jumlah yuran dan pendapatan komisen	34,728	33,360	34,020	32,112
Perbelanjaan yuran dan komisen				
- Kad Kredit	(6,221)	(5,457)	(6,221)	(5,457)
Jumlah perbelanjaan yuran dan komisen	(6,221)	(5,457)	(6,221)	(5,457)
Pendapatan bersih yuran dan komisen	28,507	27,903	27,799	26,655

Pendapatan bersih yuran dan komisen diatas adalah mengecualikan jumlah termasuk dalam menentukan kadar keuntungan efektif ke atas aset kewangan dan liabiliti kewangan yang bukan pada nilai saksama melalui untung atau rugi tetapi termasuk pendapatan dan perbelanjaan lain yang berkaitan dengan aset kewangan dan liabiliti kewangan.

6 (Kerugian)/Keuntungan/daripada derivatif dan pelaburan

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
(Kerugian)/Keuntungan bersih nilai saksama bagi derivatif	(106,535)	280,945	(106,535)	280,945
(Kerugian)/Keuntungan nilai saksama bagi pelaburan yang ditetapkan pada nilai saksama melalui untung dan rugi	(2,415)	1,318	(2,415)	1,318
Kerugian dari penjualan sekuriti pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif	(11)	–	(11)	–
Keuntungan daripada penjualan sekuriti pelaburan hutang yang sedia untuk jualan	–	288	–	288
Jumlah	(108,961)	282,551	(108,961)	282,551
(Kerugian) /Keuntungan bersih nilai saksama bagi derivatif	(106,535)	280,945	(106,535)	280,945
Keuntungan/(Kerugian) bersih pertukaran asing	85,247	(287,894)	85,247	(287,894)
Kesan bersih dari derivatif dan pertukaran asing	(21,288)	(6,949)	(21,288)	(6,949)

Pendedahan risiko pertukaran asing adalah ditadbir melalui lindung nilai pertukaran asing matawang terhadap seperti yang tertera di Nota 38. Bank tidak menerima pakai perakaunan lindung nilai bagi lindung nilai matawang berikutan dengan dasar perakaunan di Nota 2, untung atau rugi pertukaran asing pada aset adalah diiktiraf di dalam keuntungan/(kerugian) bersih pertukaran asing dan pergerakan nilai saksama dalam lindung nilai matawang terhadap adalah termasuk di dalam untung atau rugi daripada derivatif dan pelaburan.

7 Pendapatan operasi lain

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Pendapatan dividen dari anak syarikat	–	–	30,000	98,328
Pendapatan sewa daripada pelaburan hartanah	2,843	3,147	2,843	3,147
Pendapatan daripada piagam kapal	7,230	34,147	–	–
Pemulihan daripada pembiayaan yang dihapus kira	13,889	12,051	12,375	10,908
Lain-lain	2,942	1,806	1,259	1,276
Jumlah	26,904	51,151	46,477	113,659

Jumlah pendapatan sewa termasuk pendapatan pajakan kewangan B\$693,116 (2017: B\$691,348) atas pajakan kewangan belum diterima bagi tahun kewangan semasa.

8 Perbelanjaan kakitangan

	Kumpulan		Bank	
	2018 BS'000	2017 BS'000	2018 BS'000	2017 BS'000
Gaji dan upah	39,753	40,947	35,082	33,803
Elaun dan bonus	17,881	21,953	15,356	18,523
Sumbangan kepada pelan sumbangan yang ditakrifkan	3,958	3,635	3,608	3,349
Lain-lain	3,420	4,210	3,568	4,002
Jumlah	65,012	70,745	57,614	59,677

9 Perbelanjaan lain

	Kumpulan		Bank	
	2018 BS'000	2017 BS'000	2018 BS'000	2017 BS'000
Promosi				
Iklan dan publisiti	2,412	1,891	2,338	1,303
Operasi				
Sewa pejabat	5,404	5,166	5,022	4,786
Susut nilai hartanah dan peralatan dan pelaburan hartanah	17,754	20,067	13,650	13,363
Perbelanjaan proses dan elektronik	9,810	9,057	8,438	7,119
Sewa peralatan	206	150	206	150
Perbelanjaan pejabat	9,795	9,321	9,200	8,819
	42,969	43,761	36,516	34,237
Perbelanjaan am				
Yuran pengurusan	171	623	–	–
Imbuhan juruaudit:				
- Yuran audit berkanun	706	625	610	561
- Yuran berkaitan audit	91	800	91	800
- Perkhidmatan bukan audit	18	442	10	436
Yuran profesional	5,398	9,007	6,161	8,507
Perbelanjaan operasi lain – Pelaburan hartanah	1,059	946	1,059	946
Perlindungan insurans	1,701	2,002	1,619	1,535
Pembaikan & penyelenggaraan	2,046	2,602	1,716	1,626
Lesen	2,479	1,741	2,440	1,704
Lain-lain	6,244	9,930	7,046	5,136
	19,913	28,718	20,752	21,251
Jumlah	65,294	74,370	59,606	56,791

10 Peruntukan bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan (bersih)

	Nota	Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Peruntukan bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan	22 (h)	14,029	38,222	11,162	36,374

Keuntungan yang diakru sepanjang tahun atas jumlah pembiayaan yang merosot berjumlah sebanyak B\$2,115,742 (2017: B\$1,363,281).

11 Peruntukan kemerosotan keatas pelaburan (bersih)

		Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Peruntukan kemerosotan bagi pelaburan:					
- Pelaburan dalam dana yang tidak disebut harga		–	758	–	758
- Pelaburan dalam sekuriti yang disebut harga		167	1,206	640	1,206
Total		167	1,964	640	1,964

12 Zakat

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Zakat				
Peruntukan zakat semasa	2,927	2,692	2,927	2,692

Jumlah zakat adalah ditentukan dengan 2.5775% berdasarkan pada kaedah aset bersih dan dibayar oleh Bank untuk mematuhi prinsip-prinsip Syariah.

13 Perbelanjaan cukai pendapatan

Cukai dikenalpasti dalam untung atau rugi

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
<i>Perbelanjaan cukai semasa</i>				
Tahun semasa	32,450	15,885	24,258	7,257
<i>Perbelanjaan cukai tertunda</i>				
Permulaan dan pembalikan semula perbezaan sementara	2,463	11,670	1,835	10,992
Jumlah perbelanjaan cukai diiktiraf dalam untung atau rugi	34,913	27,555	26,093	18,249
Cukai yang diiktiraf dalam pendapatan komprehensif lain				
Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	(709)	–	(709)	–
Instrumen kewangan yang sedia untuk jualan	–	258	–	258

Penyesuaian perbelanjaan cukai efektif bagi Kumpulan dan Bank adalah seperti dibawah:

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Keuntungan sebelum zakat dan cukai	185,743	146,429	168,755	190,759
Cukai pendapatan menggunakan kadar cukai korporat domestik 18.5% (2017: 18.5%)	34,362	27,089	31,220	35,290
Kesan cukai bagi perbelanjaan yang tidak boleh kurang	1,347	3,172	728	2,124
Kesan cukai bagi pendapatan yang tidak dikenakan cukai	–	–	(5,550)	(18,191)
Insentif cukai	(633)	(447)	(614)	(447)
Kesan cukai bagi zakat	(541)	(495)	(541)	(495)
Lain-lain	378	(1,764)	850	(32)
Jumlah	34,913	27,555	26,093	18,249

14 Dividen bagi setiap saham biasa

	Kumpulan dan Bank	
	2018	2017
	B\$'000	B\$'000
Pada saham biasa		
Dividen bersih yang dibayar kepada pemegang saham biasa	36,781	197,113

	-----Kumpulan dan Bank-----			
	2018		2017	
	Dividen kasar sesaham B\$	Dividen bersih cukai B\$'000	Dividen kasar sesaham B\$	Dividen bersih cukai B\$'000
Dibenarkan:				
Dividen terakhir yang dibayar	0.050750	36,781	0.147000	106,538
Dividen interim yang dibayar	—	—	0.124974	90,575

Di Mesyuarat Agung Tahunan pada 11 Julai 2018, dividen terakhir bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2017 sebanyak B\$0.05075 bagi 724,749,512 saham biasa, berjumlah B\$36,781,046 telah diluluskan dan dibayar pada 9 Ogos 2018.

Pada Mesyuarat Agung Tahunan yang akan datang, dividen akhir bagi tahun kewangan berakhir 31 Disember 2018 sebanyak B\$0.12170 pada 724,749,512 bilangan saham biasa, berjumlah B\$88,202,016 akan dicadangkan. Dividen ini akan dikira sebagai pengagihan dalam penyata kewangan 2019.

15 Pendapatan sesaham

Pendapatan asas sesaham

Pendapatan asas sesaham Kumpulan dan Bank dikira dengan membahagikan keuntungan bersih pada tahun ini yang diagihkan kepada pemegang ekuiti dengan jumlah purata saham biasa yang diterbitkan semasa tahun kewangan.

	Kumpulan	
	2018	2017
Keuntungan pada tahun ini diagihkan kepada pemegang ekuiti (B\$'000)	146,328	110,582
Bilangan purata saham biasa ('000)	724,750	724,750
Pendapatan asas sesaham (B\$)	0.20	0.15

Pendapatan sesaham yang telah dcairkan

Pengiraan pendapatan sesaham yang telah dcairkan adalah berdasarkan pada keuntungan yang diagihkan kepada pemegang ekuiti Bank yang dibahagi dengan jumlah purata saham biasa yang diterbitkan pada tarikh laporan, selepas penyelerasan kesan semua potensi saham biasa yang telah dcairkan.

Pendapatan sesaham yang telah dcairkan adalah sama seperti pendapatan asas sesaham.

16 Tunai dan kesetaraan tunai

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Wang tunai dalam tangan	59,297	55,463	59,023	55,126
Baki dengan Bank dan institusi kewangan lain	377,919	543,139	384,069	546,496
Wang panggilan dan notis jangka pendek dan penempatan antara bank dengan tempoh matang asal tidak melebihi tiga bulan	2,060,233	1,820,758	2,060,233	2,008,758
Tunai dan kesetaraan tunai dipenyata kedudukan kewangan	2,497,449	2,419,360	2,503,325	2,610,380

17 Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam

Seperti yang diperlukan oleh peruntukan Seksyen 45, Perintah Perbankan Islam, 2008 dan Seksyen 13A Akta Syarikat Kewangan, baki wang tunai adalah dikehendaki untuk disimpan dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam (AMBD). Pada masa ini, kadar rizab minima ialah 6% daripada baki purata liabiliti deposit sebagaimana ditakrifkan oleh AMBD.

18 Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank

Wang panggilan dan penempatan notis-jangka pendek dan antara bank mempunyai tempoh matang asal lebih daripada tiga bulan tetapi tidak melebihi satu tahun.

19 Sukuk Kerajaan

Sukuk Kerajaan diklasifikasikan sebagai nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain (2017: Pelaburan sedia untuk jualan) dan mempunyai tempoh matang kurang daripada satu tahun.

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	20,414	–	20,414	–
Pelaburan yang sedia untuk jualan	–	16,198	–	16,198
Jumlah	20,414	16,198	20,414	16,198

20 Pelaburan

	Nota	Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Pelaburan pada kos yang dilunaskan	20.1	602,683	–	602,683	–
Pelaburan pada nilai saksama melalui untung atau rugi	20.2	100,553	1,816	100,553	1,816
Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	20.3	479,112	–	479,112	–
Pelaburan yang sedia untuk jualan	20.4	–	1,177,186	–	1,177,186
Jumlah		1,182,348	1,179,002	1,182,348	1,179,002

20.1 Pelaburan pada kos yang dilunaskan

		Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Ekuiti yang disebut harga		603,333	–	603,333	–
Tolak: Jangkaan kerugian kredit		(650)	–	(650)	–
Jumlah		602,683	–	602,683	–

20.2 Pelaburan pada nilai saksama melalui untung atau rugi

		Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Ekuiti yang disebut harga		1,485	–	1,485	–
Deposit berstruktur		99,068	1,816	99,068	1,816
Jumlah		100,553	1,816	100,553	1,816

20.3 Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain

		Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Hutang sekuriti yang disebut harga		478,783	–	478,783	–
Sekuriti yang tidak disebut harga		329	–	329	–
Jumlah		479,112	–	479,112	–

20.4 Pelaburan yang sedia untuk jualan

		Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Hutang sekuriti yang disebut harga		–	1,105,631	–	1,105,631
Sekuriti yang tidak disebut harga		–	1,470	–	1,470
Deposit berstruktur		–	70,085	–	70,085
Jumlah		–	1,177,186	–	1,177,186

21 Aset kewangan derivatif/(liabiliti)

Jadual dibawah meringkaskan kontrak atau jumlah asas instrumen kewangan derivatif yang dipegang pada nilai saksama melalui untung atau rugi. Jumlah asas atau kontrak instrumen ini mencerminkan jumlah transaksi yang belum dijelaskan pada tarikh kedudukan kewangan, dan tidak semestinya mewakili jumlah yang berisiko.

Urusniaga instrumen kewangan derivatif adalah dinilai semula pada kedudukan jumlah kasar dan keuntungan atau kerugian yang tidak direalisasi adalah ditunjukkan sebagai aset kewangan derivatif dan liabiliti kewangan derivatif.

	Kumpulan dan Bank			
	Jumlah Asas/Nominal		Jumlah bawaan	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Kontrak terhadap pertukaran asing:				
Aset derivatif	4,657,254	4,007,746	27,831	40,865
Liabiliti derivatif	987,692	590,694	(14,411)	(15,860)
Jumlah	5,644,946	4,598,440	13,420	25,005

Kumpulan menggunakan kontrak terhadap pertukaran asing untuk mentadbir risiko pertukaran asing seperti yang dinyatakan di Nota 38.

22 Pembiayaan dan pendahuluan

(a) Mengikut jenis produk

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Garis tunai/Naqd (overdraft)	111,369	118,180	111,369	118,180
Gadai janji	565,087	542,361	565,087	542,361
Pembiayaan sindiket	94,427	20,117	94,427	20,117
Sewa beli	647,087	595,970	–	–
Pajakan belum diterima	187,266	162,647	187,266	162,647
Pembiayaan penggal yang lain	1,901,368	1,645,058	1,833,381	1,640,620
Bil belum diterima	147,854	136,341	147,854	136,341
Pembiayaan kakitangan	24,611	25,248	24,611	25,248
Kad kredit/caj	47,511	47,732	47,511	47,732
Lain-lain	28,322	15,494	26,841	13,556
Jumlah kasar pembiayaan dan pendahuluan	3,754,902	3,309,148	3,038,347	2,706,802
Ditolak: Peruntukan bagi kerugian pada pembiayaan dan pendahuluan	(72,451)	(77,243)	(63,995)	(67,702)
Pembiayaan dan pendahuluan bersih	3,682,451	3,231,905	2,974,352	2,639,100

(b) Mengikut kontrak

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Al-Kafalah bil Mal dan Al-Bai	1,398	2,765	1,398	2,765
Al-Wakalah bil Ujrah	46,113	44,967	46,113	44,967
Bal' Bithaman Ajil (<i>pembayaran bertanggung</i>)	654,875	790,715	654,875	790,715
Ijarah (<i>sewa</i>)	187,266	162,647	187,266	162,647
Ijarah Muntahiah Bittamlik/AITAB (<i>pembiayaan diakhiri dengan hak milik</i>)	716,555	682,237	–	–
Murabahah (<i>kos tambahan</i>)	561,341	112,468	561,341	192,359
Musharakah (<i>perkongsian untung dan rugi</i>)	143,144	118,694	143,144	118,694
Qard (<i>Pembiayaan kebajikan</i>)	3	4	3	4
Tawarruq (<i>Pengewangan</i>)	1,417,366	1,381,094	1,417,366	1,381,094
Lain-lain	26,841	13,557	26,841	13,557
Jumlah	3,754,902	3,309,148	3,038,347	2,706,802

(c) Mengikut sekuriti

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Tiada sekuriti	230,476	111,089	230,476	111,089
Tambahan kredit melalui:				
- Serahhak gaji	1,155,264	1,213,060	1,155,264	1,213,060
- Serahhak pendapatan projek	18	35,200	18	35,200
- Serahhak caj terapung	25,571	25,394	25,571	25,394
- Serahhak sewa	3,649	7,402	3,649	7,402
Sekuriti melalui:				
- Wang tunai	219,326	238,595	219,326	238,595
- Cagaran hartanah	764,862	750,046	764,862	750,046
- Kapal	625,290	231,095	625,290	310,987
- Jaminan	–	897	–	897
- Kenderaan bermotor	662,184	614,644	851	1,319
- Lain-lain	68,262	81,726	13,040	12,813
Jumlah	3,754,902	3,309,148	3,038,347	2,706,802

(d) Mengikut sektor

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Pertanian	9,794	15,203	9,794	15,203
Kewangan	48,130	20,140	48,130	20,140
Perkilangan	85,525	59,093	85,525	59,093
Pengangkutan	958,261	542,049	296,260	8,004
Infrastruktur	29,054	49,528	28,292	48,042
Perdagangan	112,963	116,008	112,963	116,008
Perkhidmatan	116,198	72,443	116,198	72,443
Perumahan Hartanah (Perseorangan)	734,988	713,007	734,988	713,007
Komersial (Pembangunan Hartanah)	103,453	114,573	103,453	114,573
Pelancongan	6,042	2,755	6,042	2,755
Telekomunikasi dan Teknologi				
Maklumat	1,043	2,846	1,043	2,846
Penggunaan dan pembiayaan peribadi	1,099,830	1,157,782	1,046,038	1,090,967
Minyak dan gas	449,621	443,721	449,621	443,721
Jumlah	3,754,902	3,309,148	3,038,347	2,706,802

Termasuk dalam sektor Pengangkutan adalah portfolio pembiayaan kereta Kumpulan.

(e) Mengikut jenis pelanggan

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Perusahaan perniagaan domestik	903,266	557,061	903,266	637,565
Industri kecil dan sederhana	208,891	219,730	201,867	196,222
Individu	2,491,271	2,464,515	1,781,740	1,805,173
Entiti luar	151,474	67,842	151,474	67,842
Jumlah	3,754,902	3,309,148	3,038,347	2,706,802

(f) Pembiayaan dan pendahuluan yang tertunggak

Pergerakan dalam pembiayaan dan pendahuluan adalah seperti berikut:

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Pada 1 Januari	84,813	160,416	76,777	153,416
Kesan ke atas penggunaan IFRS 9 pada 1 Januari 2018	78,096	—	78,096	—
Diklasifikasikan sebagai merosot sepanjang tahun	90,169	30,564	86,706	26,890
Diklasifikasikan semula sebagai tidak tertunggak	(28,662)	(3,137)	(27,484)	(2,058)
Jumlah diterima	(50,721)	(36,362)	(50,721)	(36,362)
Jumlah dihapus kira dengan peruntukan	(29,822)	(66,668)	(27,731)	(65,109)
Pada 31 Disember	143,873	84,813	135,643	76,777
Jumlah kasar kemerosotan pembiayaan sebagai peratus jumlah kasar pembiayaan, pendahuluan dan lain-lain	3.8%	2.6%	4.5%	2.8%

Kumpulan menganggap pembiayaan sebagai tertunggak apabila pembiayaan adalah kredit rosot nilai di bawah IFRS 9.

(g) Pembiayaan dan pendahuluan yang tertunggak mengikut sektor

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Pertanian	4,061	1,465	4,061	1,465
Perkilangan	28,768	2,239	28,768	2,239
Pengangkutan	8,541	8,825	2,779	2,763
Infrastruktur	2,796	1,474	2,037	1,462
Perdagangan	16,259	5,429	16,259	5,429
Perkhidmatan	5,363	900	5,363	900
Perumahan Hartanah (Perseorangan)	35,443	31,786	35,443	31,785
Komersial (Pembangunan Hartanah)	10,264	17,696	10,264	17,696
Pelancongan	334	204	334	204
Penggunaan dan pembiayaan peribadi	18,730	14,795	17,021	12,834
Minyak dan Gas	13,314	—	13,314	—
Jumlah	143,873	84,813	135,643	76,777

(h) Pergerakan dalam peruntukan bagi kerugian pembiayaan dan pendahuluan

	Nota	Kumpulan BS'000	Bank BS'000
Pada 1 Januari 2017		105,689	96,437
Peruntukan dibuat sepanjang tahun	10	38,222	36,374
Jumlah dihapus kira sepanjang tahun		(66,668)	(65,109)
Pada 31 Disember 2017		77,243	67,702
Kesan penggunaan IFRS 9 pada 1 Januari 2018		11,001	12,862
Peruntukan dibuat sepanjang tahun	10	14,029	11,162
Jumlah dihapus kira sepanjang tahun		(29,822)	(27,731)
Pada 31 Disember 2018		72,451	63,995

23 Pajakan kewangan yang belum diterima

Bank telah dibenarkan membuat pajakan tanah dan bangunan hotel bagi tempoh 40 tahun bermula dari 1 Mei 2014, bagi mengetepikan dan melepaskan hak untuk mengambil tindakan pengadilan kepada salah satu penghutang. Bank kemudiannya memasuki perjanjian pajakan sub dengan pihak ketiga, membuat pajakan tanah bersama dengan bangunan hotel selama 40 tahun.

Pajakan kewangan yang belum diterima adalah seperti berikut:

	-----Kumpulan dan Bank -----		
	Pembayaran pajakan minima masa hadapan BS'000	Keuntungan BS'000	Pembayaran pajakan minima kini BS'000
2018			
Dalam masa satu tahun	700	21	679
Diantara satu dan lima tahun	2,880	438	2,442
Lebih dari lima tahun	26,340	16,841	9,499
Jumlah	29,920	17,300	12,620
2017			
Dalam masa satu tahun	660	19	641
Diantara satu dan lima tahun	2,860	437	2,423
Lebih dari lima tahun	27,060	17,537	9,523
Jumlah	30,580	17,993	12,587

24 Pelaburan dalam anak-anak syarikat

	Bank	
	2018	2017
	B\$'000	B\$'000
Pelaburan ekuiti yang tidak disebut harga	29,204	41,519
Tolak: Elaun untuk pelaburan dalam anak syarikat	(1,715)	(1,715)
	<u>27,489</u>	<u>39,804</u>

Butiran anak-anak syarikat adalah seperti berikut:

Nama Syarikat	Aktiviti utama	Negara diperbadankan/ Tempat perniagaan	Kepentingan hakmilik efektif	
			2018 %	2017 %
BIBD At-Tamwil Bhd	Pembiayaan pajakan	Negara Brunei Darussalam	100	100
- Better Sdn Bhd	Penyewaan kereta	Negara Brunei Darussalam	100	100
BIBD Securities Sdn Bhd	Broker stok/saham	Negara Brunei Darussalam	100	100
IDBB Sukuk Inc (ditutup semasa tahun itu)	Perundingan pembiayaan Islam	Negara Brunei Darussalam	–	100
BIBD Management & Services Bhd	Perkhidmatan pengurusan	Negara Brunei Darussalam	100	100
- Belait CSS Sdn Bhd	Pajakan kapal	Negara Brunei Darussalam	–	50
IBB Capital Asset Management Sdn Bhd	Pengurusan dana	Negara Brunei Darussalam	100	100
Belait Barakah Sdn Bhd	Pajakan kapal	Negara Brunei Darussalam	–	50
IBB Transport Sdn Bhd	Pajakan kenderaan	Negara Brunei Darussalam	100	100
Saujana Sdn Bhd	Pajakan pesawat	Negara Brunei Darussalam	52.5	52.5
BIBD Middle East Limited	Pengurusan dana	United Arab Emirates	100	100

Kepentingan tidak dikawal dalam anak-anak syarikat

Jadual berikut meringkaskan maklumat berkaitan dengan setiap anak-anak syarikat Kumpulan yang mempunyai kepentingan tidak dikawal yang material sebelum sebarang pengeluaran diantara kumpulan.

	2017	
	Belait Barakah 50% B\$'000	Belait CSS 50% B\$'000
Peratus kepentingan tidak dikawal		
Aset bukan semasa	23,629	101,600
Aset semasa	9,099	6,962
Liabiliti bukan semasa	—	(79,822)
Liabiliti semasa	(9,555)	(10,448)
Aset bersih	23,173	18,292
Aset bersih yang diagihkan kepada kepentingan tidak dikawal	11,587	9,146
Pendapatan	10,919	23,228
Keuntungan	5,864	5,335
Jumlah pendapatan komprehensif	5,864	5,335
Diagihkan kepada kepentingan tidak dikawal:		
Keuntungan	2,932	2,668
Jumlah pendapatan komprehensif diperuntukkan kepada kepentingan tidak dikawal	2,932	2,668
Aliran wang tunai daripada aktiviti operasi	1,315	10,362
Aliran wang tunai daripada aktiviti pelaburan	—	(1)
Aliran wang tunai daripada aktiviti pembiayaan, sebelum dividen kepada kepentingan tidak dikawal	—	(7,596)
Peningkatan pada tunai dan kesetaraan tunai bersih	1,315	2,765

Kumpulan melaksanakan penilaian kawalan ke atas anak-anak syarikat di atas dengan kepentingan tidak dikawal yang ketara dan membuat kesimpulan bahawa Bank mempunyai kawalan terhadap anak-anak syarikat kerana Kumpulan mempunyai keupayaan untuk mempengaruhi pulangan melalui kuasa mereka terhadap anak-anak syarikat, serta mempunyai pendedahan kepada kebolehubahan pulangan daripada penglibatan anak-anak syarikat.

Pada 31 Mac 2018, disebabkan kehilangan kuasa untuk membuat undian majoriti pada mesyuarat Lembaga Pengarah, Kumpulan telah memutuskan konsolidasi aset, liabiliti dan kepentingan tidak dikawal bagi Belait CSS Sdn Bhd dan Belait Barakah Sdn Bhd.

25 Pelaburan dalam syarikat bersekutu dan usaha sama

		Kumpulan		Bank	
		2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Pelaburan dalam syarikat bersekutu	25.1	20,816	17,388	7,080	7,080
Pelaburan dalam usaha sama	25.2	18,042	–	15,278	–
Jumlah		38,858	17,388	22,358	7,080

25.1 Pelaburan dalam syarikat bersekutu

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Pada kos				
Saham tidak disebut harga	7,080	7,080	7,080	7,080
Bahagian rizab selepas pengambilalihan	13,736	10,308	—	—
Pelaburan dalam syarikat bersekutu	20,816	17,388	7,080	7,080

Butiran syarikat bersekutu, yang tidak disebut harga, adalah seperti berikut:

Nama Syarikat	Aktiviti Utama	Negara diperbadankan/ Tempat perniagaan	Kepentingan hakmilik efektif	
			2018 %	2017 %
Syarikat Takaful Brunei Darussalam Sdn Bhd	Perniagaan takaful keluarga dan am	Negara Brunei Darussalam	31	31
			2018 B\$'000	2017 B\$'000
Bahagian Kumpulan pada aset bersih syarikat bersekutu pada awal tahun			17,388	14,513
Bahagian Kumpulan:				
- keuntungan daripada operasi berterusan			2,039	2,073
- dividen diterima			–	(91)
- pendapatan komprehensif lain			1,389	893
Jumlah bawaan bagi kepentingan di dalam syarikat bersekutu pada hujung tahun			20,816	17,388

Ringkasan maklumat kewangan syarikat bersekutu yang tidak selaraskan ke peratus hak milik yang dipegang Kumpulan adalah seperti berikut:

	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Aset semasa	280,936	247,028
Aset bukan semasa	55,200	55,375
Liabiliti semasa	(17,938)	(16,770)
Liabiliti bukan semasa	(251,229)	(229,425)
Aset bersih	66,969	56,208
Pendapatan	27,265	30,908
Keuntungan daripada operasi berterusan	5,961	6,687
Pendapatan komprehensif lain	4,480	2,880
Jumlah pendapatan komprehensif	10,441	9,567

Termasuk di dalam baki di atas adalah yang berikut:

	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Tunai dan kesetaraan tunai	262,182	230,675
Liabiliti kewangan semasa tidak termasuk, dagangan, lain-lain yang belum dibayar dan peruntukan	(2,699)	(2,059)
Liabiliti kewangan bukan semasa tidak termasuk dagangan, lain-lain yang belum dibayar dan peruntukan	(251,229)	(229,425)
Susut nilai dan pelunasan	(573)	(563)
Perbelanjaan dan pendapatan cukai	(1,303)	(187)

Jumlah berkumpul bagi saham Kumpulan di dalam syarikat bersekutu adalah seperti berikut:

	Kumpulan	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Keuntungan daripada operasi berterusan	2,039	2,073
Dividen diterima	—	(91)
Pendapatan komprehensif lain	1,389	893
Jumlah pendapatan komprehensif	3,428	2,875

25.2 Pelaburan dalam usaha sama

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Pada kos				
Saham tidak disebut harga	15,278	—	15,278	—
Bahagian rizab selepas pengambilalihan	2,764	—	—	—
Pelaburan dalam usaha sama	18,042	—	15,278	—

Pada 31 Mac 2018, Bank telah menjual 1 saham Belait CSS Sdn Bhd dan 1 saham Belait Barakah Sdn Bhd masing-masing pada pertimbangan B\$1.00. Penjualan saham menghasilkan perubahan sebanyak 0.01% dan 0.01% kepentingan pemilik efektif bagi Belait CSS Sdn Bhd dan Belait Barakah Sdn Bhd (secara kolektif dikenali sebagai "anak-anak syarikat"). Sehubungan itu, Kumpulan menaksir bahawa ia tidak lagi mengawal anak-anak syarikat kerana Kumpulan tidak lagi terdedah kepada, atau mempunyai hak untuk, pulangan yang berubah-ubah daripada penglibatannya dengan anak-anak syarikat dan mempunyai keupayaan untuk mempengaruhi pulangan melalui kuasanya ke atas anak-anak syarikat.

Apabila kehilangan kawalan, Kumpulan menyahiktirafkan aset dan liabiliti anak-anak syarikat, NCI yang berkaitan dengan anak-anak syarikat berjumlah sebanyak B\$22,751,000. Jumlah aset dan jumlah liabiliti diasingkan menjadi B\$133,421,000 dan B\$94,196,000 masing-masing. Keuntungan pada pengasingan anak syarikat berjumlah B\$2 dalam untung atau rugi.

Oleh kerana Kumpulan terus mengekalkan kepentingan sebanyak 49.99% dan 49.99% dalam Belait CSS Sdn Bhd dan Belait Barakah Sdn Bhd. Seterusnya, Kumpulan menyumbang Belait CSS Sdn Bhd dan Belait Barakah Sdn Bhd sebagai usahasama ekuiti. Nilai saksama entiti ini pada dinyahiktirafkan adalah B\$22,751,000.

Butiran mengenai usaha sama yang diambilalih dalam tempoh yang tidak disebutkan, adalah seperti berikut:

Nama Syarikat	Aktiviti Utama	Negara diperbadankan/ Tempat perniagaan	Kepentingan hakmilik efektif	
			2018 %	2017 %
Belait CSS Sdn Bhd	Pajakan kapal	Negara Brunei Darussalam	50	—
Belait Barakah Sdn Bhd	Pajakan kapal	Negara Brunei Darussalam	50	—
			2018 B\$'000	2017 B\$'000
Bahagian Kumpulan dalam aset bersih usaha sama yang diperoleh pada tahun			15,278	—
Bahagian Kumpulan bagi:				
- keuntungan daripada operasi berterusan			2,764	—
Jumlah bawaan bagi kepentingan dalam usaha sama pada tahun berakhir			18,042	—

Ringkasan maklumat kewangan daripada usaha sama, tidak diselaraskan bagi pemilik peratusan yang dipegang oleh Kumpulan adalah seperti berikut:

	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Aset semasa	17,055	—
Aset bukan semasa	116,024	—
Liabiliti semasa	(10,691)	—
Liabiliti bukan semasa	(70,701)	—
Aset bersih	51,687	—

	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Pendapatan	18,641	—
Keuntungan daripada operasi berterusan	5,363	—

Termasuk dalam baki di atas adalah jumlah berikut:

	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Tunai dan kesetaraan tunai	3,206	—
Liabiliti kewangan semasa tidak termasuk, dagangan, lain-lain yang belum dibayar dan peruntukan	(5,453)	—
Liabiliti kewangan bukan semasa tidak termasuk dagangan, lain-lain yang belum dibayar dan peruntukan	(66,781)	—
Susut nilai dan pelunasan	(4,519)	—
Perbelanjaan dan pendapatan cukai	(1,210)	—

Jumlah agregat bahagian Kumpulan dalam usaha sama adalah seperti berikut:

	Kumpulan	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Keuntungan daripada operasi berterusan	2,764	—

26 Aset lain

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Bayaran belum diterima	12,305	15,376	11,691	8,411
Pendapatan yang diakru dan bil yang belum diterima	15,616	12,779	15,681	12,863
Penerimaan asing belum diterima	4,325	1,036	4,325	1,036
Penghutang lain	2,340	3,881	1,233	1,214
Bayaran belum diterima diantara syarikat	—	—	30,820	131
	34,586	33,072	63,750	23,655
Prabayar	6,527	8,714	6,477	8,057
Jumlah	41,113	41,786	70,227	31,712

Pada tahun itu, Kumpulan dan Bank mengiktiraf elaun bagi kemerosotan sebanyak B\$413,000 (2017: B\$1,864,000) dan B\$413,000 (2017: B\$739,000) masing-masing bagi bayaran belum diterima dalam untung atau rugi.

Hartanah dan peralatan

Kumpulan

Kos

	Pajakan penambahbaikan BS'000	Peralatan, perabot dan kelengkapan BS'000	Kenderaan bermotor BS'000	Aset di bawah pajakan BS'000	Kerja dalam pelaksanaan BS'000	Perisian komputer BS'000	Jumlah BS'000
Pada 1 Januari 2017	33,380	39,730	730	147,938	5,324	48,156	275,258
Tambahan	1,019	1,645	—	—	9,138	3,107	14,909
Pelupusan	(40)	(95)	(575)	—	—	—	(710)
Pindahan	240	788	—	—	(11,354)	10,326	—
Pada 31 Disember 2017	34,599	42,068	155	147,938	3,108	61,589	289,457
Tambahan	51	587	—	12,023	12,937	518	26,116
Pelupusan	(19)	(1,235)	(22)	—	—	(104)	(1,380)
Pindahan	689	2,048	—	—	(7,409)	4,672	—
Pelupusan kepentingan dalam anak syarikat	—	(2,874)	—	(147,938)	—	—	(150,812)
Pada 31 Disember 2018	35,320	40,594	133	12,023	8,636	66,675	163,381

Susut nilai terkumpul

Pada 1 Januari 2017	12,805	24,302	602	22,090	—	37,122	96,921
Susut nilai bagi tahun	2,468	4,867	61	5,886	—	5,469	18,751
Pelupusan	(40)	(95)	(550)	—	—	—	(685)
Pada 31 Disember 2017	15,233	29,074	113	27,976	—	42,591	114,987
Susut nilai bagi tahun	2,790	4,685	18	3,266	—	5,691	16,450
Pelupusan	(19)	(1,153)	(22)	—	—	(104)	(1,298)
Pelupusan kepentingan dalam anak syarikat	—	(2,790)	—	(29,422)	—	—	(32,212)
Pada 31 Disember 2018	18,004	29,816	109	1,820	—	48,178	97,927

Jumlah bawaan

Pada 31 Disember 2017	19,366	12,994	42	119,962	3,108	18,998	174,470
Pada 31 Disember 2018	17,316	10,778	24	10,203	8,636	18,497	65,454

Aset di bawah pajakan termasuk kenderaan bermotor (2018: kenderaan bermotor, 2017: kapal) di bawah pajakan operasi.

	Pajakan penambahbaikan	Peralatan, perabot dan kelengkapan	Kenderaan bermotor	Kerja dalam perlaksanaan	Perisian komputer	Jumlah
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Bank						
Kos						
Pada 1 Januari 2017	31,563	29,193	735	5,324	48,095	114,910
Tambahan	1,019	1,245	—	9,138	3,107	14,509
Pelupusan	—	—	(575)	—	—	(575)
Pindahan	240	788	—	(11,354)	10,326	—
Pada 31 Disember 2017	32,822	31,226	160	3,108	61,528	128,844
Tambahan	51	808	—	9,971	518	11,348
Pelupusan	(19)	(20)	(22)	—	(104)	(165)
Pindahan	689	2,048	—	(7,409)	4,672	—
Pada 31 Disember 2018	33,543	34,062	138	5,670	66,614	140,027
Susut nilai terkumpul						
Pada 1 Januari 2017	11,702	17,582	606	—	37,065	66,955
Susut nilai bagi tahun	2,405	4,110	61	—	5,471	12,047
Pelupusan	—	—	(550)	—	—	(550)
Pada 31 Disember 2017	14,107	21,692	117	—	42,536	78,452
Susut nilai bagi tahun	2,709	3,927	18	—	5,692	12,346
Pelupusan	(19)	(20)	(22)	—	(104)	(165)
Pada 31 Disember 2018	16,797	25,599	113	—	48,124	90,633
Jumlah bawaan						
Pada 31 Disember 2017	18,715	9,534	43	3,108	18,992	50,392
Pada 31 Disember 2018	16,746	8,463	25	5,670	18,490	49,394

28 Pelaburan hartanah

	Kumpulan dan Bank BS'000
Kos	
Pada 1 Januari 2017	32,845
Tambahan	12
Dihapus kira	(412)
Pada 31 Disember 2017	32,445
Tambahan	47
Pada 31 Disember 2018	32,492
Susut nilai terkumpul	
Pada 1 Januari 2017	5,411
Caj bagi tahun	1,316
Dihapus kira	(169)
Pada 31 Disember 2017	6,558
Caj bagi tahun	1,304
Pada 31 Disember 2018	7,862
Jumlah bawaan	
Pada 31 Disember 2017	25,887
Pada 31 Disember 2018	24,630

Pada tahun 2011, Bank telah memeterai perjanjian pajakan dengan pelanggan, yang mana Bank telah diberikan hak untuk pajakan bagi tempoh baki pajakan selama 49 tahun sebagai pertimbangan, yang mana Bank bersetuju untuk menyetepikan hak untuk pembayaran balik pembiayaan yang diberikan kepada pelanggan. Berikutan perjanjian itu, Bank telah mencatatkan kepentingan dalam pelaburan hartanah ini, berdasarkan jumlah pembiayaan tertunggak pada tarikh perjanjian. Jumlah ini juga dianggarkan hampir dengan nilai saksama kepentingan pelaburan hartanah pada tarikh tersebut.

Hirarki nilai saksama, teknik penilaian dan input yang tidak diperhatikan

Berdasarkan laporan penilaian terkini, nilai saksama hartanah pelaburan adalah B\$36,100,000 (2017: B\$36,100,000). Nilai saksama pelaburan hartanah adalah berdasarkan kepada laporan penilaian yang disediakan oleh firma luar, penilai profesional bebas, yang mempunyai kelayakan profesional yang diiktiraf dan pengalaman terkini dalam lokasi dan kategori hartanah yang dinilai.

Teknik penilaian yang diaplikasi ialah pendekatan aliran tunai yang didiskaun (Peringkat 3). Nilai saksama pelaburan hartanah tersebut datang daripada aliran tunai yang berpotensi dari bangunan berdasarkan baki tempoh pajakan. Input utama tidak diperhatikan termasuk anggaran kadar penghunian sebanyak 70% (2017: 70.0%).

29 Aset cukai tertunda/(liabiliti)

Aset cukai tertunda dan liabiliti menyebabkan yang berikut:

Kumpulan	Pada 1 Januari 2017 BS'000	Dikira dalam untung atau rugi BS'000	Dikira dalam pendapatan komprehensif lain BS'000	Pada 31 Disember 2017 BS'000	Kesan ke atas penggunaan IFRS 9 BS'000	Dikira dalam untung atau rugi BS'000	Dikira dalam pendapatan komprehensif lain BS'000	Pengasingan BS'000	Pada 31 Disember 2018 BS'000
Aset cukai tertunda									
Elaun bagi pembiayaan dan pendahuluan	11,964	(1,696)	—	10,268	2,380	(1,600)	—	—	11,048
Elaun bagi pelaburan	7,331	(7,331)	—	—	197	43	—	—	240
Elaun bagi pelaburan dalam anak syarikat	—	317	—	317	—	—	—	—	317
Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	—	—	—	—	—	—	855	—	855
Pelaburan sedia untuk jualan	173	—	(173)	—	231	—	(231)	—	—
Liabiliti lain	—	370	—	370	314	(219)	—	—	465
Jumlah	19,468	(8,340)	(173)	10,955	3,122	(1,776)	624	—	12,925
Liabiliti cukai tertunda									
Hartanah dan peralatan	(10,911)	(3,330)	—	(14,241)	—	(687)	—	9,954	(4,974)
Pelaburan sedia untuk jualan	—	—	(85)	(85)	—	—	85	—	—
Jumlah	(10,911)	(3,330)	(85)	(14,326)	—	(687)	85	9,954	(4,974)
Jumlah cukai tertunda aset/ (liabiliti)	8,557	(11,670)	(258)	(3,371)	3,122	(2,463)	709	9,954	7,951

Bank	Pada 1 Januari 2017 B\$'000	Dikiraif dalam untung atau rugi B\$'000	Dikiraif dalam pendapatan komprehensif lain B\$'000	Pada 31 Disember 2017 B\$'000	Kesan ke atas penggunaan IFRS 9 B\$'000	Dikiraif dalam untung atau rugi B\$'000	Dikiraif dalam pendapatan komprehensif lain B\$'000	Pada 31 Disember 2018 B\$'000
Aset cukai tertunda								
Elaun bagi pembiayaan dan pendahuluan	12,154	(1,874)	-	10,280	2,380	(2,002)	-	10,658
Elaun bagi pelaburan	7,331	(7,331)	-	-	197	43	-	240
Elaun bagi pelaburan dalam anak syarikat	-	317	-	317	-	-	-	317
Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	-	-	-	-	-	-	855	855
Pelaburan sedia untuk jualan	173	-	(173)	-	231	-	(231)	-
Lain-lain	-	-	-	-	314	151	-	465
Jumlah	19,658	(8,888)	(173)	10,597	3,122	(1,808)	624	12,535
Liabiliti cukai tertunda								
Hartanah dan peralatan	(2,370)	(2,104)	-	(4,474)	-	(27)	-	(4,501)
Pelaburan sedia untuk jualan	-	-	(85)	(85)	-	-	85	-
Jumlah	(2,370)	(2,104)	(85)	(4,559)	-	(27)	85	(4,501)
Jumlah cukai tertunda aset/ (liabiliti)	17,288	(10,992)	(258)	6,038	3,122	(1,835)	709	8,034

30 Deposit daripada pelanggan

(a) Mengikut jenis deposit

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Dana bukan Mudharabah				
Deposit tuntutan	1,521,620	1,582,402	1,524,369	1,597,157
Deposit simpanan	1,116,697	1,101,916	1,066,459	1,051,841
Deposit pelaburan am	4,797,937	4,640,357	4,736,741	4,584,057
	7,436,254	7,324,675	7,327,569	7,233,055
Mudharabah (<i>perkongasian keuntungan</i>)				
Deposit tuntutan	77,008	86,084	77,008	86,084
Deposit simpanan	107,871	115,609	107,871	115,609
	184,879	201,693	184,879	201,693
Jumlah	7,621,133	7,526,368	7,512,448	7,434,748

(b) Mengikut jenis pelanggan

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Kerajaan dan Badan-badan berkanun	3,157,134	2,102,297	3,157,134	2,102,297
Syarikat-syarikat perniagaan	1,821,160	2,831,732	1,808,046	2,838,310
Individu	2,642,839	2,592,339	2,547,268	2,494,141
Jumlah	7,621,133	7,526,368	7,512,448	7,434,748

31 Deposit daripada Bank dan institusi kewangan lain

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Bukan Mudharabah				
Bank-bank konvensional yang berlesen di Brunei Darussalam	192	6,853	192	6,853
Bank-bank Islam dan institusi kewangan Islam yang berlesen di Brunei Darussalam	191,397	179,396	91,396	79,816
Syarikat-syarikat kewangan yang berlesen di Brunei Darussalam	2	2	121,438	154,228
Syarikat-syarikat insurans yang berlesen di Brunei Darussalam	897	3,783	897	3,783
Syarikat-syarikat takaful yang berlesen di Brunei Darussalam	333,003	308,950	184,458	126,979
Bank-bank dan institusi kewangan luar negeri yang lain	23,453	7,979	23,453	7,979
Jumlah	548,944	506,963	421,834	379,638

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Mudharabah (<i>perkongsian keuntungan</i>)				
Bank-bank Islam dan institusi kewangan Islam yang berlesen di Brunei Darussalam	1,100	10,180	1,100	10,180
Syarikat-syarikat insurans yang berlesen di Brunei Darussalam	50	—	50	—
Syarikat-syarikat takaful yang berlesen di Brunei Darussalam	1,429	4,290	1,429	4,290
Jumlah	2,579	14,470	2,579	14,470
Jumlah	551,523	521,433	424,413	394,108

32 Penempatan daripada Institusi Kewangan lain

Penempatan jangka pendek antara bank mempunyai kematangan asal kurang daripada tiga bulan.

33 Liabiliti lain

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Perbelanjaan yang telah diakru	30,121	26,763	27,013	24,094
Peruntukan bagi pelan caruman yang ditetapkan	791	515	670	406
Liabiliti bagi anugerah kerja lama	2,769	3,027	2,721	2,982
Manfaat kakitangan jangka pendek	12,343	13,738	10,017	11,340
Cek yang perlu dibayar	5,162	5,360	5,162	5,360
Pendapatan yang dibayar kepada penyimpan	20,644	17,202	18,658	14,979
Penerimaan asing yang perlu dibayar	4,325	909	4,325	908
Peniaga yang perlu dibayar	7,196	3,339	7,196	3,339
Dividen saham yang perlu dibayar	3,376	5,429	3,376	3,429
Pemiutang lain	8,887	11,680	7,442	6,614
Simpanan pembiayaan yang berkaitan dengan liabiliti	6,061	8,698	6,061	8,698
Yang perlu dibayar antara syarikat lain-lain	—	—	1,639	979
Lain-lain	16,078	18,740	14,965	16,680
Jumlah	117,753	115,400	109,245	99,808

34 Peruntukan zakat dan cukai

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Zakat	3,566	2,831	3,566	2,831
Peruntukan cukai	69,939	54,783	56,188	38,150
Jumlah	73,505	57,614	59,754	40,981

35 Modal saham

	Bilangan saham B\$0.70 setiap satu		Jumlah	
	2018	2017	2018 B\$	2017 B\$
Kumpulan dan Bank				
Dibenarkan:				
Saham biasa B\$0.70 setiap satu	1,428,571,429	1,428,571,429	1,000,000,000	1,000,000,000
Jumlah	1,428,571,429	1,428,571,429	1,000,000,000	1,000,000,000

Diterbitkan dan dibayar penuh:

Saham biasa B\$0.70 setiap satu	724,749,512	724,749,512	507,324,659	507,324,659
Pada hujung tahun	724,749,512	724,749,512	507,324,659	507,324,659

Pemegang-pemegang saham biasa berhak untuk menerima dividen sebagaimana diisytiharkan dari masa ke semasa, dan juga berhak untuk satu undian bagi setiap saham di Mesyuarat pemegang-pemegang saham Bank. Kesemua saham biasa adalah ditaraf sama rata dalam mengambil kira dengan baki aset-aset Bank.

36 Rizab berkanun dan rizab-rizab lain

Rizab berkanun

	Jumlah B\$'000
Kumpulan	
Pada 1 Januari 2017	453,044
Pemindahan daripada keuntungan tahun semasa	44,455
Pada 31 Disember 2017	497,499
Pemindahan daripada keuntungan tahun semasa	36,934
Pada 31 Disember 2018	534,433

	Jumlah B\$'000
Bank	
Pada 1 Januari 2017	416,040
Pemindahan daripada keuntungan tahun semasa	42,455
Pada 31 Disember 2017	458,495
Pemindahan daripada keuntungan tahun semasa	34,934
Pada 31 Disember 2018	493,429

Rizab berkanun dikekalkan mematuhi Seksyen 24 (1) Perintah Perbankan Islam, 2008 dan Seksyen 13 Akta Syarikat Kewangan, Bab 89 dan tidak boleh diagihkan sebagai dividen.

Rizab-rizab lain

	Rizab nilai saksama BS'000	Rizab terjamahan matawang asing BS'000	Pendapatan yang ditahan BS'000	Jumlah BS'000
Kumpulan				
Pada 1 Januari 2017	530	–	213,181	213,711
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	1,876	–	110,582	112,458
Pergerakan Matawang Asing	–	(18)	–	(18)
Pemindahan kepada rizab berkanun	–	–	(44,455)	(44,455)
Dividen yang dibayar kepada saham biasa	–	–	(197,113)	(197,113)
Pada 31 Disember 2017	2,406	(18)	82,195	84,583
Kesan penggunaan IFRS 9	2,670	–	(11,183)	(8,513)
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	(4,707)	–	146,328	141,621
Pergerakan Matawang Asing	–	–	(1,298)	(1,298)
Pergerakan matawang asing	–	(12)	–	(12)
Pemindahan kepada rizab berkanun	–	–	(36,934)	(36,934)
Dividen yang dibayar pada saham biasa	–	–	(36,781)	(36,781)
Pada 31 Disember 2018	369	(30)	142,327	142,666
Pendapatan yang ditahan yang boleh diagihkan			139,327	139,327
Pendapatan yang ditahan yang tidak boleh diagihkan pada rizab berhemat untuk kerugian kredit (<i>Prudential Reserve Credit Losses- PRCL</i>)			3,000	3,000
Pada 31 Disember 2018			142,327	142,327

	Rizab nilai saksama BS'000	Pendapatan yang ditahan BS'000	Jumlah BS'000
Bank			
Pada 1 Januari 2017	(762)	107,254	106,492
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	1,139	169,818	170,957
Pemindahan kepada rizab berkanun	–	(42,455)	(42,455)
Dividen yang dibayar kepada saham biasa	–	(197,113)	(197,113)
Pada 31 Disember 2017	377	37,504	37,881
Kesan penggunaan IFRS 9	2,625	(14,242)	(11,617)
Jumlah pendapatan komprehensif bagi tahun	(6,121)	139,735	133,614
Pemindahan kepada rizab berkanun	–	(34,934)	(34,934)
Dividen yang dibayar pada saham biasa	–	(36,781)	(36,781)
Pada 31 Disember 2018	(3,119)	91,282	88,163
Pendapatan yang ditahan boleh diagihkan		88,282	88,282
Pendapatan yang ditahan yang tidak boleh diagihkan pada rizab berhemat untuk kerugian kredit (<i>Prudential Reserve Credit Losses-PRCL</i>)		3,000	3,000
Pada 31 Disember 2018		91,282	91,282

Rizab nilai saksama termasuk perubahan kumulatif nilai saksama aset kewangan diukur pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain tidak termasuk kerugian kemerosotan, hingga aset kewangan dinyahiktiraf.

Pendapatan yang ditahan yang tidak boleh diagihkan terdiri daripada rizab berhemat untuk kerugian kredit (PRCL) yang berkaitan dengan pendapatan keuntungan yang diakru pada pembiayaan dan pendahuluan yang tidak dibayar. Dengan mematuhi peraturan AMBD, rizab tidak boleh diagihkan sehingga mereka dikumpulkan.

37 Transaksi dengan pihak-pihak yang berkenaan

Identiti pihak-pihak berkaitan

Untuk tujuan penyata kewangan, sesuatu pihak adalah dianggap berkaitan dengan Kumpulan jika Kumpulan mempunyai keupayaan, secara langsung atau tidak langsung, untuk mengawal pihak atau mempengaruhi dalam membuat keputusan berkaitan kewangan dan operasi, atau sebaliknya, yang mana Kumpulan dan pihak tersebut tertakluk kepada kawalan lazim atau pengaruh penting lazim. Pihak berkaitan mungkin adalah individu atau entiti lain.

Kumpulan dan Bank mempunyai hubungan pihak berkaitan dengan anak-anak syarikat, pemegang saham yang cukup banyak, syarikat bersekutu dan kakitangan pengurusan utama.

Kakitangan pengurusan utama adalah diertikan sebagai individu yang mempunyai autoriti dan tanggungjawab untuk merancang, mengarah dan mengawal aktiviti-aktiviti Kumpulan samada secara langsung atau tidak langsung. Kakitangan pengurusan utama termasuk semua Pengarah-Pengarah Kumpulan, dan setengah ahli-ahli pengurusan kanan bagi Kumpulan.

Pengurusan utama yang mempunyai hubungan perbankan dengan entiti-entiti Kumpulan yang berkaitan dengan perjalanan perniagaan secara normal dan pada terma yang sama, termasuk kadar faedah dan sekuriti, bagi transaksi yang berbanding dengan individu lain yang mempunyai kedudukan serupa atau, yang mana bersesuaian, dengan kakitangan lain. Transaksi tersebut tidak membabitkan lebih dari risiko biasa pembayaran balik atau menunjukkan ciri-ciri yang tidak menguntungkan.

- (a) Baki-baki yang belum dijelaskan bagi Kumpulan dan Bank, dengan pihak berkaitan adalah seperti berikut:

	Kumpulan	
	2018	2017
	BS'000	BS'000
Usaha sama		
<i>Jumlah patut diterima daripada</i>		
Pembiayaan	71,697	—
Lain-lain	131	—
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Lain-lain	2,695	—
Syarikat bersekutu		
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	277,487	249,277
Lain-lain	2,562	1,864
Kakitangan pengurusan utama		
<i>Jumlah patut diterima daripada</i>		
Pembiayaan (tidak termasuk Kad kredit)	2,571	2,245
Kad kredit	71	61
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	4,066	3,698
Pihak lain yang berkaitan		
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	1,398,088	1,928,351

	Bank	
	2018	2017
	BS'000	BS'000
Usaha sama		
<i>Jumlah patut diterima daripada</i>		
Pembiayaan	71,697	—
Lain-lain	131	—
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	2,695	—
Anak-anak syarikat		
<i>Jumlah patut diterima daripada</i>		
Pembiayaan	—	79,892
Penempatan	364,000	364,000
Lain-lain	728	330
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	125,700	169,309
Lain-lain	1,450	1,144
Syarikat bersekutu		
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	171,087	132,806
Lain-lain	1,045	808
Kakitangan pengurusan utama		
<i>Jumlah patut diterima daripada</i>		
Pembiayaan (tidak termasuk Kad kredit)	1,515	1,938
Kad kredit	71	61
Kakitangan pengurusan utama		
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	1,571	3,677
Pihak lain yang berkaitan		
<i>Jumlah patut dibayar kepada</i>		
Deposit	1,398,088	1,928,351

(b) Transaksi pihak berkaitan bagi Kumpulan dan Bank adalah seperti berikut:

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Anak-anak Syarikat				
<i>Pendapatan</i>				
Pendapatan bagi pembiayaan	—	—	1,263	5,533
Pendapatan lain	—	—	35,614	100,183
<i>Perbelanjaan</i>				
Pendapatan yang dibayar/akan dibayar kepada penyimpan	—	—	1,448	1,019
Perbelanjaan lain	—	—	1,185	—
Usaha sama				
<i>Pendapatan</i>				
Pendapatan bagi pembiayaan	3,656	—	3,656	—
Syarikat bersekutu				
<i>Pendapatan</i>				
Pendapatan diagihkan kepada penyimpan	270	212	—	—
<i>Perbelanjaan</i>				
Pendapatan yang dibayar/akan dibayar kepada penyimpan	4,565	1,915	1,334	722
Perbelanjaan lain	93	95	—	—
Kakitangan pengurusan utama				
<i>Pendapatan</i>				
Pendapatan bagi pembiayaan	41	57	29	32
<i>Perbelanjaan</i>				
Pendapatan yang dibayar/akan dibayar kepada penyimpan	6	10	6	10
Pihak lain yang berkaitan				
<i>Perbelanjaan</i>				
Pendapatan yang dibayar/akan dibayar kepada penyimpan	16,141	9,610	16,141	9,610

Kakitangan pengurusan utama

Pampasan kakitangan pengurusan utama termasuk ganjaran Pengarah adalah seperti berikut:

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS\$'000	BS\$'000	BS\$'000	BS\$'000
Yuran pengarah dan ganjaran lain	1,136	1,222	1,136	1,222
Kakitangan pengurusan utama lain:				
- Gaji dan manfaat kakitangan	6,151	6,486	5,647	6,279
Cukai pegangan yang dibayar	435	621	435	621

Jumlah saham yang dipegang oleh kakitangan pengurusan utama adalah seperti berikut:

	Kumpulan	
	2018	2017
Jumlah saham yang dipegang ('000)	49	63

Kepentingan yang dipegang oleh syarikat bersekutu

Bilangan saham Bank yang dipegang oleh syarikat bersekutu pada 31 Disember 2018 adalah 11,707,000 (2017: 11,707,000).

Kepentingan yang dipegang oleh Kerajaan dan entiti yang dikawal kerajaan

Kerajaan Negara Brunei Darussalam melalui pelbagai Kementerian dan Lembaga Berkanun mempunyai kawalan ke atas Kumpulan. Oleh itu, Kerajaan Negara Brunei Darussalam dan badan-badan lain yang dikawal Kerajaan yang lain adalah pihak berkaitan Kumpulan.

Kumpulan memasuki transaksi dengan banyak badan-badan ini pada asas tulus kini. Transaksi utama dijalankan dengan entiti ini adalah seperti yang dinyatakan di bawah.

Transaksi signifikan secara individu

Transaksi lain termasuk pembayaran cukai syarikat Brunei Darussalam (Nota 12, 13 dan 33) dan transaksi perbankan seperti pembiayaan dan deposit yang dijalankan dalam perhubungan biasa bank dan pelanggan.

38 Pengurusan risiko kewangan

Oleh kerana Penyata-penyata Kedudukan Kewangan, Penyata Pendapatan, Penyata Pendapatan Komprehensif Lain, Perubahan dalam Ekuiti dan Aliran Wang Tunai Kumpulan terutamanya daripada Bank, dan anak-anak syarikat yang material, dasar-dasar pengurusan risiko kewangan yang didedahkan adalah berkaitan dengan Bank, kecuali dinyatakan sebaliknya.

Tinjauan pengurusan risiko

Kumpulan mempunyai pendedahan kepada risiko-risiko dari instrumen kewangan:

- Risiko kredit
- Risiko pasaran
- Risiko kecairan
- Risiko operasi

Struktur fungsi pentadbiran pengurusan risiko

Bank telah menyelaraskan tanggungjawab risiko organisasinya dengan matlamat mewujudkan pendapat lazim di seluruh Bank. Sebagai amalan perniagaan yang baik dan berhemat, fungsi pengurusan risiko teras Bank, yang melapor kepada Jawatankuasa Audit, Kewangan dan Risiko (*Audit, Finance and Risk Committee – “AFRC”*) melalui Jawatankuasa Risiko Kredit (*Credit Risk Committee – “CRC”*), Aset Liabiliti (*Asset Liability Committee – “ALCO”*), adalah berasingan dan jelas dibahagikan daripada bahagian-bahagian perniagaan.

(a) Risiko kredit

Tinjauan dasar-dasar risiko kredit Bank

Risiko kredit timbul disebabkan oleh pelanggan atau pihak lain yang gagal untuk memenuhi kewajipan kewangan dan/atau kontrak apabila tertangguh. Kewajipan tersebut datangnya daripada operasi pembiayaan perdagangan dan pelaburan-pelaburan dijalankan oleh Bank. Sebagaimana perniagaan utama Bank kepada risiko kredit adalah terutamanya daripada aktiviti-aktiviti pembiayaan kepada pengguna, peminjam korporat dan perniagaan kecil dan sederhana (*“SMEs”*) dan institusi-institusi kewangan.

Pengurusan risiko kredit

Lembaga Pengarah Bank dan anak-anak syarikat telah mewakilkan tanggungjawab penyeliaan risiko kredit kepada Jawatankuasa Risiko Kredit (*Credit Risk Committee*), adalah bertanggungjawab untuk menguruskan risiko kredit Bank, termasuk yang berikut:-

- Bagi menyokong pengurusan dalam membina portfolio kredit yang sihat sejajar dengan strategi dan keinginan risiko Bank;
- Bagi membangun keupayaan yang meningkat untuk mengenal pasti, mengukur dan mengelak atau mengurangkan isu-isu risiko kredit yang berpotensi; dan
- Bagi menyesuaikan dengan keperluan kredit berkanun, kawal selia dan dalaman.

Risiko kredit korporat dinilai oleh unit-unit perniagaan dan dinilai dan diluluskan menurut pentadbiran risiko kredit Bank. Setiap pendedahan adalah diberikan dengan penarafan kredit berdasarkan pada penilaian faktor-faktor kualitatif dan kuantitatif yang berkaitan termasuk kedudukan kewangan peminjam, jenis-jenis kemudahan dan sekuriti atau cagaran yang dicadangkan. Hirarki pihak-pihak berkuasa penglulusan kredit dan struktur jawatankuasa Bank secara menyeluruh adalah siap diatur untuk memastikan piawaian menaja jamin yang bersesuaian adalah dikuatkuasakan secara konsisten di kalangan Bank.

Kaji semula adalah dijalankan secara kerap dengan mengemaskinikan maklumat kedudukan kewangan peminjam, kedudukan pasaran, keadaan industri dan ekonomi dan kelakuan akaun. Langkah pembaikan akan dilaksanakan apabila ada tanda-tanda kemerosotan kredit.

Pendedahan kredit pengguna adalah diuruskan berdasarkan secara program. Program-program kredit adalah dinilai bersama diantara unit risiko kredit dan unit perniagaan. Kaji semula pada program kredit dijalankan secara kerap untuk menilai prestasi *portfolio*.

Pendedahan risiko kredit pihak lain adalah diuruskan melalui had pihak lain samada pada asas nama tunggal atau asas kumpulan pihak lain yang juga mematuhi Garispandu Had Pinjaman Tunggal yang dikeluarkan oleh AMBD. Bank jika berlakunya kemungkiran pihak lain. Bank memantau dan mengurus pendedahan kepada pihak lain pada dasar hari ke hari.

Untuk menguruskan pendedahan yang besar dalam portfolio pembiayaan dan pendahuluan, Bank mengenakan had dan garis panduan pemberian pinjaman yang berkaitan dengan:

- Berdaulat;
- Segmen perniagaan;
- Sektor ekonomi;
- Kumpulan pelanggan tunggal;
- Bank-bank dan institusi kewangan bukan Bank;
- Pihak lain; dan
- Cagaran.

Bank telah mewujudkan kumpulan khas dari Kutipan dan Pemulihan untuk mengurus secara efektif kredit-kredit yang mudah terjejas Bank. Perhatian khusus adalah diberikan kepada kredit-kredit yang mudah terjejas yang mana pemantauan intensif dan kerap akan dijalankan untuk mempercepatkan tindakan pemulihan.

Kaji semula penarafan kredit dalaman

Kaji semula penarafan kredit dalaman adalah sebahagian penting daripada pengurusan kredit risiko Bank, proses membuat keputusan, penilaian kecukupan peruntukan dan modal.

Gred risiko kredit untuk Korporat, SMEs, Institusi Kewangan dan Bank dinilai menggunakan kaedah penarafan *Standard & Poor ("S & P")*. Penarafan ini dikaitkan dengan kehendak risiko Bank dan membenarkan Bank memadankan penarafan kepada statistik kemungkiran.

Tinjauan dasar-dasar risiko kredit anak-anak syarikat

Risiko kredit timbul disebabkan oleh pelanggan atau pihak lain gagal untuk memenuhi kewajipan kewangan dan/atau kontrak apabila tertangguh. Kewajipan tersebut timbul daripada operasi pembiayaan sewa beli anak syarikat tersebut terus sewa beli pembiayaan dan penempatan dengan anak syarikat. Sebagaimana perniagaan utama anak syarikat adalah sewa-beli, risiko kredit adalah terutamanya daripada aktiviti pembiayaan.

(a) Jawatankuasa peraturan perniagaan

Untuk menguruskan risiko kredit yang sangat ketara, lembaga subsidiari, melalui jawatankuasa peraturan perniagaan, telah menubuhkan dasar jualan, dengan peraturan perniagaan dan matriks kuasa pengesahan yang dijalankan oleh penggunaan sistem sokongan keputusan, yang memastikan konsistensi dan pematuhan dalam pengunderaitan kreditnya proses. Prestasi sistem sokongan keputusan dipantau, setiap bulan, oleh jawatankuasa dan pelarasan dasar dibuat sebagaimana yang diperlukan.

(b) Model penarafan kredit dalaman

Model penarafan kredit dalaman adalah sebahagian penting daripada pengurusan risiko kredit anak syarikat, proses membuat keputusan, penilaian kecukupan peruntukan dan penilaian modal. Pendedahan pengguna adalah diberikan penarafan kredit dengan menggunakan model kad pemarkahan aplikasi dan tingkah laku (*application and behavioural scorecard model*) berdasarkan penilaian ciri-ciri ramalan. Prestasi ramalan kedua-dua kad pemarkahan disahkan setiap bulan oleh jawatankuasa peraturan perniagaan dengan menggunakan kaedah yang telah ditetapkan, termasuk pangkat pesanan, statistik PSI, faktor K dan koefisien Gini.

(c) Jabatan Pemulihan

Anak syarikat telah menubuhkan fungsi jabatan pemulihan khusus yang terdiri daripada tiga unit untuk menangani pelbagai peringkat lemah; pasukan rundingan hadapan, pasukan pelupusan dan pelupusan cagaran dan pasukan litigasi. Pasukan ini melaporkan kepada Ketua Bahagian Pemulihan yang, pada seterusnya, melaporkan kepada jawatankuasa peraturan perniagaan untuk meminimumkan kerugian kredit yang timbul.

Pendedahan maksimum pada risiko kredit

Jadual berikut membentangkan pendedahan maksimum pada risiko kredit Kumpulan dan Bank pada aset-aset yang diiktiraf dan instrumen kewangan yang tidak diiktiraf tanpa mengambil kira sebarang cagaran yang dipegang atau kredit tambahan lain. Bagi aset-aset yang diiktiraf, pendedahan pada risiko kredit adalah sama dengan jumlah bawaan. Bagi liabiliti kontingen, pendedahan maksimum pada risiko kredit adalah jumlah maksima yang Kumpulan dan Bank perlu membayar jika kewajipan untuk instrumen yang diterbitkan dipanggil. Bagi komitmen kredit, pendedahan maksima pada risiko kredit adalah jumlah keseluruhan bagi kemudahan kredit yang dibenarkan tetapi belum dipakai oleh pelanggan.

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
<i>Pendedahan risiko kredit pada aset-aset yang diiktiraf:</i>				
Wang Tunai dan kesetaraan tunai	2,497,449	2,419,360	2,503,325	2,610,380
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	445,202	456,933	407,452	419,913
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	2,015,303	1,974,964	2,377,589	2,150,964
Sukuk Kerajaan	20,414	16,198	20,414	16,198
Pelaburan	1,180,534	1,177,532	1,180,534	1,177,532
Aset kewangan derivatif	27,831	40,865	27,831	40,865
Pembiayaan dan pendahuluan	3,682,451	3,231,905	2,974,352	2,639,100
Pajakan kewangan belum diterima	12,620	12,587	12,620	12,587
Aset lain	34,586	33,072	63,750	23,655
Jumlah kecil	9,916,390	9,363,416	9,567,867	9,091,194
<i>Pendedahan risiko kredit pada instrument kewangan yang tidak diiktiraf:</i>				
Komitmen kredit	153,057	179,528	153,057	179,528
Liabiliti kontingen	373,507	595,366	373,507	595,366
Jumlah kecil	526,564	774,894	526,564	774,894
Jumlah pendedahan kredit	10,442,954	10,138,310	10,094,431	9,866,088

Pelaburan tidak termasuk pelaburan ekuiti yang terdiri daripada sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Aset lain tidak termasuk prabayaran.

(i) **Tumpuan risiko kredit bagi Kumpulan dan Bank**

Kumpulan memantau konsentrisasi risiko kredit mengikut sektor. Analisis bagi konsentrisasi risiko kredit daripada aset adalah seperti berikut:

	Wang tunai dan dana jangka pendek dan deposit dan penempatan dengan institusi keuangan BS'000	Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam BS'000	Sukuk Kerajaan BS'000	Pelaburan BS'000	Aset keuangan derivatif BS'000	Pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Pajakan keuangan belum diterima BS'000	Aset lain BS'000	Jumlah dalam kunci kira- kira BS'000	Komitmen dan kontingen BS'000
Kumpulan										
2018										
Pertanian	—	—	—	—	—	8,770	—	—	8,770	3,471
Kewangan	4,512,752	—	—	537,412	27,831	48,053	—	—	5,126,048	156,278
Perkilangan	—	—	—	—	—	76,359	—	—	76,359	4,793
Pengangkutan	—	—	—	71,062	—	949,107	—	—	1,020,169	19,951
Infrastruktur	—	—	—	—	—	28,368	—	—	28,368	114,052
Perdagangan	—	—	—	—	—	106,217	—	—	106,217	29,794
Perkhidmatan	—	—	—	75,092	—	113,120	12,620	—	200,832	30,647
Perumahan Hartanah (Perseorangan)	—	—	—	—	—	722,491	—	—	722,491	20,830
Komersial (Pembangunan hartanah)	—	—	—	63,260	—	101,094	—	—	164,354	20,835
Pelancongan	—	—	—	—	—	6,006	—	—	6,006	3,713
Telekomunikasi dan teknologi maklumat	—	—	—	—	—	1,024	—	—	1,024	4,525
Penggunaan dan pembinaan peribadi	—	—	—	—	—	1,079,406	—	—	1,079,406	62,978
Minyak dan gas	—	—	—	—	—	442,436	—	—	442,436	54,697
Lain-lain	—	445,202	20,414	433,708	—	—	—	34,586	933,910	—
Jumlah	4,512,752	445,202	20,414	1,180,534	27,831	3,682,451	12,620	34,586	9,916,390	526,564

Pelaburan tidak termasuk pelaburan ekuiti yang terdiri daripada sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga. Aset lain tidak termasuk prabayaran.

	Wang tunai dan dana jangka pendek dan deposit dan penempatan dengan institusi kewangan BS'000	Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam BS'000	Sukuk Kerajaan BS'000	Pelaburan BS'000	Aset kewangan derivatif BS'000	Pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Pajakan kewangan belum diterima BS'000	Aset lain BS'000	Jumlah dalam kunci kira-kira BS'000	Komitmen dan kontingen BS'000
Kumpulan										
2017										
Pertanian	—	—	—	—	—	8,701	—	—	8,701	5,775
Kewangan	4,394,324	—	—	642,437	40,865	19,675	—	—	5,097,301	269,544
Perkilangan	—	—	—	—	—	57,618	—	—	57,618	1,386
Pengangkutan	—	—	—	52,902	—	611,630	—	—	664,532	29,640
Infrastruktur	—	—	—	—	—	49,138	—	—	49,138	215,575
Perdagangan	—	—	—	—	—	107,646	—	—	107,646	25,568
Perkhidmatan	—	—	—	47,498	—	70,166	12,587	—	130,251	30,708
Perumahan Hartanah (Perseorangan)	—	—	—	—	—	701,477	—	—	701,477	19,670
Komersial (Pembangunan hartanah)	—	—	—	126,847	—	107,707	—	—	234,554	33,100
Pelancongan	—	—	—	—	—	2,744	—	—	2,744	3,590
Telekomunikasi dan teknologi maklumat	—	—	—	—	—	2,819	—	—	2,819	6,233
Penggunaan dan pembiayaan peribadi	—	—	—	—	—	1,141,837	—	—	1,141,837	69,036
Minyak dan gas	—	—	—	—	—	350,747	—	—	350,747	65,069
Lain-lain	—	456,933	16,198	307,848	—	—	—	33,072	814,051	—
Jumlah	4,394,324	456,933	16,198	1,177,532	40,865	3,231,905	12,587	33,072	9,363,416	774,894

Pelaburan tidak termasuk pelaburan ekuiti yang terdiri daripada sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Aset lain tidak termasuk prabayaran.

	Wang tunai dan dana jangka pendek dan deposit dan penempatan dengan institusi keuangan BS'000	Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam BS'000	Sukuk Kerajaan BS'000	Pelaburan BS'000	Aset keuangan derivatif BS'000	Pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Pajakan keuangan belum diterima BS'000	Aset lain BS'000	Jumlah dalam kunci kira- kira BS'000	Komitmen dan kontingen BS'000
Bank										
2018										
Pertanian	-	-	-	-	-	8,770	-	-	8,770	3,471
Kewangan	4,880,914	-	-	537,412	27,831	48,053	-	-	5,494,210	156,278
Perkilangan	-	-	-	-	-	76,359	-	-	76,359	4,793
Pengangkutan	-	-	-	71,062	-	295,561	-	-	366,623	19,951
Infrastruktur	-	-	-	-	-	27,607	-	-	27,607	114,052
Perdagangan	-	-	-	-	-	106,216	-	-	106,216	29,794
Perkhidmatan	-	-	-	75,092	-	113,120	12,620	-	200,832	30,647
Perumahan Hartanah (Perseorangan)	-	-	-	-	-	722,491	-	-	722,491	20,830
Komersial (Pembangunan hartanah)	-	-	-	63,260	-	101,094	-	-	164,354	20,835
Pelancongan	-	-	-	-	-	6,006	-	-	6,006	3,713
Telekomunikasi dan teknologi maklumat	-	-	-	-	-	1,024	-	-	1,024	4,525
Penggunaan dan pembiayaan peribadi	-	-	-	-	-	1,025,615	-	-	1,025,615	62,978
Minyak dan gas	-	-	-	-	-	442,436	-	-	442,436	54,697
Lain-lain	-	407,452	20,414	433,708	-	-	-	63,750	925,324	-
Jumlah	4,880,914	407,452	20,414	1,180,534	27,831	2,974,352	12,620	63,750	9,567,867	526,564

Pelaburan tidak termasuk pelaburan ekuiti yang terdiri daripada sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Aset lain tidak termasuk prabayaran.

	Wang tunai dan dana jangka pendek dan deposit dan penempatan dengan institusi keuangan BS'000	Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam BS'000	Sukuk Kerajaan BS'000	Pelaburan BS'000	Aset keuangan derivatif BS'000	Pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Pajakan keuangan belum diterima BS'000	Aset lain BS'000	Jumlah dalam kunci kira- kira BS'000	Komitmen dan kontingen BS'000
Bank										
2017										
Pertanian	—	—	—	—	—	8,701	—	—	8,701	5,775
Kewangan	4,761,344	—	—	642,437	40,865	19,675	—	—	5,464,321	269,544
Perkilangan	—	—	—	—	—	57,618	—	—	57,618	1,386
Pengangkutan	—	—	—	52,902	—	7,235	—	—	60,137	29,640
Infrastruktur	—	—	—	—	—	47,653	—	—	47,653	215,575
Perdagangan	—	—	—	—	—	107,647	—	—	107,647	25,568
Perkhidmatan	—	—	—	47,498	—	70,166	12,587	—	130,251	30,708
Perumahan Hartanah (Perseorangan)	—	—	—	—	—	701,477	—	—	701,477	19,670
Komersial (Pembangunan hartanah)	—	—	—	126,847	—	107,707	—	—	234,554	33,100
Pelancongan	—	—	—	—	—	2,743	—	—	2,743	3,590
Telekomunikasi dan teknologi maklumat	—	—	—	—	—	2,819	—	—	2,819	6,233
Penggunaan dan pembinaan peribadi	—	—	—	—	—	1,075,021	—	—	1,075,021	69,036
Minyak dan gas	—	—	—	—	—	430,638	—	—	430,638	65,069
Lain-lain	—	419,913	16,198	307,848	—	—	—	23,655	767,614	—
Jumlah	4,761,344	419,913	16,198	1,177,532	40,865	2,639,100	12,587	23,655	9,091,194	774,894

Pelaburan tidak termasuk pelaburan ekuiti yang terdiri daripada sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.
Aset lain tidak termasuk prabayaran.

(ii) Cagaran

Jenis utama cagaran yang diperolehi oleh Kumpulan dan Bank untuk mengurangkan risiko credit adalah seperti berikut:

- Untuk program pinjaman – penyerahan hak pendapatan;
- Untuk gadai janji – caj keatas perumahan hartanah;
- Untuk pembiayaan auto – tuntutan hak milik keatas kenderaan yang dibiayai;
- Untuk pembiayaan hartanah komersil – caj keatas hartanah yang dibiayai; dan
- Untuk pembiayaan yang lain – caj ke atas aset-aset perniagaan seperti premis-premis, inventori-inventori, penyerahan hak bayaran yang belum diterima atau deposit lien.

Berdasarkan pada pembiayaan cagaran, nilai saksama cagaran yang dipegang oleh Kumpulan dan Bank yang mana berhak dijual atau dicagarkan berlakunya kemungkiran adalah seperti berikut: (Sila rujuk nota 22 bagi pecahan pembiayaan oleh keselamatan)

	2018		2017	
	Jumlah bawaan pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Nilai saksama cagaran BS'000	Jumlah bawaan pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Nilai saksama cagaran BS'000
Kumpulan				
Jenis cagaran				
Wang tunai	219,326	219,326	238,595	238,595
Hartanah	764,862	703,746	750,046	679,542
Kilang dan mesin	625,290	624,199	231,095	230,432
Jaminan	—	—	897	897
Kenderaan bermotor dan lain-lain	730,446	608,751	696,370	579,245
Jumlah	2,339,924	2,156,022	1,917,003	1,728,711

	2018		2017	
	Jumlah bawaan pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Nilai saksama cagaran BS'000	Jumlah bawaan pembiayaan dan pendahuluan BS'000	Nilai saksama cagaran BS'000
Bank				
Jenis cagaran				
Wang tunai	219,326	219,326	238,595	238,595
Hartanah	764,862	703,746	750,046	679,542
Kilang dan mesin	625,290	624,199	310,987	310,324
Jaminan	—	—	897	897
Lain-lain	13,891	13,891	14,132	14,132
Jumlah	1,623,369	1,561,162	1,314,657	1,243,490

Kesan kewangan cagaran ke atas pendedahan kredit maksima tidak termasuk kesan lebihan cagaran.

Jumlah bawaan bagi hartanah dan kenderaan bermotor yang telah diambil balik pada tahun itu berjumlah B\$10,034,600 bagi Kumpulan (2017: B\$16,360,000) dan B\$6,504,600 bagi Bank (2017: B\$14,221,000).

(iii) Kualiti kredit jumlah kasar pembiayaan dan pendahuluan

Jumlah Pembiayaan dan pendahuluan kasar dikelaskan mengikut kategori risiko dalaman berikut seperti yang dinyatakan di bawah:

Cemerlang hingga baik	Penanggung kewajipan yang dinilai dalam kategori ini mempunyai keupayaan cemerlang hingga baik untuk memenuhi komitmen kewangan dengan risiko kredit yang sangat rendah.
Memuaskan	Penanggung kewajipan yang dinilai dalam kategori ini mempunyai keupayaan yang agak memuaskan untuk memenuhi komitmen kewangan dengan risiko kredit yang sederhana.
Pembiayaan tertunggak tetapi tidak merosot	Penanggung kewajipan yang dinilai dalam kategori ini mempunyai komitmen kewangan yang tertunggak pembiayaan tetapi tiada bukti objektif kemerosotan.
Merosot	Penanggung kewajipan yang mempunyai bukti objektif kemerosotan disebabkan oleh satu atau lebih peristiwa yang mempunyai kesan pada cagaran aliran tunai masa hadapan penanggung kewajipan yang boleh dianggarkan dengan pasti.

Jadual dibawah meringkaskan kualiti kredit jumlah kasar pembiayaan Kumpulan dan Bank mengikut klasifikasi diatas.

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Bukan pembiayaan tertunggak dan bukan pembiayaan merosot	3,519,888	3,094,615	2,844,078	2,501,406
Pembiayaan tertunggak tetapi tidak merosot	91,141	63,130	58,626	62,028
Merosot	143,873	151,403	135,643	143,368
	3,754,902	3,309,148	3,038,347	2,706,802
Peruntukan bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan	(72,451)	(77,243)	(63,995)	(67,702)
Jumlah	3,682,451	3,231,905	2,974,352	2,639,100

Analisis kualiti kredit

	2018			
	ECL 12-Bulan BS'000	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot BS'000	ECL sepanjang hayat – kredit merosot BS'000	Jumlah BS'000
Kumpulan				
Bukan pembiayaan tertunggak dan bukan pembiayaan merosot				
Cemerlang hingga baik	2,669,898	19,406	–	2,689,304
Memuaskan	826,011	4,573	–	830,584
Pembiayaan tertunggak tetapi tidak merosot	30,925	60,216	–	91,141
Merosot	–	–	143,873	143,873
Jumlah	3,526,834	84,195	143,873	3,754,902
Peruntukan bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan	(17,833)	(5,076)	(49,542)	(72,451)
Jumlah	3,509,001	79,119	94,331	3,682,451

Jadual berikut menyatakan maklumat tentang status penuaan pembiayaan kasar dan kemudahan pendahuluan bagi penanggung yang dikategorikan sebagai tempoh masa lalu tetapi tidak merosot:

	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot		Jumlah BS'000
	ECL 12-Bulan BS'000	BS'000	
Kumpulan			
Mengikut bulan tertunggak:			
Tahun semasa	1,041	8,636	9,677
Tertunggak-1-bulan (1 - 30 hari)	29,884	37,320	67,204
Tertunggak-2-bulan (31 – 60 hari)	–	10,873	10,873
Tertunggak-3-bulan (61 – 90 hari)	–	3,387	3,387
Jumlah	30,925	60,216	91,141

	2018			Jumlah B\$'000
	ECL 12- Bulan B\$'000	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot B\$'000	ECL sepanjang hayat – kredit merosot B\$'000	
Bank				
Bukan pembiayaan tertunggak dan bukan pembiayaan merosot				
Cemerlang hingga baik	2,255,219	19,406	–	2,274,625
Memuaskan	564,880	4,573	–	569,453
Pembiayaan tertunggak tetapi tidak merosot	30,925	27,701	–	58,626
Merosot	–	–	135,643	135,643
Jumlah	2,851,024	51,680	135,643	3,038,347
Peruntukan bagi kemerosotan pembiayaan dan pendahuluan	(16,674)	(4,586)	(42,735)	(63,995)
Jumlah	2,834,350	47,094	92,908	2,974,352

Jadual berikut menyatakan maklumat tentang status penuaan pembiayaan kasar dan kemudahan pendahuluan bagi penanggung yang dikategorikan sebagai tempoh masa lalu tetapi tidak merosot:

	2018		Jumlah B\$'000
	ECL 12-Bulan B\$'000	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot B\$'000	
Bank			
Mengikut bulan tertunggak:			
Tahun semasa	1,041	8,636	9,677
Tertunggak-1-bulan (1 - 30 hari)	29,884	4,838	34,722
Tertunggak-2-bulan (31 – 60 hari)	–	10,840	10,840
Tertunggak-3-bulan (61 – 90 hari)	–	3,387	3,387
Jumlah	30,925	27,701	58,626

Jadual yang menunjukkan penyesuaian antara pergerakan ECL dengan pementasan IFRS9 akan didedahkan apabila Kumpulan meningkatkan sistem ECL sedia ada untuk pendedahan.

Maklumat perbandingan di bawah IAS 39**Bukan pembiayaan tertunggak dan bukan pembiayaan merosot**

	Kumpulan 2017 BS'000	Bank 2017 BS'000
Bukan pembiayaan tertunggak dan bukan pembiayaan merosot	3,094,615	2,501,406

Pembiayaan tertunggak tetapi tidak merosot

	Kumpulan 2017 BS'000	% Kepada pembiayaan kasar
Mengikut bulan tertunggak:		
Tertunggak-1-bulan (1 – 30 hari)	48,321	1.5
Tertunggak-2-bulan (31 – 60 hari)	10,007	0.3
Tertunggak-3-bulan (61 – 90 hari)	4,802	0.1
Jumlah	63,130	1.9

	Bank 2017 BS'000	% Kepada pembiayaan kasar
Mengikut bulan tertunggak:		
Tertunggak-1-bulan (1 – 30 hari)	47,223	1.9
Tertunggak-2-bulan (31 – 60 hari)	10,003	0.4
Tertunggak-3-bulan (61 – 90 hari)	4,802	0.2
Jumlah	62,028	2.5

Pembiayaan yang merosot

	Kumpulan 2017 BS'000	Bank 2017 BS'000
Dinilai secara individu:	113,495	105,460
Yang mana:		
Tertunggak-0-bulan	58,297	55,225
Tertunggak-1-bulan (1 – 30 hari)	122	–
Tertunggak-2-bulan (31 – 60 hari)	5,098	4,676
Tertunggak-3-bulan dan keatas (>60 hari)	49,978	45,559
Dinilai secara kolektif	37,908	37,908
Jumlah	151,403	143,368

Pembiayaan yang merosot - dijadual dan distruktur semula

	Kumpulan 2017 BS'000	Bank 2017 BS'000
Pembiayaan merosot - penjadualan semula dan pembiayaan semula	20,163	19,036

Pembiayaan yang dijadual dan distruktur semula adalah pembiayaan yang dijadual dan distruktur semula disebabkan oleh kemerosotan kedudukan kewangan peminjam dan Bank telah membuat penglulusan yang mana ia tidak akan mempertimbangkan sebaliknya. Apabila pembiayaan itu dijadual dan distruktur semula, prestasi yang memuaskan akan dipantau dalam tempoh enam bulan sebelum prestasi memuaskan diklasifikasikan semula sebagai pembiayaan yang berprestasi baik.

(iv) Kualiti kredit aset kewangan lain (tidak termasuk sekuriti ekuiti)

Kumpulan menguruskan pendedahan kepada risiko kredit dengan melabur hanya dalam majoriti sekuriti hutang cair dengan pihak yang mempunyai penarafan kredit sekurang-kurangnya BBB- atau penarafannya setara daripada Institusi Penilaian Kredit Luar Negeri (ECAI) yang diluluskan AMBD, dan sebahagian kecil ke bawah pelaburan sukuk atau tidak dinilai. Sekiranya tiada ECAI tersebut tidak tersedia, Sukuk (wajib) akan dinilai menggunakan model dalaman dan sekurang-kurangnya diberi nilai BBB-

Kumpulan memantau perubahan dalam risiko kredit dengan menjejaki penarafan kredit luar yang diterbitkan. Untuk menentukan sama ada penarafan yang diterbitkan tetap terkini dan untuk menilai sama ada terdapat peningkatan risiko kredit yang ketara pada tarikh pelaporan yang tidak dapat dilihat dalam penarafan yang diterbitkan, Kumpulan menambahkannya dengan mengkaji perubahan dalam hasil bon dan, jika ada, harga swap ingkar kredit (CDS) bersama dengan akhbar dan maklumat kawal selia yang ada mengenai penerbit yang termasuk kemas kini pendapatan suku tahunan, dan pengoperasian operasi.

Kebarangkalian kemandulan 12 bulan dan seumur hidup adalah berdasarkan data sejarah yang dibekalkan oleh Moody's Investor Service untuk setiap penarafan kredit dan dikitar semula berdasarkan hasil bon semasa. Paras yang diberikan kelebihan (LGD) secara amnya mencerminkan kadar pemulihan bergantung kepada jenis aset dan sukuk yang berkisar antara 28.1% hingga 50% kecuali apabila sekuriti adalah kredit terjejas, di mana anggaran kerugian adalah berdasarkan pasaran semasa instrumen harga dan kadar hasil efektif asal.

Jadual berikut membentangkan analisis kualiti kredit sekuriti hutang pada kos yang dilunaskan, FVOCI dan FVTPL (2017: sedia untuk dijual). Ia menunjukkan sama ada aset yang diukur pada kos yang dilunaskan atau FVOCI tertakluk kepada ECL 12 bulan atau elaun ECL seumur hidup dan, dalam kes kedua, sama ada mereka mengalami masalah kredit.

Kualiti kredit aset kewangan lain (tidak termasuk sekuriti ekuiti) disebabkan oleh pihak luar adalah seperti berikut:

Kos dilunaskan

	Jumlah bawaan kasar BS'000	ECL 12- bulan BS'000	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot BS'000	ECL sepanjang hayat - kredit merosot BS'000	Jumlah BS'000
Kumpulan dan Bank					
2018					
Sekuriti hutang Islam					
Penarafan AAA	–	–	–	–	–
Penarafan AA+ hingga AA-	–	–	–	–	–
Penarafan A+ hingga A-	258,532	(91)	–	–	258,441
Penarafan BBB+ hingga BBB-	189,420	(164)	–	–	189,256
Penarafan BB+ atau kebawah	154,216	(393)	–	–	153,823
Tiada penarafan – Separa Kerajaan	1,165	(2)	–	–	1,163
Tiada penarafan – Lain-lain	–	–	–	–	–
Pelaburan lain	–	–	–	–	–
Jumlah	603,333	(650)	–	–	602,683

Nilai saksama melalui untung dan rugi

	Jumlah bawaan kasar BS'000	ECL 12- bulan BS'000	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot BS'000	ECL sepanjang hayat - kredit merosot BS'000	Jumlah BS'000
Kumpulan dan Bank					
2018					
Sekuriti hutang Islam					
Penarafan AAA	–	–	–	–	–
Penarafan AA+ hingga AA-	–	–	–	–	–
Penarafan A+ hingga A-	–	–	–	–	–
Penarafan BBB+ hingga BBB-	–	–	–	–	–
Penarafan BB+ atau kebawah	–	–	–	–	–
Tiada penarafan – Separa Kerajaan	–	–	–	–	–
Tiada penarafan – Lain-lain	–	–	–	–	–
Pelaburan lain	99,068	–	–	–	99,068
Jumlah	99,068	–	–	–	99,068

Nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain

	Jumlah bawaan kasar BS'000	ECL 12- bulan BS'000	ECL sepanjang hayat – bukan kredit merosot BS'000	ECL sepanjang hayat - kredit merosot BS'000	Jumlah BS'000
Kumpulan dan Bank					
2018					
Sekuriti hutang Islam					
Penarafan AAA	—	—	—	—	—
Penarafan AA+ hingga AA-	107,095	(29)	—	—	107,066
Penarafan A+ hingga A-	126,359	(63)	—	—	126,296
Penarafan BBB+ hingga BBB-	—	—	—	—	—
Penarafan BB+ atau kebawah	19,592	(299)	—	—	19,293
Tiada penarafan – Separa Kerajaan	76,426	(143)	—	—	76,283
Tiada penarafan – Lain-lain	149,311	(53)	—	—	149,258
Pelaburan lain	—	—	—	—	—
Jumlah	478,783	(587)	—	—	478,196

Sukuk kerajaan yang dipegang oleh Kumpulan (rujuk kepada Nota 19) dikeluarkan oleh Autoriti Monetari Negara Brunei Darussalam. Aset kewangan derivatif yang dipegang dengan rakan niaga yang lain (rujuk Nota 21) pada amnya melebihi penarafan A-. Bagi aset lain, kemerosotan pada baki-baki ini telah diukur berdasarkan asas kerugian yang dijangka 12 bulan yang mencerminkan risiko kredit yang rendah dari expsoures. Jumlah elaun pada baki ini tidak ketara.

Maklumat perbandingan di bawah IAS 39

	Pelaburan - Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung rugi BS'000	Pelaburan - Aset kewangan yang sedia untuk jualan BS'000	Jumlah BS'000
Kumpulan dan Bank			
2017			
Sekuriti hutang Islam			
Penarafan AAA	—	—	—
Penarafan AA1+ hingga AA-	—	26,608	26,608
Penarafan A+ hingga A-	—	653,663	653,663
Penarafan BBB+ hingga BBB-	—	299,419	299,419
Penarafan BB+ atau kebawah	—	46,502	46,502
Tiada penarafan – Separa Kerajaan	—	79,439	79,439
Tiada penarafan – Lain-lain	—	—	—
Pelaburan lain	1,816	70,085	71,901
Jumlah	1,816	1,175,716	1,177,532

Sukuk kerajaan yang dipegang oleh Kumpulan (rujuk kepada Nota 19) dikeluarkan oleh Autoriti Monetari Negara Brunei Darussalam. Aset kewangan derivatif yang dipegang dengan rakan niaga yang lain (rujuk Nota 21) pada amnya melebihi penarafan A-.

(v) Pengimbangan aset kewangan dan liabiliti kewangan

Pendedahan yang dibawah adalah termasuk aset dan liabiliti kewangan yang:

- diimbangkan di dalam penyata kedudukan kewangan Kumpulan dan Bank; atau
- adalah tertakluk kepada pengaturan penyelesaian induk, tidak mengira samada diimbangi di dalam penyata kedudukan kewangan.

Instrumen kewangan seperti pembiayaan dan pendahuluan, deposit, aset lain dan liabiliti lain tidak diimbangi di dalam penyata kedudukan kewangan Kumpulan dan Bank.

Transaksi-transaksi derivatif Kumpulan dan Bank yang tidak diurus niaga di bursa adalah dimasukkan dibawah Perjanjian Induk bagi Transaksi-transaksi Islam. Secara amnya, dibawah perjanjian tersebut, jumlah yang belum dijelaskan oleh setiap rakan niaga yang matang pada setiap hari dalam hubungan semua transaksi-transaksi yang belum dijelaskan dalam matawang yang sama dibawah perjanjian tersebut akan dikumpulkan menjadi satu jumlah bersih yang perlu dibayar oleh satu pihak kepada yang lain. Pada keadaan-keadaan tertentu, sebagai contoh apabila sesuatu peristiwa kredit seperti kemungkiran terjadi, semua transaksi-transaksi yang belum dijelaskan dibawah perjanjian tersebut adalah ditamatkan, nilai penamatan ditaksir dan hanya satu jumlah bersih akan dibayar dalam penyelesaian semua transaksi.

Perjanjian tersebut diatas tidak memenuhi kriteria bagi pengimbangan didalam penyata kedudukan kewangan. Ini disebabkan ia mewujudkan hak untuk tolak selesai jumlah yang diiktiraf yang hanya dikuatkuasakan apabila terjadinya peristiwa kemungkiran, ketidakmampuan atau kemuflian bagi Kumpulan dan Bank atau rakan niaga. Tambahan pula, Kumpulan dan Bank dan rakan niaga tidak berhasrat untuk menyelesaikan pada dasar bersih atau untuk mengiktiraf aset dan menyelesaikan liabiliti secara serentak.

Aset dan liabiliti kewangan yang tertakluk kepada pengimbangan, pengaturan penyelesaian induk bagi transaksi-transaksi Islam

	Jumlah berkaitan tidak diimbangi di dalam penyata kewangan					
	Jumlah kasar bagi instrumen kewangan yang diiktiraf yang diimbangi didalam penyata kedudukan kewangan B\$'000	Jumlah kasar bagi instrumen kewangan yang diiktiraf B\$'000	Jumlah bersih bagi instrumen kewangan yang dibentangkan dipenyata kedudukan kewangan B\$'000	Instrumen pembiayaan B\$'000	Cagaran pembiayaan B\$'000	Jumlah bersih B\$'000
Kumpulan dan Bank						
2018						
Aset kewangan derivatif	27,831	–	27,831	(11,313)	–	16,518
Liabiliti kewangan derivatif	14,411	–	14,411	(11,313)	–	3,098
2017						
Aset kewangan derivatif	40,865	–	40,865	(11,323)	–	29,542
Liabiliti kewangan derivatif	15,860	–	15,860	(11,323)	–	4,537

Jumlah kasar aset dan liabiliti kewangan dan jumlah bersih adalah dibentangkan di penyata kedudukan kewangan yang dilihat di jadual diatas yang diukur didalam penyata kedudukan kewangan pada nilai saksama.

(b) Risiko pasaran**Tinjauan risiko pasaran Bank**

Risiko pasaran didefinisikan sebagai ketidakpastian nilai pasaran dan pendapatan daripada perubahan dalam kadar keuntungan, kadar pertukaran, harga pasaran dan turun naik. Bank menganggap risiko pasaran daripada aktiviti perdagangan dan pelaburan dan daripada pembiayaan pengguna dan korporat.

Bank menggambarkan profil aset dan liabiliti perbankan yang tradisional. Aktiviti perdagangan diabaikan manakala portfolio pelaburan tidak lebih 15% daripada aset jumlah keseluruhan aset Bank. Ujian tekanan dan analisa kepekaan dilakukan secara bulanan untuk menilai kesan kepada nilai pasaran dan pendapatan daripada perubahan lengkungan hasil.

Pengurusan risiko pasaran

Risiko pasaran Bank adalah diuruskan oleh unit Risiko Pasaran, Bahagian Pengurusan Risiko. Laporan risiko pasaran adalah dibentangkan setiap bulan kepada Jawatankuasa Aset dan Liabiliti (*Asset Liability Committee-ALCO*) dan setiap suku tahun kepada Jawatankuasa Audit, Kewangan, dan Risiko (*Audit, Finance and Risk Committee-AFRC*). ALCO menyediakan garis panduan umum untuk parameter dan had-had yang diaplikasikan dalam menghasilkan laporan. ALCO menyelenggara dasar-dasar dan tatacara yang berkenaan dengan rangka kerja risiko pasaran yang selaras dengan matlamat strategik jangka pendek dan jangka panjang dan hala tuju Lembaga Pengarah.

Objektif pengurusan risiko pasaran Bank adalah untuk mengurus dan mengawal pendedahan risiko pasaran bagi mengoptimalkan pulangan pada risiko dan pada masa yang sama mengekalkan profil risiko pasaran yang konsisten dengan kehendak risiko Bank yang diluluskan.

Bank adalah terdedah kepada pasaran utama yang berikut:

Risiko kadar keuntungan: Perubahan dalam kadar keuntungan pasaran keseluruhan iaitu lengkungan hasil akan mempunyai kesan pada pendapatan Bank. Ini bergantung kepada kepantasan Bank untuk menyerap perubahan pada kadar keuntungan dan memberi harga dalam komposisi aset dan liabiliti. Ujian tekanan dan analisa kepekaan dilakukan pada 1%, 3% dan 8% anjakan selari dalam kadar pasaran dan perubahan yang dihasilkan pada kedudukan pendapatan bersih Bank bagi 1 tahun.

Nilai saksama/risiko tempoh: Nilai saksama aset dan liabiliti berubah dengan faktor diskaun iaitu lengkungan hasil bergerak ke atas atau ke bawah. Komposisi dan tempoh aset dan liabiliti akan menentukan perubahan bersih dalam nilai pasaran Bank. Faktor diskaun asas adalah lengkungan hasil pasaran SGD, yang mana premium akan ditambah untuk menggambarkan tanggapan pasaran terhadap kedudukan kredit Bank. Perubahan pada nilai saksama tidak memberi kesan yang material pada penyata kewangan Kumpulan dan Bank.

Risiko pertukaran asing: Bank mempunyai kedudukan yang cukup banyak dalam aset yang didenominasikan pertukaran asing, terutamanya Dolar Amerika Syarikat ("USD"). Pendedahan risiko adalah diuruskan melalui lindung nilai matawang pertukaran asing matawang hadapan, yang mana semua aset pertukaran asing adalah diperlukan untuk dilindungi oleh liabiliti pada matawang yang sama dan/atau lindung nilai pertukaran asing hadapan dengan rakan niaga antarabangsa yang bereputasi baik. Jawatankuasa Eksekutif Bank telah memberi kebenaran hanya sebanyak B\$10 juta dalam jumlah agregat kedudukan terbuka matawang asing.

Tinjauan risiko pasaran anak syarikat

Semua perniagaan anak syarikat adalah berdasarkan kepada risiko yang mana harga pasaran dan kadar akan bergerak, menyebabkan keuntungan atau kerugian kepada anak syarikat.

Anak syarikat terdedah kepada risiko berikut:

Risiko kadar pulangan atau keuntungan: risiko yang berubah pada kadar lazim akan menjejaskan aliran pendapatan anak syarikat, yang menyebabkan penurunan pendapatan bersih pembiayaan;

Risiko harga: risiko yang berubah pada kadar lazim akan menjejaskan nilai-nilai aset, liabiliti dan modal. Risiko harga adalah kesan penilaian kunci kira-kira akibat perubahan kadar dan faktor-faktor lain pasaran secara dalaman dan luaran kepada anak syarikat. Objektif pengurusan risiko pasaran anak syarikat adalah untuk mengurus dan mengawal pendedahan risiko pasaran bagi mengoptimalkan pulangan pada risiko dan pada masa yang sama mengekalkan profil risiko pasaran yang konsisten dengan kehendak risiko anak syarikat yang diluluskan.

Pengurusan dan pentadbiran risiko pasaran

Jawatankuasa Pengurusan mengkaji risiko-risiko ini sekurang-kurangnya setiap tahun, dan lebih kerap jika sekiranya keadaan mewajarkan. Ini membantu untuk menyediakan peningkatan yang baik, menguntungkan dan seimbang tanpa mengorbankan kualiti perkhidmatan dan untuk mengurus menyelenggara dasar-dasar dan tatacara yang selaras dengan matlamat strategik anak syarikat dan Kumpulan.

(i) **Risiko kadar keuntungan**

Jadual dibawah meringkaskan pendedahan kepada risiko kadar keuntungan Kumpulan dan Bank. Jadual menunjukkan tempoh di mana instrumen kewangan dihargakan semula atau mencapai tempoh matang, yang mana lebih awal.

Kumpulan 2018	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Aset								
Tunai dan kesetaraan tunai	1,457,192	597,166	–	–	–	443,091	–	2,497,449
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	–	–	–	–	–	445,202	–	445,202
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	413,806	1,127,315	474,182	–	–	–	–	2,015,303
Sukuk Kerajaan	10,575	–	9,839	–	–	–	–	20,414
Pelaburan pada kos dilunaskan	–	36,628	2,789	364,122	199,144	–	–	602,683
Pelaburan pada nilai saksama melalui untung atau rugi	–	–	–	–	–	–	99,068	99,068
Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	–	61,264	–	249,709	167,810	–	–	478,783
Aset kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	27,831	27,831
Pembiayaan dan pendahuluan	118,096	402,623	342,819	1,115,438	1,703,475	–	–	3,682,451
Pajakan kewangan yang belum diterima	–	–	–	–	12,620	–	–	12,620
Aset lain	–	–	–	–	–	34,586	–	34,586
Jumlah	1,999,669	2,224,996	829,629	1,729,269	2,083,049	922,879	126,899	9,916,390

Pembiayaan harta pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan pelaburan sedia untuk dijual tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Pembiayaan dan pelaburan dikira selepas ditolak peruntukan penilaian kolektif dan peruntukan penilaian individu daripada jumlah merosot pembiayaan kasar yang belum dijelaskan.

Aset lain tidak termasuk prabayaran.

	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan 2018								
Liabiliti								
Depositi daripada pelanggan	(3,972,878)	(2,277,379)	(1,182,746)	(188,130)	–	–	–	(7,621,133)
Depositi daripada Bank dan institusi kewangan lain	(14,587)	(102,300)	(313,936)	(120,700)	–	–	–	(551,523)
Liabiliti kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	(14,411)	(14,411)
Penempatan daripada Bank dan institusi kewangan lain	(455,011)	(43,864)	–	–	–	–	–	(498,875)
Liabiliti lain	–	–	–	–	–	(117,753)	–	(117,753)
Jumlah	(4,442,476)	(2,423,543)	(1,496,682)	(308,830)	–	(117,753)	(14,411)	(8,803,695)
Jurang kepekaan keuntungan aset yang diiktiraf	(2,442,807)	(198,547)	(667,053)	1,420,439	2,083,049	805,126	112,488	1,112,695
Jurang kepekaan keuntungan instrumen kewangan yang tidak diiktiraf	–	–	–	–	–	(526,564)	–	(526,564)
Jumlah jurang kepekaan keuntungan	(2,442,807)	(198,547)	(667,053)	1,420,439	2,083,049	278,562	112,488	586,131

	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan 2017								
Aset								
Tunai dan kesetaraan tunai	1,269,469	547,933	–	–	–	601,958	–	2,419,360
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	–	–	–	–	–	456,933	–	456,933
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	–	–	1,974,964	–	–	–	–	1,974,964
Sukuk Kerajaan	–	–	16,198	–	–	–	–	16,198
Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi	–	–	–	–	–	–	1,816	1,816
Aset kewangan yang sedia untuk jualan	66,866	181,088	67,119	505,751	354,892	–	–	1,175,716
Aset kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	40,865	40,865
Pembiayaan dan pendahuluan	61,135	130,108	231,981	991,362	1,817,319	–	–	3,231,905
Pajakan kewangan yang belum diterima	–	–	–	–	–	12,587	–	12,587
Aset lain	–	–	–	–	–	33,072	–	33,072
Jumlah	1,397,470	859,129	2,290,262	1,497,113	2,172,211	1,104,550	42,681	9,363,416

Pembiayaan harta pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan pelaburan sedia untuk dijual tidak termasuk pelaburan sekuriti disebut harga dan dana tidak disebut harga.

Pembiayaan dan pelaburan dikira selepas ditolak peruntukan penilaian kolektif dan peruntukan penilaian individu daripada jumlah merosot pembiayaan kasar yang belum dijelaskan.

Aset lain tidak termasuk prabayaran.

	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan 2017								
Liabiliti								
Deposit daripada pelanggan	(3,903,630)	(1,578,702)	(1,854,560)	(189,436)	(40)	–	–	(7,526,368)
Deposit daripada Bank dan institusi kewangan lain	(185,015)	(81,975)	(146,743)	(107,700)	–	–	–	(521,433)
Liabiliti kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	(15,860)	(15,860)
Penempatan daripada institusi kewangan lain	(240,716)	–	–	–	–	–	–	(240,716)
Liabiliti lain	–	–	–	–	–	(115,400)	–	(115,400)
Jumlah	(4,329,361)	(1,660,677)	(2,001,303)	(297,136)	(40)	(115,400)	(15,860)	(8,419,777)
Jurang kepekaan keuntungan aset yang diiktiraf	(2,931,891)	(801,548)	288,959	1,199,977	2,172,171	989,150	26,821	943,639
Jurang kepekaan keuntungan instrumen kewangan yang tidak diiktiraf	–	–	–	–	–	(774,894)	–	(774,894)
Jumlah jurang kepekaan keuntungan	(2,931,891)	(801,548)	288,959	1,199,977	2,172,171	214,256	26,821	168,745

Bank 2018	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Aset								
Tunai dan kesetaraan tunai	1,463,068	597,166	–	–	–	443,091	–	2,503,325
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	–	–	–	–	–	407,452	–	407,452
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	413,806	1,127,315	836,468	–	–	–	–	2,377,589
Sukuk Kerajaan	10,575	–	9,839	–	–	–	–	20,414
Pelaburan pada kos yang dilunaskan	–	36,628	2,789	364,122	199,144	–	–	602,683
Pelaburan pada nilai saksama melalui untung atau rugi	–	–	–	–	–	–	99,068	99,068
Pelaburan pada nilai saksama melalui pendapatan komprehensif lain	–	61,264	–	249,709	167,810	–	–	478,783
Aset kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	27,831	27,831
Pembiayaan dan pendahuluan	102,969	398,308	309,860	685,655	1,477,560	–	–	2,974,352
Pajakan kewangan yang belum diterima	–	–	–	–	12,620	–	–	12,620
Aset lain	–	–	–	–	–	63,750	–	63,750
Jumlah	1,990,418	2,220,681	1,158,956	1,299,486	1,857,134	914,293	126,899	9,567,867

Pembiayaan harta pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan pelaburan sedia untuk dijual tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Pembiayaan dan pelaburan dikira selepas ditolak peruntukan penilaian kolektif dan peruntukan penilaian individu daripada jumlah merosot pembiayaan kasar yang belum dijelaskan.

	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Aset lain tidak termasuk prabayaran								
Bank								
2018								
Liabiliti								
Deposit daripada pelanggan	(3,919,092)	(2,263,693)	(1,154,570)	(175,093)	–	–	–	(7,512,448)
Deposit daripada Bank dan institusi kewangan lain	(125,377)	(49,500)	(169,336)	(80,200)	–	–	–	(424,413)
Liabiliti kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	(14,411)	(14,411)
Penempatan daripada Bank dan institusi kewangan lain	(455,011)	(43,864)	–	–	–	–	–	(498,875)
Liabiliti lain	–	–	–	–	–	(109,245)	–	(109,245)
Jumlah	(4,499,480)	(2,357,057)	(1,323,906)	(255,293)	–	(109,245)	(14,411)	(8,559,392)
Jurang kepekaan keuntungan aset yang diiktiraf	(2,509,062)	(136,376)	(164,950)	1,044,193	1,857,134	805,048	112,488	1,008,475
Jurang kepekaan keuntungan instrumen kewangan yang tidak diiktiraf	–	–	–	–	–	(526,564)	–	(526,564)
Jumlah jurang kepekaan keuntungan	(2,509,062)	(136,376)	(164,950)	1,044,193	1,857,134	278,484	112,488	481,911

	Sehingga 1 bulan B\$'000	1 – 3 bulan B\$'000	3 – 12 bulan B\$'000	1 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tidak peka keuntungan B\$'000	Buku dagangan B\$'000	Jumlah B\$'000
Bank								
2017								
Aset								
Tunai dan kesetaraan tunai	1,272,825	735,933	–	–	–	601,622	–	2,610,380
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	–	–	–	–	–	419,913	–	419,913
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	–	–	2,150,964	–	–	–	–	2,150,964
Sukuk Kerajaan	–	–	16,198	–	–	–	–	16,198
Aset kewangan pada nilai saksama melalui untung atau rugi	–	–	–	–	–	–	1,816	1,816
Aset kewangan yang sedia untuk jualan	66,866	181,088	67,119	505,751	354,892	–	–	1,175,716
Aset kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	40,865	40,865
Pembiayaan dan pendahuluan	60,882	129,427	219,731	622,581	1,606,479	–	–	2,639,100
Pajakan kewangan yang belum diterima	–	–	–	–	–	12,587	–	12,587
Aset lain	–	–	–	–	–	23,655	–	23,655
Jumlah	1,400,573	1,046,448	2,454,012	1,128,332	1,961,371	1,057,777	42,681	9,091,194

Pembiayaan harta pada nilai saksama melalui untung atau rugi dan pelaburan sedia untuk dijual tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Pembiayaan dan pelaburan dikira selepas ditolak peruntukan penilaian kolektif dan peruntukan penilaian individu daripada jumlah merosot pembiayaan kasar yang belum dijelaskan.

Aset lain tidak termasuk prabayaran.

	Sehingga					Tidak peka keuntungan	Buku dagangan	Jumlah
	1 bulan	1 – 3 bulan	3 – 12 bulan	1 – 5 tahun	Lebih 5 tahun			
Bank 2017	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Liabiliti								
Depositi daripada pelanggan	(3,863,993)	(1,565,045)	(1,826,717)	(178,993)	–	–	–	(7,434,748)
Depositi daripada Bank dan institusi kewangan lain	(140,424)	(27,200)	(203,984)	(22,500)	–	–	–	(394,108)
Liabiliti kewangan derivatif	–	–	–	–	–	–	(15,860)	(15,860)
Penempatan daripada institusi kewangan lain	(240,716)	–	–	–	–	–	–	(240,716)
Liabiliti lain	–	–	–	–	–	(99,808)	–	(99,808)
Jumlah	(4,245,133)	(1,592,245)	(2,030,701)	(201,493)	–	(99,808)	(15,860)	(8,185,240)
Jurang kepekaan keuntungan aset yang diiktiraf	(2,844,560)	(545,797)	423,311	926,839	1,961,371	957,969	26,821	905,954
Jurang kepekaan keuntungan instrumen kewangan yang tidak diiktiraf	–	–	–	–	–	(774,894)	–	(774,894)
Jumlah jurang kepekaan keuntungan	(2,844,560)	(545,797)	423,311	926,839	1,961,371	183,075	26,821	131,060

Analisa kepekaan aliran tunai bagi kadar berubah-ubah instrumen:

Perubahan sebanyak 100, 300 dan 800 mata asas pada kadar faedah pada tarikh laporan boleh meningkatkan/(menurunkan) ekuiti dan untung atau rugi dengan jumlah yang ditunjukkan dibawah. Analisa tersebut mengandaikan semua lain-lain yang boleh berubah, terutamanya kadar matawang asing, kekal tetap.

Kumpulan dan Bank	Untung atau rugi / Ekuiti					
	Meningkat 100	Menurun 100	Meningkat 300	Menurun 300	Meningkat 800	Menurun 800
	mata asas B\$'000	mata asas B\$'000	mata asas B\$'000	mata asas B\$'000	mata asas B\$'000	mata asas B\$'000
2018						
Instrumen kadar boleh ubah	9,094	(9,094)	27,282	(27,282)	72,752	(72,752)
2017						
Instrumen kadar boleh ubah	7,884	(7,884)	23,652	(23,652)	63,072	(63,072)

(ii) Risiko pertukaran asing Bank**Kedudukan perdagangan**

Bank mengawal risiko pertukaran matawang asing dalam lingkungan portfolio dengan menghadkan pendedahan terbuka kepada matawang individu, dan secara asas agregat.

Keseluruhan (kedudukan perdagangan dan bukan perdagangan)

Untuk mengurangkan risiko kerugian disebabkan perubahan kadar Bank akan memadankan kedudukan sedekat yang mungkin.

Urus niaga sentiasa dijalankan untuk memastikan had dalaman yang telah dibenarkan akan dipatuhi.

Kedudukan akan dinilai setiap hari, yang mana laporan risiko matawang akan dikeluarkan untuk Pengarah Urusan dan Ketua Pegawai Kewangan setiap hari dan untuk Lembaga Pengarah-Pengarah pada hujung setiap suku tahun.

Risiko pertukaran asing anak syarikat

Jenis perniagaan Kumpulan anak syarikat tidak menyelenggara sebarang kedudukan perdagangan. Kumpulan Anak-anak syarikat tidak terdedah kepada risiko pertukaran asing yang signifikan.

Pendedahan kepada risiko pertukaran asing

Pada tarikh laporan, jumlah bersih pendedahan matawang daripada dagangan matawang Kumpulan adalah seperti berikut:

	-----Kumpulan dan Bank-----			
	USD B\$'000	EUR B\$'000	GBP B\$'000	Lain-lain B\$'000
2018				
Aset				
Tunai dan dana jangka pendek	1,935,442	72,283	148,057	10,654
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	1,948,444	18,793	17,325	—
Pelaburan	1,182,865	329	—	—
Pembiayaan dan pendahuluan	361,411	—	—	—
Lain-lain	20,623	234	4,851	—
Jumlah	5,448,785	91,639	170,233	10,654
Liabiliti				
Deposit daripada pelanggan	(530,223)	(10,107)	(356,184)	(10,073)
Deposit daripada bank dan institusi kewangan lain	(16,062)	—	(1)	—
Penempatan daripada bank dan institusi kewangan lain	(392,367)	(62,645)	—	(43,864)
Lain-lain	(8,985)	(3)	(559)	102
Jumlah	(947,637)	(72,755)	(356,744)	(53,835)
Pendedahan pertukaran asing bersih	4,501,148	18,884	(186,511)	(43,181)
Kesan daripada penggunaan derivatif	(4,505,994)	(18,719)	186,529	43,749
Jumlah pendedahan	(4,846)	165	18	568
2017				
Aset				
Tunai dan dana jangka pendek	1,489,165	8,970	123,390	10,620
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	1,783,277	—	10,812	—
Pelaburan	1,129,159	—	—	—
Pembiayaan dan pendahuluan	242,230	—	—	—
Lain-lain	18,539	—	1,249	—
Jumlah	4,662,370	8,970	135,451	10,620

2017	Kumpulan dan Bank			
	USD B\$'000	EUR B\$'000	GBP B\$'000	Lain-lain B\$'000
Liabiliti				
Deposit daripada pelanggan	(812,331)	(7,945)	(337,400)	(9,965)
Deposit daripada bank dan institusi kewangan lain	(9,965)	(1,374)	(752)	—
Penempatan daripada institusi kewangan lain	(240,716)	—	—	—
Lain-lain	(2,712)	(2)	(562)	(54)
Jumlah	(1,065,724)	(9,321)	(338,714)	(10,019)
Pendedahan pertukaran asing bersih	3,596,646	(351)	(203,263)	601
Kesan daripada penggunaan derivatif	(3,588,814)	428	203,358	83
Jumlah pendedahan	7,832	77	95	684

Analisa kepekaan

Mengambil kira risiko-risiko lain yang boleh berubah kekal tetap, kepekaan nilai semula matawang asing bagi Kumpulan dan Bank pada tarikh laporan adalah diringkaskan seperti berikut:

	Untung atau rugi / Ekuiti			
	2018		2017	
	- 1% penurunan B\$'000	+ 1% peningkatan B\$'000	- 1% penurunan B\$'000	+ 1% peningkatan B\$'000
Kumpulan dan Bank				
USD	48	(48)	(78)	78
EUR	(2)	2	(1)	1
GBP	—	—	(1)	1
Lain-Lain	(6)	6	(7)	7
Jumlah	40	(40)	(87)	87

(iii) Risiko harga ekuiti

Kumpulan tidak terdedah kepada risiko harga ekuiti pada pelaburan ekuiti yang dibawa pada nilai saksama melalui untung atau rugi.

Bagi peningkatan nilai sekuriti ekuiti sebanyak 10%, kesan keuntungan atau kerugian Kumpulan dan Bank masing-masing meningkat sebanyak B\$149,000 dan B\$149,000 (2017: B\$nil dan B\$nil masing-masing). Pengurangan 10% dalam nilai sekuriti ekuiti akan mempunyai kesan yang sama dan bertentangan dengan keuntungan atau kerugian Kumpulan dan Bank.

Bagi peningkatan nilai sekuriti ekuiti sebanyak 10%, impak ke atas rizab nilai saksama Kumpulan dan Bank masing-masing meningkat sebanyak B\$33,000 dan B\$33,000 (2017: B\$147,000 dan B\$147,000). Pengurangan 10% dalam nilai sekuriti ekuiti akan mempunyai kesan yang sama dan bertentangan dengan rizab nilai saksama Kumpulan dan Bank.

(c) Risiko kecairan**Tinjauan bagi risiko kecairan Bank**

Pendedahan Kumpulan pada risiko kecairan timbul apabila Kumpulan menghadapi kerugian yang timbul daripada kemungkinan Kumpulan tidak mempunyai dana yang mencukupi untuk memenuhi tuntutan daripada liabiliti kewangan tersebut.

Pendekatan Kumpulan untuk menguruskan kecairan adalah untuk memastikan bahawa Kumpulan akan selalu mempunyai kecairan yang mencukupi untuk memenuhi tuntutan liabiliti pada tempoh matang samada dalam keadaan biasa dan tertekan, tanpa menimbulkan kerugian atau risiko yang merosakkan reputasi Kumpulan.

Tambahan pula, Bank dan salah satu anak syarikatnya masing-masing hendaklah mematuhi Seksyen 45(1), Perintah Perbankan Islam tahun 2008 dan seksyen 13A, Akta Syarikat Kewangan Bab 89 masing-masing untuk menyimpan baki tunai minima dengan AMBD. Bank dan anak-anak syarikat mematuhi keperluan ini pada 31 Disember 2018.

Pengurusan risiko kecairan dan dana

Bank mengurus kecairan melalui Jawatankuasa Pengurusan Aset dan Liabiliti yang bertanggungjawab untuk mewujudkan dasar kecairan serta mengawal kecairan secara berterusan. Keperluan kecairan aset secara minima telah diwujudkan untuk memastikan nisbah aset cair pada liabiliti yang difikir layak, adalah pada ambangan minima pada setiap masa.

Tinjauan bagi risiko kecairan anak syarikat

Risiko kecairan adalah risiko dimana anak syarikat akan menghadapi kesukaran dalam memenuhi kewajipan yang berkaitan dengan liabiliti kewangan yang diselesaikan dengan penyerahan tunai atau aset kewangan lain. Pendekatan anak syarikat untuk menguruskan kecairan adalah dengan memastikan bahawa ia akan sentiasa mempunyai kecairan yang mencukupi untuk memenuhi tuntutan liabiliti pada tempoh matang samada dalam keadaan biasa dan tertekan, tanpa menyebabkan kerugian yang tidak boleh diterima atau risiko yang merosakkan kepada reputasi anak syarikat.

Pengurusan risiko kecairan

Risiko kecairan dikendalikan mengikut keperluan kecairan anak syarikat, sebahagian besarnya, penerimaan penempatan dari Bank, sebagai tambahan kepada penerimaan deposit dari institusi kewangan lain dan pendeposit runcit. Ini akan memastikan risiko kecairan dipantau dan diuruskan dengan cara yang memastikan dana yang mencukupi tersedia dalam pelbagai keadaan pasaran.

Analisa kematangan

Jadual dibawah meringkaskan aset dan liabiliti Kumpulan dan Bank berdasarkan baki kematangan kontrak. Jangkaan aliran tunai bagi aset dan liabiliti boleh berubah secara signifikan daripada yang dipaparkan dalam jadual dibawah. Contohnya, deposit daripada pelanggan tidak dijangka akan dikeluarkan serta merta.

	Aliran nominal					Tiada tempoh		
	Jumlah bawaan B\$'000	Kasar masuk/ (keluar) B\$'000	Kurang dari 3 bulan B\$'000	3 – 6 bulan B\$'000	6 – 12 bulan B\$'000	1 – 3 tahun B\$'000	3 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000
Kumpulan								
2018								
Aset								
Tunai, baki dan penempatan dengan Bank	2,497,449	2,500,678	2,500,678	–	–	–	–	–
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	445,202	445,202	325,856	29,488	38,726	13,382	–	37,750
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	2,015,303	2,036,168	1,547,392	229,153	259,623	–	–	–
Sukuk Kerajaan	20,414	20,580	10,580	–	10,000	–	–	–
Pelaburan	1,180,534	1,342,568	107,463	11,459	49,816	364,959	416,167	286,925
Aset kewangan derivatif	27,831	27,294	20,781	6,245	268	–	–	–
Pembayaan dan pendahuluan	3,682,451	4,427,008	881,295	231,614	428,635	1,361,395	583,628	940,441
Pajakan kewangan yang belum diterima	12,620	29,920	165	175	360	1,440	1,440	26,340
Aset lain	34,586	34,586	19,417	3,337	1,181	2,478	3,631	4,542
Jumlah	9,916,390	10,864,004	5,413,627	511,471	788,609	1,743,654	1,004,866	1,295,998
								105,779

Pelaburan tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Aset lain tidak termasuk prabayaran

	Aliran nominal kasar		Kurang dari 3 bulan		3 – 6 bulan	6 – 12 bulan	1 – 3 tahun	3 – 5 tahun	Lebih 5 tahun	Tiada tempoh matang tertentu
	Jumlah bawaan	masuk/ (keluar)	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000	B\$'000
Kumpulan 2018	B\$'000	B\$'000								
Liabiliti										
Deposit daripada pelanggan	(7,621,133)	(7,640,899)	(6,259,232)	(543,940)	(645,406)	(192,321)	–	–	–	–
Deposit dan penempatan Bank dan institusi-institusi kewangan lain	(551,523)	(563,954)	(41,138)	(129,104)	(363,072)	(30,640)	–	–	–	–
Liabiliti kewangan derivatif	(14,411)	(15,400)	(6,310)	(5,725)	(3,365)	–	–	–	–	–
Penempatan daripada Bank dan institusi-institusi kewangan lain	(498,875)	(499,117)	(499,117)	–	–	–	–	–	–	–
Liabiliti-liabiliti lain	(117,753)	(117,753)	(85,007)	(14,593)	(10,268)	(3,274)	(429)	(4,182)	–	–
Jumlah	(8,803,695)	(8,837,123)	(6,890,804)	(693,362)	(1,022,111)	(226,235)	(429)	(4,182)	–	–
Jurang kecairan bersih aset yang diiktiraf	1,112,695	2,026,881	(1,477,177)	(181,891)	(233,502)	1,517,419	1,004,437	1,291,816	105,779	–
Komitmen dan kontingensi	(526,564)	(526,564)	(526,564)	–	–	–	–	–	–	–
Jurang kecairan bersih	586,131	1,500,317	(2,003,741)	(181,891)	(233,502)	1,517,419	1,004,437	1,291,816	105,779	–

	Jumlah bawaan B\$'000	Aliran nominal kasar masuk/ (keluar) B\$'000	Kurang dari 3 bulan B\$'000	3 – 6 bulan B\$'000	6 – 12 bulan B\$'000	1 – 3 tahun B\$'000	3 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tiada tempoh matang tertentu B\$'000
Kumpulan 2017									
Aset									
Tunai, baki dan penempatan dengan Bank	2,419,360	2,608,442	2,608,442	–	–	–	–	–	–
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	456,933	456,933	301,063	72,712	35,331	10,807	–	37,020	–
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank	1,974,964	2,164,465	962,641	803,335	398,489	–	–	–	–
Sukuk Kerajaan	16,198	16,310	–	6,310	10,000	–	–	–	–
Pelaburan	1,177,532	1,305,872	256,465	8,073	80,060	264,037	318,730	266,451	112,056
Aset kewangan derivatif	40,865	39,526	35,134	525	2,105	1,762	–	–	–
Pembiayaan dan pendahuluan	3,231,905	4,048,277	534,836	195,759	443,551	1,341,672	612,272	920,187	–
Pajakan kewangan yang belum diterima	12,587	30,580	165	165	330	1,420	1,440	27,060	–
Aset lain	33,072	33,072	20,311	3,306	1,873	1,565	3,443	2,574	–
Jumlah	9,363,416	10,703,477	4,719,057	1,090,185	971,739	1,621,263	935,885	1,253,292	112,056

Pelaburan tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Aset lain tidak termasuk prabayaran

	Jumlah bawaan B\$'000	Aliran nominal kasar masuk/ (keluar) B\$'000	Kurang dari 3 bulan B\$'000	3 – 6 bulan B\$'000	6 – 12 bulan B\$'000	1 – 3 tahun B\$'000	3 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tiada tempoh matang tertentu B\$'000
Kumpulan 2017									
Liabiliti									
Deposit daripada pelanggan	(7,526,368)	(7,527,667)	(5,503,289)	(1,282,409)	(552,511)	(189,415)	–	(43)	–
Deposit daripada Bank dan institusi kewangan lain	(521,433)	(526,422)	(201,800)	(141,251)	(103,342)	(80,029)	–	–	–
Liabiliti kewangan derivatif	(15,860)	(15,981)	(3,173)	(342)	(7,107)	(5,359)	–	–	–
Penempatan daripada institusi kewangan lain	(240,716)	(240,741)	(240,741)	–	–	–	–	–	–
Liabiliti-liabiliti lain	(115,400)	(115,400)	(71,735)	(14,531)	(14,819)	(8,718)	(639)	(4,958)	–
Jumlah	(8,419,777)	(8,426,211)	(6,020,738)	(1,438,533)	(677,779)	(283,521)	(639)	(5,001)	–
Jurang kecairan bersih aset yang diiktiraf	943,639	2,277,266	(1,301,681)	(348,348)	293,960	1,337,742	935,246	1,248,291	112,056
Komitmen dan kontingensi	(774,894)	(774,894)	(774,894)	–	–	–	–	–	–
Jurang kecairan bersih	168,745	1,502,372	(2,076,575)	(348,348)	293,960	1,337,742	935,246	1,248,291	112,056

	Jumlah bawaan B\$'000	Aliran nominal kasar masuk/ (keluar) B\$'000	Kurang dari 3 bulan B\$'000	3 – 6 bulan B\$'000	6 – 12 bulan B\$'000	1 – 3 tahun B\$'000	3 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tiada tempoh matang tertentu B\$'000
Bank 2018									
Aset									
Tunai dan kesetaraan tunai	2,503,325	2,506,554	2,506,554	–	–	–	–	–	–
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	407,452	407,452	325,856	29,488	38,726	13,382	–	–	–
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada bank	2,377,589	2,398,454	1,547,392	227,439	623,623	–	–	–	–
Sukuk Kerajaan	20,414	20,580	10,580	–	10,000	–	–	–	–
Pelaburan	1,180,534	1,342,568	107,463	11,459	49,816	364,959	416,167	286,925	105,779
Aset kewangan derivatif	27,831	27,294	20,781	6,245	268	–	–	–	–
Pembiayaan dan pendahuluan	2,974,352	3,604,921	830,133	231,614	283,697	819,945	583,628	855,904	–
Pajakan kewangan yang belum diterima	12,620	29,920	165	175	360	1,440	1,440	26,340	–
Aset lain	63,750	63,750	48,581	3,337	1,181	2,478	3,631	4,542	–
Jumlah	9,567,867	10,401,493	5,397,505	509,757	1,007,671	1,202,204	1,004,866	1,173,711	105,779

Pelaburan tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.

Aset lain tidak termasuk prabayaran

	Jumlah bawaan BS'000	Aliran nominal kasar masuk/ (keluar) BS'000	Kurang dari 3 bulan BS'000	3 – 6 bulan BS'000	6 – 12 bulan BS'000	1 – 3 tahun BS'000	3 – 5 tahun BS'000	Lebih 5 tahun BS'000	Tiada tempoh matang tertentu BS'000
Bank 2018									
Liabiliti									
Deposit daripada pelanggan	(7,512,448)	(7,531,190)	(6,190,901)	(531,154)	(630,234)	(178,901)	–	–	–
Deposit dan penempatan Bank dan institusi-institusi keuangan	(424,413)	(428,730)	(174,990)	(44,912)	(126,304)	(82,524)	–	–	–
Liabiliti kewangan derivatif lain	(14,411)	(15,400)	(6,310)	(5,725)	(3,365)	–	–	–	–
Penempatan daripada Bank dan institusi-institusi kewangan	(498,875)	(499,117)	(499,117)	–	–	–	–	–	–
Liabiliti-liabiliti lain	(109,245)	(109,245)	(67,723)	(14,593)	(10,268)	(12,050)	(429)	(4,182)	–
Jumlah	(8,559,392)	(8,583,682)	(6,939,041)	(596,384)	(770,171)	(273,475)	(429)	(4,182)	–
Jurang kecairan bersih aset yang diiktiraf	1,008,475	1,817,811	(1,541,536)	(86,627)	237,500	928,729	1,004,437	1,169,529	105,779
Komitmen dan kontingensi	(526,564)	(526,564)	(526,564)	–	–	–	–	–	–
Jurang kecairan bersih	481,911	1,291,247	(2,068,100)	(86,627)	237,500	928,729	1,004,437	1,169,529	105,779

	Aliran nominal kasar		Tiada tempoh matang tertentu				
	Jumlah bawaan B\$'000	Kurang dari 3 bulan B\$'000	3 – 6 bulan B\$'000	6 – 12 bulan B\$'000	1 – 3 tahun B\$'000	3 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000
Bank 2017							
Aset							
Tunai dan kesetaraan tunai	2,610,380	2,611,462	–	–	–	–	–
Baki dengan Autoriti Monetari Brunei Darussalam	419,913	419,913	72,712	35,331	10,807	–	–
Penempatan dengan dan pembiayaan dan pendahuluan kepada Bank Sukuk Kerajaan	2,150,964	2,152,991	959,488	394,993	–	–	–
Pelaburan	16,198	16,310	–	10,000	–	–	–
Aset kewangan derivatif	1,177,532	1,298,035	243,498	80,152	264,405	315,817	274,034
Pembayaran dan pendahuluan	40,865	38,169	525	2,105	1,762	–	–
Pajakan kewangan yang belum diterima	2,639,100	3,316,014	479,697	287,634	804,990	612,272	935,662
Aset lain	12,587	30,580	165	330	1,420	1,440	27,060
Jumlah	23,655	23,655	10,892	1,872	1,565	3,443	2,574
	9,091,194	9,907,129	4,640,042	812,417	1,084,949	932,972	1,239,330
							112,056

Pelaburan tidak termasuk pelaburan sekuriti tidak disebut harga dan dana yang tidak disebut harga.
Aset lain tidak termasuk prabayaran

	Jumlah bawaan B\$'000	Aliran nominal kasar masuk/ (keluar) B\$'000	Kurang dari 3 bulan B\$'000	3 – 6 bulan B\$'000	6 – 12 bulan B\$'000	1 – 3 tahun B\$'000	3 – 5 tahun B\$'000	Lebih 5 tahun B\$'000	Tiada tempoh matang tertentu B\$'000
Bank 2017									
Liabiliti									
Deposit daripada pelanggan	(7,434,748)	(7,449,852)	(5,448,082)	(1,269,612)	(549,145)	(183,013)	–	–	–
Deposit dari Bank dan institusi kewangan lain	(394,108)	(395,867)	(167,672)	(90,744)	(114,629)	(22,822)	–	–	–
Liabiliti kewangan derivatif	(15,860)	(16,175)	(3,367)	(342)	(7,107)	(5,359)	–	–	–
Penempatan daripada institusi kewangan lain	(240,716)	(240,741)	(240,741)	–	–	–	–	–	–
Liabiliti lain	(99,808)	(99,808)	(56,145)	(14,530)	(14,819)	(8,718)	(638)	(4,958)	–
Jumlah	(8,185,240)	(8,202,443)	(5,916,007)	(1,375,228)	(685,700)	(219,912)	(638)	(4,958)	–
Jurang kecairan bersih aset yang diiktiraf	905,954	1,704,686	(1,275,965)	(289,865)	126,717	865,037	932,334	1,234,372	112,056
Komitmen dan kontingensi	(774,894)	(774,894)	(774,894)	–	–	–	–	–	–
Jurang kecairan bersih	131,060	929,792	(2,050,859)	(289,865)	126,717	865,037	932,334	1,234,372	112,056

(d) Risiko operasi Kumpulan**Tinjauan bagi risiko operasi Bank dan anak syarikat**

Risiko operasi adalah potensi kerugian disebabkan daripada peristiwa yang melibatkan manusia, proses dalaman, sistem atau peristiwa luaran. Satu set piawaian kawalan minima bagi pengurusan risiko operasi yang telah dibuat dengan objektif untuk memastikan bahawa risiko operasi dalam Kumpulan adalah dikenal pasti dan diuruskan secara struktur dan konsisten.

Rangka kerja pengurusan risiko operasi

Risiko operasi boleh timbul dari semua bidang perniagaan dan dari semua aktiviti yang dijalankan oleh BIBD. Risiko operasi dikenal pasti secara sistematik di peringkat bahagian. Koordinator risiko adalah dilantik daripada setiap bahagian dan bertanggungjawab untuk mengenal pasti risiko dan pengurusan risiko dalam semua bidang risiko yang dikenal pasti. Ini termasuk mengekalkan kawalan persekitaran yang berkesan yang timbul daripada aktiviti-aktiviti sebagai tanggungjawab barisan pertahanan pertama mereka.

Pendedahan risiko operasi boleh diambil daripada pelbagai bentuk yang berbeza-beza, dan Bank bertujuan untuk menguruskan mengikut piawaian yang mendorong mengenalpasti risiko sistematik, penilaian, kawalan dan pemantauan. Piawaian ini sering dikaji semula untuk memastikan keberkesanan berterusan mereka. Bagi menyokong pengenalan sistematik pendedahan risiko operasi yang material yang berkaitan dengan proses tertentu, Bank mengklasifikasikan mereka kedalam jenis-jenis risiko berikut:

- Manusia
- Proses
- Sistem
- Luaran

Pendedahan risiko operasi adalah ditarafkan ‘tinggi’, ‘sederhana’ atau ‘rendah’ mengikut kriteria penilaian risiko ditetapkan. Risiko yang ditetapkan diluar ambang materialiti menerima tahap perhatian yang berbeza oleh pengurusan dan dilaporkan kepada pihak Pengurusan Kanan (secara *Ad-Hoc*) dan Jawatankuasa Pengurusan Risiko Operasi- (“ERM”) (Setiap Bulan) sehingga tahap Lembaga Pengarah iaitu Jawatankuasa Audit, Kewangan Risiko (Setiap Suku Tahun). Peristiwa risiko yang signifikan atau kerugian kewangan yang telah berlaku dianalisa untuk mengenal pasti punca kepada sebarang kegagalan untuk pemulihan dan pengurangan masa depan. Kerugian operasi sebenar adalah direkodkan.

Dalam baris kedua pertahanan kedua, Pengurusan Risiko Operasi (*Operational Risk Management* -ORM) adalah bertanggungjawab untuk menetapkan dan menyelenggara piawaian bagi pengurusan dan kawalan risiko operasi. Pengurusan Risiko Operasi (ORM) juga memberi kesedaran kepada isu-isu risiko yang boleh berlaku di unit-unit perniagaan dan juga menyediakan latihan dan bengkel penyedaran risiko.

Jawatankuasa Pengurusan Risiko Operasi (ERM) menyelia pengurusan risiko operasi di seluruh BIBD, dan juga disokong oleh ketua-ketua unit perniagaan. Jawatankuasa Pengurusan Risiko Operasi (ERM) beroperasi atas asas terma-terma rujukan berasal dari mandat/rangka kerja Pengurusan Risiko Operasi yang diluluskan oleh Forum Kepimpinan.

Tinjauan bagi risiko operasi anak syarikat

Risiko operasi adalah potensi kerugian akibat daripada peristiwa yang melibatkan manusia, proses dalaman, sistem atau peristiwa luaran. Satu set piawaian kawalan minima bagi pengurusan risiko operasi yang telah dibuat dengan objektif untuk memastikan bahawa risiko operasi di dalam anak syarikat adalah dikenal pasti dan diuruskan secara struktur dan konsisten.

(a) Komiti ORIC

Lembaga Pengarah-Pengarah anak syarikat, melalui Jawatankuasa Risiko Operasi dan Kawalan Dalaman (*Operational Risk and Internal Controls* – “ORIC”), adalah bertanggungjawab untuk memantau risiko operasi secara berterusan dan juga pembangunan, pelaksanaan dan pemantauan kawalan dalaman yang ditubuhkan untuk menangani risiko operasi, dengan memantau penunjuk risiko utama yang dikenal pasti, mengukur batasan had risiko yang diluluskan oleh pihak lembaga terhadap kerugian yang hampir terlepas, potensi kerugian dan peristiwa kerugian yang sebenar, pemantauan petunjuk-petunjuk amaran awal yang dikenal pasti dan laporan peristiwa risiko operasi. Jawatankuasa juga bertanggungjawab memastikan penutupan perkara audit yang dibangkitkan oleh juruaudit dalaman dan luaran.

(b) Penilaian sendiri risiko kawalan (Risk Control Self-Assessment - “RCSA”)

Semua bahagian dalam anak syarikat telah mewujudkan rangka kerja kawalan dalaman (Internal Controls Framework – “ICF”), yang memerlukan pengasingan tugas yang sesuai, penyesuaian dan pemantauan transaksi. ICF dikemas kini sekurang-kurangnya setiap tahun, sebagai sebahagian daripada pengamalan risiko kawalan penilaian sendiri, di mana setiap jabatan akan menilai tahap kepatuhannya terhadap ICF, mengenalpasti jurang kawalan dan melaporkan penemuannya kepada ORIC.

39 Nilai saksama bagi aset dan liabiliti kewangan

Nilai saksama adalah harga yang perlu diterima untuk menjual aset atau dibayar untuk pemindahan liabiliti dengan transaksi yang teratur antara peserta pasaran pada tarikh pengukuran modal atau, ketiadaannya, pasaran paling menguntungkan dimana Kumpulan itu mempunyai laluan pada tarikh tersebut. Maklumat yang disediakan disini menunjukkan anggaran nilai saksama pada tarikh kedudukan kewangan.

Harga yang disebut harga dan yang dapat diperhatikan, dimana tersedia, digunakan sebagai ukuran nilai saksama instrumen kewangan. Dimana harga yang disebut harga dan yang dapat diperhatikan tidak tersedia, nilai saksama dianggarkan berdasarkan barisan kaedah dan andaian mengenai ciri-ciri risiko pelbagai instrumen kewangan, kadar diskaun anggaran bagi aliran tunai masa depan dan faktor-faktor lain.

Maklumat nilai saksama bagi aset dan liabiliti bukan kewangan adalah tidak termasuk didalam nota ini disebabkan ia tidak dikira dalam skop IFRS 13: Pengukuran Nilai Saksama (*IFRS 13: Fair Value Measurements*) yang memerlukan maklumat nilai saksama untuk didedahkan. Ini termasuk pelaburan dalam anak-anak syarikat dan hartanah dan peralatan.

Nilai saksama instrumen kewangan Kumpulan dan Bank termasuk tunai dan dana jangka pendek, baki dengan AMBD, deposit dan penempatan dengan Bank dan institusi kewangan lain, deposit daripada pelanggan dan bank, sukuk kerajaan, aset lain, liabiliti lain dan pinjaman jangka pendek adalah tidak peka secara material kepada anjakan kadar keuntungan pasaran disebabkan oleh tempoh yang terhad kepada kematangan instrumen tersebut. Demikian, nilai bawaan bagi aset dan liabiliti kewangan pada tarikh kedudukan kewangan hampir dengan nilai saksama.

Nilai saksama adalah berdasarkan kaedah dan andaian seperti berikut:

Pelaburan

Anggaran nilai saksama biasanya berdasarkan pada harga yang disebut harga dan yang dapat diperhatikan. Jika tiada pasaran tersedia bagi sekuriti tertentu, nilai saksama telah dianggarkan dengan merujuk kepada memasarkan hasil indikatif pasaran atau aset nyata bersih penerima pelaburan.

Pembiayaan dan pendahuluan

Nilai saksama adalah dianggarkan dengan memberikan diskaun kepada anggaran aliran tunai masa depan menggunakan kadar pasaran lazim untuk pembiayaan dengan risiko kredit dan kematangan yang serupa.

Derivatif

Nilai saksama derivatif diperolehi berdasarkan harga yang disebut harga bagi instrumen yang serupa pada tarikh laporan.

Hirarki nilai saksama

IFRS 13 menentukan satu hirarki teknik penilaian berdasarkan samada input teknik penilaian tersebut boleh dipantau menggambarkan data pasaran yang didapati daripada sumber bebas manakala input yang tidak boleh dipantau menggambarkan andaian pasaran Kumpulan. Hirarki nilai saksama adalah seperti berikut:

- Peringkat 1 – Harga yang disebut harga (tidak terlaras) di pasaran aktif bagi aset-aset atau liabiliti-liabiliti yang serupa. Peringkat ini merangkumi sekuriti ekuiti dan instrumen hutang yang disenaraikan.
- Peringkat 2 – Input selain daripada harga yang disebut harga termasuk dalam Peringkat 1 yang mana boleh dipantau bagi aset atau liabiliti, samada secara langsung (iaitu harga) atau secara tidak langsung (iaitu diterbitkan daripada harga).
- Peringkat 3 – Input bagi aset atau liabiliti yang bukan berasaskan data pasaran yang boleh dipantau (kemasukkan yang tidak dapat dipantau). Peringkat ini merangkumi instrumen ekuiti dan instrumen hutang dengan komponen tidak boleh dipantau yang signifikan.

Kesan pada awal penggunaan IFRS 9 ke atas instrumen kewangan Kumpulan dinyatakan dalam Nota 2.1 (a). Oleh kerana kaedah peralihan yang dipilih, maklumat perbandingan belum dinyatakan semula untuk mencerminkan keperluan terbaru.

Jualan bawaan dan nilai saksama aset dan liabiliti kewangan, termasuk peringkat mereka dalam hirarki nilai saksama adalah seperti berikut. Ia tidak termasuk maklumat nilai saksama bagi aset dan liabiliti kewangan yang tidak diukur pada nilai saksama jika jumlah bawaan adalah anggaran munasabah nilai saksama.

	Jumlah bawaan			Nilai saksama				
	FVOCI - instrumen hutang B\$'000	Mandatori pada FV/TPL B\$'000	Kos dilunaskan B\$'000	Jumlah B\$'000	Peringkat 1 B\$'000	Peringkat 2 B\$'000	Peringkat 3 B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan 2018								
Aset kewangan diukur pada nilai saksama								
Pelaburan	479,112	100,553	602,683	1,182,348	478,783	701,751	1,814	1,182,348
Sukuk kerajaan	20,414	—	—	20,414	—	—	20,414	20,414
Kontrak pertukaran hadapan	—	27,831	—	27,831	—	27,831	—	27,831
	499,526	128,384	602,683	1,230,593	478,783	729,582	22,228	1,230,593
Liabiliti kewangan diukur pada nilai saksama								
Kontrak pertukaran hadapan	—	(14,411)	—	(14,411)	—	(14,411)	—	(14,411)

	Jumlah bawaan				Nilai saksama				
	Pembiayaan								
	Dinyatakan pada nilai saksama B\$'000	Dipegang untuk dagangan B\$'000	Sedia untuk jualan B\$'000	dan yang belum diterima B\$'000	Jumlah B\$'000	Peringkat 1 B\$'000	Peringkat 2 B\$'000	Peringkat 3 B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan 2017									
Aset kewangan diukur pada nilai saksama									
Pelaburan	1,816	–	1,177,186	–	1,179,002	1,105,631	71,901	1,470	1,179,002
Sukuk Kerajaan	–	–	16,198	–	16,198	–	–	16,198	16,198
Kontrak pertukaran hadapan	–	40,865	–	–	40,865	–	40,865	–	40,865
	1,816	40,865	1,193,384	–	1,236,065	1,105,631	112,766	17,668	1,236,065
Liabiliti kewangan diukur pada nilai saksama									
Kontrak pertukaran hadapan	–	15,860	–	–	15,860	–	15,860	–	15,860

	Jumlah bawaan			Nilai saksama			
FVOCI - instrumen hutang B\$'000	Mandatori pada FV/TPL B\$'000	Kos dilunaskan B\$'000	Jumlah B\$'000	Peringkat 1 B\$'000	Peringkat 2 B\$'000	Peringkat 3 B\$'000	Jumlah B\$'000
Bank 2018							
Aset kewangan diukur pada nilai saksama							
Pelaburan	479,112	100,553	602,683	1,182,348	478,783	701,751	1,814
Sukuk kerajaan	20,414	–	–	20,414	–	–	20,414
Kontrak pertukaran hadapan	–	27,831	–	27,831	–	27,831	–
	499,526	128,384	602,683	1,230,593	478,783	729,582	22,228
Liabiliti kewangan diukur pada nilai saksama							
Kontrak pertukaran hadapan	–	(14,411)	–	(14,411)	–	(14,411)	–

	Jumlah bawaan			Nilai saksama					
	Dinyatakan pada nilai saksama B\$'000	Dipegang untuk dagangan B\$'000	Sedia untuk jualan B\$'000	Pembiayaan dan yang belum diterima B\$'000	Jumlah B\$'000	Peringkat 1 B\$'000	Peringkat 2 B\$'000	Peringkat 3 B\$'000	Jumlah B\$'000
Bank									
2017									
Aset kewangan dinilai pada nilai saksama									
Pelaburan	1,816	–	1,177,186	–	1,179,002	1,105,631	71,901	1,470	1,179,002
Sukuk Kerajaan	–	–	16,198	–	16,198	–	–	16,198	16,198
Kontrak pertukaran hadapan	–	40,865	–	–	40,865	–	40,865	–	40,865
	1,816	40,865	1,193,384	–	1,236,065	1,105,631	112,766	17,668	1,236,065
Liabiliti kewangan diukur pada nilai saksama									
Kontrak pertukaran hadapan	–	15,860	–	–	15,860	–	15,860	–	15,860

Teknik penilaian dan input signifikan yang tidak boleh dipantau

Jadual di bawah membentangkan maklumat mengenai input syarikat yang tidak boleh dipantau digunakan dalam mengukur instrumen kewangan yang dikategorikan sebagai Peringkat 2 dan 3 dalam hirarki nilai saksama:

Jenis instrumen kewangan	Klasifikasi	Tahap hirarki nilai saksama	Teknik penilaian	Input signifikan yang tidak boleh dipantau
Deposit Pelaburan	Nilai Saksama Melalui Untung Rugi (<i>Fair Value Through Profit Loss-FVTPL</i>)	2	Harga yang disebut	—
Sekuriti hutang yang disebut harga	Nilai Saksama Melalui Pendapatan Komprehensif Lain (<i>Fair Value Through Other Comprehensive Income - FVOCI</i>)	1	Harga yang disebut	—
Sekuriti hutang yang disebut harga	Kos yang dilunaskan	2	Aliran wang yang didiskaun	Lengkungan hasil dan tebaran kredit
Kontrak pertukaran hadapan	Nilai Saksama Melalui Untung Rugi (<i>Fair Value Through Profit Loss-FVTPL</i>)	2	Harga yang disebut	—
Sekuriti hutang yang tidak disebut harga	Nilai Saksama Melalui Pendapatan Komprehensif Lain (<i>Fair Value Through Other Comprehensive Income - FVOCI</i>)	3	Nilai bersih aset	—
Dana yang tidak disebut harga	Nilai Saksama Melalui Untung Rugi (<i>Fair Value Through Profit Loss-FVTPL</i>)	3	Nilai bersih aset	Nilai bersih aset
Sukuk kerajaan	Nilai Saksama Melalui Pendapatan Komprehensif Lain (<i>Fair Value Through Other Comprehensive Income - FVOCI</i>)	3	Aliran wang yang didiskaun	Lengkungan hasil dan tebaran kredit

Terdapat hubungan antara input tidak boleh dipantau yang terhad sebagaimana instrumen kewangan biasanya dikategorikan kedalam Peringkat 3 kerana input tunggal tidak boleh dipantau.

Dalam menganggarkan kepentingan, Kumpulan melakukan analisa kepekaan berasaskan kaedah yang digunakan untuk pelarasan nilai saksama. Pelarasan ini mencerminkan nilai-nilai yang mana Kumpulan menganggarkan sebagai sesuai untuk mencerminkan ketidakpastian dalam input yang digunakan (contohnya berdasarkan kaedah ujian tekanan bagi input tidak boleh dipantau). Kaedah yang digunakan boleh berdasarkan statistik atau teknik-teknik lain yang diluluskan.

Pengurusan berpendapat bahawa apa-apa perubahan yang mungkin berlaku kepada input tidak boleh dipantau tidak akan menyebabkan kesan kewangan yang signifikan.

Perubahan bagi Peringkat 3 bagi instrumen kewangan yang diukur pada nilai saksama

Before 1 January 2018, the following securities for the Group and Bank were classified as available-for-sale in accordance with IAS 39. From 1 January 2018, in accordance with IFRS 9, these securities are classified as:

	FVOCI	FVTPL	Jumlah
	BS'000	BS'000	BS'000
Pada 1 Januari 2018	17,668	–	17,668
Pengkelasan semula ke FVTPL	(1,470)	1,470	–
Matang pada tahun	(16,198)	–	(16,198)
Dibeli pada tahun	20,703	–	20,703
Keuntungan diiktiraf dalam pendapatan komprehensif lain	40	–	40
Keuntungan diiktiraf dalam untung dan rugi	–	15	15
Pada 31 Disember 2018	20,743	1,485	22,228

2017
BS'000

Sekuriti sedia untuk jualan

Pada 1 Januari 2017	15,237
Keuntungan yang diiktiraf dalam pendapatan komprehensif lain	2,431
Pada 31 Disember 2017	17,668

Tiada pindahan dari instrumen Peringkat 1 ke Peringkat 2, dan tiada pemindahan ke dalam atau keluar dari instrumen Peringkat 3 pada tahun berakhir 31 Disember 2018 (2017: NIL).

40 Komitmen pajakan

Pajakan sebagai penerima pajakan

Kumpulan dan Bank mempunyai komitmen pajakan berkenaan dengan sewaan premis, yang mana semuanya diklasifikasikan sebagai pajakan operasi. Ringkasan komitmen jangka panjang yang tidak boleh dibatalkan adalah seperti berikut:

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Dalam masa satu tahun	1,974	1,996	1,915	1,719
Diantara satu dan lima tahun	1,818	3,565	1,797	3,489
Lebih dari lima tahun	3	15	3	15
Jumlah	3,795	5,576	3,715	5,223

41 Aset dan liabiliti bukan semasa

Aset dan liabiliti selain daripada yang dinyatakan dibawah adalah semasa.

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Aset				
Pelaburan	980,785	860,643	980,785	860,643
Pembiayaan dan pendahuluan	2,818,913	2,779,764	2,163,215	2,200,143
Pajakan kewangan yang belum diterima	11,941	11,946	11,941	11,946
Pelaburan dalam anak syarikat	–	–	27,489	39,804
Pelaburan dalam syarikat bersekutu dan usaha sama	38,858	17,388	22,358	7,080
Hartanah dan peralatan	65,454	174,470	49,394	50,392
Pelaburan hartanah	24,630	25,887	24,630	25,887
Aset cukai tertunda	7,951	–	8,034	6,038
Liabiliti				
Deposit daripada pelanggan	188,130	189,476	175,093	178,993
Deposit daripada bank dan institusi kewangan lain	120,700	107,700	80,200	22,500
Cukai liabiliti tertunda	–	3,371	–	–

42 Komitmen

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Komitmen:				
Kemudahan kredit yang belum digunakan	152,759	179,083	152,759	179,083
Deposit hadapan	298	445	298	445
Jumlah	153,057	179,528	153,057	179,528
Perbelanjaan modal:				
- Diluluskan dan dikontrakkan tetapi tidak diperuntukkan didalam penyata kewangan	5,894	5,337	5,894	5,337
- Diluluskan tetapi tidak dikontrakkan dan diperuntukkan didalam penyata kewangan	859	250	859	250
Jumlah	6,753	5,587	6,753	5,587
Jumlah komitmen	159,810	185,115	159,810	185,115

43 Kecukupan modal

Pengurusan modal

Matlamat Kumpulan apabila menguruskan modal adalah untuk mengekalkan kedudukan yang mantap bagi menyokong pertumbuhan perniagaan dan mengekalkan keyakinan pelabur, penyimpan, pelanggan dan pasaran. Sejalan dengan ini, Kumpulan menguruskan modalnya secara aktif dan memastikan nisbah kecukupan modal yang mengambilkira profil risiko Kumpulan berada di tahap minima kawal selia.

Nisbah kecukupan modal

Bank diperlukan untuk mematuhi dengan nisbah modal teras dan risiko wajar kecukupan modal yang diarahkan oleh AMBD. Bank telah mematuhi semua nisbah modal yang diarahkan dalam sepanjang tempoh.

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Modal kawal selia				
Modal teras (Modal peringkat 1) sebelum dividen	1,184,424	1,089,407	1,088,917	1,003,701
Ditolak: Cadangan bagi dividen bagi tahun kewangan	(88,202)	(36,781)	(88,202)	(36,781)
Modal teras (Modal peringkat 1) selepas dividen	1,096,222	1,052,626	1,000,715	966,920
Modal tambahan (Modal peringkat II)	21,720	32,909	20,073	29,306
Ditolak: Pelaburan dalam syarikat bersekutu dan anak syarikat	(7,080)	(7,080)	(31,576)	(31,603)
Jumlah asas modal	1,110,862	1,078,455	989,212	964,623
Jumlah kewajaran risiko				
Jumlah kewajaran risiko bagi risiko kredit	5,829,733	5,502,408	5,467,745	5,137,779
Jumlah kewajaran risiko bagi risiko operasi	613,932	570,978	566,539	480,008
Jumlah kewajaran risiko bagi risiko pasaran	2,478	5,644	2,478	5,644
Jumlah kewajaran risiko	6,446,143	6,079,030	6,036,762	5,623,431

	Kumpulan		Bank	
	2018	2017	2018	2017
	BS'000	BS'000	BS'000	BS'000
Nisbah modal				
Nisbah modal teras (Peringkat 1) kadar %	17.0%	17.3%	16.6%	17.2%
Jumlah nisbah kadar modal %	17.2%	17.7%	16.4%	17.2%

Modal teras diperolehi selepas ditolak cadangan dividen bagi tahun kewangan yang berakhir pada 31 Disember 2018 berikut dengan tahun berakhir berjumlah B\$88,202,016 (2017: B\$36,781,038).

Nisbah kecukupan modal diperolehi setelah pelarasan IFRS, kecuali bagi pelarasan berhubung dengan yuran yang dipermodalkan, cagaran, keuntungan yang digantung dan peruntukan bagi kemerosotan.

Menurut Seksyen 11 (2) Perintah Perbankan Islam, 2008, Kumpulan dan Bank tidak boleh, pada bila-bila masa, mempunyai nisbah kecukupan modal kurang daripada 10 peratus atau peratusan sebagaimana yang ditentukan oleh Autoriti.

44 Liabiliti kontingen

	Kumpulan		Bank	
	2018 B\$'000	2017 B\$'000	2018 B\$'000	2017 B\$'000
Surat-surat kredit	12,548	26,385	12,548	26,385
Jaminan, bon	325,356	420,815	325,356	420,815
Jaminan penghantaran	5,326	7,120	5,326	7,120
Penerimaan	2,213	10	2,213	10
Penyertaan risiko perdagangan	27,333	140,782	27,333	140,782
Bil impot	731	254	731	254
Jumlah	373,507	595,366	373,507	595,366

Dalam urusanniaga biasa perniagaan, Kumpulan dan Bank mengalami beberapa tanggungan luar jangka tertentu yang mempunyai hak tuntutan balik kepada pelanggan mereka. Tiada kerugian besar dijangka berlaku daripada urusanniaga ini.

Segmen operasi

Segmen maklumat diperkenalkan untuk segmen perniagaan Kumpulan. Kumpulan menentukan dan memperkenalkan segmen operasi berdasarkan maklumat yang diberikan kepada Lambaga Pengarah dan pengurusan kanan Kumpulan.

Perbankan Pengguna – Kumpulan Perbankan Pengguna merangkumi penawaran produk dan perkhidmatan kepada pelanggan individu Bank. Ini termasuk deposit (semasa, simpanan, masa dan matawang asing), pembiayaan (peribadi, overdraf, rumah, pendidikan dan pembiayaan pajak gadai), kad bank (kredit, debit dan prabayar maya) dan perkhidmatan peribadi lain seperti perancangan kewangan dan cadangan perkhidmatan mengikut segmen iaitu Perbankan Hak Istimewa Perdana. Saluran perkhidmatan merangkumi rangkaian cawangan ke platform dalam talian serta aplikasi perbankan mudah alih .

Perbankan Korporat – Kumpulan Perbankan Korporat bertanggungjawab untuk memenuhi keperluan kewangan pelanggan korporat Bank termasuk entiti yang berkaitan dengan kerajaan. Di samping itu, ia memenuhi keperluan perusahaan mikro, kecil dan sederhana. Ia menyediakan pelbagai produk dan perkhidmatan daripada deposit dan produk pembiayaan, untuk menguruskan urusan pembiayaan seperti surat kredit dan bil kutipan serta perkhidmatan lain termasuk jaminan bank, perkhidmatan gaji, kiriman wang dan pengurusan tunai.

Perbendaharaan dan Pasaran Global (*Treasury and Global Market* – “TGM”) – TGM mempunyai dua sub-segmen utama - Perbendaharaan dan Pasaran Global. Segmen Perbendaharaan menguruskan kunci kira-kira, kecairan, pertukaran asing (*Foreign Exchange* – “FX”) dan jangka masa risiko Kumpulan. Ia terutamanya menggunakan instrumen pasaran wang dan instrumen pasaran antarabangsa yang mematuhi Syariah untuk menguruskan kecairan dan aliran tunai. Perbendaharaan juga bertanggungjawab terhadap liabiliti institusi, lindung nilai dan struktur peningkatan hasil. Pasaran Global memberi tumpuan kepada penyediaan perkhidmatan termasuk perbankan antarabangsa, kewangan projek serta kewangan berstruktur dari pejabatnya di Brunei, Singapura dan Dubai.

Sewa Beli – Segmen Sewa Beli merangkumi aktiviti anak syarikat Bank BIBD At-Tamwil dalam penyediaan pembiayaan untuk kenderaan, produk pelanggan dan perkhidmatan kewangan berkaitan yang lain .

Ibu Pejabat dan lain-lain – Ibu Pejabat dan Lain-lain terdiri daripada hasil daripada operasi, pemulihan, Sumber Manusia, Teknologi Maklumat (Information Technology-“IT”) dan lain-lain fungsi Kumpulan .

Mengikut segmen perniagaan

	----- Segmen Perniagaan -----					
	Perbankan Pengguna Kumpulan B\$'000	Jabatan Perbankan Korporat B\$'000	Perbendah- raan dan pasaran Global B\$'000	Sewa Beli B\$'000	Ibu Pejabat dan lain-lain B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan 2018						
Jumlah pendapatan	132,756	39,520	86,275	54,594	12,710	325,855
Keuntungan operasi sebelum peruntukan	114,859	30,243	79,264	43,758	(72,575)	195,549
Peruntukan dan kemerosotan bagi pembiayaan dan pendahuluan dan aset lain	(9,390)	(2,076)	(276)	(2,867)	–	(14,609)
Keuntungan operasi	105,469	28,167	78,988	40,891	(72,575)	180,940
Saham pendapatan bagi syarikat bersekutu						4,803
Keuntungan sebelum zakat dan cukai						185,743
Cukai dan pendapatan cukai perbelanjaan						(37,840)
Keuntungan tahunan						147,903
Keuntungan tidak dikawal						(1,575)
Keuntungan tahunan di bahagikan kepada pemegang ekuiti bank						146,328
Informasi lain:						
Susut nilai	694	2,556	310	2,649	11,545	17,754

----- Segmen Perniagaan -----

	Perbankan Pengguna Kumpulan B\$'000	Jabatan Perbankan Korporat B\$'000	Perbendah- raan dan pasaran Global B\$'000	Sewa Beli B\$'000	Ibu Pejabat dan lain-lain B\$'000	Jumlah B\$'000
Kumpulan						
2017						
Jumlah pendapatan	125,563	68,759	72,139	52,844	12,216	331,521
Keuntungan operasi sebelum peruntukan	108,815	48,847	65,394	41,315	(77,965)	186,406
Peruntukan dan kemerosotan bagi pembiayaan dan pendahuluan dan aset lain	(12,035)	(26,693)	(2,349)	(973)	–	(42,050)
Keuntungan operasi	96,780	22,154	63,045	40,342	(77,965)	144,356
Saham pendapatan bagi syarikat bersekutu						2,073
Keuntungan sebelum zakat dan cukai						146,429
Cukai dan pendapatan cukai perbelanjaan						(30,247)
Keuntungan tahunan						116,182
Keuntungan tidak dikawal						(5,600)
Keuntungan tahunan di bahagikan kepada pemegang ekuiti bank						110,582
Informasi lain:						
Susut nilai	643	6,996	417	870	11,141	20,067

	Segmen Perniagaan			
	Perbankan Pengguna Kumpulan B\$'000	Jabatan Perbankan Korporat B\$'000	Perbendah- raan dan pasar Global B\$'000	Ibu Pejabat dan lain-lain B\$'000
Bank				Jumlah B\$'000
2018				
Jumlah pendapatan	132,756	32,046	90,811	42,577
Keuntungan operasi sebelum peruntukan Peruntukan dan kemerosotan bagi pembiayaan dan pendahuluan dan aset lain	114,859	25,384	83,101	(42,374)
Keuntungan operasi	(9,390)	(2,076)	(749)	–
	105,469	23,308	82,352	(42,374)
Keuntungan sebelum zakat dan cukai				168,755
Zakat dan pendapatan cukai perbelanjaan				(29,020)
Keuntungan tahunan di bahagikan kepada pemegang ekuiti bank				139,735
Informasi lain:				
Susut nilai	694	1,111	306	11,539
				13,650

	Segmen Perniagaan				
	Perbankan Pengguna Kumpulan B\$'000	Jabatan Perbankan Korporat B\$'000	Perbendah- raan dan pasaran Global B\$'000	Ibu Pejabat dan lain-lain B\$'000	Jumlah B\$'000
Bank					
2017					
Jumlah pendapatan	125,563	40,145	72,583	109,728	348,019
Keuntungan operasi sebelum peruntukan	108,815	33,563	66,849	22,324	231,551
Peruntukan dan kemerosotan bagi pembiayaan dan pendahuluan dan aset lain	(12,035)	(23,954)	(2,349)	(2,454)	(40,792)
Keuntungan operasi	96,780	9,609	64,500	19,870	190,759
Keuntungan sebelum zakat dan cukai					190,759
Zakat dan pendapatan cukai perbelanjaan					(20,941)
Keuntungan tahunan di bahagikan kepada pemegang ekuiti bank					169,818
Informasi lain:					
Susut nilai	643	1,169	415	11,136	13,363

Lampiran 1

KPMG LLP
16 Raffles Quay #22-00
Hong Leong Building
Singapore 048581

Telephone +65 6213 3388
Fax +65 6225 0984
Internet www.kpmg.com.sg

Independent Auditors' Report

Members of Bank Islam Brunei Darussalam Berhad and its subsidiaries

Report on the audit of the financial statements

Opinion

We have audited the financial statements of Bank Islam Brunei Darussalam Berhad (the "Bank") and its subsidiaries (the "Group"), which comprise the statements of financial position of the Group and the Bank as at 31 December 2018, the income statements, statements of comprehensive income, statements of changes in equity and statements of cash flows of the Group and the Bank for the year then ended, and notes to the financial statements, including a summary of significant accounting policies as set out on pages FS1 to FS135.

In our opinion, the accompanying financial statements of the Group and the Bank are properly drawn up in accordance with the provisions of the Brunei Darussalam Companies Act, Cap. 39 (the "Act"), Islamic Banking Order, 2008 (the "Order") and International Financial Reporting Standards ("IFRS"), so as to give a true and fair view of the financial position of the Group and of the Bank as at 31 December 2018 and the financial performance, changes in equity and cash flows of the Group and of the Bank for the year ended on that date.

Basis for opinion

We conducted our audit in accordance with International Standards on Auditing ("ISAs"). Our responsibilities under those standards are further described in the 'Auditors' responsibilities for the audit of the financial statements' section of our report. We are independent of the Group and the Bank in accordance with the International Ethics Standards Board for Accountants Code of Ethics for Professional Accountants (IESBA Code) together with the ethical requirements that are relevant to our audit of the financial statements in Brunei Darussalam, and we have fulfilled our other ethical responsibilities in accordance with these requirements and the IESBA Code. We believe that the audit evidence we have obtained is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion.

Other information

Management and directors are responsible for the other information. The other information comprises *Directors' Report, Statement by Directors and Shariah Advisory Body Report* but does not include the financial statements and our auditors' report thereon, which we obtained prior to the date of this auditors' report, and the *Vision, Mission and Values, Management Insights, About Us, Business Review and Corporate Milestone* ("the Reports") which are expected to be made available to us after that date.

Our opinion on the financial statements does not cover the other information and we do not express any form of assurance conclusion thereon.

Lampiran 2

In connection with our audit of the financial statements, our responsibility is to read the other information identified above and, in doing so, consider whether the other information is materially inconsistent with the financial statements or our knowledge obtained in the audit or otherwise appears to be materially misstated.

If, based on the work we have performed on the other information that we obtained prior to the date of this auditors' report, we conclude that there is a material misstatement of this other information, we are required to report that fact. We have nothing to report in this regard.

When we read the Reports, if we conclude that there is a material misstatement therein, we are required to communicate the matter to those charged with governance and take appropriate actions in accordance with ISAs.

Responsibilities of management and directors for the financial statements

Management and directors are responsible for the preparation of financial statements that give a true and fair view in accordance with the provisions of the Act, the Order and IFRS and for such internal control as the management and directors determine is necessary to enable the preparation of the financial statements that are free from material misstatement, whether due to fraud or error.

In preparing the financial statements, the management and directors are responsible for assessing the Group's and the Bank's ability to continue as a going concern, disclosing, as applicable, matters related to going concern and using the going concern basis of accounting unless the management and directors either intends to liquidate the Group or to cease operations, or has no realistic alternative but to do so.

The Directors' responsibilities include overseeing the Group's and the Bank's financial reporting process.

Auditors' responsibilities for the audit of the financial statements

Our objectives are to obtain reasonable assurance about whether the financial statements as a whole are free from material misstatement, whether due to fraud or error, and to issue an auditors' report that includes our opinion. Reasonable assurance is a high level of assurance, but is not a guarantee that an audit conducted in accordance with ISAs will always detect a material misstatement when it exists. Misstatements can arise from fraud or error and are considered material if, individually or in the aggregate, they could reasonably be expected to influence the economic decisions of users taken on the basis of these financial statements.

Lampiran 3

As part of an audit in accordance with ISAs, we exercise professional judgement and maintain professional scepticism throughout the audit. We also:

- Identify and assess the risks of material misstatement of the financial statements, whether due to fraud or error, design and perform audit procedures responsive to those risks, and obtain audit evidence that is sufficient and appropriate to provide a basis for our opinion. The risk of not detecting a material misstatement resulting from fraud is higher than for one resulting from error, as fraud may involve collusion, forgery, intentional omissions, misrepresentations, or the override of internal controls.
- Obtain an understanding of internal controls relevant to the audit in order to design audit procedures that are appropriate in the circumstances, but not for the purpose of expressing an opinion on the effectiveness of the Group's and the Bank's internal controls.
- Evaluate the appropriateness of accounting policies used and the reasonableness of accounting estimates and related disclosures made by management and directors.
- Conclude on the appropriateness of management and directors' use of the going concern basis of accounting and, based on the audit evidence obtained, whether a material uncertainty exists related to events or conditions that may cast significant doubt on the Group's and the Bank's ability to continue as a going concern. If we conclude that a material uncertainty exists, we are required to draw attention in our auditors' report to the related disclosures in the financial statements or, if such disclosures are inadequate, to modify our opinion. Our conclusions are based on the audit evidence obtained up to the date of our auditors' report. However, future events or conditions may cause the Group and the Bank to cease to continue as a going concern.
- Evaluate the overall presentation, structure and content of the financial statements, including the disclosures, and whether the financial statements represent the underlying transactions and events in a manner that achieves fair presentation.
- Obtain sufficient appropriate audit evidence regarding the financial information of the entities or business activities within the Group and the Bank to express an opinion on the consolidated financial statements. We are responsible for the direction, supervision and performance of the Group and the Bank audit. We remain solely responsible for our audit opinion.

We communicate with the directors regarding, among other matters, the planned scope and timing of the audit and significant audit findings, including any significant deficiencies in internal controls that we identify during our audit.

Lampiran 4

We also provide the directors with a statement that we have complied with relevant ethical requirements regarding independence, and to communicate with them all relationships and other matters that may reasonably be thought to bear on our independence, and where applicable, related safeguards.

Report on other legal and regulatory requirements

We formed our audit opinion on the statement of financial position of the Bank based on the information and explanations given to us and as shown by the books of the Bank. We have obtained all the information and explanations that we required.

A handwritten signature in blue ink that reads 'KPMG LLP'.

KPMG LLP

*Singapore Public Accountants and
Singapore Chartered Accountants*

A handwritten signature in blue ink that reads 'David Jason Waller'.

David Jason Waller

Brunei Darussalam Public Accountant

Singapore

22 March 2019

Bruneian at Heart